

Vakaan yhteiskunnan ja terveydenhuollon kantokyvyn haastaja, vai muistutus kestävämmän ihmistoiminnan uhasta?

Kehysanalyysi kevään 2020 koronaviruskeskustelusta

Susanna Nurmi
Pro Gradu -tutkielma
Valtio-oppi
Turun yliopisto
Kevät 2021

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

TURUN YLIOPISTO

Filosofian, poliittisen historian ja valtio-opin laitos / Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta

NURMI, SUSANNA: Vakaan yhteiskunnan ja terveydenhuollon kantokyvyn haastaja, vai muistutus kestävämmän ihmistoiminnan uhasta? – Kehysanalyysi kevään 2020 koronaviruskeskustelusta

Pro gradu -tutkielma, 133 sivua, 17 liitesivua.

Valtio-oppi

Maaliskuu 2021

Pro gradu -tutkielmassa tarkastellaan Suomessa käytyä kevään 2020 koronaviruskeskustelua. Keskustelulla tarkoitetaan Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen julkaisemia uutisia ja tiedotteita sekä Ylen ja Helsingin Sanomien julkaisemia kolumneja, jotka käsittelevät kevään koronavirusatilannetta ja poikkeusaikaa. Tutkimuksen aineisto muodostuu näistä teksteistä, jotka on kerätty aikaväliltä 29.1.2020–1.6.2020, eli alkaen Suomen ensimmäisestä koronavirusstartunnasta ja päättyen valmiuslaissa asetettujen rajoitusten purkamisen alkuun.

Aineistosta muodostetaan neljä erilaista koronavirusta koskevaa kehystä Erving Goffmanin luoman kehysanalyysin avulla, joka toimii tutkimuksen metodologisena viitekehystenä. Analyysi toteutetaan Robert Entmanin kehysanalyyttistä näkemystä soveltaen. Kehykset muodostetaan Entmania mukaillen etsimällä aineiston teksteistä ongelmien määrittelyä, syiden diagnosointia, moraalisten arvostelmien tekemistä sekä parannuskeinojen ehdottamista. Muodostuneita kehysiä on neljä. Ne ovat fyysisen terveyden uhan kehys, arjen ja selviämisen kehys, poliittisten ongelmien kehys sekä keskinäisriippuvuuden ja ihmistoiminnan ongelmien kehys.

Tutkimus tarkastelee kehysiä ja niiden sisältöä Entmanin ajattelun pohjalta luodun analyysirungon avulla. Tarkastelun kohteena on, millaisia muodostuneet kehykset ovat, miten niissä näkyy Entmanin ajattelu ja miten kehykset suhteutuvat toisiinsa. Tutkimuksen teoreettisessa viitekehyksessä perehdytään asiantuntijuuteen ja asiantuntijavaltaan, minkä kautta tarkastellaan asiantuntijuuteen liittyvien ilmiöiden näkymistä kevään 2020 koronaviruskeskustelussa.

Muodostuneista kehysistä fyysisen terveyden uhan kehys on Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen uutisista ja tiedotteista muodostunut valtakehys. Valtakehys keskittyy koronaviruksen aiheuttamaan terveydenhuollon kantokyvyn uhkaan. Helsingin Sanomien ja Ylen kolumneista muodostuu aineiston loput kolme kehystä. Arjen ja selviämisen kehys käsittelee koronavirustilannetta arjen muuttumisen kautta. Poliittisten ongelmien kehys käsittelee koronaviruksesta aiheutuneita poliittisia ongelmia, kuten talouteen, perusoikeuksiin ja maailmanpolitiikkaan liittyviä ongelmia. Keskinäisriippuvuuden ja ihmistoiminnan ongelmien kehyksessä koronavirusta ei nähdä ongelmana, vaan esimerkkinä kestävämmän ihmistoiminnan ongelmista.

Asiantuntijuuteen liittyvät ilmiöt näkyvät aineistossa ja kehysten välisissä valtasuhteissa. Fyysisen terveyden uhan kehys eli asiantuntijatieiden muodostama valtakehys saavuttaa auktoriteettiaseman koronaviruskeskustelussa. Arjen ja selviämisen kehys hyväksyy fyysisen terveyden uhan kehysten näkemykset täysin. Poliittisten ongelmien kehys hyväksyy terveystieteen ensisijaisuuden, vaikka pyrkii politisoimaan muita näkökulmia. Ainoastaan keskinäisriippuvuuden ja ihmistoiminnan ongelmien kehys ei hyväksy valtakehysten ajatusta terveystieteen ensisijaisuudesta.

Asiasanat: koronavirus, asiantuntijavalta, valta, asiantuntijuus, kehysanalyysi, kehystäminen, media, asiantuntijuuden politisoituminen, tapaustutkimus, NVivo, sisällönanalyysi

Sisällysluettelo

1. Johdanto	1
1.1 Tutkimusasetelma ja tutkimuskysymykset.....	2
2. Kevät 2020 – poikkeusaika ja koronavirus	6
2.1 Mikä on uusi koronavirus COVID-19?	6
2.2 Tie poikkeusaikaan	8
2.3 Suomen koronavirusstrategian hyväksyntä ja kritiikki.....	12
3. Asiantuntijuus, politiikka ja poikkeusaika	14
3.1 Mitä on asiantuntijavalta?	15
3.2 Asiantuntijuuden muutos ja murros.....	19
3.3 Luottamus asiantuntijoihin ja asiantuntijuuden politisoituminen	24
3.4 Median valta ja agendan asettaminen	32
4. Tutkimusaineisto	35
4.1 Aineiston keruu ja valintaperusteet.....	35
4.2 Aineiston asetelma	36
5. Metodologinen viitekehys	37
5.1 Kehysanalyysi	39
5.2 Kehysanalyysi tutkimuksessa	44
5.3 Käytännön sovellettavuus aineistossa	45
5.4 Sisällönanalyysi ja NVivo	49
6. Analyysi	50
6.1 Fyysisen terveyden uhan kehys.....	53
6.1.1 Entmanin jaottelu kehyksessä.....	60
6.2 Arjen ja selviämisen kehys	70
6.2.1 Entmanin jaottelu kehyksessä.....	77
6.3 Poliittisten ongelmien kehys.....	84
6.3.1 Entmanin jaottelu kehyksessä.....	90
6.4 Keskinäisriippuvuuden ja ihmistoiminnan ongelmien kehys	102
6.4.1 Entmanin jaottelu kehyksessä.....	106
6.5 Kehysten kulttuuriset yhteydet	114
6.5.1 Historialliset merkkipaalat ja suomalainen erityisyys	115
6.5.2 Vakaat instituutiot ja luottamus asiantuntijuuteen	118
6.5.3 Länsimainen maailmankuva ja hyväosaisuus	120
7. Johtopäätökset	121
7.1 Kehykset ja niiden suhteutuminen toisiinsa.....	122
7.2 Asiantuntijuus ja koronaviruskeskustelu	125
8. Lopuksi	129
8.1 Tutkimuksen arviointi.....	129
8.2 Jatkotutkimusaiheiden pohtiminen	131
Lähteet	134
Liitteet	140

Kuviot ja taulukot

Kuvio 1 Analyysirunko.....	48
Kuvio 2 Fyysisen terveyden uhan kehys.....	54
Kuvio 3 Arjen ja selviämisen kehys.....	70
Kuvio 4 Poliittisten ongelmien kehys.....	84
Kuvio 5 Keskinäisriippuvuuden ja ihmistoiminnan ongelmien kehys.....	102
Taulukko 1 Entmanin jaottelu fyysisen terveyden uhan kehyksessä.....	69
Taulukko 2 Entmanin jaottelu arjen ja selviämisen kehyksessä.....	84
Taulukko 3 Entmanin jaottelu poliittisten ongelmien kehyksessä.....	101
Taulukko 4 Entmanin jaottelu keskinäisriippuvuuden ja ihmistoiminnan ongelmien kehyksessä.....	113

1. Johdanto

Uusi vuosi ja uudet kujeet, ajatteli moni tammikuussa 2020. Eikä pelkästään uusi vuosi, vaan kokonaan uusi vuosikymmen, oli alkanut. Iltapäivälehdet kokosivat ja tiivistivät 2010-lukua määritteleviä piirteitä ja ilmiöitä juttukokoelmiksi ja ihmiset pohdiskelivat sosiaalisessa mediassa, millaisia mahdollisuuksia uusi vuosikymmen toisi tullessaan heille itselleen sekä ihmiskunnalle. Samaan aikaan Kiinan Wuhanissa oli alettu todeta keuhkokuumetta muistuttavia tartuntaryypäitä. Helsingin Sanomat uutisoi tammikuun puolessa välissä mysteeriviruksesta, joka saattaisi Maailman terveysjärjestö WHO:n mukaan mahdollisesti levitä muihinkin maihin (Helsingin Sanomat 14.1.2020). Mysteerivirus sai myöhemmin Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen THL:n viestinnässä nimen Wuhanin koronavirus (esim. THL 30.1.2020). Pitkään puhuttiin myös uudesta koronaviruksesta ja lopulta termiksi vakiintui covid-19 ja viruksesta alettiin puhua pelkistetysti koronaviruksena tai koronana.

Alun puheet Wuhanin koronaviruksesta kuvastavat hyvin, kuinka viruksen uskottiin pitkään vaikuttavan vain sen synty paikassa tai korkeintaan lähialueella. Vaikka WHO valmistautui koronaviruksen mahdolliseen leviämiseen ja ohjeisti sairaaloita, (Helsingin Sanomat 14.1.2020) suomalaiset eivät olleet kovin huolissaan uudesta viruksesta vielä helmikuussakaan, vaikka 29.1.2020 Lapissa todettiin ensimmäinen varmistettu koronavirustartunta matkailijalla (Helsingin Sanomat 8.2.2020). Viruksen vaikutukset alkoivat näkyä myös taloudessa, kun osakkeiden hinnat lähtivät tammikuun lopulla laskuun (Helsingin Sanomat 27.1.2020). Vähitellen matkailua alettiin rajoittaa, ja WHO julisti koronaviruksen pandemiaksi maaliskuussa (WHO 11.3.2020). Koronaviruksen leviäminen maailmalla oli alkanut. Kevään 2020 aikana koronavirus muuttui kaukaisesta uhasta jokapäiväistä arkea rajoittavaksi tekijäksi. Suomi siirtyi poikkeustilaan, kun hallitus asetti valmiuslain voimaan ja alkoi määrätä erinäisiä rajoituksia ja suosituksia terveydenhuollon kantokyvyn turvaamiseksi ja yhteiskunnan toimintakyvyn säilyttämiseksi (Eduskunta 26.1.2020). Koronavirus määritteli kaikkia elämän osa-alueita ja uusi tilanne toi mukanaan epävarmuutta.

Kevään 2020 aikana koronavirus hallitsi julkista keskustelua ja päivittäistä uutisointia. Uutismediat raportoivat jatkuvasti muuttuvasta koronavirustilanteesta ja esimerkiksi lukuisat

kolumnit ottivat kantaa aiheeseen. Kaikilla tuntui olevan oma näkemyksensä uudesta tilanteesta. Tämän tutkimuksen aiheena on nimenomaan tuo keskustelu, jota koronaviruksesta käytiin - tarkemmin sanottuna kevään 2020 koronavirusta koskeva mediakeskustelu. Tutkimus syntyi halusta ymmärtää ja jäsenellä keskustelua. Tavoitteena on hahmottaa tarkemmin, millaisia näkemyksiä koronaviruskeskustelussa muodostuu, mistä ne johtuvat ja miten näkemykset eroavat toisistaan.

1.1 Tutkimusasetelma ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksen kohteena on kevään 2020 koronavirusta koskeva mediakeskustelu. Tällä tarkoitetaan mediassa esiintyneitä koronavirukseen liittyviä uutisia ja kolumneja. Tutkimuksen aineisto koostuu näin ollen THL:n uutisista ja tiedotteista sekä Ylen ja Helsingin Sanomien kolumneista, jotka käsittelivät koronaa aikavälillä 29.1.-1.6.2020. Aikaväli on rajattu valitsemalla tarkastelun aloituksen ajankohdaksi ensimmäinen Suomessa todettu koronavirustartunta ja lopetuksen ajankohdaksi hetki, jolloin valmiuslain aikana voimaantulleita viimeisiä rajoituksia alettiin valtakunnallisesti purkaa. Kyseinen aikaväli on valittu tutkimukseen, sillä se kattaa hyvin koronaviruksen ensimmäisen aallon tapahtumat. Ensimmäisen tartunnan aikaan Suomessa ei oltu koronaviruksesta kovin huolissaan ja rajoitusten purkamisen aikaan Suomessa alettiin elää taas melko vapaasti. Tähän väliin mahtuu radikaaleja muutoksia suomalaisten arkeen, kuten valmiuslaki ja Uudenmaan sulkua. Muutoksiin, kuten rajoituksiin ja suosituksiin, reagoitiin THL:n uutisissa ja tiedotteissa sekä Helsingin Sanomien ja Ylen kolumneissa.

Aineistossa on havaittavissa vastakkainasettelu jo pelkästään sen perusteella, että se koostuu toisaalta uutisista ja tiedotteista sekä toisaalta kolumneista. Kirjoitukset ovat pelkästään tekstilajiltaan keskenään erilaisia. Asetelmaan vaikuttaa myös se, että uutiset ja tiedotteet edustavat viranomaistahoa ja kolumnit kansalaisten mielipiteitä. Kolumneissakin esiintyy paikoitellen asiantuntijoiden puheenvuoroja liittyen koronavirustilanteeseen, mutta pääasiassa kolumnistit voidaan nähdä maallikkoina vallitsevaan koronavirustilanteeseen nähden. Heillä ei ole terveydenhuoltoalan asiantuntemusta, jonka perusteella he voisivat antaa samalla tavalla ehdotuksia tilanteen ratkaisemiseen, kuin viranomaiset. Koronavirusta koskeva mediakeskustelu käydään siten tutkimuksessa asiantuntijoiden ja kansalaisten

välillä. Tämän vuoksi tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita paitsi siitä, millaisia näkökulmia koronakeskustelussa syntyy, myös siitä, miten erilaiset näkemykset suhteutuvat toisiinsa. Tutkimuksen aineistoa käsitellään luvussa neljä.

Näkemyksien muodostumista tarkastellaan Erving Goffmanin luoman *kehysanalyysin* avulla (1974). Aineistosta muodostuvia näkemyksiä nimitetään siis tutkimuksessa *kehyksiksi*. Kehysanalyysi on analyysimenetelmä, joka nojaa sosiaalisen konstruktionismiin. Sen avulla voidaan tutkia, millaisia näkemyksiä yksilöt tai ryhmät muodostavat jostakin tietystä aiheesta. Näkemykset eli kehykset ovat myös aina sidoksissa ympäröivään sosiaaliseen todellisuuteen, eli ne eivät muodostu tyhjiössä. Tässä tutkimuksessa tarkastelun kohteena on, miten uutisissa ja kolumneissa kehystetään koronavirusta ja siihen liittyviä aiheita. Tarkemmin sanottuna tutkimus pohjautuu Robert Entmanin näkemykseen kehysanalyysistä (1993). Entmanin mukaan kehyksen keskeisimmän olemuksen voi tiivistää neljään eri kohtaan. Hänen mukaansa jokaisessa kehyksessä *määritellään ongelmia, diagnosoidaan syitä, tehdään moraalisia arvostelmia* sekä *ehdotetaan parannuskeinoja*. Kehysanalyysia ja tutkimuksen metodologista viitekehystä käsitellään luvussa viisi.

Tutkimukselle teoreettisen viitekehyksen luo myös asiantuntijuuteen ja asiantuntijavaltaan liittyvät teemat. Kevään 2020 koronaviruskeskustelua sekä hallituksen tekemää politiikkaa määritteli vahvasti asiantuntijatietoon pohjautuva päätöksenteko. Jo koronavirusepidemian alusta asti hallitus korosti, että luottaa tekemässään politiikassa vahvasti THL:n suosituksiin (Jansson, Stenroos & Tikkala 2.6.2020). Tutkimusten mukaan myös luottamus asiantuntijuuteen ja hallitukseen kasvoi kevään aikana (Helsingin yliopisto 2020). Asiantuntijoilla ja asiantuntijavallalla voidaan siis sanoa olevan tärkeä ja merkityksellinen rooli kevään 2020 koronaviruskeskustelussa. Koska aineistossa on havaittavissa asetelma viranomaisten tekstien ja kolumnistien välillä, on mielenkiintoista tarkastella asiantuntijavallan esiintymistä aineistossa. Tutkimuksessa tarkastellaan teoreettisen viitekehyksen pohjalta, miten asiantuntijuus, ja erityisesti asiantuntijuuden murros ja politisoituminen, näkyvät koronaviruskeskustelussa. Toisaalta tutkimuksessa halutaan tunnistaa myös kolumnien vaikutusvalta. Vaikka kolumnistit eivät aina edusta asiantuntijoita koronaviruskeskustelussa, kolumneilla voidaan katsoa olevan median tarjoamaan näkyvyyteen perustuvaa valtaa. Asiantuntijuutta, asiantuntijavaltaa ja mediaa käsitellään

luvussa kolme. Teoreettisen ja metodologisen viitekehyksen mukaisesti tutkimuksessa esitetään seuraavat tutkimuskysymykset:

1. Millaisia kehyksiä kevään koronaviruskeskustelusta muodostuu, ja miten kehykset suhteutuvat toisiinsa?

2. Miten Robert Entmanin jaottelu ongelmien määrittelyyn, syiden diagnosointiin, moraalisiin arvostelmiin ja parannuskeinojen ehdottamiseen näkyy kehyksissä?

3. Käytetäänkö kehyksissä asiantuntijavaltaa ja miten asiantuntijuuden murroksen piirteet näkyvät koronaviruskeskustelussa?

Tutkimuskysymykset toimivat tärkeimpänä työkaluna kevään 2020 koronaviruskeskustelun tulkitsemiselle. Ensimmäinen kysymys, eli millaisia kehyksiä aineistosta muodostuu, jäsentelee ja määrittää keskustelun sisällön. Kysymykseen vastataan tutkimalla aineistoa kehysanalyysin avulla, pyrkimällä löytämään yhdistäviä tulkintoja ja tekijöitä koronavirusta koskevien näkemysten taustalla. Vaikka jokainen uutinen tai kolumni kehystäisi koronavirusta omalla tavallaan, tarkoituksena on koota yhtäläisiä kehystämistapoja, ja muodostaa näin laajempia kehyksiä aineistosta. Kehysten eroavaisuuksia ja yhtäläisyyksiä tarkastelemalla pyritään myös saamaan kuva kehysten suhteesta toisiinsa. Tutkimuksessa selvitetään, miten kehykset suhteutuvat toisiinsa ja muodostuuko kehysten välille valtasuhteita.

Toiseen tutkimuskysymykseen vastataan etsimällä aineiston uutisista ja kolumneista Entmanin havainnollistamia kehyksen ehtoja. Tekstien luokittelu ongelmien määrittelyyn, syiden diagnosoimiseen, moraalisiin arvostelmiin ja parannuskeinojen ehdottamiseen auttaa havaitsemaan kehysten sisäisiä yhtäläisyyksiä ja luomaan näin toisistaan poikkeavia kehyksiä. Tärkeimpänä kysymyksenä kehyksiä muodostettaessa kysytään, miten kehyksessä määritellään ongelmia. Ongelmien määrittely paljastaa ensisijaisen suhtautumisen koronavirukseen. Käymällä läpi kaikki Entmanin määrittelemät kohdat, siirrytään vähitellen kehyksen perimmäisen aatemaailman ja maailmankuvan tarkasteluun. Myös maailmankuva, arvot ja kulttuuri vaikuttavat kehysten luomiseen ja muodostamiseen.

Kolmannen tutkimuskysymyksen avulla mahdollistetaan muodostuvien kehysten tulkitseminen asiantuntijavallan lähtökohdista. Koronaviruskeskustelua ja aineistossa selkeästi näkyvää asetelmaa viranomaisten ja kolumnistien välillä on syytä tulkita kehysanalyysin ohella asiantuntijavallan näkökulmasta. Tutkimuskysymyksen kautta tarkastellaan pyrkivätkö koronakeskustelussa osapuolina olevat asiantuntijat käyttämään asiantuntija-asemaan perustuvaa valtaa. Teoreettisessa viitekehyksessä esitellään muitakin asiantuntijuuteen liittyviä ilmiöitä, jotka ovat seurausta asiantuntijuuden murroksesta. Murrokselle ominaisia piirteitä, kuten asiantuntijuuden ja asiantuntijatiedon politisoitumista ja asiantuntijoiden muuttunutta asemaa tarkastellaan osana koronaviruskeskustelua. Liittämällä aineisto asiantuntijavallan teoreettiseen viitekehykseen voidaan ymmärtää paremmin esimerkiksi eroja viranomaisten ja kolumnistien ulostulojen välillä ja tarkastella, millaista valtaa keskustelun kehukset käyttävät.

Tutkimus rakentuu seuraavalla tavalla: toisessa luvussa perehdytään tarkemmin siihen, mikä koronavirus on ja miten se vaikutti erityisesti suomalaiseen yhteiskuntaan keväällä 2020. Luvussa kerrataan, miten viruksen alkaessa levitä Suomi päätyi julistamaan valmiuslain, jonka myötä yhteiskunta vetäytyi poikkeustilaan. Luvussa käydään läpi myös Suomen tekemiä koronaviruspoliittisia valintoja ja niiden hyväksyttävyyttä kansalaisten silmissä. Kolmannessa luvussa perehdytään asiantuntijuuteen ja asiantuntijavaltaan. Asiantuntijuuteen liittyvistä ilmiöistä tarkastellaan etenkin asiantuntijuuden murrosta, uusmedian vaikutusta asiantuntijuuteen ja asiantuntijuuden politisoitumista. Lisäksi havainnollistetaan median valtaa ja median harjoittamaa agendan asettamista.

Neljännessä luvussa perehdytään tutkimuksen aineistoon ja tarkastellaan asetelmaa, joka aineistossa vaikuttaa. Viides luku käsittelee tutkimuksen metodologista viitekehystä, eli kehysanalyysia ja Entmanin tulkintaa kehysanalyysista. Lisäksi paneudutaan sisällönanalyysiin tutkimusvälineenä ja esitellään NVivo laadullisen tutkimuksen apuvälineenä. Kuudennessa luvussa toteutetaan tutkimuksen analyysi. Seitsemännessä luvussa käsitellään analyysista ja tutkimuksesta tehtyjä johtopäätöksiä ja tämän jälkeen tutkimusta arvioidaan ja esitetään jatkotutkimusideoita viimeisessä luvussa kahdeksan.

2. Kevät 2020 – poikkeusaika ja koronavirus

Tutkimuksen tapauksena eli eräänlaisena tarkasteluajankohtana toimii uudesta, aiemmin tuntemattomasta, koronaviruksesta lähtöisin oleva maailmanlaajuinen pandemia ja siitä aiheutunut Suomeen kantautunut epidemia. Suomalaisessa kontekstissa sekä tässä tutkimuksessa puhutaan usein koronavirus-tilanteesta, -pandemiasta, -kriisistä, -keskustelusta, poikkeusajasta, ensimmäisestä aallosta tai koronakeväästä 2020. Suomen tilannetta käsitellessä voidaan puhua epidemiasta, vaikka kyseessä on maailmanlaajuinen pandemia. Kaikilla ilmaisuilla tarkoitetaan tutkimuksen tarkasteluajankohtaa, eli aikaväliä joka alkaa Suomessa havaitusta ensimmäisestä koronavirustartunnasta 29.1.2020 ja loppuu 1.6.2020, kun koronaviruksesta johtuneita rajoituksia alettiin vähitellen purkaa.

Tässä luvussa avataan tarkemmin, mitä koronaviruksella ja siihen linkittyneillä termeillä tarkoitetaan tutkimuksessa. Ensimmäisessä alaluvussa käsitellään, mikä uusi koronavirus on, eli mistä kaikki sai alkunsa. Luvussa 2.2 avataan, miten uusi koronavirus johti maailmanlaajuiseen pandemiaan ja lopulta Suomessa käynnistyneihin poikkeusoloihin. Poikkeusoloihin johtanutta tilannetta ja poikkeusolojen aikaisia tapahtumia kuvaillaan tutkimusasetelman ymmärrettävyyden lisäämiseksi. Luvun lopussa käsitellään vielä Suomen valitsemaa koronavirusstrategiaa, joka keräsi varsinkin aluksi laajalti hyväksyntää kansalaisten keskuudessa (Mörttinen 2021, 34). Poikkeusaikaan johtaneita toimia kuitenkin myös kritisoitiin etenkin kevään jälkeen: Matti Mörttisen kirjoittamassa, Sitralle tehdyssä, kevään koronavirus-tilannetta koskevassa muistiossa *Valtioneuvoston ydin kriisitilanteessa* (2021) päädytään suosittelemaan valmiuslain käyttöön otossa harkintaa tulevaisuudessa vastaavissa tilanteissa (Mörttinen 2021, 27–28).

2.1 Mikä on uusi koronavirus COVID-19?

Koronavirukset on suuri virusjoukko, joita on todettu sekä eläimillä että ihmisillä. Virukset aiheuttavat yleisimmin lievän hengitystieinfektion. Kiinan Wuhanissa todettiin joulukuussa 2019 keuhkokuume-tapauksia, joiden aiheuttajasta ei aluksi ollut tietoa. Lopulta tartuttajaksi varmistui uusi koronavirus SARS-CoV-2. Nimensä virus sai sen sukulaisviruksen eli SARS-koronaviruksen mukaan. Uuden koronaviruksen aiheuttamaa hengitystieinfektiota

kutsutaan nimellä COVID-19, joka merkitsee sanoja corona, virus ja disease. (THL 30.9.2020.) Arkikielessä sekä tässä tutkimuksessa uudesta koronaviruksesta käytetään pelkästään termiä koronavirus tai joissain yhteyksissä jopa pelkästään ilmaisua korona.

Uuden koronaviruksen aiheuttama hengitystieinfektio on suurella osalla ihmisistä lievä, mutta pienellä osalla tartunnan saaneista se aiheuttaa vakavamman infektion. Tammikuussa 2021 Suomessa tartunnan saaneista on kuollut noin 1,5 prosenttia. Maailmanlaajuisesti kuolleisuus on epidemian alussa ollut noin 2,2 prosenttia mutta tammikuussa 2021 prosenttiluku oli noin 1,7. Kuolemaan johtaneessa infektiossa taustalla on viranomaisten mukaan usein jokin elimistön puolustuskykyyn vaikuttava perussairaus tai suhteellisen korkea ikä. Suomessa raportoiduista sairastuneista noin 35 prosenttia oli kevään ensimmäisen aallon aikana 40–70-vuotiaita ja noin 40 prosenttia 20–40-vuotiaita. Iäkkäämpiä, yli 70-vuotiaita on ollut sairastuneista noin 6 prosenttia ja nuoria alle 20-vuotiaita henkilöitä noin 20 prosenttia. (Terveyskirjasto 13.1.2021.)

Koronavirus julistettiin Maailman terveysjärjestö WHO:n (World Health Organization) toimesta maailmanlaajuiseksi pandemiaksi maaliskuun 11. päivä 2020 (WHO 11.3.2020). Uusi koronavirus ei ole ensimmäinen virustauti, joka on julistettu pandemiaksi. Ennen koronavirusta todettuja influenssapandemioita ovat esimerkiksi sikainfluenssa vuosina 2009–2011, hongkongilainen influenssa vuosina 1968–1969, aasialainen influenssa vuosina 1957–1958 sekä espanjantauti vuosina 1918–1920. (YLE 19.3.2020)

Uusi koronavirus on aiheuttanut paljon mittavampia rajoitustoimia kuin muut influenssapandemiat ja siirtänyt valtioita poikkeusaikaan ennennäkemättömällä tavalla. Tämä johtuu siitä, että uusi koronavirus leviää nopeammin ja helpommin, kuin aiemmat pandemiat. Viruksesta tiedettiin myös pandemian alkaessa melko vähän. Tärkein poikkeusaikaan johtaneiden toimenpiteiden selittäjä on kuitenkin huoli terveydenhuollon kantokyvystä. Lukuisat uutiskuvat eri maista kuten Italiasta näyttivät pandemian alussa, miten sairaalat täyttyivät potilaista eikä tehohoitopaikkoja meinannut löytyä tarpeeksi. Epidemologisten mallinnuksien mukaan epidemian hidastamista pidettiin välttämättömänä, jotta terveydenhuollon kapasiteetti kestäisi Suomessa. (YLE 19.3.2020.) Epidemian hidastamisen olennaisimmaksi tavaksi muodostui sosiaalisten kontaktien välttäminen, ja

pandemiaksi julistamisen jälkeen alettiinkin puhua sosiaalisesta eristäytymisestä viruksen torjunnan tärkeimpänä keinona. Eristäytymisen nähtiin pitkälti välttämättömänä keinona torjua virusta, vaikka sen negatiiviset vaikutukset, kuten eristyksen aiheuttama yksinäisyys, tiedostettiin. (Tulevaisuusvaliokunta 2020)

Tärkein syy poikkeusaikaan siirtymisessä oli siis terveydenhuollon kantokyvyn turvaaminen. Nopeita ratkaisuja, valmiuslain käyttöönottoa ja ankaria rajoitustoimia on ensimmäisen koronavirusaallon jälkeen vuoroin kritisoitu ja keuhuttu. Seuraavassa alaluvussa tarkastellaan Suomen siirtymistä poikkeusaikaan ja kuvaillaan poikkeusajan keskeisimpiä tapahtumia ja niiden taustalla vaikuttavia tekijöitä.

2.2 Tie poikkeusaikaan

Ensimmäinen varmistettu koronavirustauti todettiin Suomessa Lappiin matkustaneella henkilöllä 29.1.2020. Tartunnan saanut henkilö oli kotoisin Kiinan Wuhanista, ja näin ollen tartunnan ilmenemisen turistikohdeessa ajateltiin olevan looginen seuraus. Aluksi koronavirus-tilanteeseen suhtauduttiin kevyemmin ja leviämisen ajateltiin olevan seurausta juuri matkailusta. Vuoden alussa THL puhui vielä epidemia-alueista. Aluksi sellaiseksi julistettiin Wuhan, jonka jälkeen koko Manner-Kiina. Epidemia-alue laajeni Iraniin ja Etelä-Koreaan, jonka jälkeen virus oli jo levinnyt Eurooppaan tehden Italiasta, Itävallan Tirolista sekä Saksan Nordrhein-Westfalenin osavaltiosta epidemia-alueita. (YLE 29.1.2020, THL 9.3.2020.)

Vaikka koronaviruksen leviämisestä tiedettiin maailmanlaajuisesti jo alkuvuodesta 2020, tilanteen vakavuus ei ollut vielä tiedossa. Koronavirus-tilannetta seurattiin Suomessa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksessa (THL) sekä se yläpuolella toimivassa sosiaali- ja terveysministeriössä (STM) aktiivisesti, mutta suurempia toimenpiteitä ei ennen pandemiaksi julistamista tehty. THL oli ohjeistanut sairaanhoitopiirejä koronaviruksen varalta ja viruksen etenemistä seurattiin myös valtioneuvoston kanslian tilannekeskuksessa. Vielä helmikuun lopulla pidetyssä pääministerin ilmoituksessa 27.2.2020 Suomen tuore pääministeri Sanna Marin yhtyi yleiseen käsitykseen, jossa koronavirusta verrattiin tavalliseen kausi-influenssaan. (Jansson, Stenroos & Tikka 2.6.2020.)

Vasta koronaviruksen pandemiaksi julistamisen jälkeen alkoi olla selvää, kuinka merkittävällä tavalla virus tulisi vaikuttamaan maailmanlaajuisesti. Epidemia-alueiden luokittelemisesta luovuttiin ja alettiin varautua viruksen leviämiseen Suomessa. Hallitus päätyi 16.3.2020 yhteistyössä tasavallan presidentin kanssa toteamaan Suomen olevan poikkeusajassa koronaviruksen aiheuttaman tilanteen vuoksi, mistä seurasi valmiuslain käyttöönotto 17.3.2020. (Eduskunta 26.1.2020.) Valmiuslain käyttöönotto pandemia-tapauksessa oli mahdollista, sillä tautiepidemiat oli asetettu valmiuslain käyttöönoton perusteeksi vuonna 2012, kun Kansallista varautumissuunnitelmaa päivitettiin sikainfluenssaepidemian jälkimainingeissa (Mörttinen 2021, 12). Poikkeusaika eli valmiuslain voimassaoloaika keväällä 2020 alkoi siis pandemiaksi julistamisen ja valmiuslain käyttöönoton myötä. Hallitus teki valmiuslain käyttöönotto- ja soveltamisasetuksiin lukuisia muutoksia sekä uusia käyttöönottoasetuksia ja niiden peruutuksia valmiuslain voimassaoloaikana. Toimenpiteet ovat sisältäneet muun muassa kansalaisten perusoikeuksien rajoituksia, joiden tarkoituksena on ollut väestön terveyden turvaaminen sekä terveydenhuollon kantokyvyn säilyttäminen. (Valtiovarainministeriö 2020.)

Poikkeusaika toi mukanaan suuren määrän erilaisia rajoituksia ja suosituksia, joita valmisteltiin STM:n vetovastuulla ennen valmiuslain voimaantuloa. Matti Mörttinen listaa rajoitukset ja suositukset Sitran kevään koronavirus-tilannetta koskevassa muistiossa *Valtioneuvoston ydin kriisitilanteessa* (2021). Esimerkiksi julkiset kokoontumiset rajoitettiin kymmeneen henkilöön ja julkisen sektorin kokoontumispaikat, kuten kirjastot, museot ja vastaavat paikat suljettiin. Koulut siirtyivät pääasiassa etäopetukseen esiopetusta ja 1.–3. luokka-asteita lukuun ottamatta. Korkeakoulut, opistot ja kaikki vapaan sivistystyön toteuttajat siirsivät toimintansa etätilaan. Julkisen sektorin sekä mahdollisuuksien mukaan muidenkin alojen työnantajia kehoitettiin määräämään työntekijät etätöihin. Sairaaloissa ja hoivakodeissa vierailua rajoitettiin ja yli 70-vuotiaille asetettiin velvoite pysyä erillään kontakteista muihin ihmisiin. Ohjeita annettiin myös sosiaalialan ja terveydenhuollon alan ammattihenkilöille – terveydenhuollon kapasiteettia haluttiin lisätä ja ammattihenkilöitä velvoittaa mahdollisuuksien mukaan töihin. Myös matkustukseen liittyvät rajoitukset kovenivat, ja alettiin valmistella Suomen rajojen sulkemista. Ulkomailta palaavat määrättiin

kahden viikon karanteenia vastaaviin olosuhteisiin. Myöhemmin myös ravintoloiden aukioloaikoja rajoitettiin ja lopulta suljettiin. (Mörttinen 2021, 30–31.)

Poikkeusolojen julistaminen ja kovien rajoitusten asettaminen vaikutti sekä maailmalla että Suomessa näkyvänä paniikkina ihmisten käyttäytymisessä. Varsinkin alussa tilannetta ilmensi uutiskuvissa näkyvät kuvat ruokakauppojen tyhjästä hyllyistä, kun ihmiset ostivat varastoon kasoittain vessapaperia ja ruokasäilykkeitä (Ks. esim. YLE 26.3.2020). Poikkeusaikojen alun tunnelma oli selvästi hysteerinen ja tapahtumiin reagoitiin näennäisellä toiminnalla ja varautumisella. Jälkikäteen uutismedioissa pohdittiin, että pelko ja paniikki taisivat levitä jopa nopeammin kuin itse virus (ks. esim. YLE 9.5.2020). Näennäinen sekasorto rauhoittui kuitenkin toistuviin lupauksiin siitä, että vähittäistavarakaupat pystyvät säilyttämään toimintansa normaalina ja että tarvikkeita riittäisi kaikille (ks. esim. Talouselämä 13.3.2020). Suomalaiset alkoivat vähitellen tottua uuteen arkeen ja uutismediassa alettiin puhua sosiaalisesta eristäytymisestä. Sosiaalinen media täyttyi kampanjoista, joissa jaettiin tietoa sosiaalisten kontaktien välttämisestä avainratkaisuna terveydenhuollon kantokyvyn säilyttämiselle. Ilmiöstä käytettiin iskulausetta *madalla käyrää* eli englanniksi *flatten the curve*. Ilmiöstä puhumalla kannustettiin eristäytymiseen ja oikeutettiin viranomaisten asettamia perusoikeuksiin vaikuttavia rajoituksia. (Helsingin Sanomat 12.3.2020.)

Mörttinen arvioi Sitran muistiossa, että käännteentekevä ja koronaviruksen leviämisen kannalta merkittävin hallituksen tekemä toimenpide oli Uudenmaan maakuntarajojen sulkeminen. Sulkemisesta ilmoitettiin 27.3.2020 ja varsinainen sulku tapahtui päivää myöhemmin. Ratkaisun taustalla oli huoli tehohoitopaikkojen riittämisestä. Kevään edetessä ihmiset olivat alkaneet hakeutua eristykseen ja etätöihin mökeilleen ja pelkona oli, että ikäihmisten sairastuessa koronavirukseen mökkipaikkakunnilla sairastuminen kuormittaisi liikaa paikallista terveydenhuollon kapasiteettia. Poikkeusolojen toteamisen ja valmiuslain vuoksi päätöksen toteaminen pystyttiin tekemään nopeasti. Sille nähtiin myös vahvat perustelut pienempien kuntien terveydenhuollon kantokyvyn suojelemisen vuoksi. Pääkaupunkiseudulla tartuntoja oli lisäksi huomattavasti enemmän kuin muualla Suomessa. Mörttinen arvioi, että Uudenmaan sulku oli yksi Suomen menestyneimmistä toimista koronavirusstrategian onnistumisen kannalta. (Mörttinen 2021, 31–32.)

Poikkeusajan julistaminen ja rajoitukset edistivät selvästi tavoitteita koronaviruksen leviämisen hidastamisesta. Suomalaiset tapasivat THL:n teettämän kyselytutkimuksen mukaan huhtikuussa 75 prosenttia vähemmän ihmisiä normaaleihin olosuhteisiin verrattuna. Aikuisilla oli keskimäärin 2,5 tapaamista päivässä tutkimusviikolla. (THL 8.5.2020.) Koronavirustartuntojen määrä alkoi huhtikuussa laskea niin kovaan tahtiin, että Uudenmaan sulku päädyttiin lopettamaan aikaisemmin, mitä useimmat ministerit olivat kuvitelleet. Hallitus hyväksyi liikkumisrajoitusten kumoamisesta 15.4.2020, minkä jälkeen liikenne normalisoitui. (Mörttinén 2021, 33.) Huhtikuun lopussa THL arvioi, että kevään epidemiaaallon huippu olisi ohitettu, kun tartunnat olivat kääntyneet selvään laskuun. Asiantuntijat puhuivat R0-luvusta, joka ollessaan yksi tai sen alle tarkoittaa tartuntojen määrän laskua. (YLE 21.4.2020.)

Tartuntojen laskuun kääntymiseen asti Suomi oli keskittynyt koronavirusstrategiassaan viruksen leviämisen estämiseen asettamalla sosiaaliseen kanssakäymiseen vaikuttavia strategioita. Hallitus nimitti tätä toimintatapaa torjuntastrategiaksi. Toukokuun alkuun mennessä sairaaloiden tehohoitokapasiteettia oli saatu hyvin vahvistettua ja tartuntaluvut olivat edelleen laskussa. Tällöin hallitus päätti muuttaa torjuntastrategian hybridistrategiaan, mikä tarkoitti suurista massarajoituksista luopumista ja siirtymistä kohdennetumpiin rajoituksiin. (Jansson, Stenroos & Tikkala 2.6.2020.) Päätös strategiasta tehtiin toukokuun 6. päivänä 2020 valtioneuvoston yleisistunnon periaatepäätöksessä. Hybridistrategian merkittävimpänä tavoitteena on, että koronavirusepidemiaa voitaisiin tehokkaasti hillitä niin, että rajoitukset haittaisivat mahdollisimman vähän ihmisiä, yrityksiä, yhteiskuntaa sekä perusoikeuksien toteutumista. Hybridistrategian toimintamallin mukaan tartuntoja voitaisiin ehkäistä tehokkaasti testaa, jäljitä, eristä ja hoida -periaatteella. (Valtioneuvosto 6.5.2020.) Tartuntaketjujen jäljittäminen ja testaamiskapasiteetin tehostaminen alkoi.

Hybridistrategian käyttöönoton myötä hallitus päätti alkaa purkaa poikkeusajan rajoituksia. Hallitus linjasi neuvotteluissaan 3.–4.5.2020 rajoitusten vaiheittaisen purkamisen aloittamisesta. Joidenkin rajoitusten purku alkoi 13.–14.5.2020. Näihin kuului esimerkiksi rajaliikenteen rajoitusten purkua, ulkoharrastuspaikkojen avaaminen ja koulujen etäopetuskäytännön velvoitteiden purku. Muiden rajoitusten purkaminen alkoi 1.6.2020. Tällöin esimerkiksi ravitsemusliikkeet saatiin avata, urheilukilpailut voitiin käynnistää ja

julkisia sisätiloja alettiin avata. Kokoonumisrajoitukset muuttuivat 1.6. kymmenestä henkilöstä viiteenkymmeneen henkilöön. Rajoitusten purkamisesta huolimatta etätyösuositusta jatkettiin ja yli 70-vuotiaita suositeltiin silti mahdollisuuksien mukaan välttämään sosiaalisia kontakteja. (Valtioneuvosto 4.5.2020.) Valmiuslaki poistui lopulta käytöstä 15.6.2020 (YLE 15.6.2020).

2.3 Suomen koronavirusstrategian hyväksyntä ja kritiikki

Poikkeusajan julistaminen, valmiuslain käyttöönotto ja rajoitusten asettaminen olivat kaikkiaan melko kovia toimia vakaassa demokraattisessa valtiossa. Kuten Sitran muistiossa (Mörttininen 2021) todetaan, valmiuslakia on tarvittu Suomessa ennen koronaviruspandemiaa vain sotien aikana. Siihen nähden päätös poikkeusajan julistamisesta syntyi todella nopeasti, ilman poliittista väittelyä. Varsinkin jälkeinpäin laajamittaista hyväksyntää on analysoitu sekä pohdittu, mistä hyväksyntä johtui ja oliko hyväksyntä positiivinen vai negatiivinen asia. Poikkeusajan aikana myös talous oli kovilla ja rajoitusten vaikutukset esimerkiksi matkailu- ja ravitsemusalalla puhututti. Vaikka poikkeustoimet ja rajoitukset hyväksyttiin, julkisessa keskustelussa haluttiin nostaa esille pandemian ja siitä aiheutuneiden rajoitusten sosiaalisia seurauksia, kuten vaikutukset koulunkäyntiin, mielenterveyteen ja perusoikeuksiin. Hallituksen tekemät päätökset tehtiin selvästi välittömät terveydelliset vaikutukset huomioiden. Lain mukaan valmiuslain käyttöönoton perusteena on terveys- ja turvallisuussyiden lisäksi taloudelliset syyt, eli Suomen toimeentuloon ja talouselämään kohdistunut uhka. Mörttisen mukaan on kyseenalaista, oliko pandemiatilanteessa taloussyihin vetoaminen kuitenkin tarpeeksi pätevä syy. Kevään koronavirus-tilanteen jälkeen onkin Sitran muistion mukaan syytä pohtia valmiuslain käyttöönottokynnystä. Sitra päätyy raportissa suosittelemaan, että valmiuslain käyttöönoton kynnyksiä tulisi korottaa. (Mörttininen 2021, 27.)

Suomen kansa oli kaikkiaan poikkeuksellisen tyytyväinen hallituksen toimintaan kevään 2020 jälkeen, eli aikana jolloin hallituksen toiminta keskittyi pääasiassa koronaviruskriisin hoitamiseen. Helsingin Sanomien teettämän kyselyn mukaan peräti 71 prosenttia suomalaisista katsoi Sanna Marinin hallituksen onnistuneen hyvin toiminnassaan. (Helsingin Sanomat 5.7.2020.) Maaseudun tulevaisuuden teettämän kyselytutkimuksen

mukaan hallituksen toiminta oli melko hyväksyttyä myös eduskunnassa, jossa SDP:n ja vasemmistoliiton joukosta 95 prosenttia arvioi hallituksen onnistuneen ja oppositiopuolue perussuomalaistenkin joukossa arvio oli 42 prosenttia (Maaseudun tulevaisuus 4.5.2020). Opposition kritiikki hallitusta kohtaan oli kuitenkin historiallisen pientä ja hetken Suomessa voidaan sanoa vallinneen harvinainen konsensuksen ajanjakso eduskunnassa. Sitran muistiossa arvioidaan, että tasavallan presidentin nauttima suuri kansan luottamus vaikutti myös hallituksen toiminnan hyväksyttävyyteen. Yhdeksi tekijäksi esitetään myös, että kansa olisi rivien välistä ymmärtänyt sen vastahakoisuuden, joka hallituksessa vallitsi päätöksiä tehtäessä. Kovien toimien olisi näin ollen siis katsottu olevan hallituksenkin mielestä raskas mutta välttämätön keino yhteiskunnan toimivuuden säilyttämiseen. (Mörttinen 2021, 27, 34.)

Poikkeusaikana hallitus sai kaikkiaan laajan hyväksynnän Suomessa, mutta keskeiseen rooliin nousivat myös terveydenhoitoalan ammattilaiset ja asiantuntijat. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL muodostui jo koronaviruskriisin alussa keskeiseksi hallituksen ratkaisuja pohjustavaksi tiedon ja tutkimuksen tuottajaksi. Kaisu Jansson, Maria Stenroos ja Hannu Tikkala kirjoittavat YLE:n artikkelissa *Viisikko ja koronakevät (2020)*, ettei kevään aikana käyty juuri yhtään sellaisia hallituksen neuvotteluja, joissa THL:n edustaja ei olisi ollut mukana. Useimmiten edustaja oli terveysturvallisuusosaston johtaja Mika Salminen. Janssonin, Stenroosin ja Tikkalan mukaan hallitus nojasi alusta asti päätöksissään hyvin vahvasti THL:n näkemyksiin. Jopa siihen pisteeseen asti, että THL:n näkemyksen mukaan hallitus tukeutui liikaa THL:een. Myöhemmin keväällä hallituksen linja muuttui ainakin näennäisesti Sanna Marinin lausussa, että hallitus tekee ratkaisut itse, vaikka nojaakin päätöksissä vahvasti THL:n suosituksiin. (Jansson, Stenroos & Tikkala 2.6.2020.)

Hallituksen päätös luottaa vahvasti THL:een tarkoitti samalla, että hallitus hyväksyi koronaviruspolitiikan ensisijaiseksi perusteeksi viruksen vaikutukset fyysiseen terveyteen ja hyvinvointiin. THL tuottaa ensisijaisesti epidemiologisia malleja ja arvioita, joiden näkökulma perustuu kansanterveyteen. Janssonin, Stenroosin ja Tikkalan mukaan valittu näkemys on riittämätön, kun tarkastellaan koronaviruksen vaikutuksia esimerkiksi talouteen, turvallisuuteen ja ihmisten kokonaishyvinvointiin. (Jansson, Stenroos & Tikkala 2.6.2020.)

Kevään 2020 poikkeusaikana koronaviruksen torjumiseksi tehdyissä toimenpiteissä on kaksi tämän tutkimuksen kannalta mielenkiintoista näkökulmaa. Ensimmäinen niistä on kansan laaja hyväksyntä hallituksen toimille. Koko kevään valtakunnanmediat uutisoivat pääosin koronaviruksen vaikutuksesta terveyteen. Ilman tutkimusta on kuitenkin mahdotonta sanoa, kuinka laajamittaisesti terveystieteiden näkökulma hallitsi keskustelua ja kuinka paljon muut näkökulmat olivat esillä. Siksi tutkimuksessa halutaan tarkastella, millaiselta kevään 2020 koronavirusta koskeva mediakeskustelu lopulta näytti. Tavoitteena on selvittää, kuinka laajasti terveystieteiden näkökulma hyväksyttiin, miten sitä tuotettiin THL:n viestinnässä ja miten Helsingin Sanomien ja YLE:n kolumnit kirjoittivat koronaviruksesta. Tutkimuksen analyysiosuudessa, luvussa kuusi, selvitetään mediakeskustelun asemaa ja sisältöä luvussa viisi esitellyn kehysanalyysin avulla.

Laajan hyväksynnän saivat poikkeusaikana myös asiantuntijat. Hallituksen luottamus asiantuntijoihin kertoo asiantuntijoiden valta-asetelmasta koronavirustilanteen hallinnassa ja siihen liittyvissä poliittisissa päätöksissä. Toinen tutkimuksen kannalta mielenkiintoinen näkökulma onkin asiantuntijuus ja asiantuntijavalta poikkeusaikana. Ennen kuin pureudutaan mediassa käytyyn koronaviruseskusteluun eli THL:n uutisiin ja tiedotteisiin sekä Helsingin Sanomien ja YLE:n kolumneihin, on syytä tarkastella asiantuntijuutta ja asiantuntijavaltaa ilmiönä.

3. Asiantuntijuus, politiikka ja poikkeusaika

Tutkimusasetelman kannalta on syytä, tai vähintään mielenkiintoista, paneutua asiantuntijavaltaan, jotta asiantuntijuuden merkitys kevään 2020 koronaviruseskustelun taustalla tunnistetaan. Tässä luvussa asiantuntijuutta, asiantuntijavaltaa ja sen yhteyksiä esimerkiksi mediakeskusteluun ja terveydenhuoltoalaan tarkastellaan tutkimusasetelmaa taustoittavana teoreettisena viitekehyksenä. Teoreettista pohjaa, sekä metodologisen kehyksen, tutkielmalle antaa ennen kaikkea kehysanalyysi ja Robert Entmanin (1993) kehysteoria luvussa viisi. Siitä huolimatta asiantuntijavalta ja asiantuntijuus ovat keskeisiä käsitteitä ymmärtää tutkimuksen laajempaan kontekstiin asettamisen kannalta.

Luvussa perehdytään siihen, mitä asiantuntijavalta ja asiantuntijuus ovat. Asiantuntijavallan käsitteen lisäksi avataan asiantuntijuuden muutoksen taustoja ja sitä, miten 1900-luvun alussa alkanut asiantuntijuuden muutos on lopulta johtanut asiantuntijuuden murrokseen vuosituhannen vaihteessa. Asiantuntijuutta käsitellään suhteessa mediaan, uusmediaan ja internetiin. Asiantuntijuutta ja asiantuntijoiden roolia nyky-yhteiskunnassa pohditaan myös asiantuntijuuden politisoitumisen kautta ja käsitellään luottamusta asiantuntijoihin. Etenkin poikkeusajan kannalta mielenkiintoiseksi tarkastelun kohteeksi muodostuu asiantuntijuuden ja asiantuntijavallan suhde demokratiaan. Luvun lopussa avataan myös tutkimusasetelman kannalta huomionarvoista median vaikutusvaltaa.

3.1 Mitä on asiantuntijavalta?

Arkikielen käsitteenä asiantuntijavalta on näennäisen helposti ymmärrettävissä pilkkomalla termi kahteen osaan - asiantuntijuuteen ja valtaan. *Asiantuntija* on henkilö, jolla on asiantuntemusta jostakin aihealueesta ja tämän asiantuntemuksen perusteella henkilöltä pyydetään usein lausuntoja. Liittämällä käsite *valta* asiantuntijuuteen viitataan siihen, että henkilöllä on valtaa tai hän käyttää valtaa asiantuntijuutensa perusteella. Yleisimpien sanakirjamääritelmien mukaan asiantuntijavalta on kykyä vaikuttaa joihinkin toimijoihin erityisen tiedon ja asiantuntemuksen perusteella. Todellisuudessa sekä asiantuntijuus että valta ovat käsitteitä, joille voidaan asettaa lukuisia erilaisia määritelmiä tai teorioita.

Määrittelyjä asiantuntijuuden suhteen on esitetty kautta yhteiskuntafilosofian historian, jo Platonin ja Aristoteleen ajattelussa. 1900-luvun alussa Max Weber erotti tiedemiehen ja asiantuntijan toisistaan sen perusteella, että tiedemiehellä on kyky tuottaa uutta tietoa siinä missä asiantuntija tyytyy seuraamaan tieteestä tehtyjä sovellutuksia. Moderniin yhteiskuntaan siirtyminen ei olisi Weberin mukaan mahdollista ilman tieteen kehittymistä ja sen avulla muodostuvaa tieteen soveltamista. Modernilla yhteiskunnalla tarkoitetaan yleisesti yhteiskuntaa, jota määrittelee maataloudesta irtautuminen ja siirtyminen kohti teollistumista, kapitalismia ja maallistumista. Weberin mukaan modernissa yhteiskunnassa tavalliset ihmiset hyödyntävät edelleen tiedemiehen ja asiantuntijan tietovarantoja luottamalla tieteelliseen tietoon ja sen sovellutuksiin. (Weber 2009, 38–41.) Weberin ajatus näkyy tutkimusasetelmassa hyvin, sillä koronaviruskriisin aikana tilanteen hoitamiseen

liittyviä päätöksiä perusteltiin nimenomaan THL:n asiantuntemuksen kautta, ja tämä asiantuntemus puolestaan perustuu tieteelliseen tietoon.

Asiantuntijuuden substanssi liitetään useimmiten tietoon ja taitoon. Kyseisiä ominaisuuksia on oltava tietty määrä, jotta asiantuntijuus saavutetaan. Asiantuntijuuden minimimääritelmänä voitaisiin tällä perusteella pitää sellaista korkea-asteista tietoa, jonka henkilö tarvitsee suoriutuakseen monimutkaisista alansa kuuluvista tehtävistä (Stenvall 1995, 15). Asiantuntemus on usein alakohtaista. Alan tutkinto takaa asiantuntemuksen siinä tapauksessa, että asiantuntemus liittyy johonkin ammattiin. Kuitenkin myös käytännön kautta voi saavuttaa asiantuntija-aseman. Nykyään tunnistetaan myös esimerkiksi kokemusasiantuntijuutta, mikä on vakiintunut termi terveydenhuollonalalla esimerkiksi päihdetyössä tai vertaistukiryhmissä, jossa sairastunut kertoo omista kokemuksistaan (Mielen ry 2020). Asiantuntijan kykyä ottaa vastuu tekemästään lausunnosta pidetään joidenkin määritelmien mukaan asiantuntijuuden merkinä. (Sipilä 1991, 19–20.) Tämän ohella voidaan katsoa asiantuntijan tuntevan alansa niin hyvin, että hän pääsee nopeasti alaan liittyvän tiedon äärelle (Ericsson & Smith 1991, 26).

Asiantuntijuutta voi määritellä asiantuntijuuteen liittyvien ominaisuuksien kautta kuten edellä, mutta on tärkeää huomata, että henkilön asiantuntijuus määrittyy aina suhteessa muihin ihmisiin. Se on siis suhteellista ja perustuu vertailuryhmästä erottumiseen. Asiantuntijan tulisi joidenkin yleisimpien määritelmien mukaan tietää alasta tai siihen liittyvästä aiheesta enemmän kuin muut, tai ainakin enemmän kuin useimmat. (Sipilä 1991, 19–20.) Asiantuntemus rajoittuu aina vain yhteen asiaan kerrallaan ja muissa asiakysymyksissä asiantuntija on maallikko (Wiberg 1989, 221).

Asiantuntijan määritelmän laajuus herättää kysymyksiä myös tämän tutkimuksen asetelmaa pohdittaessa. On selvää, että THL toimii koronaviruspandemiassa viruksen terveydellisiin puoliin liittyvänä asiantuntijana. Toisaalta, jos tunnistetaan asiantuntijuuden syntyminen kokemuksen tai käytännön kautta, ihmisiä voitaisiin pitää vähintään koronavirustilanteen tai koronakevään asiantuntijana. On syytäkin olettaa, että ihmisillä on sanottavaa omaa elämäänsä koskevista muutoksista, millaiseksi koronavirus ja koronakevät selvästi lukeutuu. Siksi on hyvä erottaa toisistaan terveydenhuoltoalan asiantuntijuus, joka selvästi

THL:lla on, sekä muu subjektiivinen kokemus tai näkemykset koronavirustilanteesta, joita esimerkiksi aineiston kolumneissa esitetään.

Pohdittaessa asiantuntijan roolia sekä asiantuntijan suhdetta muihin, on luonnollista pohtia myös asiantuntijoiden käyttämää valtaa. *Valta* ymmärretään useimmiten jonkin toimijan ominaisuutena. Jonain, mitä voi käyttää tai harjoittaa suhteessa muihin. Käsitys pohjautuu Robert Dahlin (1957) esittämään vallan pluralistiseen näkemykseen, joka kuvaa valtasuhteen toimijoina henkilöitä A ja B. Dahlin mukaan A:lla voidaan katsoa olevan valtaa B:hen, mikäli A saa B:n tekemään jotakin, mitä B ei muutoin tekisi. Dahlin määritelmää voidaan pitää klassisena vallan määritelmänä. Valta nähdään siinä ensisijaisesti kahden tai useamman toimijan välisenä suhteena. Toimijoita voivat olla yksilöt, ryhmät, roolit, viranomaiset, valtiot tai muut ihmisten muodostamat yksiköt. (Dahl 1957, 202–203.) Tarkasteltaessa asiantuntijavaltaa, toimija ja valtaa käyttävä taho on siis asiantuntija tai asiantuntijoista muodostuva yksikkö.

Asiantuntijavalta (*expert power*) esiintyy yhtenä *vallan lajina* sosiaalipsykologien John Frenchin ja Bertram Ravenin tutkimuksessa *The Bases of Social Power* (1959). Artikkelissa French ja Raven pyrkivät määrittelemään vallalle tyypillisiä ominaisuuksia erittelemällä viisi erilaista kategoriaa, eli vallan lajia. Nämä vallan lajit edustavat kirjoittajille vallan ydintä, joka ymmärretään Dahlin esittämänä A:n ja B:n välisenä valtasuhteena. French ja Raven toteavat kuitenkin tällaisen suhteen olevan empiirisesti mahdoton, sillä todellisuudessa valta on aina monen toimijan summa, joka kietoutuu syvälle yhteiskunnan rakenteisiin. Vallan lajien kategorisointi kuitenkin helpottaa tunnistamaan vallan ominaisuuksia, ja sen vuoksi kirjoittajien mukaan on perusteltua luokitella valtaa ja tunnistaa sen erilaiset perustyytit. Asiantuntijavallan lisäksi artikkelissa esitetään vallan lajeina palkitsemisvalta (*reward power*), rankaisovalta (*coercive power*), laillistettu valta (*legitimate power*) sekä roolimallin valta (*referent power*). (French & Raven 1959, 151.)

Asiantuntijavallan tulkitseminen nimenomaan vallan lajina, kuten French ja Raven sen ovat tehneet, on asiantuntijavaltaa väitöskirjassaan tutkineen Jyrki Reunasan mukaan ensimmäinen kahdesta lähestymistavasta asiantuntijavaltaan. Ensimmäisessä määritelmässä henkilön tai ryhmän valta perustuu johonkin ominaisuuteen, kuten

varallisuuteen tai väkivaltaan. Asiantuntijavallan kohdalla valta perustuu siis asiantuntijuuteen. Reunanen mukaan toinen lähestymistapa on käsitellä asiantuntijavaltaa tiedonkäytön lajina. Tällä tavalla määriteltynä asiantuntijuus olisi ominaisuus, jota vallanpitäjät tarvitsevat tehdäkseen mahdollisimman hyviä päätöksiä. Asiantuntijuus ja tiedonkäyttö voisivat vallan rinnalla heijastua koulutukseen, keskusteluun tai valistukseen. (Reunanen 1996, 1–3.) Jälkimmäinen määritelmä on käyttökelpoinen esimerkiksi tarkasteltaessa asiantuntijuutta eduskunnassa ja pohdittaessa, miten asiantuntijuutta ja tutkittua tietoa voisi hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla päätöksenteon tukena. Tämän tutkimuksen kohde, eli kevään 2020 koronaviruskeskustelu, edustaa kuitenkin selkeästi ensimmäistä, eli Frenchin ja Ravenin tulkintaa asiantuntijuudesta vallan lajina, koska koronakeskustelussa tavoitteena on esittää vaikuttavia näkökulmia tai jopa suoranaisia toimintaohjeita.

Frenchin ja Ravenin mukaan asiantuntijavallan laajuus määrittyy sitä kautta, kuinka paljon A:lla on erityistä tietoa jostain asiakysymyksestä tietyllä asiantuntemuksen alueella. A:n valta B:hen on siis asiantuntijavaltaa, jos B sekä uskoo että luottaa A:lla olevan erityistä tietoa tai kykyjä, joita hänellä ei itsellään ole. B ei saa kyseistä tietoa selvitettyä itsenäisesti vaan tarvitsee A:n asiantuntemusta. A:n asiantuntemus voi tiedon lisäksi muodostua esimerkiksi jonkin ohjelmiston tai muun tärkeän työkalun tai järjestelmän omistajuudesta. A voi myös olla yksittäisen henkilön sijasta esimerkiksi asiantuntijoista koostuva ryhmä, jolla on hallussaan informaatiota. Vallan kohde B on tällöin kuka tahansa, joka voidaan sulkea ryhmän ulkopuolelle ja tarvitsee ryhmän asiantuntemusta. (French & Raven 1959, 155–156.)

Frenchin ja Ravenin määritelmä asiantuntijavallasta istuu ontuvasti nyky-yhteiskuntaan. Ajatus siitä, että B ei saisi selvitettyä jotakin itsenäisesti, ilman asiantuntijan A tietoja, on selkeästi ennen 2000-lukua vaikuttanut ajatusmalli. Käsitteet asiantuntijuudesta on muuttunut merkittävästi niistä ajoista, kun Dahl tai French ja Raven määrittivät valtaa ja asiantuntijavaltaa. Pelkästään internet ja kehittynyt teknologia ovat lisänneet asiantuntijuuden muotoja entisestään. Internet on pullollaan asiantuntijatietoa, jota kuka tahansa voi tuottaa eikä tietoon käsiksi pääseminen ole yhtä rajoitettua kuin ennen. Esimerkiksi tämän tutkimuksen aineistossa kolumnisteilla on nopeasti käsissään sama

informaatio, jota THL tai hallitus julkaisee koronavirukseen liittyen, sekä tämän lisäksi kaikki mahdolliset sosiaalisessa mediassa tai erinäisillä verkkoalustoilla julkaistu tieto. Informaation tulkitseminen on kuitenkin asia erikseen ja monimutkainen tieto vaatii usein nimenomaan asiantuntijoiden tulkintaa.

Asiantuntijavallalle esitetyt perusmääritelmät ovat yksinkertaisuudessaan käyttökelpoisia. Asiantuntijavallan ja yleisesti asiantuntijuuden ymmärtäminen kokonaisvaltaisena ilmiönä vaatii kuitenkin määritelmän suhteuttamista yhteiskunnan kehittymiseen. Määritelmä on selvästi monimutkaistunut, laajentunut ja päivityksen tarpeessa. Esimerkiksi koronavirustilanteessa THL näyttäytyy selkeänä asiantuntijatahona, mutta mistä kolumnistien valta muodostuu? Nykyaikaisen nopeatempoisen mediakeskustelun suhdetta asiantuntijuuteen voidaan ymmärtää perehtymällä yhteiskuntarakenteen muutosten mahdollistamaan asiantuntijuuden muutokseen.

3.2 Asiantuntijuuden muutos ja murros

Mikko Jakosen mukaan asiantuntijuudessa on tapahtunut selkeä murros 1900-, ja 2000-luvun taitteessa. Jakonen käsittelee asiantuntijuuden muutosta, ja sen myötä tapahtunutta murrosta eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan *Vastatieto - Tulevaisuuden asiantuntijuutta etsimässä* -julkaisussa (2017). Vuosituhannen vaihtumista, eli murrosta, edeltävät asiantuntijuuden määritelmät edustavat Jakosen mukaan *modernia asiantuntijuutta*. Moderni asiantuntijuus, tai perinteinen asiantuntijuus, tarkoittaa modernissa yhteiskunnassa muodostunutta asiantuntijuuden määritelmää. Käsitys asiantuntijuudesta on siis muodostunut osana modernia yhteiskuntarakennetta, jota määrittää teollistumisen vauhdittama kehitys, markkinatalouden kehittyminen, maallistuminen ja lukuisat muut ilmiöt. Tutkimuksessa modernilla asiantuntijuudella viitataan siis 1900-luvulla vallinneeseen asiantuntijuuden käsitykseen.

Jakosen mukaan 1900-luvun yhteiskuntarakenteen ja taloudellisen kehityksen taustalla vallitsi moderni asiantuntijuuden malli. Modernin asiantuntijuuden leimallisimmat piirteet kietoutuvat korkeaan koulutukseen ja yliopistomaailmaan. Ajalle tyypillistä oli hahmottaa asiantuntijat kahtena erillisenä ryhmänä: akateemikkoina eli tieteen tekijöinä sekä

professioammattien edustajina kuten lääkäreinä, opettajina ja juristeina. Akateemisuus on vielä nykyäänkin selkein asiantuntijuuden perusta, mutta modernissa asiantuntijuudessa se oli ainoa oikea asiantuntijuutta synnyttävä taho. 1900-luvun loppupuolella yhteiskunta alkoi monimutkaistua ja syntyi uusia aloja, mikä loi tarpeen entistä moninaisemmalle joukolle asiantuntijoita. Mitä kompleksisemmaksi yhteiskunta muuttuu, sitä enemmän ihmiset ovat toisten ihmisten varassa. Yhteiskunta ei pärjäisi enää mitenkään ilman asiantuntijoita, sillä korkea-asteista asiantuntijuutta vaativia aloja ja ammatteja on jo lukuisia. Asiantuntijuus ei myöskään perustu enää vain yksilön taitoihin tai kykyihin, mistä on seurannut asiantuntijaorganisaatioiden ja instituutioiden muotoutuminen. (Jakonen 2017, 14–36.)

Modernissa asiantuntijuudessa luotetaan enemmän yksittäisiin asiantuntijoihin. Eri tieteenalojen huippuasiantuntijoilla on ympärillään kourallinen asiantuntija-ammattia harjoittavia kollegoita, mutta viimekädessä sanavalta on huippuasiantuntijalla. Erilaisen akateemiset julkaisut ovat pyörineet jossain määrin näiden huippuasiantuntijoiden ympärillä, eikä ”tavallisilla ihmisillä” ole ollut samalla tavalla tietoa tai pääsyä näihin julkaisuihin. (Jakonen 2017, 36–38.) Jakosen kuvaus modernista asiantuntijuudesta ei selvästi vastaa kevään 2020 koronaviruskeskustelua tai ympäristöä, jossa keskustelua käydään. Jotkin yksittäiset asiantuntijat ovat saaneet mediassa enemmän tilaa (ks. esim. Iltalehti 20.11.2020), mutta kyseessä on nimenomaan mediakeskustelu eikä tilanne, jossa tietyt huippuasiantuntijat sanoittaisivat kansalle, miten koronavirustilanteessa kuuluisi menetellä.

Vuosisadan loppuun tultaessa moderni asiantuntijuuden malli alkoi saamaan osakseen kritiikkiä. Teknologian kehittymisen ohella kritiikkiä lisäsi erityisesti kasvanut ympäristötietoisuus ja ympäristöongelmat. Teknologian kehittyminen lakkasi olemasta synonyymi pelkästään edistykselle ja positiiviselle yhteiskuntakehitykselle. Asiantuntijuus ei riittänytkaan vastaamaan esimerkiksi ympäristöongelmiin. (Jakonen 2017, 14.) Globaaleihin ympäristöongelmiin vaadittiin asiantuntijoilta yhtäkkiä täysin erilaista suhtautumista, kuin esimerkiksi talouskriisien ja laman aikana. Taloudessa kriisien syntymistä pidetään normaalina, vaikka niistä aiheutuukin ongelmia. Usko tulevaisuuteen on merkittävin ero talous- ja ympäristöongelmien välillä. Pahimmankin laman hetkellä ihmiset uskovat, että tulevaisuudessa odottaa nousukausi. Asiantuntijat antavat tilanneraportteja, missä kohtaa suhdannevaihteluita mennään. (Stehr & Grundmann 2011, 74–76.) Mielenkiintoinen

kysymys on, millaiseen rooliin asiantuntijat asettuvat koronaviruskriisin aikana. Viruksesta aiheutunut kriisi koettelee yhteiskunnan sietokykyä kaikilta osa-alueilta ja on tästä syystä hyvä esimerkki tilanteesta, jossa modernilla asiantuntijuuden mallilla ei voida enää käsitellä ja ymmärtää tilannetta.

Modernin asiantuntijuuden mallin kyseenalaistamisesta ja kritiikistä seurasi suuria muutoksia asiantuntijuuteen ja asiantuntijavaltaan, minkä vuoksi Jakonen nimittää vuosisadan vaihdetta asiantuntijuuden murrokseksi (2017). Asiantuntijuuden murros kuvastaa aikaa, jota tutkimuksen tapauksena oleva koronaviruskeskustelu edustaa. Murrokseen johtaneita yhteiskunnallisia ilmiöitä ovat eritelleet myös Richard ja Daniel Susskind. He erittelevät yhdeksi merkittäväksi asiantuntijuuden murrokseen johtaneeksi tekijäksi sen, kuinka asiantuntijat eivät enää toimi portinvartijana tiedon äärelle. Tieto ja taito eivät ole enää yksittäisen asiantuntijan ominaisuuksia, vaan on löydettävissä esimerkiksi internetistä. Asiantuntijat ovat vielä nykyäänkin merkittävimpiä sisällöntuottajia alansa informaatioissa, mutta toimijoiden joukko on laajentunut huomattavasti. Erinäiset instituutiot, yritykset, ohjelmistot ynnä muut toimijat tuottavat asiantuntijatieta kuin liukuhihnalta. Terveydenhuoltoala toimii hyvänä esimerkkinä: enää pelkästään lääkärit eivät tuota terveyteen liittyvää tietoa, vaan esimerkiksi lääkefirmat tai tiettyjen sairauksien ympärille muodostuneet yhteisöt voivat julkaista samanlaista asiantuntijatieta. (Susskind & Susskind 2015, 106–107.)

Portinvartija-aseman poistuminen näkyy myös tutkimuksen aineistossa. Vaikka THL onkin keskeinen tiedontuottaja koronavirukseen liittyvissä asioissa, myös kolumneissa monet esittävät tilastotietoa näkemyksiensä tueksi ja esittävät arvioita koronavirustilanteeseen liittyen. Susskindin ja Susskindin mukaan asiantuntijuuden murrosta edesauttaa myös asiantuntijuuden siirtyminen reagoinnista ennakointiin. Pitkään vallinneen ajatuksen mukaan asiantuntijatieta on vastannut ympäristössä tapahtuneeseen muutokseen ja ilmiöihin. Nykyään asiantuntijatieta on kuitenkin entistä suurempi paine reagoida näihin ilmiöihin ja ongelmiin. Ennakointi korostuu esimerkiksi terveydenhuollon alalla ennaltaehkäisevien lääkkeiden ja terveyden edistämisen muodossa. Ihmisten terveyttä tarkkaillaan jatkuvasti erilaisilla laitteilla, jotta terveyteen liittyviä ratkaisuja voitaisiin tehdä ennen kuin varsinaista ongelmaa on havaittu. (Susskind & Susskind 2015, 107–108.)

Tällainen toiminta korostuu myös koronavirustilanteen hoitamisessa. Koronaviruspolitiikkaa toteutettiin keväällä 2020 pitkälti THL:n ja muiden asiantuntijoiden laatimien epidemia-mallinnusten avulla. Ratkaisut rajoituksista perustuivat terveydenhuollon kantokyvyn ennakkointiin.

Nico Strehlin ja Reiner Grundmannin mukaan lisääntyneet ympäristöongelmat ovat ratkaiseva tekijä asiantuntijuuden murroksessa. Maailmaa kohdanneet ympäristöongelmat ovat tulleet jossain määrin yllätyksenä myös asiantuntijoille. Esimerkiksi 1980-luvulla alkanut otsonikriisi oli myös ympäristötieteilijöille yllätys. Yhtäkkiä käsillä oli globaali kriisi, johon asiantuntijoilta vaadittiin vastauksia ja mielipiteitä. Ympäristöongelmat ovat muuttaneet asiantuntijuutta perustavanlaatuisesti siten, että asiantuntijat joutuvat entistä enemmän toimimaan sovittelijoina vallitsevan tietomäärän, uusien kehitysideoiden sekä kiireisten toimintavaatimusten välissä. (Stehr & Grundmann 2011, 74–76.) Koronaviruskriisi vastaa tässä mielessä ympäristökriisejä. Asiantuntijoiden pitäisi löytää ratkaisuja epävarmassa tilanteessa, jossa on pakko varautua yllätyksiin.

Ympäristöongelmia ja yhteiskunnan muiden ongelmien monimutkaistumista sanoittaa sosiologi Ulrich Beckin luotsaama termi *riskiyhteiskunta* (1992). Beckin pääteesi on, että pitkälle kehittynyt ja monimutkaistunut yhteiskunta on aina omalla tavallaan sisäisesti hauras ja alkaa ennemmin tai myöhemmin tuhota itseään. Teollinen yhteiskunta alkaa itsenäisesti tuottaa uhkia, joita se ei pysty hallitsemaan. (Beck 1992.) Beckin teesi riskiyhteiskunnasta on radikaali, mutta kuvastaa hyvin tiedon, tieteen ja asiantuntijuuden suhteen muutosta. Tiedon määrän kasvua ei ole rajoitettu yhteiskunnassa millään tavalla. Tietoa on periaatteessa saatavilla loputtomiin eikä tiedon muuttuminen yleistiedoksi laske sen arvoa millään tavalla. Teknologian avulla valtavaan tietomäärään pääsee entistä helpommin käsiksi, mutta silti mahdollisuus löytää uutta tietoa motivoi ihmiskuntaa jatkuvasti. (Stehr & Grundmann 2011, 94–98.)

Vaikka tiedon määrä lisääntyy koko ajan, tarvitaan silti asiantuntijoita, jotka voivat selittää tiedon merkitystä, siihen liittyviä ongelmia ja esittää ratkaisuehdotuksia. Vaikka kevään koronaviruskeskustelussa on yleistä, että esimerkiksi kolumnistit esittävät omia näkemyksiään pandemiatilanteesta, ilman asiantuntijoiden analyysia ja ratkaisuehdotuksia

tavallisilla ihmisillä ei olisi läheskään yhtä hyvä mahdollisuus arvioida tilannetta. Yhteiskunnan muutos tietoyhteiskunnaksi ei kuitenkaan perustu kasvavaan uuden tiedon kysyntään, vaan lisääntyneeseen tarjontaan. Tiedon määrä on kumuloituvaa ja toimii kuten Beckin riskiyhteiskunnassa: uusi tieto kasautuu vanhan päälle ja yhteiskunnassa muodostuu uusia ongelmia vanhojen päälle. Tieteen ja teknologian leimaamamassa monimutkaistuneessa yhteiskunnassa asiantuntijoiden tarve kasvaa, sillä yhteiskunta kaipaa auktoriteettia, eli asiantuntijoita, joka voi selkeyttää ja yleistajuistaa hektistä maailmaa. (Stehr & Grundmann 2011, 99–102.)

Hieman erilaisella tavalla yhteiskunnan muutosta ja modernisaatiota lähestyy politiikan tutkija Ronald Inglehart, jonka mukaan modernisoituessaan yhteiskunta monimutkaistuu ja hyvinvointi sekä turvallisuus kasvaa, mistä seuraa arvoilmapiirin muuttuminen jälkimaterialistisemmaksi (Inglehart 1977). Inglehart ei maalaile samanlaisia uhkakuvia kuin Beck, mutta molemmat teoreetikot havainnollistavat yhteiskunnan kokonaisvaltaista muutosta, jonka Jakonenkin nimeää asiantuntijuuden murroksen ydinlähtökohdaksi. Asiantuntijat tai yhteiskunta eivät voi keskittyä ratkaisemaan ongelmia pelkästään tukeutuen tekniseen edistykseen ja tieteeseen, sillä jälkimaterialistisessa yhteiskunnassa on itsestään selvää ottaa myös ilmiöiden ja ongelmien sosiaalinen puoli huomioon. Vaikka koronaviruskriisistä puhutaan ja sitä käsitellään terveydenhuollon kriisinä, asiantuntijoilta odotetaan kantaa myös pandemian aiheuttamiin talousvaikutuksiin tai sosiaalisiin ongelmiin, kuten eriarvoistumiseen.

Korkea koulutus on edelleen yksi tärkeimmistä huippuasiantuntijuuden väylistä. Asiantuntijuutta syntyy kuitenkin nykyään paljon muuallakin kuin teoreettisen ja erikoistuneen koulutuksen kautta. Ammattitaidon lisäksi asiantuntijuutta voi muodostua harrastuksissa, yrityksissä, digitaalisissa oppimisympäristöissä tai esimerkiksi kokemuseräisesti. Tällainen asiantuntemus ei välttämättä perustu ollenkaan koulutukseen. (Jakonen 2017, 15.) Asiantuntijuuden määritelmän laajeneminen ja uudenlaisten asiantuntijoiden hyväksyminen osaksi määritelmää ovat epäimättä positiivinen asia. Kompleksiset ongelmat vaativat ratkaisuksi muunkinlaista asiantuntijuutta, kuin esimerkiksi luonnontieteellistä tai insinööritieteellistä. Asiantuntijuuden murroksen hyviä puolia ovat

nimenomaan ilmiöiden sosiaalisten puolien tarkastelu ja valmius niiden selittämiseen ja ymmärtämiseen.

Asiantuntijuuden murroksessa on myös piirteitä, jotka saattavat vaikuttaa negatiivisesti asiantuntijoiden asemaan. Lähes millainen tieto tahansa voi näyttäytyä internetin ja uusmedian aikakaudella asiantuntijatietona, vaikka kyse olisi suorastaan tarkoituksellisesti harhaanjohtavasta informaatiosta. Tieto ja asiantuntijuus politisoituvat yhä helpommin, mikä saattaa hämärtää tieteellisen tiedon ja politiikan suhdetta.

Modernin asiantuntijuuden muutos ja asiantuntijuuden murros ovat mielenkiintoisia ilmiöitä tutkimuksen lähtöasetelman kannalta. Koronaviruspandemia ja siihen liittyvä toimenpiteet tapahtuvat kiistatta asiantuntijuuden murroksen jälkeisessä maailmassa, jossa vaatimus asiantuntijoita kohtaan on koventunut. Vaikka THL:een luotettiin keväällä 2020 Suomessa (ks. esim. THL 8.5.2020), kriisiä käsiteltiin myös muista kuin terveydellisistä lähtökohdista ja oli normaalia, että lähes jokaisella oli sanottavaa koronaan liittyen. Asiantuntijuuden murroksen mukanaan tuomia asiantuntijuuteen liittyviä ilmiöitä käsitellään seuraavassa alaluvussa. Näitä ilmiöitä ovat esimerkiksi luottamus asiantuntijuuteen, uusmedia ja asiantuntijuus sekä asiantuntijuuden politisoituminen.

3.3 Luottamus asiantuntijoihin ja asiantuntijuuden politisoituminen

Yhteiskunnassa ja sen myötä asiantuntijuudessa tapahtuneet muutokset ovat väistämättä vaikuttaneet asiantuntijoiden valta-asemaan ja yleisesti luottamukseen asiantuntijuutta kohtaan. Kuten Jakosen raportissa (2017) todetaan, 1900-luvun ajan käynnissä olleet muutokset asiantuntijuudessa ovat johtaneet siihen, että asiantuntijuuden voidaan sanoa kokeneen murrosvaiheen 2000-luvulle tultaessa. Tämän tutkimuksen kannalta olennaisimpia murroksen piirteitä ovat asiantuntijuuden politisoituminen, uusmedian vaikutukset sekä luottamus asiantuntijuuteen.

Asiantuntijoiden joukon moninaistumiseen vaikuttaa yhtenä näkyvimpänä tekijänä teknologian kehitys ja siitä seurannut median muutos. Median muutos kytkeytyy uusmedian (*new media*) käsitteeseen. Uusmedialla tarkoitetaan 1990-luvulla tapahtunutta

tiedonvälityksen kehityksestä seurannutta mediakentän muutosta. Uusmedia ei siis itsessään ole jokin uusi media verrattuna vaikkapa perinteiseen painettuun mediaan, vaan tarkoittaa uudenlaisia viestinnän ja tiedonvälityksen tapoja. Uusmedia hyödyntää kaikkia kommunikaation muotoja mediakentällä, muuttaen tiedonvälitystä ja mediaympäristöä vuorovaikutuksellisempaan suuntaan. (Jakonen 2017, 65; Pavlik 2001, xii.)

Uusmedian tuomat viestintä- ja vuorovaikutusmenetelmät on omaksuttu nykyään myös suurissa mediataloissa. Esimerkiksi blogit, chat-palvelut, foorumit ja sosiaalisen median sovellukset ovat aikamme normaaleja viestintämuotoja. Virtuaalitodellisuus on muokannut vuorovaikutusta niin, että uutisten ja median käsittelemän informaation vastaanottaminen ei perustu enää jaettuun tilalliseen ja ajalliseen kokemukseen. Ihmiset eivät omaksu enää tietoa yhdessä, samaan aikaan illan tv-uutislähetyksestä, vaan alvariinsa päivittyviltä virtuaalisilta informaatioalustoilta. (Jakonen 2017, 65–66; Pavlik 2001, xii.) Ilmiö näkyy hyvin kevään 2020 koronaviruskeskustelussa. Verkossa toimivat uutismedia-alustat kuten Helsingin Sanomat ja Yle päivittävät reaaliaikaisesti tietoa koronaviruksesta ja raportoivat hallituksen päätöksistä ja THL:n julkaisemista tiedoista nopealla tahdilla. Asia, joka ei olisi ollut mahdollista yli kaksikymmentä vuotta sitten, tuntuu nyt itsestään selvältä.

Teknologian vauhdittama median muutos vaikuttaa väistämättä myös asiantuntijuuteen ja asiantuntijoiden valta-asemaan. Asiantuntijuudesta on niin ikään tullut monikanavaisempaa ja moniäänisempää. Saadaksesen äänensä kuuluviin, asiantuntijoilla on muitakin kanavia ilmaista näkemyksensä kuin televisio- ja uutislähetykset, joihin asiantuntijat ovat yleensä tarkkaan etukäteen valittuja. Uusmedia kykenee siis haastamaan perinteisen median tarjoaman asiantuntijuuden ja näkökulman. (Jakonen 2017, 67.) Uusmedian voisi sanoa siis muuttaneen asiantuntijoiden suhdetta julkisuuteen. Tiedeviestinnästä on tullut osa asiantuntijatyön arkea ja esimerkiksi tutkijoita kannustetaan osallistumaan tutkimuksensa pohjalta yhteiskunnalliseen keskusteluun ja esittelemään näkemyksiään erilaisille yleisöille (Väliverronen 2015, 221). Myös koronaviruskeskustelussa asiantuntijoiden näkemyksiä seurataan tarkasti sosiaalisen median alustoilla, kuten Twitterissä ja Instagramissa.

Tiedeviestinnän nouseminen asiantuntijatyön ja erityisesti tutkijoiden työn itseisarvoksi edistää asiantuntijuuden monialaisuutta. Tutkimushankkeet ja yliopistot voivat viestiä

tutkimuksesta suoraan uusmedian edesauttamina esimerkiksi blogien ja verkkosivujen välityksellä. Samalla laajentuneet viestintä- ja vuorovaikutusmahdollisuudet muuttavat asiantuntijoiden omia mahdollisuuksia kontrolloida asiantuntemustaan. Internetin ja sosiaalisen median muuttamassa toimintaympäristössä asiantuntijat eivät kykene toimimaan tutkimustiedon portinvartijoina tai määrittelemään niitä lähtökohtia, joista tutkimuksesta keskustellaan. Siinä missä tieteen moniäänisyys on hyvä asia, saattaa ilmiön kääntöpuolena olla viestintään liittyvä kontrollin menetys. Asiantuntijoiden vastuulle kaatuu muuttuvassa mediaympäristössä herkemmin reagoida myös tieteen kritiikkiin ja vastakkaisiin näkökulmiin. (Väliverronen 2015, 230.)

Asiantuntijuuden murrokseen liittyykin olennaisena ilmiönä asiantuntijuuden ja tieteen politisoituminen, mikä monimutkaistaa ja hämärtää asiantuntijoiden roolia. Tietoa on monenlaista ja koko ajan saatavilla, mikä on johtanut siihen, että asiantuntijoilta vaaditaan kannanottoja ja reagoitua myös poliittisiin kysymyksiin. Kun tietoa ja asiantuntijoita oli vähemmän, asiantuntijan rooli oli hegemonisempi. Ennen asiantuntijuuden murrosta oli täysin normaalia perustella poliittisia päätöksiä yksittäisillä asiantuntijasuosituksilla. Asiantuntijat näyttäytyivät yhteiskunnan yläpuolisina ääninä, joiden tehtävä oli valistaa ja pitää kansa yhtenäisenä ehkäisemällä kiistojen ja ristiriitojen syntymistä. (Limoges 1993, 417.) Asiantuntijoiden rooli on siten aikaan ja kulttuuriin sidonnaista. Vaikka koronavirustilanteessa asiantuntijoiden rooli on korostunut, asiantuntijuuden merkitys on hyvin erilainen. Asiantuntijat eivät näyttäydy yhtenäiskulttuuria ylläpitävinä yksipuolisina valistajina, vaan esimerkiksi mediassa keskustelua koronaviruspolitiikasta käydään jatkuvasti ja asiantuntijoiden näkemyksiä pohditaan kriittisesti.

Asiantuntijuuden rooli ei ole nykyään yksiselitteinen, edes koronavirustilanteessa. Turun yliopiston sosiologian oppiaineen yliopistonlehtori Hanna Ylöstalón (Poliittinen talous - podcast 2019) mukaan asiantuntijat ja asiantuntijatieto on jatkuvasti enemmän sidoksissa politiikkaan ja etenkin poliittisiin ristiriitoihin. Asiantuntijatieto on aina ollut merkittävässä roolissa poliittisen päätöksenteon suhteen. Tämä näkyy myös kevään 2020 ensimmäisessä koronavirusaalossa hallituksen ilmoituksesta jo epidemian alussa tukeutua koronavirustilanteessa sosiaali- ja terveysministeriön (STM) ohella THL:een. Sanna Marinin

helmikuun lopussa eduskunnalle annetussa pääministerin ilmoituksessa korostetaan yhteistyötä juuri THL:n ja STM:n kanssa. (Valtioneuvosto 27.2.2020.)

Tiedon avulla on mahdollista tuottaa erilaisia poliittisia ratkaisuvaihtoehtoja tai tuottaa päätösten tekemistä helpottavaa informaatiota. Asiantuntijatieta on kuitenkin saatavilla niin paljon ja niin monesta eri lähteestä, että eri poliittiset toimijat voivat hyödyntää eri tietolähteitä ja tutkimuksia eri tavoilla omien argumenttinsa tueksi. Asiantuntija- ja tutkimustieto on ikään kuin valjastettu poliittisen argumentoinnin tueksi sellaisissakin tapauksissa, kun tosiasiallisesti kyseessä on erilaisten ideologioiden tai arvojen välinen kamppailu. Tätä ilmiötä kutsutaan asiantuntijuuden politisoitumiseksi. (Poliittinen talous -podcast 2019.) Asiantuntijuuden politisoituminen on osa koronaviruskeskustelua. Se, millaista koronaviruspolitiikkaa Suomessa tehdään, on poliittinen kysymys, vaikka keskustelussa ratkaisuehdotuksia perusteltaisiin tieteellisen tiedon avulla.

Mahdollisuus kritisoida asiantuntijatieta on demokratian kannalta tärkeää. Usein konsensuksen puuttuminen jonkin yhteiskunnallisen kysymyksen kohdalla on vain merkki elinvoimaisesta demokratiasta. Esimerkiksi ranskalainen politiikantutkija Pierre Rosanvallon nimittää vastademokratiaksi toimintaa, jossa kansalaiset valvovat, tuomitsevat ja torjuvat heille epämieluisia poliittisia toimia ja päätöksiä. Rosanvallon kuvaa tällaisen poliittisen toiminnan olevan tyypillistä nykyisellä epäluulon aikakaudella. (Ks. Rosanvallon 2008.)

Epäluulo ja kritiikki voivat olla tehokkaita ja demokraattisia osallistumiskeinoja, mutta kohdistuessaan tiedeyhteisön yleisesti hyväksymiin faktoihin kyseenalaistaminen saattaa muuttua ongelmalliseksi. Mikäli asiantuntijatieta ja ihmisten kokemukset maailmasta ja omasta ympäristöstään asetetaan samanarvoisiksi, voi tuloksena olla populismia ja tiedevastaisuutta. Ylöstalon mukaan ehdottomina faktoina esitetty asiantuntijatieta voi myös tahattomasti aiheuttaa negatiivista ja epäuskoista suhtautumista tieteeseen. Hyvänä esimerkkinä tästä on turvallisuuspolitiikka: tutkimustiedon mukaan turvallisuus on saattanut lisääntyä yhteiskunnassa, mutta ihmisten kokemukset turvallisuudesta saattavat olla täysin päinvastaisia. Pahimmassa tapauksessa populistiset toimijat voivat käyttää hyväksi asiantuntijatieta leimautumista eliitin äänenkannattajaksi. (Poliittinen talous -podcast 2019)

Uusmedia ja asiantuntijuuden politisoituminen saattavat vaikuttaa siihen, että ihmisten on entistä vaikeampaa hahmottaa, millainen tieto on tieteellistä tai asiantuntijatieta. Esimerkiksi internet on pullollaan tahallisesti harhaanjohtavaa tietoa, joka saattaa näyttäytyä asiantuntijatieta. Denialismilla tarkoitetaan tiedevastaisuutta ja sen yksi keino on valeasiantuntijoiden käyttö (*the use of fake experts*). Valeasiantuntijat esiintyvät tietyn alan asiantuntijoina, vaikka heidän näkemyksensä eivät vastaa ollenkaan tieteellistä konsensusta tai alan muiden asiantuntijoiden näkemyksiä. Pascal Diethelmin ja Martin Mckeen mukaan valeasiantuntijoihin saattaa törmätä esimerkiksi yksityisellä sektorilla, jossa lahjomalla saattaa olla mahdollista pestata asiantuntijoita, jotka ovat valmiita kiistämään akateemisesti hyväksytyjä väitteitä. (Diethelm & Mckee 2009.) Denialismia pidetään yleisesti kasvavana ongelmana lääketieteen ja terveydenhuollon asiakysymyksissä (Strandberg 2009). Kevään 2020 alussa denialismi ei näkynyt heti merkittävästi, mutta nopeasti alun paniikin ja epävarmuuden jälkeen ilmeni salaliittoteorioita ja puhdasta denialismia. Kyseenalaistuksen kohteena on ollut esimerkiksi viruksen syntymiseen liittyvät spekulatiot tai ajatukset viruksen taustalla vaikuttavista vallanpitäjistä, jotka väitetysti ohjailevat tilannetta (Ks. esim. Yle 7.6.2020).

Vaikka esimerkiksi juuri terveydenhuollon kysymyksiin liittyy perinteisesti denialismia, luottamus asiantuntijuuteen on yleisesti ottaen Suomessa ja Pohjoismaissa hyvällä mallilla. Näin todetaan valtiovarainministeriön julkaisussa *Poliittinen ja sosiaalinen luottamus: Polut, trendit ja kuilut* (2019). Tutkimuksen mukaan esimerkiksi kapeat tuloerot ja toimiva hyvinvointivaltio ovat tehokkaita keinoja lisäämään luottamusta eri instituutioihin. Tämä lisää entisestään sosiaalista luottamusta ihmisten välillä, mikä vaikuttaa yhteiskunnan toiminnan legitiimiksi kokemiseen. Luottamus eri instituutioiden välillä vaihtelee Suomessa. Korkeasti luotettuja ovat perinteisesti olleet presidentti, yliopistot ja tutkimuslaitokset sekä poliisi. Luottamus tiedemaailmaan kertoo yleisesti hyvästä luottamuspohjasta asiantuntijuuteen. Vähemmän luotettuja ovat Suomessa olleet poliitikot, eduskunta ja puolueet. Luottamusta on horjuttaneet aika-ajoin esimerkiksi taantumet tai poliittiset skandaalit. Eurooppalaisessa viitekehyksessä luottamuserot näiden toimijoiden välillä ovat kuitenkin hyvällä mallilla. (Bäck & Kestilä-Kekkonen 2019, 11–12.)

Asiantuntijoihin kohdistuva luottamus on mielenkiintoinen aihe kevään 2020 koronaviruskeskustelun kannalta. Koronaviruspolitiikan ja kriisin ratkaisemisen keskeiseksi auktoriteetiksi muodostui viranomaisten suositukset ja THL:n tuottama terveyttä koskeva tieto. Esimerkiksi Helsingin yliopiston tuottaman kyselytutkimuksen mukaan koronavirukseen liittyvän tiedon kohdalla 92 prosenttia luottaa lääkäreihin ja tutkijoihin. Myös hallitukseen luotti 70 prosenttia vastaajista ja kaikkiaan myös uutismediaan luotti 60 prosenttia vastanneista. (Helsingin yliopisto 2020.) Yhteiskunnallisesti koronavirus, pandemia ja Suomeenkin koittanut poikkeusaika ovat mielenkiintoinen yhdistelmä asiantuntijuuden näkökulmasta. Asiantuntijoilla, ja varsinkin tutkimuksen aineistossa esiintyvällä THL:lla, on ollut kiistatta merkityksellinen rooli koronaviruksen varalta tehtyjen päätösten ja politiikan taustavaikuttajana. Kansasta 70 prosenttia piti THL:ta tärkeimpänä tietolähteenä koronavirukseen liittyvissä kysymyksissä (Helsingin yliopisto 2020). Myös Sitran teettämän kyselytutkimuksen perusteella koronakevät näyttäisi kasvattaneen luottamusta asiantuntijoihin. Ainakin 61 prosenttia vastanneista uskoi tieteen ja asiantuntijuuden merkityksen korostuvan koronaviruksen jälkeisessä ajassa. (Sitra 2020.)

Luottamus asiantuntijuuteen voi jossain tilanteessa kääntyä myös halun antaa asiantuntijoille enemmän valtaa poliittisessa päätöksenteossa. Kansalaisille suotua vaikutusvaltaa voidaan jopa vähätellä tai ajatella, ettei sitä saa lisätä. Tällaista mallia, jossa asiantuntijoilla on enemmän päätäntävaltaa kuin kansalla, kutsutaan teknokratiaksi. Siinä ihailaan tehokkuutta ja neutraalisuutta, joita asiantuntijavallan ajatellaan synnyttävän. Päätöksenteko pitäisi ikään kuin jättää niille, kenellä on siihen kyvykkyyttä. Malli on täysin vastakkainen osallistuvan demokratian ihanteeseen verrattuna. Osallistuvaa demokratiaa alettiin ihannoida 60-70 -lukujen taitteessa ja siinä korostetaan kansalaisten poliittisiin prosesseihin osallistumista ja aktivointia. (von Schoultz 2019, 65–66.)

Hanna Ylöstalon mukaan asiantuntijatiedon merkitys on kasvanut viime vuosikymmeninä politiikassa ja poliittisessa päätöksenteossa. Tähän vaikuttaa esimerkiksi asiantuntijoiden muuttunut rooli politiikassa sekä tiedon merkityksen ja määrän kasvu. Ilmiö on demokratian kannalta ongelmallinen, sillä vaikka tiedon avulla olisi tarkoitus lisätä politiikan läpinäkyvyyttä, se saattaakin päätyä lisäämään erikoistuneiden asiantuntijoiden valtaa. Kansalaisyhteiskunta voi näin jäädä poliittisen keskustelun ulkopuolelle. Asiantuntijoiden

tuottaman tiedon kuten mallien ja suositusten merkitys on Ylöstalon mukaan kasvanut siinä määrin, että ilmiötä voidaan kutsua varjohallinnaksi. Koska asiantuntijoita ei valita samalla tavalla demokraattisilla vaaleilla kuin poliitikkoja, he eivät kanna poliittista vastuuta. Virkamiehiä koskeva avoimuusperiaate ei myöskään ylety asiantuntijoihin. (Ylöstalo 2020.)

Asiantuntijoiden roolin merkityksen kasvu on siis ollut nousussa jo ennen kevään 2020 koronavirustilannetta. Tämä yhdistettynä kyselytutkimuksiin, jotka kertovat koronakevään lisänneen luottamusta asiantuntijoihin, voisi tarkoittaa koronakevään kasvattaneen asiantuntijoiden valta-asemaa yhteiskunnassa runsaasti. Asiantuntijoiden valta-asemasta kertoo kuitenkin aina myös ilmiön toinen puoli, eli kansalaisyhteiskunnan elinvoimaisuus ja demokratian toteutuminen yhteiskunnassa. Rosanvallonin (2008) mainitsemalla tavalla kritiikki ja epäluulo poliittisia päätöksiä kohtaan on kiistatta hyvä merkki yhteiskunnassa. Pandemia kutsuukin käsittelemään ilmiötä, jota Teppo Eskelinen (2020) nimittää tiedolla oikeuttamisen ongelmaksi. Ilmiöllä tarkoitetaan vallan siirtymistä teknokraateille vaaleilla valituilta poliitikoilta ja toisaalta kansalaisten osallistumismahdollisuuksien heikentymistä ja politiikan läpinäkyvyyden vähenemistä. Ilmiö sisältää samoja teemoja joista Ylöstalo puhuu, mutta kohdistaa tarkastelun nimenomaan kevään 2020 koronavirustilanteeseen. (Eskelinen 2020.)

Eskelinen jakaa Rosanvallonin ajatuksen siitä, että yhteiskunta ilman kansalaiskeskustelua olisi pikemminkin epänormaali kuin tavoiteltava, varsinkin kun ihmisten arki on mullistunut kertaheitolla pandemian aiheuttamien muutosten vuoksi. Hänen mielestään on täysin normaalia, että ihmiset haluavat ottaa kantaa heidän elämäänsä vaikuttaviin asioihin olematta kuitenkaan terveydenhoitoalan ammattilaisia. Asetelma saattaa kuitenkin muodostua ongelmaksi siinä vaiheessa, kun tieto yritetään pelkistää mielipiteeksi. (Eskelinen 2020.) Tutkimuksen ja tiedon puolella olemisen näkeminen vain mielipiteenä muiden mielipiteiden joukossa ollaan jo lähempänä denialismia, kuin mielekästä ja toivottua kansalaiskeskustelua.

Eskelisen mukaan tiedolla oikeuttamiseen liittyvät kysymykset ovat koronavirustilanteessa hyvin samankaltaisia kuin normaaleissakin olosuhteissa. Asiantuntijatiedon tarpeen määrä on toissijaista poliittisiin valintoihin verrattuna. (Eskelinen 2020.) Vaikka

pandemiatilanteessa hallitus on konsultoinut paljon esimerkiksi THL:ta ja koko koronaviruspolitiikka näyttää painottuvan viranomaissuosituksiin, tehty politiikka määräytyy aina tehtyjen poliittisten valintojen mukaan. Poliittisiin valintoihin kuuluu aina riskien ottamisen arviointi, hyötyjen ja haittojen punnitseminen sekä valinta siitä, keitä asiantuntijoita kuullaan. Nämä kysymykset ovat Eskelisen mukaan aina kriittisimpiä eivätkä ole missään tilanteessa ulkoistettavissa asiantuntijoille. Tiedon ja tutkimuksen perusteella ei voida punnita koronaviruksen kannalta tärkeitä valintoja kansanterveydellisten ja sosiaalipoliittisten haittojen ja hyötyjen välillä. (Mt. 2020.)

Suomessa reagointi kevään 2020 koronavirustilanteeseen tapahtui ennemmin poliittisella tasolla kuin asiantuntijatasolla. Mörttinen keskusteli Poliitikkaradio-podcastissa 26. tammikuuta 2021 Sitralle tekemästään koronamuistiosta *Valtioneuvoston ydin kriisitilanteessa* (2021). Mörttinen toteaa keskustelussa, että esimerkiksi Suomen ja Ruotsin koronastrategiaa verrattaessa voidaan todeta, että toisin kuin Ruotsissa, päätökset korona-ajan toiminnasta siirtyi Suomessa vahvasti poliittiselle tasolle jo hyvin alkuvaiheessa. Ruotsissa virkahenkilöillä oli poliittisia päättäjiä tärkeämpi rooli koronastrategian valinnassa. (Poliitikkaradio-podcast 2021.) Toteamus avartaa hyvin myös Eskelisen tekemää huomiota siitä, että päätökset ja valinnat ovat lopulta usein poliittisten päättäjien käsissä. Vaikka luottamus asiantuntijoihin on lisääntynyt pandemian myötä, teknokraattisia piirteitä ei Suomen poliittisessa järjestelmässä ole havaittavissa korona-aikana.

Eskelisen mukaan myös erilaiset asiantuntijatiedon painotukset ovat poliittisia valintoja. Koronaviruskriisin kohdalla on esimerkiksi jouduttu pohtimaan, arvostetaanko epidemian hallinnassa enemmän lääkäreiltä saatuja tietoja vai tilastotieteilijöiden laatimia mallinnuksia. Nämä tiedot eivät synny itsestään, vaan niiden kohdentaminen tai pyytäminen on jo osa poliittista valintaprosessia. Terveysnäkökulma on kiistatta ollut dominoiva, mutta poliittisia valintoja täytyy tehdä uudelleen selvittäessä koronarajoitusten ja -suositusten vaikutuksia. Tällaiset päätökset ovat väistämättä poliittisia ja Eskelisen mukaan onkin vielä oma kysymyksensä, miten nämä päätökset suhteutuvat demokratiaan koronaviruskriisissä. Vaikka asiantuntijoiden asema maallikkoihin verrattuna on tietyissä asiakysymyksissä selvä, ei demokratiaa voi ohittaa. (Eskelinen 2020.)

Eskelinen nostaa tiedolla oikeuttamisen ongelman keskeiseksi osaksi paitsi poikkeusaikaa myös koko nykypolitiikkaa. Viimeistään pandemiasta johtuen demokraattisen oikeutuksen ja asiantuntijoiden näkemysten suhde on muuttunut, kasvattaen Eskelisen mukaan kevään 2020 ensimmäisessä virusaallossa asiantuntijuuden roolia. Vaikka tieteellisellä tiedolla ja tutkimuksella on erityinen asema poikkeusajan kriisinhallinnassa, Eskelisen mukaan monialaisuutta ja moninäkökulmaisuutta tulisi korostaa. Monimutkaiset vuorovaikutussuhteet ja niiden hallitseminen kannustavat Eskelisen mukaan tarkastelemaan tulevaisuuden kriisejä useammasta eri näkökulmasta, demokraattista oikeutusta lukuun ottamatta. (Eskelinen 2020.)

3.4 Median valta ja agendan asettaminen

Asiantuntijuus ja asiantuntijavaltaan liittyvät ilmiöt ovat selvästi sidoksissa tutkimuksen aineiston toiseen osapuoleen, eli Terveyden ja hyvinvoinnin laitokseen. THL:n rooli koronavirustilanteen asiantuntijatahona on perusteltua, sillä organisaation rooli yhteiskunnassa on seurata väestön hyvinvointia ja terveyttä. THL:n yksi osaamisalue on nimenomaan infektioaudit, jollaiseksi myös koronavirus lukeutuu. Sekä hallitus, että kansa on luottanut poikkeusaikana THL:n tuottamaan tietoon koronaviruksesta. Kolumnien joukossa on myös asiantuntijoiden puheenvuoroja, joiden puitteissa asiantuntijuuden ja asiantuntijavallan käsitteitä on mielenkiintoista tarkastella. Suuri osa kolumneista on kuitenkin myös tavallisten toimittajien kuten pääkirjoitustoimittajien, ulkomaan kirjeenvaihtajien tai vakiopalstaa pitävien kolumnistien käsialaa. Näin ollen suurin osa kirjoittajista ei ole asiantuntijoita koronaviruskysymyksessä, vaikka he voisivatkin asiantuntemuksensa kautta käsitellä koronavirukseen liittyviä ilmiöitä. Tämän vuoksi on oleellista tarkastella myös median valtaa tutkimusasetelmassa.

Mediaa kutsutaan myös valtio-opillisen kontekstin ulkopuolella neljänneksi valtiomahdiksi. Sanonta kumpuaa Montesquieun vallan kolmijako-opista, jossa valtiovalta jaetaan toimeenpano-, tuomio- ja lainsäädäntövaltaan. Asettamalla media eli joukkotiedotusvälineet jaon neljänneksi mahdiksi, halutaan korostaa median valta-asemaa yhteiskunnassa. Median voidaan siis nähdä olevan poliittinen toimija. Sen rooli ei itsessään ole poliittisiin päätöksiin vaikuttaminen, vaan valta piilee kyvyssä ja mahdollisuudessa vaikuttaa julkisen

keskustelun esityslistaan eli agendaan. Vaikuttaminen voi olla joko tiettyjen yhteiskunnallisten aiheiden esille nostamista tai nostamatta jättämistä. Media ei voi vaikuttaa suoraan ihmisten mielipiteisiin, mutta siihen kyllä, mistä asioista ihmisillä on mielipiteitä. Tätä mekanismia kutsutaan *agenda setting -teoriaksi* eli agendan asettamisen teoriaksi. (McCombs & Shaw 1972.)

Agenda setting –teoriassa agendalla tarkoitetaan niin sanottua julkista asialistaa, eli sitä, mistä yhteiskunnassa kulloinkin puhutaan. Uutismedia nostaa esille aikaan ja tilanteeseen sidonnaisia teemoja, jotka vaihtelevat päivittäin. Jotkin teemat, kuten esimerkiksi politiikka, urheilu tai rikokset ovat kuitenkin muodostuneet kestoaiheiksi. (Walgrave & Van Aelst 2006, 91–94.) Kolumneissa kommentoidaan yleensä pidempään esillä olleita julkisia puheenaiheita. Medialla on näin ollen valta ohjata yleisön huomiota tiettyihin asiakysymyksiin. Tämä on merkityksellistä, sillä julkinen mielipide vaikuttaa aina tavalla tai toisella poliittiseen päätöksentekoon. Julkisen keskustelun aiheiksi muodostuviin teemoihin vaikuttaa kuitenkin median ohella esimerkiksi viranomaiset ja tutkijat. (Kunelius 2003, 141–143.)

Kevään 2020 suuri uutistapahtuma oli tietenkin koronavirus ja sen aiheuttamat lukuisat seuraukset. Tämä on täysin loogista, sillä poikkeukselliset tapahtumat ja niiden raportoiminen on median ydintehtävä. Koronaviruksesta aiheutunut pandemia ja poikkeusaika vaikuttivat koko ajan kaikkiin elämän osa-alueisiin, koska tapahtumia koettiin keväällä ensimmäistä kertaa. Uusi tilanne aiheutti epävarmuutta ja uutismedian tärkeimmäksi tehtäväksi muodostuikin kansan pitäminen kartalla siitä, mitä milloinkin tapahtui. Mediassa raportoitiin esimerkiksi uusista tartunnoista ja tartuntaluvuista, hallituksen asettamista päätöksistä, rajoituksista ja suosituksista sekä asiantuntijoiden näkemyksestä tapahtumiin.

Joukkotiedotusvälineiden roolin merkitystä on pohdittu paljon 2000-luvulla. Asiantuntijuuden murroksen, uusmedian kasvun ja vastaavanlaisten ilmiöiden on ajateltu horjuttavan perinteisen median merkitystä. Helsingin yliopiston kyselytutkimuksen mukaan kevään 2020 koronavirustilanne kuitenkin lisäsi huomattavasti luottamusta uutismediaan. Ylen koronauutisointiin ilmoitti luottavansa 90 prosenttia tutkimukseen vastanneista ja Helsingin

Sanomiin 76 prosenttia. (Helsingin yliopisto 1.6.2020) Kriisitila ja poikkeusajassa eläminen on siis saattanut lisätä perinteisen median merkitystä tiedottamisessa. Ylen ja Helsingin Sanomien kolumnien vaikuttavuudesta ei ole samanlaista tutkimusta, mutta koronavirukseen liittyvät kirjoitukset saivat ainakin todella paljon sijaa kummassakin mediassa. Vastaavaa uutistilaa saa harva aihe niin, että siitä riittäisi kolumneja kirjoitettavaksi moneksi kuukaudeksi. Kolumnit voidaankin nähdä myös koronavirukseen liittyvän mediakeskustelun refleктоivana osapuolena. Vaikka ne toimivat tiedon tuottajina, ne toimivat samanaikaisesti uutisiin ja asiantuntijoiden lausuntoihin reagoivana tahona. Näin ollen kolumnit suhtautuvat koronaviruserinformaatioon myös kansalaisten äänenä ja ajatusmaailmana.

Median agendan asettamisesta voidaan puhua myös valikoimisena ja kehystämisenä. Valikoimisella tarkoitetaan prosessia, jossa medially on valtaa nostaa julkiseen keskusteluun puheenaiheita. Kehystämällä tarkoitetaan, että media voi myös valikoida, millaiseen kontekstiin se asettaa esille nostamiaan aiheita. Uutismedia on usein enemmän yksittäisten tapahtumien raportointia, eikä kehystämisen ole välttämättä ilmiselvää. Tapahtumista ei välttämättä kerrota juurikaan taustatietoa. Toisaalta sanavalinnoilla ja ilmaisuilla voidaan myös kehystää uutisaiheita. Kolumneissa kehystämisen on usein selkeämpää. Se miten kolumnisti taustoittaa käsittelemäänsä aihetta, kertoo juuri siitä, millä tavalla hän kehystää aiheen. (Goffman 1974, 1–8.)

Kehystämisen liittyy terminä oleellisesti kehysanalyysiin, joka toimii tämän tutkimuksen metodologisena viitekehyksenä. Kehysanalyysia ja kehystämistä käsitellään laajemmin luvussa viisi. Media-aineisto sopii kehysanalyysiin erinomaisesti juuri median valikoivuuden vuoksi. Valitsemisen ja valitsematta jättämisen kautta on mahdollista analysoida perimmäisiä tarkoituksia tekstien taustalla. Ennen kehysanalyysiin perehtymistä tutustutaan kuitenkin tarkemmin tutkimuksen aineistoon. Etenkin aineiston asetelmaa on mielenkiintoista pohtia tutkimuksen kannalta. Aineisto sisältää sekä kolumneja että uutisia ja tiedotteita, joten tekstilajit ovat keskenään hyvin erilaisia. Erilaisuuden ja aineiston tekstilajien välisten suhteiden merkitystä pohditaan seuraavassa luvussa.

4. Tutkimusaineisto

Tutkimuksen aineistona on käytetty koronavirusta koskevia Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen uutisia ja tiedotteita sekä Helsingin Sanomien ja Ylen kolumneja, jotka sijoittuvat aikavälille 29.1.2020–1.6.2020. Aineiston aikaväli on valittu kevään 2020 koronavirustilanteen, poikkeusajan etenemisen ja tartuntatilanteeseen liittyvien tapahtumien kautta. Aineisto alkaa tammikuun 29. päivästä, jolloin Suomessa todettiin ensimmäinen koronavirustartunta Lappiin matkustaneella Wuhanin alueelta kotoisin olevalla turistilla. Aineisto päättyy kesäkuun ensimmäiseen päivään, jolloin kevään viimeisiä koronarajoituksia alettiin asteittain purkaa.

4.1 Aineiston keruu ja valintaperusteet

Aineiston valinnan perusteena oli saada mahdollisimman kattava otos keväällä 2020 käydystä koronavirusta koskevasta mediakeskustelusta. Mediakeskustelu on laajasti ymmärrettävä käsite. Tässä tutkimuksessa sillä tarkoitetaan sellaisia uutisia ja kolumneja, jotka osallistuivat tiedon ja mielipiteiden tuottamiseen koronaviruksen aiheuttamana poikkeusaikana. THL:n uutiset ja tiedotteet osallistuivat keskusteluun asiantuntijan roolissa tiedon tuottajana ja Helsingin Sanomien ja Ylen kolumnit puolestaan näkemysten ja mielipiteiden tuottajina. Kolumnit eivät kuitenkaan edusta pelkästään kansalaisten mielipiteitä, koska näillä mielipiteillä on valtakunnanmediassa esitettynä myös kiistaton valta-asetelma, eli niillä on mahdollisuus vaikuttaa kansalaisiin. Yhteistä sekä THL:n uutisille ja tiedotteille että Helsingin Sanomien ja Ylen kolumneille on pyrkimys vaikuttaa viestinsä vastaanottajiin. Molemmilla tahoilla on tavoitteena saada vakuuttaa tekstin lukija omasta näkökulmastaan. Tätä vaikuttamista käsitellään tutkimuksessa *kehystämisenä*. Kehystämistä ja sen vaikutusta aineiston toimijoihin käsitellään luvussa viisi, jossa paneudutaan tutkimuksen metodologisenä viitekehyksenä toimivaan kehysanalyysiin.

THL valikoitui tutkimuksessa edustamaan asiantuntijoiden näkökulmaa koronaviruksesta, sillä kuten tutkimuksessa on jo todettu, sillä on selkeä rooli ja valta-asetelma hallituksen tekemään koronaviruspolitiikkaan ja se on saavuttanut kansalaisten luottamuksen koronavirukseen liittyvän tiedon tuotannossa. Kolumnit kerättiin Helsingin Sanomien ja Ylen

verkkosivuilta, käyttäen verkkosivujen hakutyökaluja. Kolumneja haettiin valitulta aikaväliltä ja hakusanoina käytettiin sanoja ”korona” ja ”kolumni”. Jokainen kolumni luettiin läpi, ja aineistoon valikoitui sellaiset kolumnit, joissa käsiteltiin koronavirusta enemmän kuin vain satunnaisessa lauseessa. Sama päti THL:n uutisiin ja tiedotteisiin, jotka kerättiin THL:n verkkosivujen uutiset ja tiedotteet -osiosta. Hakusanana käytettiin sanaa ”korona”. Tutkijan tekemät valinnat ja tulkinnat olivat siis suuressa merkityksessä arvioidessa, käsitelläänkö kolumnissa tarpeeksi koronavirusta. Aineiston keruuvaiheessa tehtiin samalla ensimmäinen luenta, jonka perusteella päätettiin, koskeeko teksti tarpeeksi kevään 2020 koronavirustilannetta. Luvussa kuusi käy ilmi, että toisessa luennassa, eli analyysiä tehtäessä, karsittiin vielä osa teksteistä.

Ylen ja Helsingin Sanomien kolumnit valikoituivat aineistoon, sillä ne ovat Suomen merkittävimpiä mediavaikuttajia. Yle on valtio-omisteinen, yleisradiotoimintaa harjoittava taho ja jo sinänsä merkittävä mediakentän toimija. Helsingin Sanomat puolestaan on Suomen isoimman mediakonsernin Sanoman alaisuudessa toimiva Suomen suurin päivälehti. Kolumnit on päädytty keräämään medioiden internetalustoilta, sillä koronavirukseen liittyvä mediakeskustelu tapahtui tapahtumien nopean ilmenemistahdin vuoksi suureksi osaksi verkossa. Koronavirusta koskevia kolumneja oli myös niin paljon, että aineiston keruupaikkoja piti rajata merkittävästi. Aineisto koostuu kaikkiaan 38:sta Ylen kolumnista, 120:sta Helsingin Sanomien kolumnista sekä 92:sta THL:n uutisesta ja tiedotteesta. Koska Helsingin Sanomien kolumnien määrä oli niin suuri jo verkossa, tutkimukseen ei otettu mukaan lehden pelkästään painettuja kolumneja.

4.2 Aineiston asetelma

Aineisto koostuu erilaisista journalistisista tekstityypeistä eivätkä ole sitä kautta toisiinsa verrattavissa. THL:n osalta aineistoon on valittu uutisia ja tiedotteita ja Helsingin Sanomien ja Ylen osalta kolumneja. Tämän vuoksi on hyvä tiedostaa, millainen asetelma aineistossa on kyseessä. THL:n tekstit edustavat poikkeusaikana yhteiskunnallisessa valta-asemassa olevaa asiantuntijatahoa, sillä sekä hallituksen että kansalaisten luottamus THL:een koronavirustiedon tuottajana on merkittävä. Aineiston kolumnit perustuvat enemmän kirjoittajien omiin mielipiteisiin ja ajatuksiin. Kolumneissa ajankohtaisia aiheita, tässä

tapauksessa poikkeusaikaa ja koronavirustilannetta, lähestytään oman kokemuksen ja maailmankuvan kautta. Kolumnit ovat kuitenkin myös valta-asemassa siinä mielessä, että kirjoittajat ovat joko tunnettuja henkilöitä tai asiantuntijoita. Heidän ajatuksensa ja mielipiteensä saavat runsaasti näkyvyyttä valtakunnallisissa verkkomedioissa.

Aineiston asetelmassa on oikeastaan kyse koronavirukseen liittyvien näkemysten valtakamppailusta. THL:n uutiset ja tiedotteet ovat jo lunastaneet paikkansa valtakunnan ykkösuutislähteenä koronaviruksesta tiedottamisessa. Kolumneissa halutaan kuitenkin myös nostaa esille, eli politisoida, koronavirusta koskevia näkemyksiä, mielipiteitä ja väitteitä. Kolumnit ovat mielenkiintoisessa asemassa koronaviruskeskustelussa. Ne ovat tavallaan automaattisesti sidottuja THL:n tuottamaan näkemykseen, sillä poikkeusaikana THL on päässyt erityiseen asemaan. Kolumneja ei siis voida pitää irrallisena tai vaikutuksettomina suhteessa THL:een. Toisaalta kolumnit pyrkivät samalla olemaan itsenäisiä näkemysten tuottajia. Tavoite on perustella lukijoille oman maailmankuvan oikeellisuus. Kolumnit sisältävät siis sekä reagointia, että uusien näkökulmien muodostamista.

Asetelmassa olennaista on tunnistaa erilaisten valta-asetelmien olemassaolo ja se, ettei mitään tietoa tuoteta tyhjiössä. Kaikki tekstit myös perustuvat lopulta tiettyihin maailmankuviin, jotka ovat aina sidoksissa toisiinsa. Erilaisten maailmankuvien sidosteisuutta käsitellään tutkimuksen metodologisena viitekehystenä toimivassa kehysanalyysissä, jota avataan tutkimuksen seuraavassa luvussa.

5. Metodologinen viitekehys

Tutkimuksen metodologisena viitekehystenä toimii Erving Goffmanin kehittämä kehysanalyysi (1974). Kehysanalyysi on mielenkiintoinen tapa tarkastella media-aineistoa, ja sopii sellaiseen hyvin. Menetelmä pohjautuu sosiaaliseen konstruktionismiin, eli ajatukseen siitä, että todellisuus rakentuu sosiaalisesti yhteisen kielen kautta. Näin ollen sosiaalisen konstruktionismin idean mukaan kielenkäyttö edustaa todellisuutta, ja sitä analysoimalla voidaan ymmärtää vuorovaikutusta, sosiaalista todellisuutta ja jopa

maailmankatsomusta. (Berger & Luckmann 1966.) Sosiaalisen todellisuuden rakentumisesta kirjoittivat Peter Berger ja Thomas Luckmann teoksessaan *The Social Construction of Reality. A Treatise in the Sociology of Knowledge* (1966). Goffmanin kehysanalyysi edustaa sosiaalista konstruktivismia siinä, missä moni muukin laadullisen tutkimuksen menetelmä.

Erkki Karvonen tarkastelee diskurssianalyysin ja kehysanalyysin välisiä eroja artikkelissaan *Tulkintakehys (frame) ja kehystäminen* (2000). Diskurssin ja kehyksen käsite ovat suhteellisen samankaltaisia ja näistä johdetut diskurssianalyysi ja kehysanalyysi ovat alkaneet muistuttaa Karvosen mukaan huomattavasti toisiaan. Sekä kehys että diskurssi ovat konstruktivistisia käsitteitä ja kattavat sisälleen suhteellisen samanlaisen merkitysmaailman. Tämän tutkimuksen metodologista viitekehystä valittaessa toinen vaihtoehto oli nimenomaan diskurssianalyysi. Karvonen kuitenkin selventää diskurssilla ja kehyksellä olevan lukuisia eroja. Juuriltaan diskurssianalyysi johtaa kielitieteeseen, semiotiikkaan ja strukturalismiin, kun taas kehysanalyysin taustalla vaikuttaa fenomenologia, hahmo- ja kognitiivinen psykologia sekä sosiaalisen kognition ja retoriikan tutkimus. (Karvonen 2000, 83–84.)

Erilaisista taustoistaan huolimatta diskurssianalyysia ja kehysanalyysia käytetään Karvosen mukaan melko samanlaisiin tarkoituksiin, vaikka todellisuudessa ne operoivat eri tavoilla. Karvosen mukaan diskurssianalyysi perustuu enemmän kielellisiin tulkinnanvaraisuuksiin ja keskittyy luomaan eroja merkitysyksikköjen välille muodostamalla niille erilaisia identiteettejä. Kehysanalyysi taas pyrkii tunnistamaan erilaisia hahmoja ja sen lähtökohtana on pyrkiä ymmärtämään tilanteellisia konteksteja. (Karvonen 2000, 83–84.) Kehysanalyysi sopii erityisen hyvin media-aineistojen analyysiin, mikä vaikutti osaltaan sen valikoitumiseen tutkimuksen metodiksi.

Kehysanalyysiin ja kehysteoriaan perehdytään Goffmanin ajattelun kautta alaluvussa 5.1. Tarkoituksena on määritellä mitä kehystäminen on, millaisissa tilanteissa sitä tapahtuu ja miten prosessi tulisi ymmärtää Goffmanin mukaan. Luvussa 5.2 perehdytään paremmin siihen, miksi kehysanalyysi soveltuu hyvin juuri tähän tutkimukseen. Luvussa 5.3 puolestaan esitellään, miten kehysanalyysia sovelletaan tämän tutkimuksen toteuttamiseksi. Metodia

sovelletaan Robert Entmanin ajattelun mukaan, minkä pohjalta tutkimukseen luodaan myös analyysirunko. Luvussa 5.4 pohditaan sisällönanalyysin yhteyttä kehystämiseen ja laadulliseen tutkimukseen.

5.1 Kehysanalyysi

Erving Goffman esittelee sosiaalisia vuorovaikutustilanteita tarkastelevan *kehysanalyysin* (*frame analysis*) teoksessaan *Frame Analysis: An Essay on the Organization of Experience* (1974). Anssi Peräkylä on perehtynyt Goffmanin ajattelutapaan ja filosofiaan laajemmin artikkelissaan *Erving Goffman - Sosiaalisen vuorovaikutuksen rakenteet* (2001). Tutkimuksessa hyödynnetään Peräkylän artikkelia Goffmanin filosofian avaamisessa. Peräkylän mukaan kehysanalyysi, ja Goffmanin ajattelu ylipäätään, perustuu tarkkanäköiselle pohdinnalle sosiaalisesta kanssakäymisestä ja sen syvimmästä olemuksesta. Goffman näkee vuorovaikutuksen maailman niin omasyntyisenä ja monimerkityksellisenä kokonaisuutena, että sitä voitaisiin pitää omana tieteenalanaan, jota ei voi yksiselitteisesti palauttaa sosiologiaan tai psykologiaan (Peräkylä 2001, 350). Goffman siis haluaa, että kehysanalyysi antaisi välineet tarkastella sosiaalista todellisuutta uudella tavalla (Goffman 1974, 1–2).

Goffman käsittelee sosiaalista todellisuutta kohdistamalla tarkastelun yksittäisiin vuorovaikutustilanteisiin. Sosiaalista todellisuutta olisikin mahdotonta tarkastella tai määrittellä objektiivisesti suurena kokonaisuutena, sillä se määrittyy aina vuorovaikutustilanteiden kautta. Vuorovaikutustilanteet taas ovat aina riippuvaisia siitä, minä aikana tai missä paikassa ne tapahtuvat, ketkä niihin ottavat osaa ja miten osanottajat tulkitsevat vuorovaikutustilannetta. (Goffman 1974, 1–2.) Subjektivisuus ja tulkinnanvaraisuus ovatkin Goffmanin ajattelun ja näin ollen myös kehysanalyysin kulmakiviä. Koska jokainen ihminen kokee tapahtumat ja vuorovaikutustilanteet omalla tavallaan, tilanteet näyttävät ihmisille erilaisina riippuen siitä, millä tavalla he tulkitsevat niitä. Goffmanin mukaan yksilön on esitettävä tällaisessa tilanteessa tulkintaa ohjaava kysymys ”mitä tässä on tekeillä?” (*what is it that's going on here?*). (Goffman 1974, 8–9.)

Goffmanin esittämä kysymys on keino hahmottaa vuorovaikutustilanteita, ja auttaa reagoimaan niihin oikealla tavalla. Kysymys on jossain määrin alitajuinen eikä sitä välttämättä konkreettisesti kysytä, vaan se muodostuu tilannetta tulkitsevan henkilön mielessä. Vuorovaikutustilanteissa kysymyksen voi esittää *vilpittömästi* niin, että tulkitsija aidosti pyrkii saamaan selon esimerkiksi monimutkaisesta tilanteesta, tai sitten *taktisesti*, jolloin tulkitsija on melko varma tilanteesta, mutta hän tiedostaa tulkintamahdollisuuksia olevan useita. Kysymyksen kysyminen ja siihen vastauksen etsiminen on siis käytännössä niiden toiminta- tai reagointimahdollisuuksien kartoittamista, joita vuorovaikutustilanteessa on mahdollista tehdä. (Goffman 1974, 8.)

Kysymyksen esittäminen ja siihen vastauksen etsiminen edustavat Goffmanin mukaan *kehystämistä (framing)*. Kehyistäminen on siis sosiaalisen todellisuuden hahmottamista, mikä toteutuu vuorovaikutustilanteissa. *Kehys (frame)* tarkoittaa puolestaan sitä vastausta, joka kysymykselle annetaan, eli miten tilanne päätetään tulkita. Goffman havainnollistaa kehystämistä saukkoihin liittyvän esimerkin avulla: saukot, kuten monet muutkin eläimet, voivat tönä toisiaan joko leikkimielisesti tai tappeluun usuttamalla. Se, kummalla tavalla tilanne valitaan tulkita, on kehystämistä. (Peräkylä 2001, 356.) Samankaltaista esimerkkiä voidaan helposti soveltaa ihmisten kanssakäymiseen. Esimerkiksi koronavirusta koskevien rajoitusten kohdalla linjattiin, että yli 70-vuotiaiden tulisi pysytellä kotona eristyksessä koronatartuntaa välttääkseen, sillä tässä ikäryhmässä tauti on todennäköisesti vakavampi. Linjaus tulkittiin useimmiten joko perusteltuna suojelutoimenpiteenä tai tarpeettomana vapauksien rajoittamisena (Ks. esim. Iltalehti 28.4.2020).

Vaikka Goffmanin esittämä kysymys ”mitä tässä on tekeillä” kohdistuu yksittäisiin vuorovaikutustilanteisiin, hänen mukaansa sosiaalinen todellisuus muodostuu jatkuvasta tilanteiden tulkitsemisesta, analysoimisesta sekä niihin reagoimisesta. (Goffman 1974, 8.) Kehykset ovat siis olemassa sosiaalisessa todellisuudessa jatkuvasti rinnakkain ja päällekkäin. Goffman puhuu yhteiskunnassa vallitsevista *ymmärryksen kehyksistä (frameworks of understanding)*, jotka ovat jossain määrin vakiintuneita ja vaikuttavat sillä hetkellä yhteiskunnassa. Saattaa siis muodostua pysyviä tulkintakehyksiä, joihin erilaisia yhteiskunnallisia tapahtumia systemaattisesti rinnastetaan. (Goffman 1974, 10–11.) Esimerkiksi koronaviruspandemian kohdalla sen aiheuttamia vaikutuksia tarkasteltiin

automaattisesti lähes välittömästi taloudellisten vaikutusten kannalta. Tämä on luonnollista, sillä taloudellinen kehys on jatkuvasti läsnä tarkastellessa yhteiskunnallisia tapahtumia. Koronavirukseen liittyvä keskustelu ja se, miten siitä mediassa kirjoitetaan, ei myöskään tapahdu tyhjiössä, vaan keskustelua käydään tiedostaen aiemmat aiheeseen liittyvät tapahtumat ja tulkinnat. Vuorovaikutustilanteet ja niistä muodostuvat kehykset ovat aina sidoksissa sosiaalisiin rakenteisiin (Peräkylä 2001, 351).

Goffman erotelee kehysanalyysin avulla tehtävien havaintojen pohjaksi *luonnolliset* ja *sosiaaliset* kehykset toisistaan. Luonnollisilla kehyksillä Goffman tarkoittaa sosiaalisessa kanssakäymisessä esiintyviä tahdosta riippumattomia tapahtumia ja niistä tehtyjä tulkintoja. Hän käyttää esimerkkinä ruuhkabussia, jossa istutaan vierekkäin. Lähekkäin istuminen tulkitaan tällöin luonnollisen kehyksen kautta: koska ei ole mahdollista istua väljästi, istutaan vierekkäin. Sosiaalisilla kehyksillä Goffman viittaa sellaisiin tapahtumiin, jotka ovat ihmisten valitsemia ja ylläpitämiä. Miltei tyhjässä bussissa se, että joku tulisi istumaan aivan viereen, tulkitaan sosiaalisen kehyksen kautta: ehkä henkilö on lapsi ja istuu aikuisen viereen tunteakseen turvaa. Ehkä hän on juovuksissa tai on tullut häiriköimään. Goffmanin mukaan kehysanalyysi tarkastelee ja on kiinnostunut ennen kaikkea näistä sosiaalisista kehyksistä. (Peräkylä 2001, 356.)

Myös koronavirukseen ja siihen liittyviin vaikutuksiin suhtautuminen tapahtuu pääasiassa sosiaalisten kehysten kautta. Jotkin reaktiot voivat olla intuitiivisia, kuten käsien pesu tai pelko virusta kohtaan. Tällaisetkin reaktiot liittyvät kuitenkin aina johonkin kontekstiin ja tapahtuvat luultavasti sen vuoksi, että asiantuntijat ovat kehottaneet suojautumaan viruksia vastaan käsiä pesemällä jo pitkän aikaa ja media uutisoi koronaviruksesta uutena, pelottavana viruksena. Taustalla on siis jo luotuja kehyksiä, ja niitä ylläpidetään ihmistoiminnan seurauksena jatkuvasti.

Kehystäminen tapahtuu Goffmanin mukaan myös *valikoivan havaitsemisen* kautta. Tällä Goffman tarkoittaa, että vuorovaikutustilanteessa osapuolet valitsevat huomionsa kohteeksi vain heidän valitsemansa kehyksen kannalta relevantteja piirteitä. Esimerkiksi lääkärin ja potilaan kohtaamisessa lääkäri toimii lääketieteellisen kehyksen mukaan, eikä keskity sen kummemmin potilaan kuulumisiin, vaan keskittyy omaksumaan informaatiota hänen

terveydentilaansa liittyvistä seikoista. (Peräkylä 2001, 357.) Samalla tavalla voitaisiin toimia koronavirustartunnoista raportoitaessa. Esimerkiksi paljon työkseen matkustava henkilö saattaisi olla kiinnostunut pelkästään tartuntojen aiheuttamista matkustusrajoituksista eikä lainkaan siitä, mitä tartuntaluvut kielivät viruksen vaarallisuudesta. Tällainen henkilö kehystäisi siis koronavirustartunnat vaikkapa kansainvälisen liikkuvuuden kehyksen kautta.

Goffmanin kehysanalyysiin on kohdistettu myös kritiikkiä, etenkin aikalaistensa parissa. Anna-Maija Puroila käsittelee kritiikkiä ansioituneesti väitöskirjassaan *Kohtaamisia päiväkotiarjessa – kehysanalyttinen näkökulma varhaiskasvatustyöhön* (2002). Puroilan mukaan kritiikki koostuu pääpiirteittäin ristiriitaisuudesta, joka muodostuu eriävistä kehysanalyysin tulkinnoista. Norman Denzin ja Charles Keller ovat sitä mieltä, että Goffmanin kehysanalyysin avulla ei pystytä tulkitsemaan ihmisten arkielämän kokemuksia. Tähän johtopäätökseen he tulevat sen perusteella, että kehysanalyysi keskittyy ihmisen minuuden ulkopuolelle tarkastelemalla rakenteita, jotka luovat kehyksiä. Yhteiskunnallisia ja sosiaalisia rakenteita tarkastelemalla sivuutetaan siis Denzinin ja Kellerin mukaan ihmisten subjektiivisten kokemusten ja kokemusmaailman vaikutus sosiaalisen todellisuuden rakentumiseen. (Denzin & Keller 1981.)

Denzinin ja Kellerin kritiikki on perusteltua, mutta ei toisaalta poista mahdollisuutta päinvastaisiin tulkintoihin, joita kehysanalyysista on myös tehty. Jonathan Turner puolestaan kritisoi kehysanalyysia sen liiallisesta minuuden ja subjektiivisuuden tarkastelusta. Hänen mukaansa tämän vuoksi kehysanalyysin sopivuus osaksi sosiologista teoriaperinnettä on jopa vaakalaudalla. (Turner 1991.) Tulkintojen ristiriitaisuus on mielenkiintoinen, sillä ne tarkastelevat kehysanalyysia aivan vastakkaisilla tavoilla. Philip Manning onkin esittänyt kenties osuvimman kritiikin kehysanalyysista näiden kahden tulkinnan ristiriitaisuuden kautta. Manningin mukaan kehysanalyysi sisältää samanaikaisesti kaksi päällekkäistä ääntä, joista ensimmäinen pyrkii hahmottamaan ihmisten käyttäytymisen yleisiä malleja, kun taas toinen pyrkii havaitsemaan käyttäytymiselle tyypillisiä eroavaisuuksia (Manning 1992).

Anna-Maija Puroila kirjoittaa osuvasti, että Goffmania kohtaan osoitettu kritiikki muodostuu pääpiirteittäin juuri sitä kautta, kuinka kukin kritiikin esittäjä tulkitsee kehysanalyysia omasta

teoreettisesta näkökulmastaan. Kehysanalyysi on kritiikin esittäjien mielestä liian kaukana siitä teoriaperinteestä, jota he itse edustavat. (Puroila 2002, 25.) Kehysanalyysin tarkastelukohteena on samanaikaisesti yksilö eli kehystäjä sekä ympäröivä sosiaalinen todellisuus, eli yhteiskunnalliset rakenteet. Tämän tutkimuksen kannalta mielenkiintoisempaa on osoittaa tarkastelu yhteiskunnallisiin rakenteisiin sekä siihen ympäristöön ja maailmankuvaan, mitä kautta kevään 2020 koronaviruskeskustelua kehystetään. Goffmania kohtaan osoitetun kritiikin kautta on kuitenkin hyvä tiedostaa ja todeta, että aineistosta lopulta muodostuvat kehykset ovat riippuvaisia yksilöistä, eli keskusteluun osallistuvista äänistä. Eri kolumnistit tai uutisten kirjoittajat voisivat muuttaa muodostuneita kehyksiä. Aineisto on kuitenkin niin kattava, että muodostuneet kehykset edustavat keskimääräistä suhtautumis- ja kehystämistapaa kevään 2020 koronakeskustelussa.

Goffman itse korostaa kehysanalyysin ja kehysteorian olevan omasyntyinen ja erillinen tieteenala, vaikka käsitteenä kehykselle on löydettyjä lukuisia vastaavia eri tieteenaloilta. Hän vertaa kehyksen käsitettä esimerkiksi roolin käsitteeseen. Kuitenkin Goffmanin mielestä vuorovaikutustilanteiden analysointi pelkästään roolin käsitteen kautta jäisi liian karkeaksi. Esimerkiksi nurmikon leikkaaminen omakotitalon pihalla voisi selittyä esikaupunkilaisen roolin avulla, mutta näin ei pystyittäisi tarpeeksi tyhjentävästi analysoimaan toimintaan liittyviä tulkintoja, joita henkilö tekee. Toiminta koostuu usein myös kerrostuvista kehyksistä, joita ei voi luokitella pelkästään roolin alle. (Goffman et. al. 2012, 240–241.) Samalla tavalla koronan ensimmäisen aallon aikana kotona työskenteleviä ihmisiä olisi turhauttavan ahdasta koittaa sovittaa vain esimerkiksi etätyöläisen roolin alle.

Koska Goffman tunnistaa itsekin kehysanalyysin ja siihen liittyvien käsitteiden yhteyden muihin tieteenaloihin, on mielenkiintoista pohtia, miten ja miksi kehysanalyysi sopii juuri tähän tutkimukseen. Seuraavassa alaluvussa paneudutaan syvällisemmin siihen, mikä kehysanalyysin asema on tutkimuksessa ja millaista tutkimusta kehysanalyysin avulla voidaan tehdä.

5.2 Kehysanalyysi tutkimuksessa

Erkki Karvonen käsittelee kehysanalyysia erityisesti osana mediatutkimusta. Hän pohtii kehyksen - tai tulkintakehyksen, jota hän itse käyttää terminä - yhteyttä muihin vastaavanlaisiin käsitteisiin kuten skeemaan, genreen, diskurssiin, kertomukseen ja formaattiin. Karvosen mukaan kehys toimii mediatutkimuksessa samanlaisena työkaluna kuin skeema kognitiivisessa psykologiassa. Tärkeimmäksi eroksi hän nimeää, että skeema käsittelee yhden ihmisen kognitioon liittyviä malleja, jotka ovat muodostuneet kokemusperäisesti ja kulttuurisesti. Kehyksen käsite muistuttaa skeemaa, mutta muodostuu aina sosiaalisesti jaetuksi malliksi vuorovaikutustilanteiden kautta sosiaaliseen todellisuuteen. Kehyksen käsite on siis yhteydessä myös yhteiskunnallisiin rakenteisiin. (Karvonen 2000, 80–83.)

Tämän tutkimuksen kannalta kehysanalyysin tärkeimpiä anteja on tilannesidonnaisuus. Tapauksitutkimuksessa tulkinnat eli kehykset muodostuvat väkisin osana laajempaa sosiaalista ymmärrystä. Tapauksena kevään koronaviruspandemia on kuin ennennäkemättömän pitkään median palstatilaa täyttänyt poliittinen puheenaihe. Sen vaikutukset ovat yhteiskunnallisesti niin laajat, että tulkintoja eli kehyksiä muodostuu varmasti yhtä moninaisesti kuin minkä tahansa mielipiteitä jakavan poliittisen kysymyksen kohdalla. Tutkimusasetelmassa luodaan jo valmiiksi vastakkainasettelu THL:n ja kolumnien välille, mikä on tyyppisempää diskurssinanalyysille. Kuitenkin kehysanalyysi sopii ja on muodostunut vakiintuneeksi työkaluksi yhteiskunta- ja mediatutkimukselle, minkä vuoksi sen käyttö on perusteltua tutkimuksessa, jossa aineisto on kerätty mediasta.

Kehysanalyysi on saavuttanut suuren suosion yhteiskunnan ja median tutkimuksessa vaikka se luotiin ensisijaisesti yksittäisten sosiaalisten tilanteiden tarkasteluun (Väliverronen 1996). Se antaa hyvän lähtökohdan journalismin ymmärtämiseen ja sen avulla voidaan tulkita sekä tekstin tuottamiseen että vastaanottamiseen liittyviä seikkoja (Karvonen 2000). Koska tutkimuksessa on tarkastelun kohteena koronaviruksesta kirjoitettuja kolumneja ja tiedotteita, on mielenkiintoista, että kehysanalyysissa voidaan tarkastella nimenomaan tekstin tuottamista kehystämisen prosessina. Kolumnistit tai THL:n asiantuntijat luovat tekstejään jatkuvan informaatiotulvan siivittämisenä, joten se näkökulma josta he päättävät kirjoittaa, edustaa selkeästi koronaviruspandemiasta tehtyä tulkintaa eli kehystä.

Raportoidessaan yhteiskunnallisista ilmiöistä kuten koronaviruksesta toimittajat siis sovittavat jatkuvasti omaksumaansa informaatiota omaan maailmankuvaansa, eli tulevat vaivihkaa kehystäneeksi vastaanottamaansa informaatiota. Tämä saattaa tapahtua varsin rutiininomaisesti, sillä subjektiivinen kokemus sosiaalisesta todellisuudesta ja maailmasta vaikuttaa kaiken kehystämisen pohjana automaattisesti. Asiantuntijat puolestaan kehystävät luultavasti vastaanottamaansa tietoa helposti siihen alaan, jonka asiantuntijoita he ovat. Kuitenkin Goffmanin mukaan kehystämiseen voi liittyä myös valikoivaa havaitsemista. Myös mahdollisia kehyksiä yksittäiselle tilanteelle voi löytyä useita, ja jos tilannemäärittelyn aikana eli kysyessä kysymys ”mitä tässä on meneillään” löytyy useampia reagoitivaihtoehtoja, ihmisellä on aina kyky valita haluamansa kehys tilanteelle. (Goffman 1974.)

Kehystämiseen liittyvä tiedostavuus ja valinnat indikoivat selkeästi valta-asemasta, johon kehystäminen väistämättä johtaa. Sekä kolumneilla että tiedotteilla ja uutisilla on jo valmiiksi valtaa, joka muodostuu kolumnistien kohdalla erityisesti median vallan ja agendan kautta. Toisaalta myös kolumneissa esiintyy asiantuntijapuheenvuoroja, joissa asiantuntijuus on valta-asetelman perimmäinen aiheuttaja. THL:n uutisissa ja tiedotteissa valta-asetelma saavutetaan nimenomaan asiantuntijuuden kautta. On kuitenkin syytä huomata, että myös kehystämiproessiin liittyvä valitseminen on vallankäyttöä. Kolumnistit voivat päättää mitä näkökulmia he politisoivat koronaviruskeskustelussa. Myös THL toteuttaa väkisin julkaisuissaan valitsemista, mikä johtaa omanlaiseen vallankäyttöön. Karvonen kuvaa valta-asetelmaa viestinnän kontekstissa. Viestinnässä voidaan valita sopiva viitekehys viestittäväälle aiheelle ja näin ollen tiedostaen saada jokin asia vaikuttamaan halutun laiselta (Karvonen 2000, 78). Vaikka Goffmanin kehysanalyysissä tilannemäärittelyjä tehdään yksittäisten vuorovaikutustilanteiden pohjalta, todellisuudessa julkisessa yhteiskunnallisessa keskustelussa toimintaperiaate on aivan samanlainen. Keskustelua käydään pohjimmiltaan kehystämisen kautta.

5.3 Käytännön sovellettavuus aineistossa

Goffman tarkastelee kehysanalyysia ja varsinkin siihen liittyvää teoriaa monipuolisesti, mutta käytännönläheisyys jää jokseenkin puuttumaan. Poliittisen viestinnän tutkija Robert

Entman toteaakin, että termeinä kehystäminen ja kehys ovat Goffmanin tuotannossa varsin löyhästi määriteltyjä. Kehysten määrittely ja tulkinta jää pitkälti lukijan tai tutkijoiden varaan. (Entman 1993, 52.) Entman tutkii ja tarjoaa oman näkemyksensä kehysanalyysille artikkelissa *Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm* (1993). Entman tekee artikkelissa kehyksiin liittyvää käsitelmäärittelyä ja tarkastelee, miten kehykset operoivat käytännössä.

Entmanin tavoitteena on löytää kehyksistä ja kehystämisestä sellaisia piirteitä jotka niissä lähes poikkeuksetta esiintyy. Hän haluaa luoda kehyksille yhtenäisen havainnointitavan ja määrittelyn, jotta ymmärrys niistä ja niiden toiminnasta olisi universaalimpi. Entman on kehyksiä tarkastellessaan huomannut esimerkiksi niillä olevan samankaltainen toimintaperiaate kirjoitetuissa teksteissä, kuin retoriikalla. Kehykset paljastavat niitä keinoja, joilla teksti kommunikoi. Ne pyrkivät tekemään informaatiosta yleisölle mieleenpainuvampaa ja perustella sanomansa tärkeyttä. Entmanin mukaan kehystäminen sisältää aina tarkoituksenmukaista tiettyjen näkökulmien valikointia. Todellisuudesta tehdään siis oletuksia, jotka vastaavat omaa maailmankuvaa. Hän huomauttaa myös, että usein tällaiset näkökulmat saattavat sisältää keskenään samoja keskeisiä piirteitä ja perusteluja. Samankaltaiset kehykset siis koostuvat usein samantyyppisistä vakuutteluista. (Entman 1993, 51–52.)

Entman kiteyttää havaintojensa perusteella reunaehdot sille, millaisia ominaisuuksia kehyksissä tulee olla kehysanalyysia ajatellen. Luokittelun pohjana hän mukailee William Gamsonia, joka toteaa kehysten tyypillisiä ominaisuuksia olevan *diagnosoiminen, arvioiminen* ja [keinojen] *määrääminen* (ks. Gamson 1992). Tätä listaa seuraten Entman luo oman neljän kohdan listansa, jonka mukaan kehykset *määrittelevät ongelmia, diagnosoivat syitä, tekevät moraalisia arvostelmia* sekä *ehdottavat parannuskeinoja*. Entman havainnollistaa kehysten ominaisuuksista koostamaansa listaa käyttämällä esimerkkinä kylmän sodan kehystä, joka hallitsi Yhdysvalloissa ulkopoliitikasta uutisointia Neuvostoliiton hajoamiseen saakka. Kehyksessä määriteltiin tietyt ulkomaiset tapahtumat kuten siviilisodat ongelmiksi (ongelmien määrittely) ja ongelman lähtökohdaksi tunnistettiin useimmiten kommunistiset kapinalliset (syiden diagnosointi). Kapinallisten aloittamat siviilisodat nähtiin osana ateistisesta aatteesta kumpuavaa väkivaltaisuutta (moraalinen arvostelma) ja

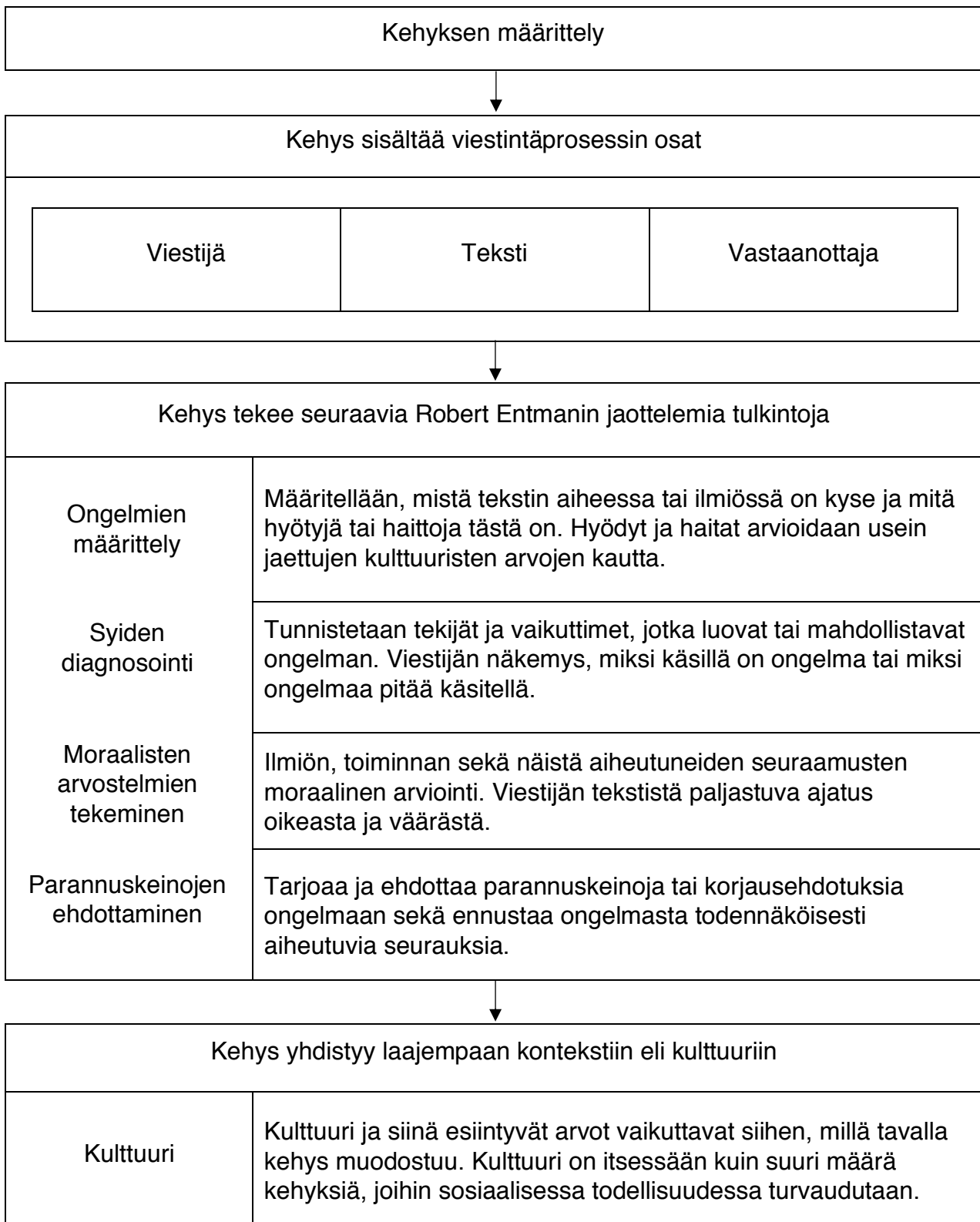
ratkaisuksi tähän kaikkeen osoitettiin aina Yhdysvaltojen tarve tukea kommunisteja vastustavaa eli sodan toista puolta (parannuskeinojen ehdottaminen). (Entman 1993, 52.)

Kylmän sodan kehyksen esimerkki osoittaa, miten kehykset näyttäytyvät neljässä viestintäprosessin osassa. Nämä osat ovat *viestijä, teksti, vastaanottaja* sekä *kulttuuri*. Entmanin mukaan *viestijät* tekevät joko tietoisesti tai tiedostamatta kehystämistä arvioimalla, mitä he aikovat sanoa. Kehykset siis ohjaavat tätä viestijän päässä tapahtuvaa prosessia jäsentämällä viestijän uskomuksia ja oletuksia. *Tekstissä* viestijän käyttämät kehykset tulevat näkyviin ja paljastuvat retoristen keinojen kuten avainsanojen, stereotyyppien, vakiintuneiden lausahdusten ja informaatiolähteiden tai niiden selkeän puuttumisen kautta. Teksteillä on edelleen *vastaanottaja*, joiden ajatusmaailmaa ja johtopäätöksiä kehykset ohjaavat. Vastaanottajat voivat joko yhtyä tekstissä esitettyyn kehykseen ja viestijän kehystämistarkoitukseen tai irtisanoutua näistä kokonaan. Lopuksi kehykset näkyvät myös *kulttuurissa*. Kaikki kulttuurit koostuvat vakiintuneista kehyksistä, joihin on helppo turvautua. Ihmiset toistavat kulttuurissa ilmeneviä kehyksiä jatkuvasti viljelemällä niitä ajatuksina ja diskursseina sosiaalisessa ympäristössä. (Entman 1993, 52–53.)

Entmanin kehyksiä koskeva tulkinta ja jaottelu toimii tutkimuksen analyysin välineenä. Laajan media-aineiston analyysia helpottaa, mikäli koko aineisto voidaan käydä läpi systemaattisesti tulkiten ja jonkinlaista analyysirunkoa seuraten. Analyysirunko on yleisesti laadullisessa tutkimuksessa hyödynnetty väline, jonka avulla aineistoa voidaan pelkistää ja tulkita (Tuomi & Sarajärvi 2009). Tähän tutkimukseen on luotu analyysirunko Entmanin kehyksiä ja kehystämistä koskevan tulkinnan mukaan. Aineistoa analysoidessa kehysten muodostaminen tapahtuu siis analyysirungon kautta. Kehykset muodostuvat näin Entmanin kehysteorian mukaisesti. Analyysirunko esitellään kuviossa 1.

Jokaisen kehyksen tulee täyttää viestintäprosessin osat. Ensimmäiset kolme, eli viestijä, teksti ja vastaanottaja ovat automaattisesti osa aineiston tekstejä. Prosessin viimeinen osa, eli kulttuuri, yhdistyy myös automaattisesti jokaiseen kehykseen, mutta päällepäin ei heti näy miten. Kehyksen kulttuurisia yhteyksiä analysoidaankin aivan viimeisenä. Tätä ennen aineiston jokainen teksti käydään läpi Entmanin jaottelun mukaan, eli niistä etsitään

ongelmien määrittelyä, syiden diagnosointia, moraalisia arvostelmia ja parannuskeinojen ehdottamista. Analyysin lopullinen tarkempi eteneminen kuvataan luvussa kuusi.

Kuvio 1 Analyysirunko.

5.4 Sisällönanalyysi ja NVivo

Tutkielma hyödyntää metodologiassaan kehysanalyysin lisäksi sisällönanalyysia. Erving Goffmanin kehysanalyysi on muodoltaan melko teoreettinen eikä olisi laajuudessaan sovellettavissa tähän tutkimukseen. Kuten on käynyt ilmi, tutkielma soveltaakin Robert Entmanin näkemystä kehysanalyysista ja hänen asettamiaan reunaehtoja kehyksen tunnistamiselle. Entmanin ajatuksista muodostettua analyysirunkoa (kuvio 1) käytetään tutkimuksessa analyysin välineenä.

Analyysirungon pohjalta tulkintojen tekeminen on keskeinen laadullisen tutkimuksen metodi, jota nimitetään sisällönanalyysiksi. Olennaisinta sisällönanalyysissa on sekä yleisellä tasolla että tässä tutkimuksessa suuri vastuu tulkintojen esittämisestä. Vaikka tutkimusmetodi olisi olemassa, laadullisessa tutkimuksessa on mahdotonta välttää täysin objektiivisuutta aineistosta esitetyissä huomioissa. Aineistosta tehdyt tulkinnat ovat siis aina sidoksissa tutkijaan. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 91–94.) Goffmania mukaillen laadullisen tutkimuksen analyysi on aina kehystämistä, samalla tavalla kuin aineiston teksteissä kirjoittajat kehystävät ympäröivää maailmaa omista lähtökohdistaan.

Tutkimuksen analyysissa aineisto jaetaan erilaisiin luokkiin. Tämä on keskeinen tutkimusmetodi aineistolähtöisessä sisällönanalyysissa, jota hyödynnetään tutkimuksen kehyksiä muodostettaessa. Aineistoa redusoidaan ja pelkistetään, eli pilkotaan osiin ja tiivistetään tutkimuskysymysten avulla. Aineistoa pyritään siis luokittelemaan teksteistä löydettyjen yhteneväisyyksien mukaan. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108–112.) Tutkimuksessa syntyvien luokkien määrää ei ole rajoitettu. Jokainen teksti voi edustaa niin montaa luokkaa, kuin on tarpeellista. Jokaisesta aineiston tekstistä pyritään kuitenkin löytämään Entmanin jaotteluun kuuluvat luokat, eli ongelmien määrittely, syiden diagnosointi, moraalisten arvostelmien tekeminen sekä parannuskeinojen ehdottaminen. Luokittelujen tekemisen jälkeen luokkia aletaan koota yhteen ja muodostaa kehyksiä. Toisaalta tutkimus hyödyntää myös teorialähtöisen sisällönanalyysin piirteitä, koska aineistoa ja siitä muodostuneita kehyksiä tulkitaan myös asiantuntijuuden ja asiantuntijavallan kautta. Teorialähtöisessä sisällönanalyysissa teoreettinen viitekehys vaikuttaa tulkintoihin, joita aineistosta tehdään. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 97–98.)

Kehysten muodostaminen ja aineiston luokittelun tärkein apuväline on tässä tutkimuksessa laadullisen tutkimuksen analysointiin kehitetty ohjelmisto, NVivo. Tutkielmassa käytetään tarkalleen ottaen NVivo 12 -ohjelmaa. Koko tutkielman aineisto ladataan ohjelmaan niin, että siihen on mahdollista tehdä erilaisia koodauksia. Aineisto koodataan niin, että THL:n, Ylen ja Helsingin Sanomien tekstit koodataan kaikki omiksi caseiksi. Entmanin jaottelua edustavat kohdat koodataan noodeiksi. Myös aineistosta syntyviä luokkia koodataan omiksi noodeikseen. Olennaisinta koodauksessa on, miten se helpottaa suuren aineiston käsittelyä. NVivo mahdollistaa, että aineistosta voi etsiä sellaisia kohtia, jotka edustavat useampaa casea tai noodia samanaikaisesti. Näin ollen aineiston koodaamisen jälkeen voidaan esimerkiksi tarkastella, miten jossakin kehyksessä määritellään ongelmia. Aineiston luokittelua avataan lisää luvussa 6. analyysin yhteydessä.

NVivo on ensisijaisesti tutkijan apuväline suurien aineistojen hallitsemiseen eikä sinne tehtyjä merkintöjä aineistosta ole tutkimuksen läpinäkyvyyden kannalta tarpeellista eritellä tutkimuksessa. Tutkimuksesta tehdyt koodaukset kuitenkin säilytetään NVivossa ja koodattu aineisto on saatavilla pyynnöstä tutkijalta.

6. Analyysi

Analyysin ensimmäinen osuus koostui siitä, että kaikki tekstit luettiin nopeasti läpi valitsemalla aineistoon teksteistä ne, jotka käsittelivät tarpeeksi koronavirusta. Kolumni tai tiedote päättyi osaksi aineistoa ainoastaan, mikäli koronavirusta ja siihen liittyviä teemoja käsiteltiin laajemmin kuin vain yhdessä ohimenevässä lauseessa. Tässä vaiheessa valinnan tukena toimi aineistoon valittu aikaväli, hakusana ”korona” sekä tutkijan oma arvio tekstin sopivuudesta. Lähes kaikki hakukoneen tulokset valikoituivat aineistoon sekä Ylen (YLE), Helsingin Sanomien (HS) että Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tapauksessa (THL).

Ensimmäisen luennan jälkeen aloitettiin toinen luenta, jonka aikana oli tavoitteena alkaa muodostaa kehyksiä. Kaikki tekstit käytiin läpi ja luokiteltiin NVivo:n avulla Robert Entmanin analyysistä johdetun analyysirungon mukaisesti (kuvio 1). Jokaisesta tekstistä etsittiin analyysirungon mukaisesti virkkeitä, joissa näkyi ongelmien määrittelyä, syiden

diagnosointia, moraalisten arvostelmien tekemistä sekä parannuskeinojen ehdottamista. Nämä osuudet piti olla havaittavissa jokaisessa tekstissä. NVivoon koodattiin jokaisesta tekstistä ne virkkeet, joista pystyi löytämään Entmanin määrittelemät tulkinnat. Tulkinnat saattoivat olla joskus päällekkäisiä ja sama virke saattoi edustaa useampaa tulkintaa kerrallaan, varsinkin sellaisissa tapauksissa, jossa teksti oli kokonaisuudessaan melko lyhyt, eli eniten THL:n uutisissa ja tiedotteissa. Entmanin tulkintojen esiintymistapaa käsitellään kunkin kehyksen kohdalla erikseen taulukoissa 1, 2, 3 ja 4.

Toisella lukukerralla tekstejä luokiteltiin Entmanin tulkinnan lisäksi aihealueittain. Tämä luokittelu tehtiin aineistolähtöisesti asettamatta mitään ennakko-oletuksia tekstien aiheista tai teemoista. Tekstin lukemisen ja Entmanin tulkintoihin jakamisen jälkeen tekstille asetettiin siis aihekohtaisia luokitteluja, kuten ”arki ja selviäminen”, ”talous”, ”ohjeet” ja ”keskinäisriippuvuus”. Esimerkiksi etätöitä ja ihmisten tapaamisten välttelyä koskevat tekstit luokiteltiin arjen ja selviämisen luokan alle. Talous-luokkaan sopi esimerkiksi koronan aiheuttamaa mahdollista talouslamaa käsittelevät tekstit. Ohjeet-luokka syntyi samalla kun huomattiin, että THL:n tekstit koostuivat pääasiassa ohjeista kansalaisille. Keskinäisriippuvuudesta taas muodostettiin oma luokkansa, kun tekstissä käsiteltiin ihmisen ja luonnon välistä suhdetta ja sen vaikutusta koronaan. Jokaisen kehyksen muodostuminen luokkien perusteella on kuvattu kehyksille omistetuissa alaluvuissa.

Tekstiä luokiteltiin aihepiireittäin mahdollisimman yksityiskohtaisesti. Ajatuksena oli, että yksityiskohtaisia luokitteluja voitaisiin aineiston toisen läpikäynnin jälkeen yhdistellä tunnistamalla, mitkä luokitteluista muodostaisivat kokonaisvaltaisempia teemoja. Luokkien syntyminen oli koko toisen luennan ajan käynnissä oleva prosessi ja uusia luokkia saattoi ilmaantua missä tahansa analyysin vaiheessa. Jokaiselle tekstille määriteltiin yksi tai useampi luokka, jotka koodattiin NVivoon. Minkään aineistolähtöisistä luokitteluista ei yksinään oletettu muodostavan lopullista kehystä. Ainoana lähtöoletuksena kehysten suhteen oli, että THL:n uutiset ja tiedotteet edustaisivat niin kutsuttua valtakehystä, eli kevään koronakeskustelua hallitsevaa kehystä.

Toisen luennan jälkeen jokainen teksti jaettiin analyysirungon mukaisesti Entmanin tulkintoihin sekä luokiteltiin aihekohtaisesti maksimissaan viiteen ja vähintään yhteen

luokkaan. Aihekohtaisia luokkia syntyi THL:n tekstien kohdalla 18 kappaletta (kuvio 2) ja kolumnien kohdalla 21 kappaletta, jotka jakautuivat omiin kehyksiinsä (kuvio 3, kuvio 4 ja kuvio 5). Helsingin Sanomien ja Ylen kolumnien sekä THL:n uutisten ja tiedotteiden luokat eroteltiin toisistaan, sillä ne edustavat eri tekstilajeja ja lähtöoletuksena oli, että THL:n kehys edustaa valtakehystä ja kolumnien kehykset ovat tämän kehyksen rinnalle muodostuvia kehyksiä, jotka ovat riippuvaisia THL:n kehuksesta, sillä THL:n rooli kevään koronakeskustelussa on olla ensisijainen koronaviruksesta tiedottava taho. Kolumnit pyrkivät ottamaan kantaa meneillään oleviin asioihin kun taas tiedotteet ja uutiset nostavat esille ajankohtaisia teemoja.

Entmanin mukaan jopa yksittäiset sanat voivat ilmentää kehyksiä. Sanat tai virkkeet voivat olla latautuneita viestien kehystäjän agendasta. Jotkut sanat voivat sisältää symbolisia merkityksiä ja viitata näin suoraan johonkin tiettyyn kulttuuriin tai ajatusmaailmaan. (Entman 1993, 53.) Näin ollen yksittäiset tekstit saattavat sisältää samanaikaisesti useampia erilaisia kehyksiä. Juuri tästä syystä aineistoa kerätessä ei rajoitettu sitä, kuinka moneen aihepiiriin mukaan määriteltiin luokkaan yksi teksti koodattiin NVivossa. Maksimi eli viiden luokan määrä muodostui jälkikäteen. Aineistossa yksi teksti saattaa siis sisältää luokitteluja useammasta eri kehuksesta. Tutkimuksessa ei olekaan ensisijaisesti kiinnostunut selvittämään, mitä kehystä kukin aineiston teksti ensisijaisesti edustaa, vaan millaisista teemoista kehykset koostuvat ja mikä on niiden esiintyminen aineistossa yleisesti.

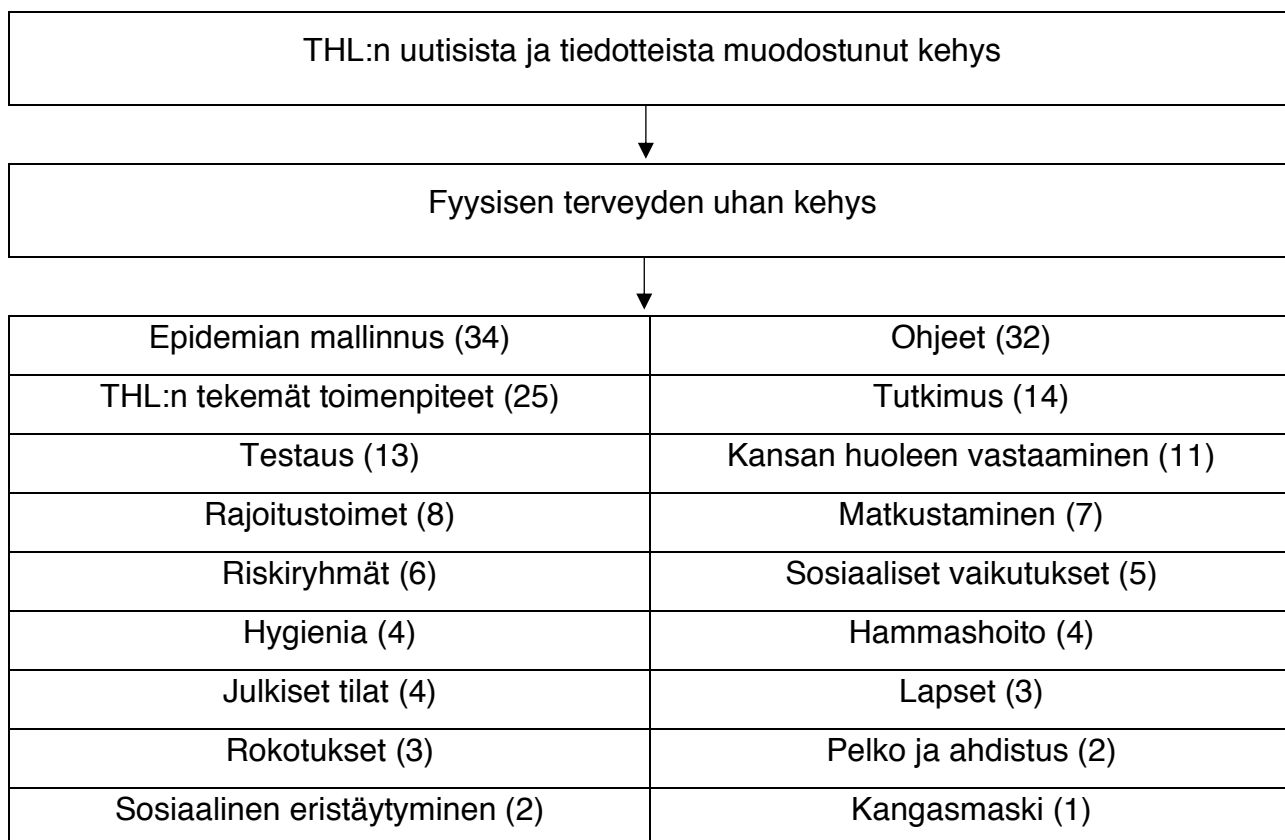
Aineistosta syntyneet luokat jaettiin laajempiin teemakokonaisuuksiin, jotka määriteltiin omiksi kehyksikseen. Kehysten muodostamisessa ja niiden erittelemisessä toisistaan käytettiin apuna Entmanin ajatusta siitä, että jokainen kehys alkaa ongelmien määrittelystä. Kehyksiä muodostettaessa siis pohdittiin, mitkä asiat nähdään eri kehyksissä ensisijaisina ongelmina. THL:n uutisten ja tiedotteiden katsottiin edustavan yhtä ja samaa kehystä, joka nimettiin **fyysisen terveyden uhan kehukseksi**. Vain yhden kehyksen muodostuminen näistä teksteistä on loogista, koska kyseessä on viranomaistaho, joka pyrkii noudattamaan yhtäläistä linjaa koronavirusta koskevassa viestinnässään. Helsingin Sanomien ja Ylen kolumnien katsottiin koostuvan kolmesta eri kehuksesta, joita ovat **arjen ja selviämisen kehys, poliittisten ongelmien kehys** sekä **keskinäisriippuvuuden ja ihmistoiminnan ongelmien kehys**. Kehyksiä avataan tarkemmin alaluvuissa yksi kerrallaan.

Kehyksiä käsittelevien alalukujen jälkeen tarkastellaan vielä kehysten kulttuurisia yhteyksiä. Entmanin mukaan kehys tarvitsee syntyäkseen ympärilleen neljä viestintäprosessin osaa, joita ovat analyysirungossa (kuvio 1) mainitut viestijä, teksti, vastaanottaja ja kulttuuri. Kolme ensimmäistä ovat jo lähtökohtaisesti osa kolumneja sekä tiedotteita ja uutisia, mutta kulttuurin vaikutus on tutkijan tulkinnan varassa. Tämän vuoksi luvussa 6.5 analysoidaan, millaisia kulttuurisia vaikutteita kehysten taustalla on havaittavissa. Luvussa 6.5.2 paneudutaan asiantuntijuuden teoreettisen viitekehyksen lähtökohdista, miten luottamus asiantuntijuuteen näkyy aineistossa. Asiantuntijuuden ja asiantuntijavallan piirteitä tarkastellaan kuitenkin osittain jo jokaisen kehysten kohdalla. Muodostuneiden kehysten sisältöjä ja suhteita sekä asiantuntijuuden teoreettisen viitekehyksen näkymistä aineistossa esitellään tiivistetysti tutkimuksen johtopäätöksissä, luvussa seitsemän.

6.1 Fyysisen terveyden uhan kehys

THL:n uutisia ja tiedotteita analysoitiin yhteensä 92 kappaletta ja tekstit muodostivat yhdessä fyysisen terveyden uhan kehysten. Kehystä muodostaessa tunnistettiin 18 eri aihekohtaista luokkaa, jotka on lueteltu kuviossa 2. Jokaisen luokan yhteydessä suluissa oleva luku kertoo, kuinka moni THL:n 92 tekstistä edusti ainakin jossain kohdassa kyseistä luokkaa. Tekstien piti edustaa yhdeltä pääteemaltaan aihepiiriä, johon se luokiteltiin. Näin ollen esimerkiksi riskiryhmistä on voitu puhua useammassa tekstissä, mutta kuudessa tekstissä se on ollut eräänlainen pääteema ja teksti on päätynyt kyseiseen luokkaan.

Kehyksessä koronavirusta tarkastellaan ensisijaisesti fyysisen terveyden uhkana. Epidemian hallitsematon leviäminen halutaan estää kaikin keinoin, jotta terveydenhuollon kantokyky ei ylity. Kuolemat halutaan lähtökohtaisesti välttää ja taata kaikille mahdollisuus hoitoon sairastumisen osuessa kohdalle. THL:n ydintehtävä onkin väestötasolla tapahtuva terveyden edistäminen ja seuraaminen sekä tutkimukseen perustuvan tiedon kokoaminen ja tuottaminen (THL 14.5.2019). Näin ollen on loogista, että THL kehystää koronaviruksen kansanterveydellisenä uhkana. Uuden viruksen levitessä THL on se organisaatio, joka ottaa vastuun epidemiatilanteen seuraamisesta. THL korostaa tällaista linjaa jo aivan ensimmäisissä koronavirusta koskevissa tiedotteissa tammikuussa, kun ensimmäinen tartunta Suomessa todettiin:

Kuvio 2 Fyysisen terveyden uhan kehys

”Kansainväliseen liikkuvuuteen ja matkailuun liittyvät Wuhan-koronavirustapaukset ovat Suomessa mahdollisia. Mahdollisten tautitapausten nopea tunnistaminen on tärkeää, jotta tehokkailla torjuntatoimilla voidaan vähentää jatkotartuntojen riskiä. Suomessa on varauduttu mahdollisiin tapauksiin – terveydenhuollolla ja laboratorioilla on toimintamallit olemassa. Sairaaloissa on hyvä valmius tutkia ja hoitaa koronavirusinfektioita eristysolosuhteissa.” (THL 29.1.2020b)¹

Terveydenhuollon kantokyvyn ollessa uhattuna ja mahdolliset korkeat kuolleisuusluvut lienevät syy siihen, miksi koronavirusta pidetään juuri fyysistä terveyttä uhkaavana tekijänä. Tilanne on uusi ja arvaamaton sekä käsillä tässä ja nyt. Vaikka THL olisi huolissaan myös esimerkiksi koronaviruksen mielenterveydellisistä vaikutuksista, määrittelevät jo tiedotteet ja uutiset tekstilajinsa puolesta sen, että niissä kehystetään ensisijaisesti koronan välittömiä vaikutuksia. Osa teksteistä käsittelee fyysisen terveyden ohella koronaviruksen aiheuttamaa pelkoa ja ahdistusta sekä sosiaalisia vaikutuksia. Näitä teemoja kuitenkin käsitellään vain

¹ Sitaatit on kerätty tutkimuksen aineistosta. Tutkimuksen liitteissä (liite 1.) on taulukoituna koko aineisto ja siinä on erikseen merkattuna siteerauksissa käytetyt tekstit.

ikävinä sivuvaikutuksista, jotka aiheutuvat rajoitustoimenpiteistä, jota on pakko tehdä fyysisen terveyden turvaamiseksi. Huolen katsotaan olevan normaali sivuvaikutus fyysistä terveyttä turvatessa. Poikkeustilanteen tunnistetaan aiheuttavan sosiaalisia ongelmia, mutta ensisijaisempi ongelma on koronavirus itsessään:

”On normaalia, että koronaviruksen leviäminen herättää huolta. Erityisesti sairastuneet, virusaltistuksen vuoksi eristykseen joutuneet tai sairastuneita hoitavat ovat alttiita kokemaan ahdistusta tilanteesta. Myös runsas koronauutisoinnin seuraaminen voi pelottaa ja ahdistaa.” (THL 15.3.2020)

Kuviossa 2 näkyvät kolme merkittävintä THL:n uutisissa ja tiedotteissa toistuvaa luokkaa ovat linjassa THL:n roolin kanssa. Luokkia ovat epidemian mallinnus, ohjeet ja THL:n tekemät toimenpiteet. Epidemian mallinnuksella tarkoitetaan sellaisia tekstejä, joiden tarkoituksena on tiedottaa koronavirusepidemian sen hetkisestä tilasta, etenemisestä ja laajuudesta. Tekstit kuvailevat esimerkiksi, millainen tartuntatilanne eri sairaanhoitopiireissä on tai mihin suuntaan epidemia on valtakunnallisesti kehittymässä. Informaation tueksi tarjotaan tilastoja ja tartuntalukuja. THL piti koronaviruksen ensimmäisen aallon alusta saakka tärkeänä olla hyvin tietoinen epidemian tilanteesta.

”Mallinnuksessa sairaala- ja tehohoidon tarve on ennustettu epidemian 18 huippuviikolle, joista 9 viikkoa on ennen epidemian huippua ja 9 viikkoa huipun jälkeen. Epidemian pituudeksi arvioidaan nykyisillä tiedoilla 4-6 kuukautta.” (THL 25.3.2020a)

Mallinnusten ja epidemologisten arvioiden nousu tärkeäksi informaatioksi kuvastaa hyvin teoreettisessa viitekehyksessä mainittua vaatimusta asiantuntijoiden reagointikyvystä. Asiantuntijuuden murroksen myötä asiantuntijoiden oletetaan automaattisesti olevan kartalla koronavirustilanteesta ja jopa sen kehittymisestä tulevaisuudessa. Epidemiatilanteen kartoituksen lomassa THL julkaisee runsaasti ohjeita siitä, miten erinäisissä koronavirukseen liittyvissä tilanteissa tulee toimia. Useassa tekstissä myös halutaan korostaa THL:n asemaa koronaviruskriisin hoitamisessa tuomalla ilmi sellaisia toimenpiteitä, joita THL tekee epidemian hallitsemiseksi. THL omaksuu selkeästi asiantuntijan roolin koronaviruseskustelussa, ja käyttää asiantuntijuuteen perustuvaa valtaa. Ohjeet ja oman roolin korostaminen ilmenevät esimerkiksi seuraavasti:

”THL seuraa koulujen tartuntatilannetta tarkasti ja tieto lähiopetuksessa tapahtuneista altistumisista on tärkeää.” (THL 20.5.2020e)

”Jos olet matkustanut epidemia-alueella ja sinulle tulee äkillisen hengitystieinfektion oireita kuten kuumetta, yskää ja hengenahdistusta 14 vuorokauden kuluessa alueelta paluun jälkeen, toimi näin – –.” (THL 5.2.2020)

Valtionalaisena tutkimusorganisaationa THL tuottaa tietoa etenkin päätöksenteon tueksi. Moni THL:n tiedote ja uutinen korostaakin tutkimuksen ja ajankohtaisen tiedon merkitystä koronavirusepidemiaa ratkottaessa. Tutkimuksen ohella lähes yhtä paljon korostetaan testausta epidemian hallinnan tukena. Keväällä koronaviruksen ensimmäisen aallon alkaessa erityisesti testausjärjestelmän kehittäminen ja sen roolin pohtiminen epidemian torjumisessa olivat ajankohtaisia. Tutkimuksesta ja testauksesta kirjoitetaan esimerkiksi näin:

”Koronavirustestauksen nopea lisääminen Suomessa on tärkeää. – – Riittävän näytteenotto-, testaus- ja tartunnanjäljittämiskapasiteetin tulee olla käytössä jokaisessa sairaanhoitopiirissä ja kaikilla keskeisillä sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoilla. Yksityisten terveyspalveluiden tuottajien tulee tukea tätä toimintaa. Testitulos auttaa jokaista sairastunutta suojaamaan lähipiiriään mahdolliselta tartunnalta. Testauksen lisääminen parantaa myös epidemian leviämisen ajantasaista seurantaa sekä torjuntatoimien oikean ajoituksen ja laajuuden arviointia.” (THL 1.4.2020)

Fyysisen terveyden uhan kehys koostuu osittain yksittäisistä hyvin spesifiin toimintaan tai ihmisryhmään liittyvistä aiheista. Näitä luokkia ovat matkustaminen, riskiryhmät, hygienia, hammashoito, julkiset tilat, lapset, rokotukset ja kangasmaski. Useimmiten nämä aiheet liittyvät juuri THL:n antamiin ohjeisiin. Varsinkin epidemian alkuvaiheilla THL on julkaissut usean matkustamiseen liittyvän tiedotteen. Matkustamiseen liittyvien ohjeiden antaminen olikin ensimmäinen keskeinen epidemian rajoittamiseen liittyvä toimenpide, jota THL on selvästi pitänyt tärkeänä. Matkustamisesta puhutaan esimerkiksi kartoittaessa maita, joissa tartuntariski on kasvanut:

”Manner-Kiinan lisäksi koronavirustartuntaa tulisi jatkoissa epäillä henkilöillä, jotka 25. helmikuuta alkaen saavat äkillisen hengitystieinfektion oireita ja ovat palanneet 14 vuorokauden kuluessa Iranista, Etelä-Koreasta tai Italian tietyiltä alueilta. Pohjois-Italian

hiihtokeskukset eivät pääsääntöisesti sijaitse näillä alueilla. Matkustamiseen Milanon lentokentän kautta ei liity suurentunutta tartuntariskiä.” (THL 25.2.2020)

Riskiryhmien kohdalla viesti on useimmiten se, kuinka epidemian vuoksi tehtävät toimenpiteet suojelevat erityisesti riskiryhmiä eli yli 70-vuotiaita ja ihmisiä, joilla on koronaviruksen kannalta merkittävä perussairaus. Samalla lapsia käsittelevissä tiedotteissa tai uutisissa muistutetaan, että lapset eivät ole viruksen kannalta suurella vaarassa ja että lasten keskuudessa koronavirus ei juurikaan ole levinnyt. Molempiin ryhmiin liittyvä viestintä on näkyvissä keväällä katukuvassakin näkyneessä kampanjassa, jonka iskulause kuului ”Jos olet vähääkään sairas, soita mummulle - älä mene käymään”. Kampanjan tiedotteessa kirjoitetaan seuraavasti:

”Uuden koronaviruksen (COVID-19) riskit vanhuksille ja riskiryhmiin kuuluville ovat muita suuremmat. Virus aiheuttaa useammin vakavia oireita ikääntyneille ja niille, joilla on jo jokin perussairaus, kuten diabetes, sydänsairaus tai keuhkosairaus. Uuden koronaviruksen aiheuttamaa tautia on havaittu lapsilla ja nuorilla vähän ja oireet ovat olleet lieviä. Vakavia tautitapauksia ja kuolemantapauksia on maailmalla ollut erityisesti yli 70-vuotiailla, joilla on jo jokin perussairaus, kuten diabetes tai sydän- ja verisuonitauti. Korkein riski on yli 80-vuotiaalla. – – Ethän vieraile sairaaloissa, hoitolaitoksissa, palvelukodeissa tai iäkkäiden kotona sairaana tai jos sinulla on edes lieviä flunssaoireita.” (THL 9.3.2020b)

Hammashoitoon, rokotteisiin ja julkisiin tiloihin liittyvät luokat käsittelevät lähinnä sen suhdetta, missä määrin julkisen terveydenhuollon palveluita voi käyttää ja milloin aika pitää perua. Varsinkin aluksi THL kehotti perumaan kiireettömiä hammaslääkäriaikoja mutta kevään epidemian hidastumisen aikana muistutti, että hampaista huolehtiminen on kuitenkin tärkeää. Rokotteiden kohdalla viesti oli samanlainen, joskin pienten lasten rokotteiden saannista muistutettiin vieläkin huolestuneempaan sävyyn.

”Poikkeusolot ovat vaikuttaneet myös neuvolaikäisten terveystarkastuksiin ja rokotuksiin. Lastenneuvolan terveystarkastuskäyntejä karsittiin jo koronavirusepidemian alkuvaiheessa. – – Koko maassa rokotusohjelmaan kuuluvia pikkulasten rokotteita on annettu kuluneen kevään aikana vähemmän kuin vuosi sitten. Rokotusten toteutumisessa on selviä alueellisia ja rokotekohtaisia eroja. Terveyskeskusten ja neuvoloiden kannattaa seurata oman alueen rokotuskattavuutta. THL päivittää ajantasaisen pikkulasten rokotuskattavuuskartan kuukausittain.” (THL 25.5.2020a)

Julkisten tilojen kohdalla kyseessä oli joko hoitokodit tai koulut ja yhdessä tapauksessa vankilat. THL kertoi tiedotteissa etenkin koronaviruksen leviämisen mahdollisuuksista ja todennäköisyyksistä koskien julkisia tiloja. Leviämisen hillitsemiseksi tarjottiin koko kevään näkyvimpänä keinona hyvää hygieniää, jonka aihepiiriin moni teksti myös luokiteltiin. Koronaviruksen ensimmäisessä aallossa kangasmaski ei ollut vielä suuri puheenaihe, lukuun ottamatta yhtä sitä koskevaa tiedotetta.

”Hyvän käsihygienian merkitystä ei voi korostaa liikaa. Käsien desinfiointi tulisi olla mahdollista lähes tilanteessa kuin tilanteessa. Jokainen voi huolehtia omasta käsihygieniastaan myös esimerkiksi kantamalla mukana pientä käsihuuhepulloa”, sanoo THL:n tutkimusprofessori Hannu Kiviranta.” (THL 15.4.2020a)

”Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) eivät anna ohjeistusta tai yleistä suositusta käyttää hengityssuojaimia tai kangasmaskia julkisella paikalla liikuttaessa. Tämä yhteinen linjaus on tarpeen kertoa julkisuuteen, koska asiasta on käyty viime päivinä keskustelua erityisesti tiedotusvälineissä ja sosiaalisessa mediassa.” (THL 18.4.2020)

Kangasmaskia koskeva sitaatti kertoo myös kahdesta muusta mielenkiintoisesta seikasta. Ensinnäkin siinä näkyy, miten THL vastaa tiedotteissaan ja uutisissaan mediakeskusteluun, ikään kuin kansan huoleen, joka on luokiteltu omaksi aiheekseen. Huoleen on haluttu vastata nimenomaan fyysistä terveyttä koskevissa kysymyksissä, joista kangasmaskin tai hengityssuojaimen käyttö on hyvä esimerkki. Kuten teoreettisessa viitekehyksessä kävi ilmi, asiantuntijuuden murroksen myötä asiantuntijoiden odotetaan reagoivan entistä useammin julkisessa keskustelussa esille nouseviin puheenaiheisiin. Toiseksi sitaatti näyttää, kuinka rajoituksista ja suosituksista puhuttaessa THL viittaa toiseen auktoriteettiin, eli sosiaali- ja terveysministeriöön. Ennen aineiston analyysia oletettiin, että rajoitustoimia koskevia uutisia ja tiedotteita olisi ollut enemmän, kuin kahdeksan kappaletta. Rajoitustoimet olivat koronan ensimmäistä aaltoa määrittävä tekijä, mutta sitä koskevat teemat lienevät esiintyneen ensisijaisesti sosiaali- ja terveysministeriön sekä hallituksen tiedotteissa. Hallitus korosti alati THL:n suositusten noudattamista viestinnässään, joten kommunikaatio rajoitustoimista on tapahtunut enemmän hallituksen ja THL:n välillä kuin THL:n virallisissa tiedotteissa. Seuraava sitaatti on esimerkki kansan huoleen vastaamisesta:

”Otsonaattoreita eli otsonikaasua tuottavia laitteistoja kaupataan tällä hetkellä aktiivisesti koronaviruksen ja muiden mikrobien torjuntaan. Otsonoinnin tehokkuudesta koronavirusta vastaan ei ole tutkimusnäyttöä. Osa otsonaattoreista tuottaa otsonikaasua niin tehokkaasti, että laitteet voivat olla asiantuntemattoman henkilön käsissä hengenvaarallisia. Turvallisinta on, jos otsonaattoreita käyttävät vain ammattilaiset ja tarvittavat varotoimenpiteet huomioidaan.” (THL 27.4.2020)

Otsonaattoreista varoittaminen on selkeästi vastaus mediakeskusteluun ja siitä aiheutuneeseen huoleen. Huoleen vastaaminen liittyy keskeisesti asiantuntijuuden murrokseen ja denialismiin. Asiantuntijat joutuvat käyttämään aikaansa myös väärän tai haitallisen tiedon oikaisemiseen. Huoleen vastataan suorana kehotuksena tiedotteen otsikossa, jossa puhutaan suoraan ihmisille: ”Älä käytä otsonointia koronan torjuntaan”. Rajoitustoimien kohdalla THL ei ota niinkään käskyttävää linjaa, vaan perustelee rajoitusten tarvetta ikään kuin tukena hallituksen viestinnälle. Seuraavan sitaatin ajankohta osuu juuri siihen hetkeen, kun hallitus tiedotti valmiuslain käyttöönotosta:

”Rajoitustoimilla epidemian kulkua on mahdollista hidastaa, jolloin sen kesto voi pidetä huomattavasti. Ilman rajoitustoimia keston arvioitiin olevan noin kolme kuukautta. Myös epidemian korkeimman kohdan tartuntojen määrä laskee, kun epidemian huippu leviää pidemmälle ajalle.” (THL 18.3.2020)

Sitaatissa THL toteuttaa sanatarkasti rooliaan tutkitun tiedon tuottajana ja päätöksenteon tukena. THL:n ja hallituksen välinen roolien jako viittaa selkeästi siihen, että THL haluaa säilyttää mielikuvan organisaatiosta, joka keskittyy pääasiassa epidemian terveydellisiin osa-alueisiin. THL pitäytyy objektiivisempänä tarkkailijana, jonka tehtävä on kertoa ajankohtainen tieto koronavirukseen liittyvistä toimita. Asioista kerrotaan kuitenkin aina pitäen mielessä tärkein päämäärä, eli fyysisen terveyden mahdollisimman hyvin onnistunut säilyttäminen ja ylläpitäminen kansanterveydellisellä tasolla. THL ei puolusta yksittäisten ihmisten oikeuksia yli kansanterveyden. Vaikka joistain ihmisryhmistä, kuten yli 70-vuotiaista ja työikäisistä puhutaan, on taustalla pyrkimys kansanterveyden maksimointiin.

THL:n uutisten ja tiedotteiden joukossa oli koronaviruksen ensimmäisen aallon aikana myös lukuisia uutisia, jotka ilmoittivat uusista tartunnoista ja listasivat sairaanhoitopiirit, joissa tartuntoja oli todettu. Aineiston joukossa oli tällaisia uutisia 14 kappaletta, mutta ne jätettiin aineiston ulkopuolelle toisen luennan yhteydessä, sillä niistä ei kyetty muodostamaan

Entmanin jaottelun avulla tehtyjä kehyksiä. Tällaisten uutisten suuri määrä kuitenkin vahvistaa kuvaa siitä, miten THL keskittyy monitoroimaan epidemiaa ja sen etenemistä. Uusien tartuntojen ilmoittaminen olisi luokiteltu juuri epidemian mallinnuksen aihepiiriin.

6.1.1 Entmanin jaottelu kehyksessä

Tärkein työkalu jokaista kehystä muodostettaessa oli Robert Entmanin tulkinta siitä, että jokainen kehys sisältää ongelmien määrittelyä, syiden diagnosointia, moraalisten arvostelmien tekemistä ja parannuskeinojen ehdottamista. Erityisesti ongelmien määrittely muodostui tärkeäksi tavaksi erotella kehyksiä toisistaan tässä tutkimuksessa. Ongelmien määrittely kertoo siitä, millaiset asiat kehyksessä nähdään ongelmana. Ongelmien määrittelyksi luetaan myös sellaiset kohdat, jotka esittelevät ilmiön, jota tekstissä käsitellään. THL:n uutisissa ja tiedotteissa ongelmien määrittely tapahtuu usein jo otsikossa. Otsikko kertoo suoraan, mihin ongelmaan tekstissä aiotaan vastata:

”Suomessa todettu kaksi uutta koronavirustartuntaa” (THL 1.3.2020b)

Ongelmat liittyvät THL:n uutisissa ja tiedotteissa lähes poikkeuksetta koronavirukseen. Tässä esimerkissä ongelmana on kahden uuden tartunnan toteaminen. Usein otsikko saattaa olla ainoa kohta, jossa ongelma tuodaan THL:n teksteissä selvästi esille. Tavanomaista on myös kuitenkin se, että tiedotteen tai uutisen edetessä ongelmaa tarkennetaan:

”On edelleen epäselvää, mikä on uuden koronaviruksen luontainen leviämiskyky ja tartuttavuus.” (THL 25.3.2020a)

”Hoitohenkilöstö työskentelee usein epidemioiden ja infektioiden torjunnan etulinjassa, kuten nyt koronaepidemian aikana.” (THL 4.5.2020)

Ensimmäinen sitaatti tarkoittaa otsikkoa, joka kertoo koronaepidemian sen hetkisen ennusteen sairaalahoitoa vaativien ihmisten osalta. THL:n tavoitteena on tietää epidemiasta mahdollisimman paljon terveyden säilyttämiseksi. Ongelma on siten tiedonpuute uuden viruksen kohdalla. Toinen sitaatti vastaa otsikkoon, joka toteaa käsihygienian olevan merkittävä epidemian torjumisen keino. Hoitohenkilöstön asema koronaepidemiassa

nähdään ongelmana. Ongelma ei kuitenkaan liity esimerkiksi hoitajien kuormittuneisuuteen tai jaksamiseen, vaan tekstissä pohditaan, miten hygieniasta huolehtimista voitaisiin tehostaa hoitohenkilöstön arjessa. Tämä osoittaa selkeästi, että korona on ensisijaisesti fyysisen terveyden uhka ja ongelma.

Koronavirus ja sen aiheuttama fyysisen terveyden uhka tuntui olevan THL:n uutisissa ja tiedotteissa jopa niin selkeä ongelma, että teksteistä ei löytynyt aina suoraan lausetta tai virkettä, joka olisi tarkentanut ja täsmentänyt ongelman laadun. Aineistoa tutkiessa paljastui, että tällainen on tyypillistä nimenomaan uutisille ja tiedotteille eikä niinkään kolumneille. Uutisissa ja tiedotteissa aletaan usein suoraan kertoa mitä on tapahtunut, tai mikä aihe on käsillä, kun kolumneissa taas kolumnistin määrittelemiä ongelmia perustellaan juurta jaksan. Ongelmien määrittelyä ei voidakaan pitää pelkästään suoranaisena ongelmallisten asioiden luettelointina. Kehystämisen yhteydessä ongelmien määrittely tarkoittaa myös sen ilmiön tai aiheen esille tuomista, mitä teksti aikoo käsitellä. Se voi näyttää siis ulkoisesti enemmän toteamukselta. Nämä toteamukset kuitenkin pohjustavat tekstiä samalla tavalla kuin ongelmat niiden varsinaisessa merkityksessä. Ongelmien määrittely, joka muistuttaa pikemminkin aiheiden tai ilmiöiden esilletuomista, näkyy esimerkiksi näin:

”THL päivittää 9.4.2020 alkaen koronakarttasovelluksen päivittäin klo 12.” (THL 8.4.2020b)

”Kilpailutus koronaviruksen tartuntaketjujen jäljityssovelluksesta on alkanut.” (THL 28.5.2020a)

Esimerkit ovat todella tyypillisiä tapoja aloittaa uutinen tai tiedote – kertomalla mitä tapahtuu. Käsillä ei kummassakaan tapauksessa ole varsinaisesti ongelma. Koska kyseessä on kuitenkin ajankohtaiset uutiset koronaepidemiasta, viruksen ja sen aiheuttaman terveysuhan voidaan katsoa olevan todellinen, perimmäinen ongelma. Tiedotteiden ja uutisten toteamuksia on usein vaikea luokitella edustavan puhtaasti ongelmien määrittelyä. Toisaalta ne eivät ole esimerkiksi parannuskeinojakaan, vaan puhtaasti pelkkiä toteamuksia. On todella yleistä, että ongelmista ja parannuskeinoista puhutaan samassa virkkeessä ja ne ovat jopa erottamattomasti kietoutuneita toisiinsa. Ne kulkevat ikään kuin käsi kädessä, kuten seuraavissa esimerkeissä:

”Jos sinulla on koronavirukseen sopivia oireita, hakeudu testiin” (THL 13.5.2020a)

”Jos hoitolaitoksessa tai hoivakodissa epäillään koronaviruksen aiheuttamaa infektiota esimerkiksi asukkaalla tai työntekijällä, toimitaan alueellisten ja THL:n ohjeiden mukaan” (THL 8.4.2020a)

Testiin hakeutuminen tai ohjeiden mukaan toimiminen ei ole parannuskeino itse koronavirukseen, mutta ne ovat toimenpiteitä joihin THL ohjeistaa ihmisiä, jotta epidemiaa voitaisiin rajoittaa ja se saataisiin pidettyä kurissa. THL on hyvin tietoinen päävastuustaan epidemian hoidossa ja kartoittamisessa, sillä se tarjoaa parannuskeinoksi seurata omia ohjeitaan. THL:n valta-asema koronavirusta koskevassa mediakeskustelussa on kiistaton ja vaikuttaa myös siihen, miten muualla mediassa virukseen liittyviä puheenvuoroja ja kannanottoja kehystetään.

Epidemian alkuvaiheessa THL:n ehdottamat parannuskeinot eroavat niistä, joita se tarjoaa epidemian myöhemmässä vaiheessa. Kun epidemia rantautui Suomeen, epätietoisuus viruksesta ja sen leviämisestä oli vielä suurta. Niinpä ennen hallituksen asettamaa valmiuslakia julkaistuissa uutisissa ja tiedotteissa THL ilmoittaa parannuskeinoksi tilanteen seuraamisen, ja kansainvälisen tason asiantuntijaorganisaatioiden tietoon luottamisen. Asiantuntijatahoihin viittaaminen jatkuu kuitenkin systemaattisesti koko epidemian ajan ja on selvästi keskeinen keino THL:lle esitellä keinoja epidemiatilanteen parantamiselle tai ainakin hallitsemiselle:

”THL seuraa ja arvioi tilannetta Euroopan tautivirasto ECDC:n ja Maailman terveysjärjestö WHO:n kanssa. THL tiedottaa ja antaa toimintaohjeita tilanteen muuttuessa.” (THL 24.2.2020)

”KRAR [Kansallinen rokotusasiantuntijaryhmä] pitää tärkeänä, että Suomi osallistuu aktiivisesti rokotteen kehitystyöhön sekä kansallisesti että kansainvälisesti.” (THL 12.5.2020)

Luottamus asiantuntijoihin korostuu siis vahvasti THL:n viestinnässä. Toisaalta THL antaa asiantuntijatahona itsekin runsaasti koronavirukseen liittyviä ohjeistuksia, jotka on luokiteltu parannuskeinoiksi. Jatkuvat ohjeet parannuskeinoina kertovat siitä, että THL seuraa tilannetta aktiivisesti ja antaa uusia toimintaohjeita heti uuden tiedon valossa. THL ei pyri

tarjoamaan pelkästään valmiita ja kaiken kattavia parannuskeinoja koko koronavirustilanteen ratkaisemiseksi, vaan julkaisee uutta tietoa sitä mukaa kun sitä on saatavilla. Tämän ohella lisääntyvää tiedon määrää ja selvitystöitä itsessään tarjotaan parannuskeinoksi:

”Jos olet matkustanut epidemia-alueella ja sinulle tulee äkillisen hengitystieinfektion oireita kuten kuumetta, yskää ja hengenahdistusta 14 vuorokauden kuluessa alueelta paluun jälkeen, toimi näin: Ota aina ensin puhelimitse yhteyttä paikallisen sairaalan tai terveyskeskuksen päivystykseen. Saat ohjeet hoitoon hakeutumiseen. Suojaa suusi ja nenäsi kertakäyttönenäliinalla, kun yskit tai aivastat. Laita käytetty nenäliina välittömästi roskeen. – –” (THL 25.2.2020)

”Lisää tietoa vasta-aineiden esiintymisestä väestössä ja tarkempia arvioita koronavirustartunnan saaneiden osuuksista saadaan THL:n viime viikolla alkaneesta satunnaisotantaan perustuvasta väestötutkimuksesta.” (THL 15.4.2020a)

Koronaepidemian taltuttamisessa muodostetaan myös kattavampia toimintasuunnitelmia, kuten valmiuslaki ja rajoitustoimet ovat osoittaneet. Näiden toimenpiteiden esittäjänä toimi keväällä kuitenkin enimmäkseen Suomen hallitus THL:n sijaan, vaikka toimet perustuivat THL:n arvioihin. Joitain kattavampia parannusehdotuksia kuitenkin tehdään. THL esimerkiksi kokoaa laajoja tietopankkeja koskien tiettyjä aiheita ja kohderyhmiä, kuten matkailijoita ja käsihygieniää. Tämän perusteella matkustamiseen liittyvän koronavarautumisen ja käsihygienian valtakunnallisen tehostamisen voidaan katsoa olevan THL:n ehdottamia suurempia kokonaisuuksia parannuskeinojen kannalta:

”THL on laatinut uudesta koronaviruksesta erilaisia viestintämateriaaleja sekä matkailijoille että käsi- ja yskimishygeniaan liittyen. Materiaalit ovat vapaasti hyödynnettävissä. Tarjolla on videoita, julisteita ja muita ohjeita sekä suomeksi, ruotsiksi että englanniksi. Lisäksi matkailijoiden ohjeita on tarjolla useilla muilla kielillä. Materiaaleihin voi tutustua ja niitä voi ladata omaan käyttöön suoraan THL:n aineistopankista.” (THL 26.2.2020)

Sitaatti korostaa tämän lisäksi faktojen ja tiedon merkitystä parannuskeinona koronavirusepidemialle. Tutkittu tieto nähdään THL:n teksteissä parannuskeinona epidemian ja epätietoisuuden vastapainona:

"THL alkaa julkaista väestötutkimuksen koronavirusvasta-ainetuloksia viikoittain." (THL 8.5.2020d)

"Ohjetta on pyritty selkeyttämään ja jäsentelemään entistä paremmin terveydenhuollon toimijoilta saadun palautteen perusteella." (THL 7.2.2020)

Iso osa parannuskeinoista on linjassa kuviossa 1 osoitetun fyysisen terveyden uhan kehysten sisällön kanssa. Vain sosiaaliset vaikutukset sekä pelko ja ahdistus ovat selkeästi ongelmia ennemmin kuin parannuskeinoja. Luokitteluja ei ole tehty parannuskeinojen ehdottamisen tai ongelmien määrittelyn pohjalta, mutta THL:n uutiset ja tiedotteet sisältävät selkeästi eniten juuri parannusehdotuksia. Syynä on luultavasti juuri se, että kaikkien uutisten ja tiedotteiden perimmäisenä ongelmana nähdään huolestuttava koronavirustilanne ja fyysisen terveyden uhka. Näin ollen tiedotteet ja uutiset esittävät parannuskeinoja tilanteeseen. THL on epidemiatilanteessa asiantuntijana toimiva viranomaistaho eikä siltä odoteta ongelmien surkutteluja ja syiden pohtimista, vaan toimintaa. THL:ään halutaan luottaa ja sen odotetaan olevan vaikeasta tilanteesta vastuussa. THL esittääkin parannuskeinoja myös vaatimusten muodossa:

"Valtioneuvoston asettamia esimerkiksi kokoontumisiin liittyviä rajoituksia on noudatettava koko maassa. Hoitohenkilökunnan on myös noudatettava oman työnantajansa antamia ohjeita työssä poissaolosta ja testauksista." (THL 20.3.2020a)

Syiden diagnosointi kulkee uutisissa ja tiedotteissa ongelmien määrittelyn mukana samalla tavalla kuin parannuskeinojen ehdottaminen. Valtaosassa tekstejä todella iso osa niiden sisällöstä koostui syiden diagnosoinnista. Ongelmien määrittely koostuu tyypillisesti maksimissaan muutamasta virkkeestä, kun taas syiden diagnosointi voi maksimissaan kattaa jopa kolmasosan tekstin sisällöstä. THL:n uutisissa ja tiedotteissa syiden diagnosointi tarkoittaaakin usein täsmentäviä ja tarkentavia virkkeitä:

"Koska koronaviruksen epidemiatilanne Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa on muuttunut nopeasti, maiden ja alueiden luokittelusta epidemia-alueeksi luovutaan." (THL 12.3.2020)

Sitaatissa tarkennetaan tiedotteessa tai uutisessa esitettyä informaatiota. Usein tarkennukset saattavat olla myös tilastoja ja lukuja. Asiantuntijaorganisaationa THL

halunnee esittää mahdollisimman paljon tutkittua tietoa ja tehtyjä selvityksiä sanomansa tueksi. Tällainen toiminta toteuttaa THL:n roolia päätöksenteon tueksi tuotettavan informaation laatijana. Seuraavassa sitaatissa syiden diagnosointi ilmenee tutkittuna tietona ja laskelmina:

”Esimerkiksi Italian Lombardiassa on arvioitu, että tartuttavuusluku (R0) ennen rajaamistoimia oli hieman yli 3. Olemme ottaneet tämän huomioon ja tuottaneet kaksi skenaariota, joissa toisessa R0=1,6 ja toisessa R0=1,8.”, kertoo professori Kari Auranen. ”Näistä vakavamman skenaarion (R0=1,8) mukaan koronaviruksen takia sairaalahoitoa tarvitsisi epidemian aikana 15 500 potilasta, joista tehohoitoa 5 000. Tässä tapauksessa epidemian huipun aikana teho-osastoilla hoidettaisiin enimmillään yhtä aikaa arviolta 500 potilasta”, Auranen jatkaa.” (THL 25.3.2020a)

THL:n uutisissa ja tiedotteissa on tyypillinen kaava, joka toistuu. Ongelma tai ylipäättään tekstin aihe kerrotaan ensimmäisenä, usein jo suoraan otsikossa. Tavoitteena on olla mahdollisimman informatiivinen ja selkeä. Ongelmien määrittelyn yhteydessä ehdotetaan monesti heti parannuskeinoa. Tämän jälkeen uutisen tai tiedotteen aiheelle esitetään tarkennuksia ja ajankohtaista informaatiota tueksi, eli diagnosoidaan syitä. Syiden diagnosoinnin yhteydessä esitellään usein myös parannuskeinoja. Suoraviivaisuus sekä ratkaisujen tarjoaminen ongelmiin kertovat auktoriteettiasemasta, jollaisen THL selvästi ottaa koronaviruskeskustelussa.

Kaavan viimeinen puuttuva kohta on moraalisten arvostelmien tekeminen. Ajankohtaisia tapahtumia seuraavassa faktapohjaisessa tiedostamisessa moraaliset arvostelmat jäävät usein hieman taka-alalle verrattuna esimerkiksi aineiston kolumneihin. THL perustelee toimintaansa mieluummin syiden diagnosoinnilla kuin tekemällä moraalisia arvostelmia. Moraaliset arvostelmat ovat usein tunnelatautuneita ja vetoavat nimensä mukaisesti lukijoiden moraalikäsitteeseen. On loogista, että terveyteen ja hyvinvointiin keskittyvä asiantutijaorganisaatio vetoaa ensisijassa tutkittuun tietoon. Teksteissä tehdään kuitenkin tämän lisäksi moraalisia arvostelmia – lähes jokaisessa tekstissä oli havaittavissa vähintään sanavalinnoista ilmenevää moraalisten arvostelmien tekemistä.

Se, että moraalisia arvostelmia löytyy, korostaa koronaviruksen näkemistä uhkana kansanterveydelle. Uutisointi ja tiedottaminen ei ole agendaltaan objektiivista, vaan ihmisiin

halutaan vedota ja korostaa, että epidemia on huolestuttava asia. Moraaliset arvostelmat paljastavat THL:n haluavan vedota ihmisiin tavoitteidensa ajamiseksi. Tavoitteena on fyysisen terveyden maksimointi kansanterveydellisellä tasolla ja sen tueksi esitetään toimenpiteitä ja ohjeita, jotka parantavat tilannetta. Moraaliset arvostelmat ohjaavat noudattamaan näitä ohjeita ja pitämään tehtyjä toimenpiteitä tärkeänä.

Suurin osa THL:n tekemistä moraalisisista arvostelmista tapahtuu todella hienovaraisesti perustuen lähinnä retorisiin keinoihin. Seuraavissa sitaateissa arvostelmia tehdään sanavalinnoilla:

”Positiiviset tulokset varmennettiin toisella testillä, joka mittaa vasta-aineiden kykyä neutraloida virusta ja kertoo hyvin luotettavasti siitä, että näytteessä on juuri uudelle koronavirukselle muodostuneita vasta-aineita.” (THL 29.4.2020b)

”Hyvin iäkäs Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin alueella asuva henkilö on menehtynyt.” (THL 21.3.2020)

Ensimmäisessä sitaatissa käytetty ilmaisu ”hyvin luotettavasti” korostaa, kuinka tehokas vasta-ainetestistä on. Tällä halutaan saada ihmiset luottamaan koronavirusepidemian hallinnassa käytettävää uutta tutkimusmenetelmää. Halutaan perustella, miksi esimerkiksi vasta-ainetestaukseen kannattaa käyttää rahaa. Lisäksi vedotaan ihmisten halukkuuteen osallistua tutkimuksiin, joihin kutsutaan satunnaisotannalla. Toisessa koskee tiedotetta Suomen ensimmäisestä koronakuolemasta. Ilmauksella ”hyvin iäkäs” halutaan ehkä lievittää viestin aiheuttamaa huolta. Toisaalta ylipäätään kuolemista ilmoittamisella halutaan luultavasti saada ihmiset ymmärtämään, että koronavirusepidemia on vakava asia.

THL vetoaa teksteissään myös suoraan ihmisiin. Ihmiset halutaan voittaa puoleensa fyysisen terveyden ensisijaisessa suojelussa. Tämän vuoksi esimerkiksi rajoitustoimien noudattamiseen kehoitetaan ja kannustetaan:

”Rajoituksia höllennetään varovasti ja asteittain, mutta epidemia voi kiihtyä uudelleen, ellei annettuja ohjeita käsi- ja yskimishygieniasta sekä turvaväleistä noudateta.” (THL 20.5.2020a)

Sitaatissa muistutetaan käsi- ja yskimishygienian ja turvavälien tärkeydestä siinäkin tapauksessa, että rajoituksia aletaan asteittain purkaa. Myös tämä sitaatti hyödyntää sanavalintoja – ilmaus ”höllennetään varovasti” viittaa siihen, ettei epidemian ja fyysisen terveyden uhan haluta ajatella vielä olevan ohi. Vaikka ihmiset saavat taas liikkua ja elää vapaammin, heidän halutaan muistavan tilanteen vakavuus.

Moraalisia arvostelmia esiintyy huomattavan usein erityisesti uutisissa ja tiedotteissa haastateltujen asiantuntijoiden puheenvuoroissa. Asiantuntijat kommentoivat uutista tai tiedotetta yleensä kun kyseessä on hieman pidempi teksti. Asiantuntijoiden äänen kuuluminen tekstissä on jo itsessään hyvä keino vaikuttaa ihmisiin. Teksti saa ikään kuin kasvot. Moraalisten arvostelmien esittäminen asiantuntijoiden kautta tapahtuu esimerkiksi tällä tavalla:

”Suomessa tehdyt toimet pyrkivät rajaamaan COVID-19-epidemian leviämistä ja vähentämään tautiin sairastuvien määrää. On tärkeää, että riskiryhmiin kuuluvia suojataan nyt tehokkaasti tartunnoilta”, sanoo THL:n ylilääkäri Taneli Puumalainen.” (THL 2.4.2020)

”Tarkoituksena on edelleen tunnistaa tartuntoja ja hidastaa epidemian alkamista Suomessa. Tapausten nopea tunnistaminen on tärkeää, jotta torjuntatoimilla voidaan vähentää etenkin iäkkäiden ja perussairauksista kärsivien sairastumista”, sanoo johtaja Mika Salminen.” (THL 12.3.2020)

Sitaateissa näkyvillä asiantuntijoiden lausunnoilla pyritään tehostamaan uutisten ja tiedotteiden viestejä. Myös riskiryhmien suojelua käytetään keinona vedota ihmisten moraaliin. Iäkkäiden ja perussairaiden riski sairastua on suurempi ja tästä halutaan muistuttaa ihmisiä heidän tehdessään päivittäisiä valintoja. Halutaan muistuttaa, että vaikka oma terveys ei olisi vaarassa, muiden voi olla. Tämän halutaan olevan kaiken päätöksenteon pohjana.

THL:n asema valtatehkeyksen tuottajana korostuu moraalisten arvostelmien kohdistuessa sen omaan toimintaan ja teemoihin, joita se itse koordinoi. THL:n uutisissa ja tiedotteissa alleviivataan paljon sitä, kuinka THL toimii yhdessä muiden asiantuntijoiden kanssa koronaepidemiaa vastaan ja kuinka se koordinoi terveydenhuoltojärjestelmän toimintaa. THL käyttää selkeästi asiantuntijuuteen perustuvaa valtaa ja haluaa julkisesti muistuttaa

omasta valta-asemastaan. Sillä on valtaa vaikuttaa juuri sellaisiin toimijoihin, joita pidetään koronaepidemian hallinnassa tärkeimmässä asemassa. THL:llä on mahdollisuudet paitsi luoda vallitsevaa kehystä myös vaikuttaa suoraan siihen, miten esimerkiksi koronaviruksen kanssa työskentelevä hoitohenkilöstö toimii määrittelemällä ohjeistuksia toimintaan. Tämän perusteella THL:lla voisi sanoa olevan koronavirustilanteessa jopa Robert Dahlin (1957) vallan määritelmään perustuvaa valtaa, eli suora kyky vaikuttaa siihen, että jokin toimija toimii tietyllä tavalla. Valta saavutetaan asiantuntijuuden kautta, eli se on tyyli puhdas esimerkki Frenchin ja Ravenin (1959) asiantuntijavallan määrittelystä.

THL:llä on siis luonnollinen, asiantuntijavaltaan perustuva auktoriteetti, koronaviruksen terveydellisiin kysymyksiin liittyvissä asioissa. Kolumnisteilla ei ole samanlaista valta-asemaa, ellei kyseessä ole terveydenhoitoalan tai jonkin muun relevantin tieteenalan ammattilainen. Tämän aseman tunnistaminen on tärkeää verratessa THL:n tuottamaa kehystä kolumneissa tuotettuihin kehyksiin. Moraaliset arvostelmat, jotka vetoavat ihmisten luottamukseen asiantuntijoita kohtaan, ovat siis kehoitteita luottaa myös THL:n viestiin. THL vetoaa viranomaistahoihin esimerkiksi näin:

” – – On mahdollista, että osa matkailijoista saa oireita vasta myöhemmin. Siksi on tärkeää noudattaa viranomaisohjeita ja hakeutua testiin heti jos oireita ilmenee”, sanoo THL:n ylilääkäri Taneli Puumalainen.” (THL 5.5.2020)

Ei ole tietenkään yllättävää, että viranomainen suosittelee noudattamaan viranomaisten ohjeita. Ilmiö on kuitenkin hyvä muistutus siitä valta-asemasta, josta käsin THL kehystää koronavirukseen liittyvää keskustelua. Sillä on mahdollisuus toimia itse keskustelun teemoihin vaikuttavana tahona ja antaa toiminnalle ohjeita. Asiantuntijuuden kautta saatu valta-asetelma vaikuttaa merkittäväällä tavalla siihen, millainen osapuoli THL on koronaviruskeskustelussa. Sillä on mahdollisuus olla ohjeita antava ja tiedottava taho.

Kaikkiaan terveydenhuollon merkityksen korostaminen epidemian käsittelyssä vahvistaa THL:n luoman valtakehyksen sanomaa, eli fyysisen terveyden korostamista. Viranomaisten viesti on selkeä – koronavirus on ennen kaikkea uhka fyysiselle terveydelle. Entmanin tapa tulkita kehyksiä jakamalla ne ongelmien määrittelyyn, syiden diagnosointiin, moraalisiin arvostelmiin ja parannuskeinojen ehdottamiseen näkyy THL:n viestinnässä kiinnostavalla

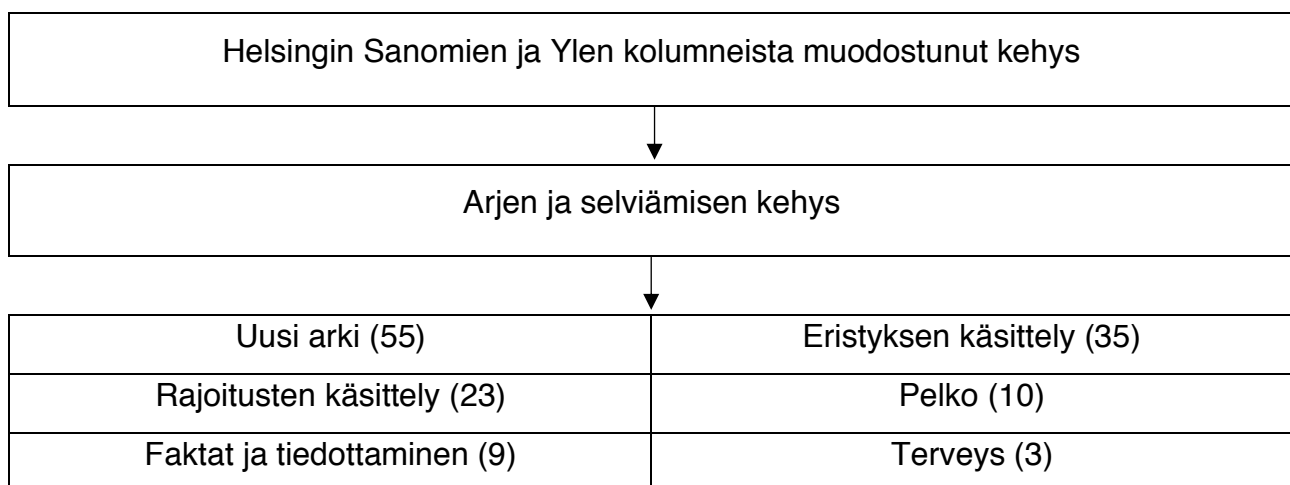
tavalla. Ongelmien ytimekäs määrittely niiden vahvistaminen tietoon perustelevalla argumentoinnilla, eli diagnosoimalla syitä, vahvistaa THL:n auktoriteettiasemaa. Parannuskeinojen ohjemaisuus ja neuvojen antaminen noudattaa samaa linjaa. Moraalisissa arvostelmissa vedotaan ihmisten oikeustajuun – kaikilla tulee olla oikeus terveyteen. Tällä tavoin pyritään takaamaan tavoite fyysisen terveyden asemasta prioriteettina koronavirusepidemiassa. Entmanin jaottelun ilmenemistä fyysisen terveyden uhan kehyksessä tarkastellaan kokoavasti taulukossa 1.

Taulukko 1 Entmanin jaottelu fyysisen terveyden uhan kehyksessä.

Fyysisen terveyden uhan kehys	
Ongelmien määrittely	Perimäisenä ongelmana koronavirus ja uhka fyysiselle terveydelle Terveydenhuollon kantokyky, epidemian leviäminen, kansanterveyden taso Lyhyttä ja ytimekästä, syiden diagnosointi kannattelee ja parannuskeinot tukee viestiä
Syiden diagnosointi	Tarkentavia ja informatiivisia Tilastoja, lukuja, laskelmia Ongelmien ja toimenpiteiden selittäminen
Moraaliset arvostelmat	Oikeus elämään ja parhaaseen mahdolliseen hoitoon, mahdollisuuksien tasa-arvo Muiden suojele, riskiryhmät, heikomprien auttaminen Viranomaisten ja asiantuntijoiden kuunteleminen, auktoriteettiin uskominen
Parannuskeinojen ehdottaminen	Selkeitä ohjeita ja linjauksia. Vastaus ongelmien määrittelyyn Rajoitustoimet ja varovaisuus, leviämisen estäminen, tieto ja selvitykset Suomalainen kuuliaisuus ja auktoriteetti-usko, ohjeiden noudattaminen Hyvinvointiyhteiskunta ja toimivat instituutiot

6.2 Arjen ja selviämisen kehys

THL:n 92:n tekstin lisäksi aineisto sisälsi 38 Ylen kolumnia ja 120 Helsingin Sanomien kolumnia. Koska kaikki tekstit olivat kolumneja, niitä analysoitiin yhtenäisinä eikä yritetty muodostaa erikseen kehyksiä, joita esiintyisi vain Ylen tai Helsingin Sanomien teksteissä. Yhteensä 160 kolumnin joukosta muodostettiin kolme kehystä, joista ensimmäisenä on käsittelyssä arjen ja selviämisen kehys. Kehys koostui kuudesta eri luokasta, jotka näkyvät kuviossa 3. Jokaisen kuuden luokan perässä sulussa oleva luku kertoo, moniko 160:stä tekstistä edusti jossain kohdassa näitä luokkia, ja päättyi näin ollen osaksi arjen ja selviämisen kehystä.

Kuvio 3 Arjen ja selviämisen kehys

Kaikista neljästä kehyksestä arjen ja selviämisen kehys on selkeimmin havaittavissa aineistossa. Aineistoa luokiteltaessa uusi arki oli ainut luokka, josta muodostui miltei suoraan oma kehyksensä analyysin loppuvaiheessa. Uuden arjen luokkaan sopi 55 tekstiä. Siihen luokiteltiin sellaisia tekstejä, jotka käsittelivät koronavirusta ja epidemiatilannetta arkisena harmina ja uutena tilanteena, josta pitää selvittää. Kolumnistit käsittelivät arjen muuttumista ja sen vaikutuksia koti- ja työelämään. Uuden arjen aihepiiriin luokitelluissa teksteissä käsitellään teemoja esimerkiksi näin:

”Olemme osa joukkokokemusta, jossa käsitys ajasta ja tilasta muuttuu. Aikataulut ja tekemisen paikat ovat menneet uusiksi. Kun ennen arkipäivät tehtiin töitä töissä ja

viikonloput oltiin vapaalla kotona, nyt ollaan koko ajan kotona. Kotona eristyksissä aika tihentyy ja väljenee uudella rytmillä. Koti vyöhykkeistyy aikaan ja tilaan uudella tavalla, kun vaikkapa makuuhuoneessa ei vain nukuta öisin vaan pidetään kotikoulua päivisin.” (HS 10.4.2020b, Anna-Liina Kauhanen)

”Kiire on yhteiskunnallinen kysymys. Samaan aikaan kun poikkeustilanne sai toiset ihastelemaan etätyön autuutta ja työrauhaa, toiset jännittävät miten tästä kaikesta selvitään. Omasta asemasta yhteiskunnassa kertoo se, miettiikö nyt rahaa vai elämänarvoja uusiksi.” (YLE 23.3.2020, Mona Mannervuo)

Ensimmäinen sitaatti ihmettelee muuttunutta arkea. Koronavirus ja kaikki siihen liittyvä oli keväällä 2020 vielä uutta. Tämä näkyy selkeästi kolumnistien halussa tarkastella koronaviruksen aiheuttamia arjen muutoksia. Toisessa sitaatissa puolestaan pohditaan analyttisemmin uuden arjen tuomia hyviä ja huonoja puolia.

Arjen ja selviämisen kehukseen luokitellut rajoitusten ja eristyksen käsittely sekä pelko ovat usein yhteydessä uuden arjen luokkaan. Ne on kuitenkin eritelty omiksi luokikseen, sillä osa teksteistä edustaa puhtaasti vain joitain luokkia eikä automaattisesti kaikkia kerrallaan. Arjen suurimpia haasteita poikkeusaikana oli hallituksen asettamista rajoitustoimista seurannut elämisen ja liikkumisen rajoittuminen valmiuslain jälkeen. Siinä missä THL:n tiedotteita ja uutisia on julkaistu tasaiseen tahtiin jo Suomen ensimmäisestä tartunnasta lähtien tammikuussa, koronavirukseen liittyvien kolumnien määrä alkaa kiihtyä vasta maaliskuussa ja valmiuslain käyttöönoton jälkeen huhtikuussa. Tämä selittyy sillä, että koronaviruksen vaikutukset alkoivat näkyä ihmisten arjessa vasta tuohon aikaan kunnolla. Rajoituksia käsitellään kolumneissa esimerkiksi tällä tavalla:

”Harvalla nykysuomalaisella on kokemuksia poikkeusoloista, joissa ulkona liikkumista tai matkustamista rajoitettaisiin. Miten sopeudumme tilanteeseen, jossa vaikkapa päiväkoteihin, kouluihin ja työpaikoille meno estetään kokonaan? Entä kuinka valmiita olisimme hyväksymään sen, että yhteiskunnan väkivaltakoneisto olisi mukana varmistamassa karanteenikohteiden pitävyyttä ja liikkumisvapauden rajoitusten noudattamista? Vai olisiko niin, että suomalaisen yhteiskunnan resilienssi, selviytymis- ja sopeutumiskyky, osoittautuu tämänkin ajan koettelemusten keskellä maineensa veroiseksi.” (HS 1.3.2020, Antero Mukka)

Sitaatissa pohditaan, millaisia seurauksia rajoituksilla tulisi olemaan. Kirjoittaja on melko luottavainen suomalaisen yhteiskunnan selviämiskykyyn kriisissä, vaikka maalaakin epämiellyttävää kuvaa rajoitusten täyttämästä arjesta. Eristystä ja sen vaikutuksia elämään käsiteltiin kolumneissa toiseksi eniten uuden arjen jälkeen. Sen vaikutuksia etenkin ihmissuhteisiin ja omiin läheisiin pohdittiin paljon. Eristystä käsittelevissä kolumneissa kirjoitettiin esimerkiksi seuraavaa:

”Hei, äiti, mitä sinne maaseudulle eristykseen kuuluu? Oletko pysynyt terveenä? Toivottavasti pakastimessa riittää ruokaa useiksi viikoiksi. Jos naapurin Pertti tulee höpöttämään, aja se pois. Täällä etelässä on nyt kovin erilaista, kun poikkeusolot vallitsevat ja minnekään ei voi mennä. Ulkoilemassa on kyllä käyty ahkerasti.” (HS 21.3.2020a, Ari Kinnari)

”Jatkuva samojen ihmisten kanssa oleminen voi siis stressata, varsinkin eristyksissä. Moni kokee kenties vähän vastaavaa tällä hetkellä kotioloissa. Kun sosiaalinen piiri ja elintila pienenevät, stressi lisääntyy, ja sitä puretaan lähimpiin.” (YLE 6.5.2020, Katri Saarikivi)

Ensimmäisessä sitaatissa käsitellään jopa hieman romantisoitua Uudenmaan sulusta seurannutta tilannetta. Monella suomalaisella sulkua vaikutti ihmissuhteisiin, kun läheisiä jäi eri puolelle rajaa. Kyseistä tapahtumaa käsiteltiin kolumneissa ylipäättään melko paljon ja tilannetta pidettiin historiallisena. Toinen sitaatti käsittelee eristyksen toista puolta – toisista ihmisistä joudutaan olemaan erossa ja toisten kanssa ehkä jopa liikaa. Elämän rajoittumista kotiin ja siitä aiheutuvaa stressiä käsiteltiin kolumneissa runsaasti.

Arjen ja selviämisen kehyksessä pelko oli yksi näkyvistä luokista. Poikkeusaika sai ihmisissä aikaan ahdistusta, kun epävarma tilanne stressasi. Koronavirukseen liittyvää pelkoa käsiteltiin kolumneissa esimerkiksi näin:

”Silloin tajusin, kuinka paljon korona-ahdistus oli alkanut hallita elämäni. Olin herännyt joka aamu ajatellen, että tästä tämä painajainen taas alkaa. Olin tiedustellut ystäviltäni, desinfiioivatko he vihanneksensa ennen kuin he panevat ne jääkaappiin, koska halusin tietää, pitäisikö minunkin. Olin puhunut tuntikausia puhelimesta ystäväni kanssa, joka oli ollut yksin kotona viisi päivää putkeen ja stressasi, voiko tartunnan saada postiluukusta tai ilmanvaihtokanavasta.” (YLE 3.5.2020, Sisko Savonlahti)

”Kriisin vallitessa tuhti annos pelkoa on suojarahustus. Nyt on oikein ja jopa pakko pelätä läheistensä ja oman terveyden puolesta. On välttämätöntä pelätä, ettei terveydenhuolto kestä. On oikein pelätä talouden ja yhteiskunnan tulevaisuuden takia. Pelko auttaa pysymään hengissä, kunhan se ei muutu paniikiksi. Mikä tärkeintä, pelko auttaa säätelemään omaa käytöstä yhteiseksi hyväksi. Skotlannin pääministeri Nicola Sturgeon sanoi sunnuntaina, että elämän ei pidäkään tuntua nyt normaalilta. Jos omassa elämässä mikään ei ole muuttunut, ei tee tarpeeksi viruksen pysäyttämiseksi. Suoria sanoja pelon aikaan.” (HS 24.3.2020 Annamari Sipilä)

Poikkeuksellinen aika ja siitä johtuva uusi arki aiheuttaa eittämättä epävarmuutta ja pelkoa ihmisissä. Kuten ensimmäisessä sitaatissa kuvaillaan, pelko on voinut mennä jopa niin pitkälle, että jokainen arjen pieni valinta punnitaan koronaviruksen näkökulmasta. Toisaalta arjen ja selviämisen kehystä tarkasteltaessa käy hyvin ilmi, kuinka ihmiset ovat lopulta valmiita sietämään pelkoa, koska koronaviruksesta johtuva arjen mullistuminen koetaan tärkeänä ja vastuullisena tekona yhteiskunnan hyväksi. Arjen ja selviämisen kehyksessä todetaan, että oman elämän muuttaminen on välttämätöntä oman itsensä ja muiden ihmisten suojelemiseksi. Kuten toisessa sitaatissa käy hyvin ilmi, ihmiset jopa vaativat päättäjiltä ja viranomaisilta rajuja ratkaisuja. Ihmiset ovat valmiita luovuttamaan osan itsemääräämisoikeudestaan, koska kokevat taistelun koronaa vastaan niin tärkeäksi. Helsingin Sanomien kolumnissa Annamari Sipilä kirjoittaa, kuinka pelko on elintärkeä selviytymiskeino.

Arjen ja selviämisen kehys vastaa kolumnien kehyksistä parhaiten THL:n valtakehykseen eli fyysisen terveyden uhan kehykseen. Fyysisen terveyden uhkaan samaistutaan ja oman sekä lähipiirin terveystilanne askarruttaa ja huolestuttaa. Kolumnistit eivät kuitenkaan ole samalla tavalla terveyden ja hyvinvoinnin asiantuntijoita siinä missä näihin teemoihin keskittynyt asiantuntijaorganisaatio THL. Arjen ja selviämisen kehyksessä hyväksytään selkeästi THL:n esittämä näkökulma koronaviruksesta eikä sitä kyseenalaisteta. Asiantuntijavaltaan luotetaan eikä sitä yritetä haastaa vetoamalla jonkin muun kuin terveydenhuoltoalan asiantuntijuuteen. Kehyksessä viranomaisten ohjeita pidetään erittäin tärkeänä ja hyvänä tapana säädellä omaa toimintaa epidemian vallitessa. Terveysnäkökulma nähdään kaikkein tärkeimpänä mutta siihen ei oteta itse juurikaan kantaa – niinpä päädytään käsittelemään koronaviruksen vaikutuksia arkeen ja uudesta

arjesta selviämistä. Asiantuntijanäkökulma terveydestä jätetään mieluusti THL:lle ja keskitytään itse puhumaan arjesta, sillä jokainen on vähintään oman arkensa asiantuntija.

Arjen ja selviämisen kehyksessä näkyy parhaiten teoreettisessa viitekehyksessä käsitelty Teppo Eskelisen kuvaama ihmisten halu puuttua omaa elämää koskeviin asiakysymyksiin. Eskelisen mukaan kansalaisten halu keskustella ja esittää omia mielipiteitä koronaviruksesta on normaalia ja toivottavaa, mutta voi kääntyä ongelmalliseksi, mikäli tieteellinen tieto yritetään asettaa samalle viivalle mielipiteiden kanssa. Arjen ja selviämisen kehyksessä asenne THL:n tuottamaan valtakehykseen on kuitenkin vastaanottavainen. Taistelua mielipiteiden ja terveydellisen tiedon välille ei synny.

Terveyteen ja varsinkaan infektioauteihin tai koronaviruksen ominaisuuksiin itsessään ei oteta kolumneissa juurikaan kantaa arjen ja selviämisen kehyksessä. Sipilän kolumni, jossa koronaviruksen eteen tehtyjä uhrauksia ihastellaan, ottaa aiheeseen enemmän kantaa kuin useimmat tekstit. Ennen aineiston läpikäyntiä oletettiin, että kolumnistit olisivat antaneet enemmän suoria neuvoja tai ilmaisseet mielipiteensä koronan eteen tehtävistä toimenpiteistä myös fyysisen terveyden aihealueella. Oletettavasti tällaisia puheenvuoroja esiintyi lopulta enemmän lukijoiden mielipidepalstoilla tai sosiaalisessa mediassa. Ainakin yhdessä kolumnissa tällaiseen toimintaan viitataan seuraavasti:

”Merkille pantavaa on nimittäin rationaalisuuden voimakas korostuminen kaikkialla. Ympäri maapalloa virusta vastaan hyökätään tieteen keinoin. Sen molekyyliarakennetta kuvaava karvapallo on tuttu jokaiselle. Meistä kaikista on tullut amatöörivirologeja ja tilastoanalytikoita, eksponenttifunktioiden mestareita.” (YLE 8.4.2020, Kari Enqvist)

Kirjoittaja kuvaa ihmisten halua ottaa selvää viruksesta ja antaa kotikutoisia neuvoja sen vastaan taistelemiseksi. Kolumneissa ohjeiden antamista enemmän korostetaan kuitenkin viranomaisten antamia ohjeita ja niiden arvoa. Fyysisen terveyden ensisijaisuuden puolustaminen näkyy arjen ja selviämisen kehyksessä juuri siinä, miten rajoitustoimenpiteitä ja valmiuslakia kehdutaan ja hallituksen nopeaa toimintaa yhteiskunnan sulkemisessa kiitellään. Ne, jotka eivät asiaa kommentoi, kuitenkin selvästi hyväksyivät asian.

Kolumnien joukossa on muutama Helsingin Sanomien vieraskynä, eli lehden ulkopuolisen asiantuntijan kirjoittama kolumni, jossa otetaan kantaa koronaviruksen terveystieteeseen. Kaikki kirjoittajat ovat tosin kaikki alan ammattilaisia eli lääkäreitä tai tutkijoita, ja siksi on luonnollista, että näiden henkilöiden teksteissä otetaan kantaa terveydenhuollon teknisiin puoliin. Nämä puheenvuorot on luokiteltu aineistossa arjen ja selviämisen kehyksen yhteyteen, vaikka niissä näkyy myös fyysisen terveyden uhan kehys. Terveyttä koskevat kolumnit, joissa kritisoidaan THL:n tai hallituksen toimintaa, ovat osa poliittisten ongelmien kehystä. Arjen ja selviämisen kehystä toteuttavissa kolumneissa kirjoitettiin terveydestä muun muassa näin:

”Immuunipuolustuksen tilaa ja sen ikääntymisen vaikutuksia ei voida arvioida ihmisen ulkoisen olemuksen tai kunnan perusteella, eikä kukaan meistä pysty ennustamaan, ketkä perusterveistä vanhemmista ihmisistä ovat suurimmassa vaarassa saada vakavan infektion. Terveystieteiden ja hallituksen ikäihmisille osoittamat ohjeet ja velvoitteet ovat perusteltuja, ja jokaisen tulisi niitä noudattaa – niidenkin, jotka tuntevat olonsa nuorekkaaksi.” (HS 25.3.2020, Sakari Jokiranta & Seppo Meri)

”Uusien tartuntojen ehkäisemiseksi ja epidemian leviämisen pysäyttämiseksi on tärkeää, että sairastuneet havaitaan ja otetaan hoitoon nopeasti suojaten samalla terveydenhuollon työntekijöitä. Samoin sairastuneisiin lähikontaktissa olleet ihmiset pitää tunnistaa, etsiä ja asettaa karanteeniin. Näin sars-epidemia pysäytettiin. Tartuntojen torjunta korostuu, kun virukseen ei ole rokotetta tai muuta täsmällistä hoitoa. – Suomessa on onneksi paljon terveysturvallisuuden osaamista. Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos THL osallistuu aktiivisesti varautumisen kansainväliseen koordinaatioon ja vahvistamiseen.” (HS 26.2.2020, Pekka Nuorti & Pasi Pennanen)

Ensimmäisessä sitaatissa puolustetaan viranomaisten päätöstä suosittaa yli 70-vuotiaille tiukempaa karanteenia. Samalla myös hieman nuhdellaan niitä yli 70-vuotiaita, jotka eivät ole noudattamaan kehoitusta. Toisessa sitaatissa kehoitetaan suomalaista osaamista sekä THL:n toimintaa epidemian aikana. Molemmat ovat puheenvuoroja poikkeusajan ja muuttuneen arjen täyttämisen keskustelun joukossa. Siinä missä THL:n uutiset ja tiedotteet olivat enemmän mediakeskustelun yläpuolella, nämä kolumnit osallistuvat keskusteluun.

Vaikka kolumnistit eivät itse ota niin herkästi kantaa fyysiseen terveyteen tai koronaviruksen virologisiin tai epidemiologisiin ominaisuuksiin, moni puolustaa tutkittua tietoa päätöksenteon tukena. Tämä puoltaa teoreettisessa viitekehyksessä osoitettua korkeaa

luottamusta asiantuntijuutta kohtaan. Ainakin koronaviruksen ensimmäisessä aallossa eli keväällä 2020 kyselytutkimusten korkeat prosenttiluvut luottamuksessa asiantuntijuuteen näyttäisivät pitävän arjen ja selviämisen kehyksessä paikkansa. Näissä puheenvuoroissa koronavirus nähdään juuri fyysisen terveyden uhkana, vaikka sitä kommentoidaan arkisesta näkökulmasta. Avoimen terveystiedon puolesta puhutaan muun muassa tällä tavoin:

”Tiedottaminen maailmanlaajuisesti vaikuttavasta tilanteesta on tietenkin vaikeaa, koska viruksen leviämisen ennustaminen on mahdotonta ja tehokkaista toimenpiteistä on aina olemassa monta näkemystä. Periaatteina voi kuitenkin vaikeassakin tilanteessa toimia kansalaisia palveleva avoimuus, läpinäkyvyys ja johdonmukaisuus. Kansalaisilla on oikeus saada oikeellista tietoa elämäänsä vaikuttavista terveysuhkista.” (HS 10.3.2020b, Tanja Aitamurto)

Sitaatissa ajatuksena on, että avoimuus ja tieto ovat välttämättömiä keinoja koronaviruskriisin ratkaisemiseksi. Aitamurto painottaa kansalaisten oikeutta saada tietoa heitä koskevista päätöksistä ja toinen sitaatti vetoaa tiedon auttavan epävarmassa ja pelottavassa tilanteessa. Arjen ja selviämisen kehyksessä on havaittavissa myös kriittinen suhtautuminen tiedottamisen ja avoimuuden tasoon. Koronavirus ja fyysinen terveys näyttäytyy uhkana ja ajatellaan, että tilannetta olisi helpompi käsitellä, jos koronaviruksesta olisi vielä enemmän tietoa saatavilla. Tämä vaikuttaa tavalta selvittää arjessa paremmin ja onkin selvästi osa arjen ja selviämisen kehystä. THL:ää kritisoidaan esimerkiksi seuraavasti:

”Tiedon löytäminen ja saaminen tietokantaan on ollut välillä jopa vaikeaa. Sosiaali- ja terveysministeriö on jopa kieltänyt sairaanhoitopiirejä antamasta joitain tietoja. Perjantaina THL viimein julkaisi avoimen tietokannan, joka antaa tarkkaa tietoa tartunnoista. Silti parannettavaa tiedon julkistamisessa vielä on.” (HS 28.3.2020, Esa Mäkinen)

On selvää, että koronaviruksesta saatavilla oleva tieto vaikuttaa suuresti ihmisten arkeen. Ihmisissä on myös eroja sen välillä, paljonko tietoa he haluavat epidemiasta kriisin aikana – selviytymistapoja on useita. Toisaalta, myös liiallinen syyllistäminen ja sormella osoittelu on saanut osakseen kritiikkiä. Epävarmassa ja poikkeuksellisessa tilanteessa varsinkin sosiaalisessa mediassa esiintyi kevään aikana syytelyä ja mielipiteitä siitä, mikä olisi paras toimintatapa koronaviruskriisin uhatessa. Ihmiset ikään kuin tarkkailivat toistensa tekemisiä oman moraalitajunsa pohjalta arvostellen muiden toimintaa. Seuraavassa sitaatissa

kommentoidaan julkisessa keskustelussa esiintyä syyttelyä ja arvailua siitä, miten koronavirus tarttui ja levisi Itävallan hiihtokeskuksissa:

”Mitä tästä jälkipyykistä pitäisi oppia? Ainakin se, että epidemia oli täydessä vauhdissa ennen kuin positiivisia testituloksia oli tiedossa laajemmin tai sairastuneita erityisen paljon. Se kannattaa edelleen pitää mielessä. Tartuttaja ei välttämättä ole itse sairas. Lisäksi: syyllistämistä ei ole hyötyä, päinvastoin.” (HS 7.4.2020a, Hanna Mahlamäki)

Epidemiaa kehystetään runsain määrin arjen ja selviämisen kehyksen kautta, eli omien kokemusten ja jossain määrin oman suhtautumisen ja mielipiteiden kautta. Tämä aiheuttaa selvästi jonkin verran vastakkainasettelua kehyksen sisällä. Jokainen on tilanteen asiantuntija oman tilanteensa kautta. Vaikka jokainen näkee ongelmana ja uhkana pohjimmiltaan koronaviruksen, aiheuttavat erilaiset suhtautumistavat uhkaan eripuraa. Koronavirus nähdään arjen harmina ja haasteena selviämislle, mutta kaikkien arki on erilaista.

6.2.1 Entmanin jaottelu kehyksessä

Kehyksessä ongelmana nähdään toisaalta koronavirus ja sen aiheuttama fyysisen terveyden uhka, mutta toisaalta sen aiheuttama arjen muutos. Suorat vaikutukset näkyvät arjessa ja niistä tehdään kolumneja, vaikka taustalla onkin pelko ja epävarmuus koronavirusepidemiasta. Ydinongelmaksi arjen ja selviämisen kehyksessä määritellään juuri se, miten koronavirus on mullistanut arjen:

”Koronavirus on mullistanut suomalaisten elämän. Epidemian vaikutukset arkeen konkretisoituivat erityisesti hallituksen ilmoitettua valmiuslain käyttöönnotosta epidemian hillitsemiseksi.” (HS 21.3.2020, Tania Virintie)

Kuten Virintie kuvailee sitaatissa, koronavirus nähdään yhteiskunnallisena ongelmana, mutta sitä halutaan käsitellä arjen kautta. Siksi ongelmaksiksi määritellään usein nimenomaan muuttunut arki ja elämäntilanne. Ongelman esitetään piilevän arjen muutoksesta aiheutuissa tekijöissä, kuten huolesta ja epävarmuudesta, joita kriisin edessä kohdataan:

”Poikkeustila on äärimmäinen keskittymisharjoitus levottomalle mielelle.” (HS 30.3.2020b, Aino Miikkulainen)

”Useamman kerran viikossa saamme katsoa, kun maan johtajat vakavana rivistönä kertovat uusista toimista koronaviruksen taltuttamiseksi.” (YLE 9.4.2020, Laura Hallamaa)

Arjen ja selviämisen kehyksen ongelma on huoli ja epävarmuus, mikä koronaviruksesta seuraa. Ensimmäisessä sitaatissa Miikkulainen kuvailee, kuinka vaikeaa keskittyminen on epävarmassa tilanteessa. Toisaalta huolta aiheuttaa poikkeustilanteen näkyminen myös hallituksen asettamissa rajoituksissa ja suosituksissa, kuten Hallamaa kirjoittaa toisessa sitaatissa. Huoli ja epävarmuus määrittävät myös vahvasti poikkeustilan aikaisia tiettyjä tapahtumia, kuten Uudenmaan sulkua:

”Epidemian etenemisen eriaikaisuudesta huolimatta on muistettava, että huoli ja ahdistus eivät pysähdy maakuntien saartorajalle. Huoli perheen sekä varsinkin Uudellamaalla asuvien sukulaisten terveydestä on välillä lamauttavaa. Voimattomuuden tunne on poikkeuksellista.” (HS 2.4.2020b, Toni Lehtinen)

Uudenmaan rajan sulkua on selvästi valmiuslain käyttöön oton ohella tapahtuma, jota kolumneissa kommentoidaan hanakasti. Epävarmuuden ja huolen nähdäänkin liittyvän vahvasti juuri tulevaisuuden epävarmuuteen. Normaalioloissa ihmisillä on mahdollisuus suunnitella tulevaa, mutta koronavirusepidemian vuoksi näin ei ole. Jotkut kolumnit pohtivat olemassaoloa ja arvelevat, että virus on muuttanut pysyvästi arkea. Näin arvellaan esimerkiksi tässä sitaatissa:

”Kun koronaviruksen takia asetettuja rajoituksia aikanaan puretaan, elämä ei ehkä palaa ennalleen.” (HS 8.4.2020, Jaana Savolainen)

Kaikkiaan arjen ja selviämisen kehyksessä ongelmat ovat aika suoraviivaisia, koronaviruksesta johtuvia arjen muutoksen aiheuttamia harmejä. Kolumnistit käyttävät usein itseään ja omaa arkeaan esimerkkinä ongelmista, mutta viittaavat niihin koko kansan ja jopa maailman ongelmina. Koronaviruksen fyysinen terveysuhka nähdään kuitenkin myös tässä kehyksessä tärkeänä ongelmana, ja arjen käsittely on tuohon ongelmaan puuttumista oman kokemusmaailman rajoissa. Ongelmien määrittely ei sinänsä eroa THL:n tiedotteiden ja uutisten ongelmien määrittelystä – se on yksinkertainen yhdellä lauseella kuvattu toteamus

ja monesti tapahtuu jo otsikossa. Usein ongelmien määrittelyssä viitataan myös koronavirukseen joko suoraan tai epäsuorasti.

Syiden diagnosointi poikkeaa arjen ja selviämisen kehyksessä jonkin verran fyysisen terveyden uhan kehykseen verrattuna. Siinä missä THL:n uutisissa ja tiedotteissa esitetään tieteellistä tietoa ongelmien määrittelyn tueksi, kolumneissa esitetään myös mielipiteitä. Omien mielipiteiden tueksi esitetään toisinaan myös lukuja ja tilastoja, mutta syiden diagnosointi on kokonaisuudessaan kuvailevampaa ja tarinallisempaa kuin uutisissa ja tiedotteissa. Ero selittyy suureksi osin tekstilajien välisinä eroina. Koronaviruksiin liittyviä arjen ja selviämisen ongelmia diagnosoidaan esimerkiksi tällä tavalla:

”Yleisesti ottaen ihmisten ajankäyttö on muuttunut viime vuosikymmeninä yllättävänkin vähän. Poikkeusolot eroavat normaalista siinä, miten paljon olemme nyt kotona. Normaaliooloissa suomalaiset ovat koko väestön tasolla valveillaoloajasta yksin noin seitsemän tuntia vuorokaudessa. Nyt osa ei ole hetkeäkään yksin – ja osa koko ajan.” (HS 10.4.2020b, Anna-Liina Kauhanen)

”Mitä pelkään nyt, koronaviruskriisin keskellä? Pelkäänkö sairastuvani? Totta kai. Pelkäänkö läheisten puolesta? Aivan varmasti. Mutta ne ovat jokseenkin hallittavia pelkoja. Ne ovat todennäköisyyksiä ja ajanmääreitä, prosentteja ja kuukausia. Ne liittyvät aikaan, jolla on alku ja loppu. Niistä saa otteen. Niiden taustalla on jotain paljon pelottavampaa. On tämä sumea arvaamattomuus, joka yhteiskunnan äkillisiin häiriöihin väistämättä kuuluu. Ja se tarkoittaa, että pelkään ihmisiä: teitä ja itseäni.” (HS 14.4.2020a, Jaakko Kangasluoma)

Kauhasen kolumnin sitaatissa perustellaan syitä sille, miksi koronavirus ja sen myötä muuttunut arki on ongelma suomalaisille. Kangasluoma taas lähestyy aihetta käyttäen itseään esimerkkinä. Hänen kirjoituksensa jopa dramatisoi tilannetta ja hyödyntää retoriikkaa havainnollistaakseen syitä, joita pelon taustalla on. Hän puhuu vahvasti oman kokemusmaailmansa kautta. Uutisissa ja tiedotteissa syiden diagnosoinnissa ei näkynyt retoristen keinojen hyödyntämistä ollenkaan. Tarinamaisuus, dramatisointi ja oman kokemusmaailman hyödyntäminen on loogisesti kolumnille tyypillisempää. Kaikkiaan arjen ja selviämisen kehys koostuu pääasiassa muuttuneen arjen kuvailusta, minkä avulla halutaan vahvistaa ongelmien määrittelyn vakuuttavuutta.

Moraaliset arvostelmat näkyvät arjen ja selviämisen kehyksessä jokseenkin samalla tavalla kuin THL:n fyysisen terveyden uhan kehyksessä. THL:n vetoamus riskiryhmien ja läheisten suojelusta ja kaikkien oikeudesta mahdollisimman hyvään hoitoon hyväksytään täysin. Arjen ja selviämisen kehyksessä kolumnistit käyttävät moraalisina arvostelmina kuitenkin vahvemmin yksilön valintoihin ja individualismiin perustuvaa retoriikkaa. Yhteiseen hyvään pyritään, mutta siihen kannustetaan myös oman kokemusmaailman kautta vetoamalla yksittäisiin ihmisiin. Tämän lisäksi lohduttamista käytetään vetoamisen keinona – vedotaan ihmiskunnan selviämiskykyyn, kuten esimerkiksi tässä sitaatissa:

”Päällimmäinen viestini kanssakulkijoille on ollut, että tästä selvitään. On selvitty pahemmastakin. – – Kovasti koetteli meitä myös toinen maailmansota. – – Minun elinaikanani on koettu ja kukistettu keuhkotuberkuloosi, kurkkumätä, hinkuyskä, polio, aasialainen, hongkongilainen, moskovalainen, lintu- ja sikainfluenssa sekä SARS!” (YLE 28.3.2020, Arvi Lind)

Lind suhteuttaa koronaviruksen muihin maapalloa kohdanneisiin kriiseihin ja pyrkii näin hälventämään ihmisten huolta. Tämä on keskeinen ero arjen ja selviämisen kehyksen ja fyysisen terveyden uhan kehyksen välillä. THL:n viestinnässä ihmisiä ei lohduteta samalla tavalla. Arjen ja selviämisen kehyksessä lohduttaminen on tärkeää, sillä kansanterveyden ohella suurena prioriteettina on arjesta selviäminen. ”Kyllä tästä selvitään” on lause, joka esiintyi useammassa kolumnissa arjen ja selviämisen kehyksessä.

Toinen moraalinen arvostelma, jota kehyksessä tehdään paljon, on kannustaminen positiivisten asioiden näkemiseen tilanteen vakavuudesta huolimatta. Koska terveystieteiden näkökulma hyväksytään kriisin tärkeimmäksi näkökulmaksi, rajoituksista ja eristyksestä on vain selvitävä. Siksi osa kolumnisteista kannustaa sopeutumaan, koska sopeutuminen ja tilanteen kestäminen on suurempi hyve yhteiskunnan puolesta:

”Kannattaa miettiä, miten tekisi siitä yhdessäolosta, jota väkisin nyt on tarjolla, parempaa.” (YLE 6.5.2020, Katri Saarikivi)

Saarikivi pohtii, miten pakotetusta yhdessäolosta voisi tehdä parempaa. Tämä kertoo tilanteen hyväksymisestä ja ajatuksesta, että vaikeissa ja ikävissä tilanteissa sopeudutaan.

Arjen ja selviämisen kehys puolustaa vahvasti myös viranomaisia ja lääketieteen merkitystä. Asiantuntijat ja THL ovat auktoriteetti, joiden luottamiseen kannustetaan:

”On huolestuttavaa, että sosiaalisen median kanavilla leviää myös valtavasti väärää tietoa viruksesta. Humpuukikauppiat mainostavat valheellisesti taianomaisia koronaviruksen parannuskeinoja.” (HS 10.3.2020b, Tanja Aitamurto)

Jo pelkkä viittaus ”humpuukikauppiaisiin” ja irvailu ”taianomaiselle parannuskeinolle” Aitomurron kirjoituksessa kertoo moraalisesta asetelmasta tieteen ja valheellisen informaation välillä. Koronavirustilanteessa pitää uskoa lääketieteeseen, ja tahot jotka eivät tee näin, ovat huolestuttavia ja uhka terveydelle.

Moraalisten arvostelmien ja parannuskeinojen ehdottamisen ero on arjen ja selviämisen kehyksessä häilyvä. Kolumnisteilla ei ole antaa juurikaan konkreettisia parannuskeinoja poikkeustilanteeseen, koska se hyväksytään ratkaisuna taistelulle koronavirusta vastaan. Moraaliset arvostelut, joissa vedotaan ihmisiin ja pohditaan, miten tilanteesta voisi selvitä, ovat oikeastaan myös parannuskeinoja. Ratkaisuksi tarjotaan epävarmuuden sietämistä ja rajoitusten noudattamista sekä uskoa tulevasta:

”Kukaan ei voi luvata, koska tämä loppuu. Teen tietenkin niin kuin käsketään: pysyn kotona. – – Selviydymme tästä kyllä. Keksimme joka päivä uusia tapoja käyttää tekniikkaa, kohdata toisiamme yli fyysisen etäisyyden. Soittakaa ihmiset varsinkin niille, jotka asuvat yksin.” (HS 27.3.2020b, Maija Aalto)

Aalto on harmissaan poikkeusajan aiheuttamasta epävarmuudesta, mutta kannustaa pysymään kotona ja vakuuttaa, että kriisistä selvitään. Koronaviruksesta johtuvaan yksinäisyyteen ehdotetaan läheiselle soittamista parannuskeinona. Toinen parannuskeino on moraalisisissa arvostelmissakin esiintynyt luottamus asiantuntijoihin:

”Virus osuu pelkojemme ytimeen, ja avoin tieto on siihen parasta lääketettä” (HS 26.5.2020b, Anu Kantola)

Kantolan kirjoituksessa on myös fyysisen terveyden kehykselle tyypillinen asetelma, jossa jo tekstin otsikossa esitellään ongelma ja parannuskeino. Kolumnit noudattavat harvemmin

tällaista kaavaa, mutta Kantola tiivistää sen, mistä muut kolumnistit arjen ja selviämisen kehyksessä puhuvat runsaammin sanankääntein. Kaiken kaikkiaan sisukkuutta, sopeutumiskykyä ja luottamusta viranomaisiin ja hyvinvointivaltioon arvostetaan ja pidetään tienä koronavirusepidemian selättämiselle.

Moraalisten arvostelmien ja parannuskeinojen esiintyminen tekstissä linkittyy hyvin teoreettisessa viitekehyksessä käsiteltyyn asiantuntijavaltaan. Fyysisen terveyden uhan kehyksessä, jossa THL on selvästi asiantuntijavaltaa käyttävässä roolissa, esitetään selkeitä parannuskeinoja ja ohjeita koronavirustilanteessa toimimiseen. Arjen ja selviämisen kehyksessä valta ei perustu asiantuntijuuteen, vaan teksti saa valtansa kirjoittajan tekemien kehystysvalintojen ja median antaman näkyvyyden kautta. Moraalisten arvostelmien esittämisellä voi vakuuttaa lukijoita sanomastaan tarjoamatta konkreettisia parannusehdotuksia koronavirustilanteeseen. Retoristen keinojen hyödyntäminen ja ihmisiin vetoaminen viranomaisten kuuntelemiseksi kuitenkin ohjaa lukijoita sen viestin pariin, mikä valtakehyksessä esitetään.

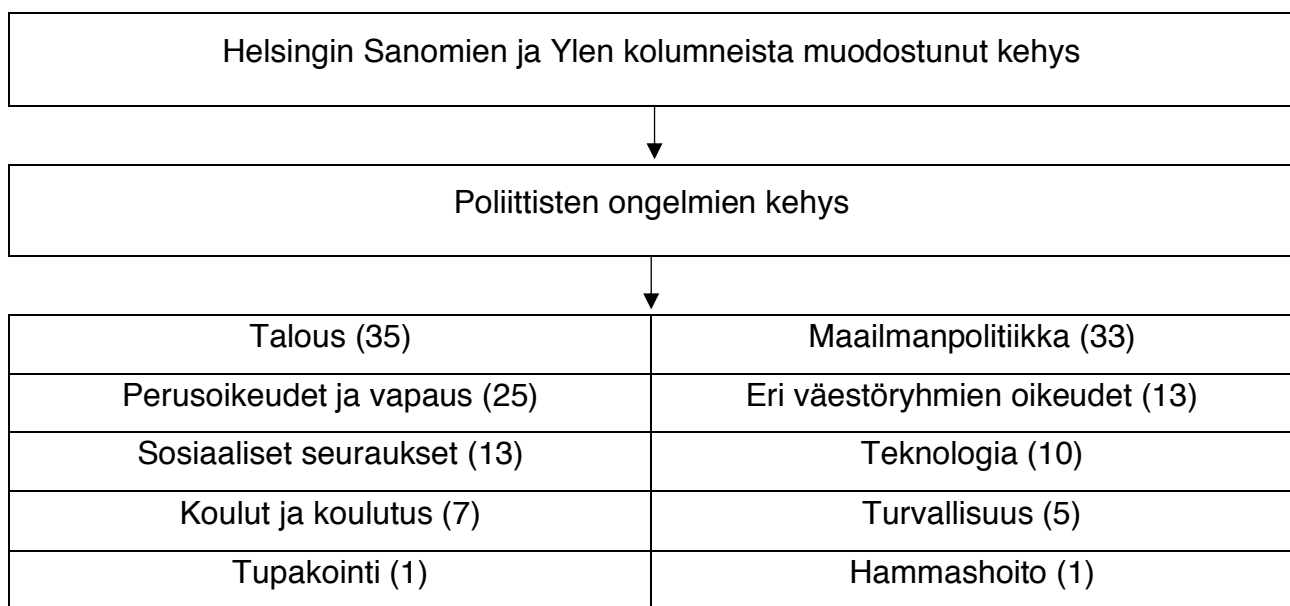
Entmanin jaottelu toimii kolumneissa selvästi paremmin kuin uutisissa ja tiedotteissa. Kolumnien kohdalla kaikki jaottelun kohdat oli selkeämmin suoraan havaittavissa tekstissä, kun taas uutisissa ja tiedotteissa merkityksiä piti pohtia todella lyhyistä lauseista ja teksteistä. Entmanin jaottelun pohjalta tehty läpikäynti arjen ja selviämisen kehyksessä on havainnollistettuna taulukossa 2.

Taulukko 2 Entmanin jaottelu arjen ja selviämisen kehyksessä.

Arjen ja selviämisen kehys	
Ongelmien määrittely	<p>Valtakehyksessä asetettu perimmäinen ongelma eli fyysisen terveyden uhka hyväksytään. Terveysuhka ja pelote.</p> <p>Vaikutus arkeen, eristyksen sietäminen, muuttunut arki, pelko ja huolet, tiedottomuus ja epävarmuus</p> <p>Ongelmat ovat koko kansan ongelmia, mutta esimerkkinä kuvataan myös omia arjen haasteita</p>
Syiden diagnosointi	<p>Omien väitteiden ja mielipiteiden perustelua, oman ajatuksen tarkentaminen ja kuvailu</p> <p>Tilastoja, lukuja, laskelmia</p>
Moraaliset arvostelmat	<p>Yhden ihmisen uhraus palvelee suuremman joukon hyvinvointia</p> <p>Tilanteen kääntäminen hyväksi: kasva, kehity, opi, arvosta</p> <p>Kriisin asettaminen mittasuhteisiin, lohduttaminen, selviämiseen ja tulevaisuuteen uskomisen</p> <p>Tiede pelastaa, viranomaisiin ja asiantuntijoihin luottaminen</p>
Parannuskeinojen ehdottaminen	<p>Kärsivällisyys, tilanteen hyväksyminen</p> <p>Arjen muuttuminen ja viranomaisten antamat ohjeet otetaan annettuina ja uskotaan, että niiden avulla selvitään</p> <p>Ohjeiden noudattaminen, asiantuntijat ja viranomaiset, tiede</p> <p>Hyvinvointiyhteiskunta ja toimivat instituutiot</p>

6.3 Poliittisten ongelmien kehys

Toinen kolumneista muodostunut kehys on poliittisten ongelmien kehys. Kehys koostui kymmenestä eri luokasta, jotka näkyvät kuviossa 4. Kehykseen luokitellut aihepiirit ovat kehysten nimen mukaisesti poliittisia teemoja. Eniten kolumneja luokiteltiin talouden, maailmanpolitiikan ja perusoikeuksien ja vapauden aihepiiriin. Kehyksessä käsitellään myös poikkeusajan esille tuomia eri väestöryhmien ongelmia sekä sosiaalisia seurauksia. Muita aihepiirejä ovat teknologia, koulutus, turvallisuus sekä yksittäisissä kolumneissa tupakointi ja hammashoito.

Kuvio 4 Poliittisten ongelmien kehys

Kaikki aihepiirit nähtiin kolumneissa koronaviruksen poliittisina vaikutuksina. Entmanian mukaillen kehyksessä ongelmana nähdään toisaalta koronavirus, mutta vieläkin enemmän siitä aiheutuneet välilliset poliittiset ongelmat kuten taloustilanteen heikentyminen tai poikkeusajan aiheuttama perusoikeuksien kaventuminen. Kehyksessä halutaan nostaa esille terveystieteiden ohella muitakin näkökulmia, eli politisoida koronavirustilannetta valtatehystä poikkeavasta näkökulmasta.

Täysin kolumneissa ei kuitenkaan mitätöidä terveystieteiden tärkeyttä. Useissa teksteissä halutaan selkeästi nostaa terveystieteiden ohella muitakin näkökulmia esille,

mutta suora kritiikki terveyden lähtökohdista tehdystä politiikasta jää kuitenkin uupumaan. Tyypillisesti kirjoittaja nostaa esille koronavirustilanteesta aiheutuneen ongelman, kuten taloustilanteen heikkenemisen, mutta tekstin sanomaksi jää vain, että asia pitäisi ottaa huomioon. Vallitseva tilanne ja politiikka ikään kuin hyväksytään, mutta halutaan, että myös jokin toinen näkökulma huomioidaan. Näin tapahtuu esimerkiksi tässä sitaatissa:

Koronavirusepidemian alkuvaiheessa päättäjien huomio on ymmärrettävästi keskittynyt viruksen leviämisen hidastamiseen. Poikkeustilan ja rajoitustoimien keston pitkittyessä epidemia uhkaa johtaa massatyöttömyyteen. Huomio ja politiikka toimet tuleekin kohdistaa terveysvaikutusten ja rahoitusmarkkinoiden ohella entistä voimakkaammin työmarkkinoille. Irtisanomisten välttäminen voi itsessään pienentää kuolleisuutta. (HS 22.4.2020a, Lauri Sääksvuori)

Sitaatti on esimerkki talouden aihepiiriin luokitellusta kolumnista. Esimerkki ilmentää hyvin, miten koronaviruksesta terveysnäkökulman ensisijaisuudesta kumpuavaa politiikkaa koronavirustilanteessa ymmärretään, mutta sen vaikutuksia – tässä tapauksessa taloustilanteeseen – halutaan kritisoida. Tämä on yleinen suhtautumistapa monessa kolumnissa. Kolumnisti haluaa tuoda ilmi eli politisoida poikkeustilanteesta ja kriisistä aiheutuvia muita tärkeitä yhteiskunnallisia ongelmia, kuin kansanterveydellisen fyysisen terveyden uhan.

Perusoikeuksien ja vapauden luokka on siinä mielessä poikkeava, että kyseisen aihepiirin kolumneissa esiintyi jonkin verran kritiikkiä vallitsevalle terveyslähtökohtaiselle koronaviruspolitiikalle. Kyseinen luokka on kaikkein selkeimmin sellainen, jonka tarkoitus on haastaa valtatekijä, eli THL:n hallitsemia fyysisen terveyden uhan kehystä. Fyysisen terveyden näkökulmaa ei välttämättä suoraan kritisoida, mutta perusoikeuksien tärkeydestä halutaan muistuttaa. Kritiikkiä perusoikeuksien rajoittamiselle esitetään esimerkiksi tällä tavalla:

”Koronavirustilanne on paljastanut yllättäviä asioita niin yhteiskunnasta kuin yksilöistäkin. Yksi yllätyksistä on se, kuinka kepeästi jotkut suhtautuvat perustuslaissa ja ihmisoikeussopimuksissa turvattuihin perusoikeuksiin. Kun pandemian rantautuminen Suomeen alkoi näyttää väistämättömältä, jotkut järkevinä pitämäni ihmiset kiljuivat somessa yleisen ulkonaliikkumiskiellon perään. Sellaista ei sentään tullut. Kaikenlaisia ”velvoitteita” kuitenkin tuli. Hallitus esimerkiksi velvoitti 70 vuotta täyttäneet karanteenin kaltaisiin

olosuhteisiin. Todelliseen karanteeniin voidaan tartuntatautilain perusteella määrätä paitsi sairastuneet myös perustellusti altistuneiksi epäillyt. Kiinnostavaa on, että altistuneita ei välttämättä testattu, mutta silti heitä kehoitettiin olemaan karanteenissa. Ihan vain varmuuden vuoksi.” (HS 17.5.2020a, Susanna Reinboth)

Sitaatissa Reinboth kritisoi ihmisten ja toisaalta myös yhteiskunnan valmiutta rajoittaa perusoikeuksia. Toisaalta perusoikeuksien ja vapauden luokassa ollaan pääosin iloisia ja ylpeitä siitä, miten Suomi on oikeusvaltiona ja demokratiana onnistunut laatimaan rajoitustoimia perusoikeudet mielessä pitäen. Useammassa tekstissä muistutettiin, että tällainen ei ole onnistunut esimerkiksi autoritäärisissä valtioissa. Suomen toimintaa kehuittiin esimerkiksi näin:

”Uudenmaan sulkua purettiin, koska lain mukaan liikkumisvapautta voi rajoittaa vain, jos se on ”välttämätöntä” – nyt katsottiin, ettei välttämättömyyttä ole perusteltu. Moni pöyristyi siitä, että kriisin keskellä niuhotetaan yksittäisistä sanoista ja pykälästä. Minä iloitsin, ja tunsin valtavaa ylpeyttä siitä, että olen Suomen kansalainen. Voi olla, että viruksen leviämisen kannalta sulkua olisi kannattanut jatkaa, ja lain sanamuotoakin voi olla syytä muuttaa, mutta kummastakaan ei nyt ole kyse. Kyse on siitä, että vasta kriisitilanteessa punnitaan oikeusvaltion kova ydin.” (YLE 1.5.2020, Rajkumar Sabanadesan)

Sabanadesanin kirjoituksessa näkyy hyvin se, miten perusoikeuksien vaalimista ja oikeusvaltiota arvostetaan. Sitaatissa näkyy oivasti myös se, miten halutaan muistuttaa muistakin näkökulmista terveyden ohella. Kriisillä on myös muita seuraamuksia ja puolia.

Kehyksessä käsiteltiin runsaasti koronavirusta maailmanpoliittisena ilmiönä ja ulkopoliittisena vaikuttavana asiana. Yleisenä huolena oli koronaviruksen vaikutus heikentävästi maailman ja eri maiden tilanteeseen. Maailmanpolitiikkaa käsitteleviä kirjoituksia oli miltei pelkästään Helsingin Sanomien kolumneissa, joissa kolumnisteina toimivat esimerkiksi eri valtioiden kirjeenvaihtajat. Kirjoitukset koskivat usein tiettyjä valtioita:

”Koronaepidemia voi tehdä vastaavasta monen muunkin arkipäivää. Kiina sanoo ankaran kontrollin olevan viruksen ainoa parannuskeino. Mutta entäs, jos hoito vaikuttaa itse tautia vaarallisemmalla?” (HS 10.3.2020a, Katriina Pajari)

Sitaatissa Pajari on huolissaan siitä, miten koronaviruksesta seurannut kasvava valvonnan ja seurannan trendi vaikuttaa Kiinassa. Maailmanpolitiikan aihepiiriin luokitellut tekstit ovat

pääasiassa juuri tämän kaltaisia – tunnistetaan haitallisia koronaviruspolitiikasta aiheutuneita ilmiöitä ja pohditaan niiden seurauksia. Kovinkaan ratkaisukeskeistä pohdinta ei ole. Tavoitteena on ennemminkin tunnistaa ja havaita, miten koronavirus ja siitä johtuvat terveysnäkökulmasta tehdyt rajoitukset vaikuttavat negatiivisesti joidenkin maiden tilanteeseen tai esimerkiksi kansainväliseen yhteisöön tai Euroopan unioniin. Kirjoitukset ovat siis pääasiassa havaitsemista ja ongelmien esiin nostamista eikä niinkään vaihtoehtoisten näkökulmien esille tuomista.

Poliittisten ongelmien kehyksessä nostetaan esille runsaasti koronan vaikutusta erilaisiin väestöryhmiin ja sitä, millaisia sosiaalisia seurauksia poikkeustilanne aiheuttaa. Arjen ja selviämisen kehyksessä näitä asioita sivutaan pohtimalla, miten tiettyjen ihmisryhmien arki muuttuu ja millaiselta esimerkiksi sosiaalinen eristäytyminen tuntuu. Poliittisten ongelmien kehyksessä teemoja käsitellään pikemminkin poliittisina ongelmina ja valtakehystä eli fyysisen terveyden uhan kehystä haastetaan. Sosiaaliset seuraukset ei ole vain ikäviä arkea vaikeuttavia tekijöitä, vaan poliittinen ongelma ja hinta, joka joudutaan maksamaan siitä, että keskitytään pääasiassa koronaviruksen luomaan fyysisen terveyden uhkaan. Seuraavassa esimerkissä näkyy sekä koronaviruksen sosiaaliset seuraukset että sen epätasa-arvoinen vaikutus eri väestöryhmiin poliittisena ongelmana:

”Koronavirus epidemian sosiaaliset seuraukset osuvat lapsiin jo nyt. Lasten oikeutta hoivaan, opetukseen, leikkiin ja virkistystoimintaan on rajoitettu tuntuvasti. Samalla on korostunut lasten ja koko väestön oikeus elämään ja terveyteen. Valmiutemme noudattaa YK:n lapsen oikeuksien sopimusta on joutunut tulikokeeseen. Lasten perusoikeuksia rajoittavien päätösten vaikutuksia lapsiin ei ole juuri arvioitu. Jokaisessa päätöksentekotilanteessa on kuitenkin ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu. Kiire ei ole hyväksyttävä syy livetä tästä tärkeästä yleisperiaatteesta ja velvollisuudesta. Tämä kriisi osoittaa, miten vaikeaa päätöksenteko on silloin, kun eri väestöryhmien oikeuksia on punnittava keskenään. Lapset luopuvat nyt paljosta suojellakseen kaikkein hauraimpien aikuisten oikeutta elämään. Samalla lapset ovat monessa suhteessa aikuisten armoilla.”
(HS 17.4.2020b, Elina Pekkarinen)

Pekkarisen sitaatista käy ilmi, miten hänen mielestään on huolestuttavaa, kuinka eriarvoisessa asemassa lapset ovat koronaviruskriisissä. Tekstin tavoitteena on siis tuoda ilmi, kuinka koronaviruspolitiikka ja rajoitukset voivat aiheuttaa negatiivisia seurauksia jollekin väestöryhmälle, vaikka ne palvelisivat suurta osaa ihmisistä. Tiettyjen

väestöryhmien etuja ajavissa tai puolustavissa kolumneissa ei välttämättä niinkään arvoteta sitä, mikä olisi oikein ja kenen etu olisi tärkein. Tavoitteena on useimmiten vain muistuttaa, että kriisin edessä tehdyt välttämättömät toimenpiteet kuten rajoitukset aiheuttavat myös ei-toivottuja sivuvaikutuksia. Näitä sivuvaikutuksia, eli sosiaalisia seurauksia, Pekkarinen käsittelee esimerkiksi puhumalla lasten oikeuksista leikkiin ja opetukseen.

Teknologia, koulutus ja turvallisuus ovat aihepiirejä, jotka esiintyvät suhteellisen useasti poliittisten ongelmien kehityksessä. Nämäkin aiheet esitetään fyysisen terveyden uhan kehityksen priorisoinnista aiheutuvana haittavaikutuksena. Edelleen valtakehityksen näkökulma pääosin hyväksytään, mutta halutaan tuoda esille siitä aiheutuvia haittoja. Teknologiasta kirjoitetaan esimerkiksi tällä tavalla:

”Ihmisten profilointi on jo arkipäivää. Sillä ennustetaan niin kansalaisten ostokäyttäytymistä kuin alttiutta sairastua erilaisiin tauteihin. Eri lähteistä kootuista tiedoista voi syntyä myös virheellinen kuva, ja virheiden korjaaminen on vaikeaa. Järjestelmiä pitäisi myös kehittää niin, etteivät ne ole riippuvaisia kulloisistakin vallanpitäjistä. On huolehdittava esimerkiksi, ettei yksityisiä terveystietoja voida missään oloissa luovuttaa muihin – kaupallisiin tai poliittisiin – tarkoituksiin. Kriisin keskellä on pidettävä erityisen tiukasti kiinni siitä, etteivät väliaikaisiksi tarkoitettut valvontajärjestelmät vaaranna yhdenvertaisuutta, ihmisoikeuksia ja demokraattista päätöksentekoa.” (HS 18.4.2020a, Kaarina Nikunen & Annamari Vänskä)

Sitaatissa Nikunen ja Vänskä huomauttavat, että koronaviruksia torjuvissa toimissa, joihin liittyy datan hyödyntäminen ja valvonta, täytyy muistaa huolehtia tietoturvasta. Samaan tapaan käsitellään sekä koulutusta, että turvallisuutta:

”Monelle koululaiselle tutun aikuisen rauhallisuus ja turva voi olla nyt arvokkaampi asia kuin etätehtävien suorittaminen. Kouluun ei pääse, mutta onneksi on opet, erityisopet, koulunkäyntiavustajat ja internet. – – Onko koulun isoin arvo se, että siellä ollaan kaikki yhdessä?” (YLE 30.3.2020, Reetta Rätty)

”Pandemia on pakottanut rajoittamaan rauhanturvaajien läsnäoloa kriisipesäkkeissä. Konfliktit kärjistyvät, mutta voi olla, että kiinnostus kriisinhallintaan hiipuu. Koronaviruskriisin elvyttäminen velkaannuttaa, ja operaatioille voi olla vaikeampi saada rahaa ja poliittista tukea.” (HS 7.5.2020a, Anna-Liina Kauhanen)

Koulutus ja turvallisuus toimii sitaateissa esimerkkinä asiasta, joka jollakin tavalla vaarantuu koronavirusepidemian vuoksi ja niiden merkitystä on syytä pohtia uudelleen tai arvostaa eri tavalla. Poliittisten ongelmien kehyksessä yksittäisenä esiintyviä aihepiirejä, tupakointia ja hammashoitoa, käsitellään melko pintapuolisesti. Näissä aihepiireissä koronavirus pikemminkin luo uusia poliittisia ulottuvuuksia ja ongelmia kyseisiin teemoihin liittyen:

”Suun terveydenhuollossa on ennen koronakriisiä pysytty hoitotakuun rajoissa niukin naukin. Nyt edessä on iso hoitovelka, joka voi ruuhkauttaa palvelut.” (HS 13.5.2020a, Jaana Savolainen)

Savolainen huomauttaa sitaatissa, kuinka poikkeustilanteesta aiheutunut suunterveyden hoito on kansallisella tasolla vähentynyt ja kuinka se näyttäytyy poliittisena ongelmana. Poliittisten ongelmien kehysten ydin on juuri tämä – käsitellään koronaviruksen ja poikkeusajan aiheuttamia muutoksia yhteiskunnallisesti ja poliittisesti. Kehyksessä pohditaan, mitä terveystieteiden ensisijaiseksi strategiaksi ottaminen koronavirustilanteessa aiheuttaa yhteiskunnalle, ja millaisia seurauksia tai kustannuksia tästä koituu. Kehysten piirissä koronavirusta käsittelevät kolumnistit tekevät ikään kuin kartoitusta yhteiskunnan tilasta ja varautuvat jo epidemian ja poikkeusajan jälkiseurauksiin. Heillä ei ole välttämättä tarjota ratkaisuja ongelmiin, mutta arvokkaana pidetään juuri jatkuvaa analysointia ja varautumista, samalla kun terveystieteiden hyväksytään valtakehystenä.

Poliittisten ongelmien kehyksessä ei esiinny näkökulmia terveydenhuoltoalan asiantuntijoilla, mutta suuri osa kolumnisteista on jonkin alan asiantuntijoita. Kehyksessä kirjoittajina on muun muassa talouden ja oikeuden alan asiantuntijoita. Kirjoittajat ikään kuin liittävät oman asiantuntemuksensa kautta tiettyjä asiakysymyksiä koronaviruskeskusteluun. Tämä on hyvä muistutus siitä, ettei koronaviruskriisi välttämättä automaattisesti koske terveyttä ja hyvinvointia, vaikka se onkin jokseenkin vakiintunut näkökulma tarkastella keskustelua ja on muodostunut esimerkiksi valtakehysten lähtökohdaksi. Kriisillä on monta puolta, sillä pandemia vaikuttaa kokonaisvaltaisesti yhteiskuntaan. Poliittisten ongelmien kehyksessä voidaan sanoa käytettävän asiantuntijavaltaa, mutta kiinnostavaa on eri alojen asiantuntijoiden välinen valtakamppailu. Kuten teoreettisessa viitekehyksessä todettiin, on aina myös poliittinen valinta, mitkä näkökulmat ja asiakysymykset pääsevät esille

yhteiskunnallisissa kysymyksissä. Poliittisten ongelmien kehys on malliesimerkki siitä, miten vähemmälle huomiolle jääneitä näkökulmia halutaan politisoida koronavirustilanteessa.

6.3.1 Entmanin jaottelu kehyksessä

Poliittisten ongelmien kehysten ytimessä on koronaviruksen aiheuttamat yhteiskunnalliset ongelmat. Ongelmista ei kuitenkaan syytetä esimerkiksi hallitusta tai viranomaisia ja Suomessa ajettua koronapolitiikkaa. Terveysnäkökulman asettamista ensisijaiseksi politiikaksi ja koronaviruksen vaikutusten tärkeimmäksi torjijaksi ei juurikaan kritisoida, vaikka asetelmalle pohditaankin vaihtoehtoja ja harmitellaan valinnasta aiheutuneita seurauksia. Kukaan ei silti suoraan kyseenalaista terveysnäkökulman ensisijaisuuden oikeellisuutta. Kolumnistien tavoite näyttää olevan koronavirustilanteesta seuraavien poliittisten ongelmien mahdollisimman tarkkanäköinen havainnointi. Ongelmia myös pidetään nimenomaan seurauksina koronaviruksesta sen sijaan, että painotettaisiin niiden johtuvan terveysnäkökulman valitsemisesta politiikan lähtökohdaksi. Tämä osoittaa hyvin sen, kuinka myös poliittisten ongelmien kehyksessä viranomaisten toiminta ja hallituksen valitsema politiikka pohjimmiltaan hyväksytään.

Tyypillinen tapa määritellä ongelmia poliittisten ongelmien kehyksessä on tuoda esille asioita, jotka ovat kolumnistien mukaan seurausta koronaviruksesta. Ongelmat ovat nimenomaan yhteiskunnallisia. Esimerkiksi tässä sitaatissa ongelmaksi määritellään koronaviruksesta aiheutuneita haittoja:

”Koronaviruspandemia on tuottanut maailmanlaajuisen šokin taloudelle, yhteiskuntien toiminnalle ja valtioiden turvallisuudelle. Suomessakin yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen jatkuvuus ja maan kokonaisturvallisuus ovat koetuksella.” (HS 15.5.2020, Harri Mikkola & Matti Pesu)

Mikkolan ja Pesun sitaatti osoittaa, kuinka sisäistettyä ja hyväksytyä rajoitusten ja terveyden mukaan tehty koronaviruspolitiikka on. Vaikka ongelmien tiedettäisiin johtuvan rajoituksista eikä itse koronaviruksesta, pieniltäkin tuntuvat kielelliset valinnat määrittelevät kehystämistapaa suuresti. Ongelmia määriteltiin poliittisten ongelmien kehyksessä kuitenkin myös niin, että niiden katsottiin johtuvan rajoituksista:

”Koronavirusepidemia uhkaa terveyttä ja koettelee yhteiskuntien kantokykyä. Epidemia ja sen torjumiseen tähtäävät rajoitukset hyydyttävät taloutta, ajavat yrittäjiä vaikeuksiin ja johtavat irtisanomisiin.” (HS 6.4.2020, Mari Pantsar & Oras Tynkkynen)

Pantsarin ja Tynkkynen kirjoituksessa on avattuna se syy-seuraus-suhde, josta poliittisia ongelmia aiheutuu. Koronavirus uhkaa terveyttä, minkä vuoksi epidemiaa on torjuttava ja rajoitettava. Rajoitukset aiheuttavat taloudellisia vaikeuksia. Tässäkään kirjoituksessa rajoitustoimenpiteitä ei kuitenkaan kritisoida.

Osa kehyksen kolumneista korostaa koronaviruksen näyttäneen tai paljastaneen jonkin poliittisen ongelman vakavuuden. Koronaviruksen katsotaan heikentävän tilannetta entuudestaan, ja poikkeustilannetta pidetään tärkeänä muistutuksena tai kimmokkeena tarkastella juuri sitä poliittista ongelmaa, josta he kirjoittavat. Näin tehdään tämän kolumnin ongelmien määrittelyssä, joka tapahtuu jo otsikossa:

”Korona näytti, että talousjärjestelmämme on sokeaa idiotismia” (YLE 16.4.2020, Tuukka Tervonen)

Tällä tavalla ongelmien määrittely paljastaa paljon kirjoittajan aatteista ja kenties poliittisesta tarkoituserästä. Koronavirus toimii mahdollisuutena tuoda esille heille tärkeän ongelman tai aatteen olemassaolo ja tärkeys. Esimerkin sitaatissa Tervonen tuo jo otsikossa ilmi, että hänen tekstinsä tulee kritisoimaan talousjärjestelmää, jota hän pitää kertakaikkisen huonona. Koronavirus toimii näin mahdollisuutena kritisoida aihetta, ja yrittää saada suurempaa yleisöä oman mielipiteen kannalle. Koko aineiston kolumneissa on jonkin verran tekstejä, joissa on tällainen toimintalogiikka. Sitä noudattavat innokkaasti myös muutenkin politiikassa vaikuttavat henkilöt ja mediapersoonat, joille poliittisten mielipiteiden esittäminen on tuttua.

Poliittisten ongelmien kehyksessä kolumnistit argumentoivat todella perusteellisesti määrittelemiensä ongelmien syitä. Halu perustella tarkasti ja laajasti näkemyksiään johtuu luultavasti siitä, että käsittelyssä on nimenomaan jokin muu näkökulma, kuin terveyteen liittyvä näkökulma. Siitä, miksi korona uhkaa terveyttä ja hyvinvointia, ei tarvitse vakuutella ihmisiä. Fyysisen terveyden uhan kehyksessä syiden diagnosointi koostuu faktoista ja

tilastoista, jotka esitetään totuutena. Poliittisten ongelmien kehyksessä on havaittavissa enemmän vakuutteluyrityksiä. Kolumneissa, joiden tarkoituksena on ilmaista oma mielipide, on tietysti loogista, että perusteluja tarvitaan enemmän kuin uutisissa ja tiedotteissa. Syiden diagnosointi tapahtuu esimerkiksi erittelemällä historiallisia tapahtumia ja ongelmien taustasyitä:

”Britanniassa julkinen terveydenhuolto on kehittänyt samankaltaista sovellusta yhteistyössä yritysten kanssa. On paljastunut, että yritysten haltuun on päätyntä yksityiskohtaista tietoa kansalaisista ja heidän käyttäytymisestään. Yksityisyydensuoja on siis jo pettänyt. Demokraattisten hyvinvointivaltioiden kasvatit luottavat yleensä siihen, että kansalaisista kerättyjä tietoja käytetään palveluihin, joista on hyötyä koko yhteiskunnalle. Myös luottamus koronavirustartuntoja kartoittaviin sovelluksiin tuntuu olevan suurta, vaikka varmuutta yksityisyydensuojasta ei ole.” (HS 18.4.2020a, Kaarina Nikunen & Annamari Vänskä)

Sitaatissa ongelma, jonka syitä diagnosoidaan, on koronavirusseurannasta aiheutuva tietosuojan heikentymisen uhka. Tietosuojasta ollaan huolissaan, ja sen mahdolliselle murtumiselle löydetään syitä muualla maailmassa tapahtuneista esimerkeistä. Oma argumentti vahvistetaan historiallisilla faktoilla. Kirjoittajat myös ihmettelevät tekstissä ihmisten suurta luottoa valtion harjoittamaan tietojenkeräämiseen. Tätäkin he perustelevat sillä, että hyvinvointivaltiossa kasvaneet ihmiset luottavat valtion vilpittömiin tarkoitukseen.

Kehyksessä poliittisten ongelmien syiksi diagnosoidaan myös epävakaus ja epävarmuus, jonka epidemiasta aiheutunut poikkeusaika on tuonut tullessaan:

”Kun diktaattorikandidaatin tähdet ovat kohdallaan, eli maailma sopivasti epävakaa ja kansa sulokkaasti peloissaan, hän saa haluamansa – poikkeuslait, ensiaskelen kohti absoluuttista valtaa.” (YLE 31.3.2020, Pekka Juntti)

Juntti diagnosoi poliittisten ongelmien syiksi kolumnissaan nimenomaan rajoitukset ja epävakaa yhteiskunnallisen tilanteen, joita koronaviruksen kaltaiset tilanteet aiheuttavat. Huomattavaa on kuitenkin, ettei hän syytä ja kritisoi esimerkiksi Suomessa tehtyjä toimenpiteitä, vaan analysoi koronaviruksesta aiheutuneen poliittisen tilanteen olevan samankaltainen, millaisissa tilanteissa diktatuurit vahvistuvat muualla maailmassa. Rivien välistä on jälleen luettavissa, että Suomen toimintaa ja valintoja tehdä politiikkaa

terveysnäkökulma edellä hyväksytään, ja demokraattisen oikeusvaltion ajatellaan toimivan suojana kuvatuilla prosesseilla.

Syiden diagnosoinnissa näkyy hyvin sama ilmiö, mikä näkyi jo ongelmien määrittelyssä, eli koronavirustilanteen pitäminen innoittajana käsitellä jotain itselle tärkeää poliittista ongelmaa:

”Euroalueen rahapolitiikka oli jo ennen epidemian aikaa siirtynyt sivuun mandaattinsa osoittamalta paikalta. Euroopan keskuspankki (EKP) saattoi kyllä kertoa pyrkivänsä noin kahden prosentin inflaatiotavoitteeseensa suurilla osto-ohjelmillaan. Ensi sijassa ne ovat kuitenkin olleet euroalueen reaalityöntöä tukevia ratkaisuja.” (HS 17.5.2020b, Paavo Rautio)

Rautio haluaa käsitellä tekstissä Euroalueen rahapolitiikkaa ja velkaantumiskäytäntöjä, ja perusteluidensa tukena hän käyttää läpi kolumnin koronavirusta viittaamalla epidemiaan ja sen aiheuttamiin muutoksiin. Koronavirus on siis poliittisen ongelman aikajanalla vain yksi tapahtuma, joka inspiroi kirjoittajaa tarttumaan hänelle tuttuun tai mieleiseen poliittiseen aiheeseen. Koronavirus siis motivoi politisoimaan tiettyjä asiakysymyksiä.

Poliittisten ongelmien kehityksessä syiden diagnosointi tapahtui silloin tällöin myös kokemustarinoiden avulla ja tunteisiin vetoamalla:

”Yksi työnsä menettäneistä oli radio-ohjelmaan soittanut tatuoiija ja taidekoulun opettaja Michelle. Hän oli yrittänyt hakea työttömyyskorvausta, mutta byrokraattisen virheen vuoksi sitä ei myönnetty. Michellen oli käsketty valittaa päätöksestä – faksilla. Liitteeksi vaadittiin kahden vuoden verotiedot. ”Ainoa faksi, jonka onnistuin löytämään, on läheisessä apteekissa”, Michelle kertoi epätoivoa äänessään.” (HS 21.4.2020a, Anna-Sofia Berner)

Berner perustelee koronaviruksesta aiheutunutta luottamuspulaa Yhdysvalloissa kertomalla esimerkin tapahtumasta, joka kuvaa hänen mielestään valtion epäluotettavuutta yksittäisen ihmisen kokemuksen kautta. Kokemus toimii siis syynä epäluottamukselle. Kyseessä on induktiivinen päättelyketju, eli yleistetään ilmiö yksittäisen esimerkin kautta.

Poliittisten ongelmien kehityksessä moraaliset arvostelmat ovat pääasiassa yhteiskunnallisia vetoamuksia. Kolumnistit kirjoittavat jostakin poliittisesta ongelmasta ja pyrkivät

luonnollisesti vakuuttamaan muutkin asian tärkeydestä, aivan kuten syiden diagnosoinnissakin pyrittiin. Moraalisten arvostelmien esittämisessä on kuitenkin mukana enemmän tunteisiin vetoamista. Tavoitteena on myös osoittaa, että käsillä oleva poliittinen ongelma ja sen ratkaiseminen on tärkein osa toimivaa yhteiskuntaa. Kolumnistit saattavat vedota esimerkiksi ihmisten arvopohjaan ja ideologiaan. Toisaalta luottamusta ja vetoamusta esitetään paikoitellen myös suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa kohtaan, kuten fyysisen terveyden uhan ja arjen ja selviämisen kehyksissä. Vallankäyttö sijoittuu kehyksessä fyysisen terveyden uhan kehyksen ja arjen ja selviämisen kehyksen väliin. Kolumnistit käyttävät asiantuntijuuteen perustuvaa valtaa, mutta julkisessa keskustelussa toisenlainen asiantuntijuus, eli terveydenhuoltoon liittyvä asiantuntijuus, saa enemmän huomiota. Sen vuoksi poliittisten ongelmienkin kehyksessä pyritään vetoamaan tunteisiin samoin kuin arjen ja selviämisen kehyksessä. Jotta oma asiantuntijanäkökulma saisi poliittista tilaa, on pyrittävä saamaan valtaa myös kehystämällä taitavasti ja mediatilan vallan kautta.

Moraaliset arvostelmat eroavat syiden diagnosoinnista latautuneemmilla ja vahvempia sanoja käyttävällä argumentoinnillaan. Esimerkiksi seuraavassa sitaatissa kolumnisti perustelee käsittelemänsä poliittisen ongelman vakavuutta kuvaamalla sen olevan koko yhteiskunnan perusta:

”Yritystukia ei tarvita vain yritysten takia vaan siksi, että ne tukevat koko kansakunnan toipumista kriisin jälkeen. Kriisistä selviytyneet yritykset pystyvät tarjoamaan työtä ja hyvinvointia ahdingon hellittäessä. Kyse on suomalaisen hyvinvointimallin rahoituksen turvaamisesta.” (HS 4.5.2020c, Mikael Pentikäinen)

Pentikäinen perustelee tarvetta tukea ja elvyttää poikkeusaikana kärsineitä yrityksiä kertomalla, millainen yhteiskunnallinen merkitys yrityksillä on. Hän luo asetelman, jossa koronavirus näyttäytyy kriisinä ja siitä selvinneet yritykset tienä ulos ahdingosta. Sitaatti kuvastaa hyvin tilannetta, jossa moraalinen arvostelma tehdään vahvistamalla käsillä olevan aiheen statusta ja merkitystä, eli tässä tapauksessa yritysten asemaa yhteiskunnassa. Pentikäinen on Suomen Yrittäjien toimitusjohtaja, mikä kertoo paljon hänen agendastaan tekstiä kirjoittaessa. Aineistosta kävi ilmi, että todennäköisesti kirjoittajan ollessa jollakin alalla asiantuntija-asemassa, hän esittää todennäköisemmin kärkevämpiä mielipiteitä ja

ratkaisukeskeisempiä edotuksia. Erityisesti tämä näkyi tarkasteltaessa Helsingin Sanomien vieraskynä-kolumneja, joita kirjoittaa toimituksen ulkopuoliset asiantuntijat.

Toisin kuin arjen ja selviämisen kehyksessä, poliittisten ongelmien kehyksessä ei paneuduta niinkään yksilönvastuuseen ja arkeen vaan päinvastoin yhteiskunnalliseen vastuuseen. Esimerkiksi tässä sitaatissa koronaviruksesta aiheutuvia sosiaalisia seurauksia ei käsitellä yksilön kärsimyksen kautta, vaan kerrotaan kansallisesta kriisistä:

”Ahdistus, kuormitus ja näköalattomuus on osassa kodeista onneksi vain tilapäistä. Mutta vielä näkymättömässä tulevaisuudessa lymyää vastaus siihen, kuinka syviksi ongelmat osalla ihmisistä ehtivät mennä ja kuinka pitkäkestoisia seurauksia keväästä on hyvinvoinnin ja mielenterveyden kannalta. Koronavirusepidemiaa ja 1990-luvun lamaa on monin osin epätarkoituksenmukaista vertailla keskenään. Mielenterveyden kohdalla 1990-luvun kriisistä opittu kuitenkin pätee nykyajassakin: välittömiä vaikutuksia tulee nopeasti, mutta pitkäaikaiset ja mahdollisesti ylisukupolviset vaikutukset nähdään vasta viiveellä.” (HS 24.5.2020a, Anu Ubaud)

Moraalinen arvostelma tehdään sitaatissa rationaalisuuden kautta. Koronaviruksen katsotaan aiheuttavan mielenterveyden ongelmia kansanterveyden tasolla samalla tavalla kuin 1990-luvun lama aikanaan. Ubaud vetoaa siis arvostelmassaan niihin kustannuksiin, joita poikkeusajasta johtuvat mielenterveysongelmat aiheuttavat tulevaisuudessa. Vetoamalla asian yhteiskunnallisiin kustannuksiin halutaan herätellä lukija ymmärtämään, miksi kyseessä on tärkeä ja vakava ongelma.

Moraalisia arvostelmia tehdään poliittisten ongelmien kehyksessä myös vetoamalla ihmisten arvoihin ja ideologioihin, johonkin ylevään ajatukseen siitä, mikä on oikein ja tärkeää:

”Merkittävä joukko itsetietoisia kaikenkietäjiä on nyt somessa sitä mieltä, että koronakriisi on globalisaation ja vähintäänkin Euroopan unionin loppuhenkäys. Viruksen on julistettu johtavan kansallisvaltion voittoon pyhässä taistelussa pahansuopaa maapalloistumista vastaan. – – Lopulta suljetaan oma kotipiha naapureilta tai sinetöidään välivet kiinni talon sisälläkin. Käsitys ”oman heimon” olemuksesta kapenee sitä mukaa kun reviirejä pienennetään.” (YLE 3.4.2020, Matti Mörttinen)

Sitaatissa Mörttinen haluaa puolustaa ylikansallisia yhteisöjä, globalisaatiota ja Euroopan Unionia, jotka hänen mukaansa nähdään ongelmina koronaviruksen nostaessa kansallismielisyyden ihannointia. Mörttinen haluaa vakuuttaa lukijan siitä, että nationalismiin kannattaminen ei ole järkevää, vaan suoraan sanonutta hieman hölmöä. Hän kutsuu kannattajia ”itsetietoisiksi kaikenkietäjäiksi”, eli ottaa vähättelevän asenteen heitä kohtaan. Tavoitteena on paljastaa kyseisen ideologian ohuus ja puolustaa Euroopan Unionia luomalla vaikutelma siitä, että globalisaation kannattaminen on parempi aate.

Kritiikin esittäminen viranomaisia kohtaan ei ollut kovin yleistä poliittisten ongelmien kehyksessä, vaan arvostelmat suunnattiin jokseenkin epämääräisesti yhteiskuntaan ja arvopohjaan. Kun kritiikkiä kuitenkin esitetään, se tehdään nokkelin sanankääntein:

”Perheet ovat kärvistelleet halkaistuna ja yritykset tehneet hidasta kuolemaa ilman asiakkaita, koska kaikki uskoivat, mitä sanottiin. Suomalaiset ovat sellaisia, nöyriä ja rauhallisia hallintoalamaisia. Kun esivalta töppää, täällä eivät pala kaduilla autot vaan makkaranuotiot korven kätköissä. Se on hieno ominaisuus, jonka soisi säilyvän. Se vaatii kuitenkin sen, että luottamus säilyy.” (YLE 10.5.2020, Pekka Juntti)

Juntti on yksi koko aineiston selvästi kriittisimmistä kolumnisteista hallituksen asettamia rajoituksia kohtaan. Kevään keskustelussa niin sanotussa ensimmäisessä koronavirusaallossa kritiikkiä näkyi vielä todella vähän. Tästä syystä Juntin kritisointi on luultavasti naamioitu kirjallisesti tunteikkaaksi, suorastaan pakinalta tuntuvaksi tekstiksi. Moraalinen arvostelma tehdään kuvailemalla, kuinka heikosti yhteiskunnalla menee. Hän osoittaa turhautumisensa suomalaiseen sääntöuskovaisuuteen. Kritiikki on hienovaraista, ja piileekin yksinomaan tehdyissä moraalisisissa arvostelmissa. Kritiikin motiivi lienee Juntin kohdalla hänen asuinpaikkansa, Ruotsin Haaparanta. Rajoitukset Tornion ja Haaparannan välillä ovat olleet konkreettisia, kun kaksoiskaupunki on Juntin mukaan halkaistu.

Poliittisten ongelmien kehyksessä on havaittavissa myös samanlaisia moraalisia arvostelmia, mitä fyysisen terveyden uhan ja arjen ja selviämisen kehyksissä. Loppujen lopuksi luottamus viranomaisiin ja valtioon säilyy:

”Tällä hallituksella on hyvät edellytykset tehdä rohkeita päätöksiä ja selvitä poikkeuksellisen vaikeasta tulikokeestaan. Rohkaisevaa on, että hallitus ja oppositio sekä

työmarkkinajärjestöt ovat vakavassa tilanteessa kyenneet hyvään yhteistyöhön. Konsensus on tehnyt paluuta.” (HS 24.3.2020a, Sixten Korkman)

Sitaatissa piilee vetoamus viranomaisiin ja hallitukseen. Korkman osoittaa luottavansa hallitukseen poikkeusoloista selviämisessä. Kolumninsa otsikossa hän nimittää koronaviruskriisiä ”talouspoliittiseksi tulikokeeksi”. Hän kehuu hallitusta kertomalla, että uskoo sillä olevan hyvät edellytykset selvitä kriisissä. Moraalinen arvostelma siis on, että kriisistä selviäminen kunnialla on ensisijaisesti kiinni siitä, miten talouspolitiikka hoidetaan. Konsensuksen paluun ylistäminen on samalla myös kehotus hallitukselle ja oppositiolle toteuttaa tätä konsensusta kriisinhallinnassa.

Korkman on pitkän linjan talouspoliittinen vaikuttaja ja häntä voidaan pitää talouspoliittisena asiantuntijana. Asiantuntijuus korostuu, kun tarkastellaan poliittisten ongelmien kehityksessä esiintyviä parannuskeinojen ehdottamista. Asiantuntijuus tai tunnettuus saa kolumnistit selkeästi esittämään enemmän parannuskeinoja. Korkmanin ohella esimerkiksi Sture Fjäder, joka oli kolumninsa julkaisuajanaan ehdolla uudelleenvalittavaksi Akavan puheenjohtajaksi, esittää runsaasti parannuskeinoja. Tähän vaikuttaa kiistatta asema poliittisena henkilönä ja ehdolla oleminen vaaleissa. Fjäderin kolumnissa esitetään muutenkin poliittisten ongelmien kehitykselle tyypillisiä parannuskeinoja. Hän korostaa talouden ja yritysten merkitystä kriisin jälkeisessä jälleenrakennuksessa ja puhuu osaamisen ja työn tärkeydestä:

”Työn tekemisen ja yrittäjyyden kannustamisen merkitys on Suomen jälleenrakentamisessa oleellista. Meidän pitää keskittyä toimenpiteisiin, jotka luovat uutta sekä vahvistavat osaamista ja työllisyyttä.” (HS 13.5.2020, Sture Fjäder)

Talouteen liittyvät parannuskeinot ovat kaikkein yleisimpiä poliittisten ongelmien kehityksessä, ja siihen luokkaan myös Fjäderin sitaatti osuu. Sitaatista näkyy myös, kuinka vaaleissa ehdolla oleminen kannustaa tarjoamaan parannuskeinoja mahdollisimman laaja-alaisesti. Fjäderin ehdotukset ovat kuitenkin melko yleisiä ja abstrakteja. Tällainen ilmiö on yleinen poliittisten ongelmien kehityksessä. Ongelmia pystytään määrittelemään lukuisia, mutta parannuskeinot jäävät vähäiseksi ja jossain määrin abstrakteiksi, ideologiseksi toiveiksi siitä, mihin suuntaan yhteiskuntaa pitäisi kehittää.

Parannuskeinojen jääminen abstraktille tasolle korostuu läpi poliittisten ongelmien kehysten. Konkreettisia ratkaisuja tai tarkasti määriteltyjä toimintatapoja ei esitetä, vaikka ongelmat olisi kolumnissa määritelty huolitellusti. Parannuskeinoissa puhutaan yhteistyöstä, jälleenrakennuksesta ja paremmasta maailmasta. Ilmiö näkyy esimerkiksi seuraavassa sitaatissa:

”Vielä emme tiedä, mitä vaikutuksia kriisipaketilla on pidemmällä aikavälillä. Sen soisi vahvistavan yhteistyön ja sopimisen kulttuuria esimerkiksi populismin ja nationalismien torjumisessa sekä monen kesken kansainvälisen järjestelmän edistämiseksi pandemian jälkeisessä maailmassa.” (HS 20.3.2020, Jarkko Eloranta)

Sitaatista huomaa, että myös parannuskeinoja esittäessä koronavirus toimii ikään kuin kimmokkeena sen pohtimiselle, millainen olisi parempi maailma ja mitä sen eteen voisi tehdä. Pandemia ja poikkeusaika saa siis kolumnistit pohtimaan, mitä tulisi parantaa sen teeman osalta, jota he käsittelevät tai jota he edustavat. Katse on jo suunnattu pandemian jälkeiseen aikaan:

”Ymmärrän, että työehtosopimusneuvottelut ovat vaikeat tilanteessa, jossa tulevasta ei tiedä kukaan. Vientialojen merkitys kansantaloudelle on helppo osoittaa luvuin, mutta luulisi korona-ajan paljastaneen kasvatusalan merkityksen. Opettajakunta kannattaa pitää yhtä pätevänä kuin tähänkin asti.” (YLE 12.4.2020, Tommi Kinnunen)

Kinnunen argumentoi, että koska koronavirustilanne on osoittanut jälleen kasvatusalan merkityksen ja tärkeyden, tulisi siihen panostaa koronakriisin jälkeen entistä enemmän. Jälleen parannuskeino esitetään kuitenkin vain toiveena ja kehotteena huomioida asia.

Parannuskeinojen ehdottamisessa näkyy myös luottamus oikeusvaltion, yhteiskuntaan ja ylipäätään Suomen kykyyn ja valmiuteen selvitä pandemiasta. Kuten seuraavassa sitaatissa, kriisin uskotaan myös vahvistavan poliittista päätöksentekokykyä:

”Yhteiskunnan resilienssi edellyttää ennen kaikkea poliittista päätöksentekokykyä. Suomessa se on viime vuosina takkuillut. Tiukan paikan tullen Suomen poliittinen järjestelmä on silti päätöksiskykyinen, kuten viime kuukausina olemme voineet todeta.” (HS 5.5.2020a, Sixten Korkman)

Sitaatissa ei suoraan ehdoteta parannuskeinoa, mutta siitä käy ilmi luottamus Suomen kykyyn selvitä kriiseistä. Tällainen parannuskeinojen ehdottaminen on hyvin samankaltaista, mitä arjen ja selviämisen kehyksessä havaittiin. Yhdessä selviäminen ja suomalainen sisu nähdään ratkaisun avaimina myös koronaviruskriisissä. Poliittisten ongelmien kehys ei yhtä suoranaisesti yhdy tähän ajatukseen, mutta yhtäläinen toiveikkuus on joissakin kolumneissa havaittavissa.

Parannuskeinoja esitetään poliittisten ongelmien kehyksessä myös sillä verukkeella, että kolumnistin ideaan tarttuminen tukisi koronaviruksen terveydellisiä puolia. Näin ollen parannuskeino asettuu tukemaan fyysisen terveyden uhan valtakehystä. Valtakehystä tuetaan esimerkiksi näin:

”Testaamisen avulla viruksen kantajat voitaisiin eristää, jolloin viruksen leviäminen hidastuisi. Terveet – sekä taudin sairastaneet ja immuniteetin kehittäneet – voisivat palata töihin.” (HS 28.3.2020b, Juhana Siljander)

Siljander perustelee kolumnissaan, miten koronavirustestauksen lisääminen olisi kannattavaa. Yksi keino perustella tätä on tukeutua juuri viranomaisten ajamaan terveystarkkailuun huomauttamalla, että testaus ajaisi myös kansanterveydellisiä tavoitteita. Toisaalta kolumnissa todetaan jo otsikossa, että testaus hyödyttäisi taloutta. Testaamiskapasiteetin lisääminen on siis parannuskeino kaikkiin mahdolliseen koronaviruksen aiheuttamiin ongelmiin.

Kaikkiaan poliittisten ongelmien kehyksessä parannuskeinojen ehdottaminen jää melko suppeaksi. Ajatuksia ja ehdotuksia siitä, mihin suuntaan politiikkaa pitäisi viedä tai yhteiskuntaa rakentaa, esiintyy jonkin verran, mutta konkreettisia keinoja ei tuoda ilmi. Toisaalta he eivät voikaan esittää parannuskeinoja niihin asioihin, joista he kirjoittavat, sillä ensisijainen tehtävä on saada ylipäätään oma näkökulma puheenaiheeksi julkisessa keskustelussa. Valtakehysten eli fyysisen terveyden uhan kehysten kanssa ei uskalleta olla radikaalisti eri mieltä, vaan terveystarkkailu asetetaan vähintään alitajuisesti prioriteetiksi. Rajoitukset hyväksytään pääasiassa, mutta samaan aikaan esitetään pieni toive siitä, että muitakin näkökulmia huomioitaisi, varsinkin sitä, joka sopii omaan agendaan:

”Nykytilanteessa on kuitenkin parhaan empiirisen tiedon valossa hyvä syy rajoittaa tilapäisesti laillisia oikeuksia kansalaisten moraalisten perusoikeuksien turvaamiseksi.” (HS 1.4.2020b, Antti Kauppinen & Simo Kyllönen)

”Maailma on kriisin jälkeen erilainen kuin ennen. Katse ei voi olla pelkästään terveyskriisissä, sen ensisijaisuudesta huolimatta” (HS 27.3.2020 Jan Vapaavuori)

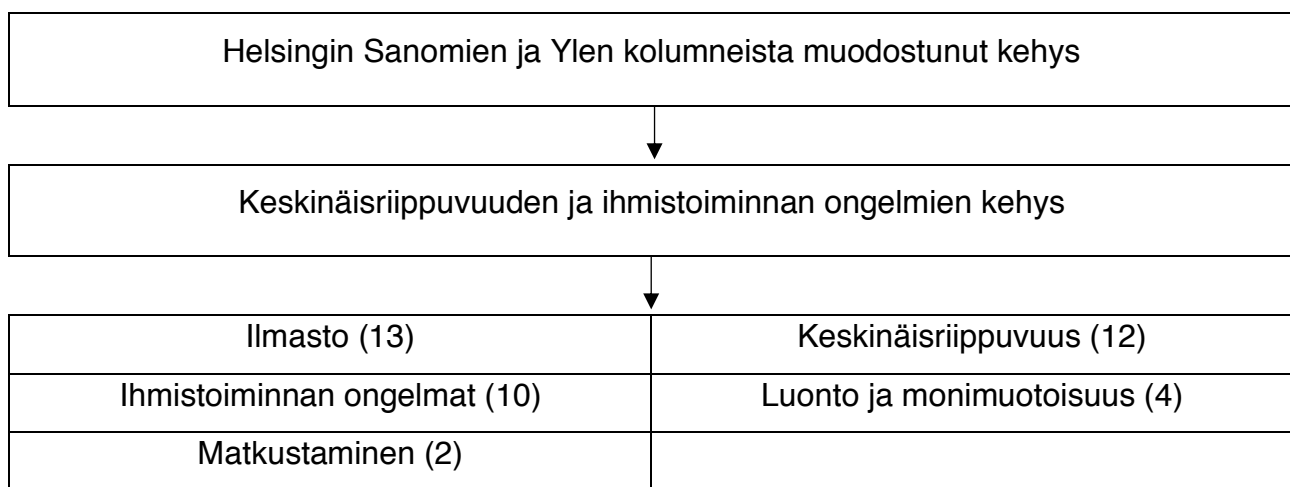
Kauppinen ja Kyllönen kirjoittavat, miten laillisten oikeuksien rajoittaminen sopii poikkeusaikaan. Vapaavuoren tekstissä näkyy, miten tämä näkökulma hyväksytään, vaikka toiveissa olisi kiinnittää huomiota myös kriisin muihin puoliin. Tämä asetelma tiivistää hyvin poliittisten ongelmien kehyksen sisällön. Entmanin jaottelu näkyy poliittisten ongelmien kehyksessä jälleen omanlaisenaan: kehyksessä määritellään tarkasti ongelmia ja diagnosoidaan syitä. Kuitenkin moraalisten arvostelmien esittäminen muodostuu kehyksessä tavaksi ilmaista mielipiteet ja tunteet, ei parannuskeinojen esittäminen. Oman mielipiteen ja ajatuksen ilmi tuominen on siis tärkeämpää, kuin tilanteen ratkaiseminen. Entmanin jaottelun ilmeneminen kehyksessä on kuvattu tiivistetysti taulukossa 3.

Taulukko 3 Entmanin jaottelu poliittisten ongelmien kehyksessä.

Poliittisten ongelmien kehys	
Ongelmien määrittely	<p>Valtakehyksessä asetettu perimmäinen ongelma eli fyysisen terveyden uhka hyväksytään, joskaan ei niin innokkaasti</p> <p>Koronaviruksesta aiheutuneiden poliittisten ongelmien luetteleminen, ongelmien havaitseminen ja tunnistaminen</p> <p>Yhteiskunta vaarassa ja kriisissä, katse jälleenrakennuksessa</p>
Syiden diagnosointi	<p>Tilastolliset ja historialliset faktat, taustojen erittely</p> <p>Koronaviruksen vertaaminen esimerkiksi lamaan, käsitellyn poliittisen ongelman kontekstiin ja mittasuhteisiin asettaminen</p>
Moraaliset arvostelmat	<p>Terveysnäkökulma on ensisijainen, mutta halutaan kiinnittää huomio itselle tärkeisiin aiheisiin</p> <p>Lukijan voittaminen puolelleen, oman argumentin avainasema yhteiskunnan jälleenrakennuksessa ja toimivuudessa</p> <p>Rationaalisuus, hyvinvointivaltio, kustannuksiin vetoaminen</p> <p>Luottamus ja vetoaminen viranomaisiin</p>
Parannuskeinojen ehdottaminen	<p>Kriisin jälkeen jälleenrakennus tulee aloittaa siitä, mitä kolumnisti puolustaa, talouden elvytys, valtion tuki</p> <p>Ideologinen toive siitä, mihin suuntaan yhteiskuntaa tulee kehittää, koronavirus kimmokkeena tarkastella omaa agendaa</p> <p>Epämääräisiä, abstrakteja, omasta agendasta muistuttaminen</p>

6.4 Keskinäisriippuvuuden ja ihmistoiminnan ongelmien kehys

Viimeisenä eli kolmantena kehysten kolumneista muodostuu keskinäisriippuvuuden ja ihmistoiminnan ongelmien kehys. Kehys on luokiteltu viiteen eri aihepiiriin, joita ovat ilmasto, keskinäisriippuvuus, ihmistoiminnan ongelmat, luonto ja monimuotoisuus sekä matkustaminen. Näistä kolme ensimmäistä kattoivat suurimman osan kehysten kolumneista. Kehyksessä on vähemmän luokkia kuin muissa kehyksissä ja se onkin niihin verrattuna suppeampi. Kehyksen sisältö eli luokat ja kolumnien määrä on eritelty tarkemmin kuviossa 5.

Kuvio 5 Keskinäisriippuvuuden ja ihmistoiminnan ongelmien kehys

Kehyksessä koronavirus nähdään ihmisen kestäättömästä toiminnasta aiheutuneena ilmiönä, joka on vain osa ihmiskunnan tuhoon johtavaa kehityskulkua. Virus nähdään esimerkkinä siitä, mitä tapahtuu kun luontoa ei kunnioiteta ja monimuotoisuus kaventuu. Ilmiötä käsitellään osana ilmastokriisiä ja näkemys on, että näin suuria poliittisia kokonaisuuksia tulisi ratkoa globaalisti, sillä kaikki valtiot ja ihmiset ovat toisistaan riippuvaisia. Koronavirusta ei nähdä kehyksessä ensisijaisena ongelmana, vaan ihmisten käyttäytyminen.

Ilmastonmuutoksesta puhuttaessa, koronavirus näyttäytyy useissa teksteissä esimerkkitilanteena päästöjen vähenemisestä. Poikkeusaika antaa siis tarttumapinnan puhua ilmastonmuutoksesta jälleen uudesta näkökulmasta:

”Koronaviruskriisi osoittaa, ettei pelkillä päästövähennyksillä enää päästä toivottuun tulokseen vaaralliseksi katsotun ilmaston lämpenemisen estämisessä. Ilmassa on jo nyt liikaa hiilidioksidia, eikä se poistu sieltä pitkään aikaan, vaikka koko maailma suljettaisiin.” (HS 30.5.2020b, Atte Korhola)

Koronavirus toimii Korholan kolumnissa inspiraatiota käsitellä ilmastonmuutosta. Ilmastonmuutokseen liittyviä kysymyksiä siis politisoidaan kehyksessä koronaviruksen varjolla. Kuten poliittisten ongelmien kehyksessä, keskinäisriippuvuuden ja ihmistoiminnan ongelmien kehyksessä pandemiaa käytetään keinona politisoida omaa ajatusmaailmaa tukevia teemoja. Samankaltainen logiikka näkyy puhuttaessa matkustamisesta:

”Nyt kun minun on ollut pakko luopua lentämisestä, on ollut ilo huomata, ettei henkilökohtaista maailmanloppua tullutkaan. Pystyn elämään ilman lentämistä. Toisaalta, kun lento liikenne joskus tulevaisuudessa palautuu normaaliksi, olen varmasti ensimmäisten joukossa varaamassa lentoja. Lopetan vapaa-ajan lentomatkailun vasta silloin, kun siihen ohjataan. Niin kuin nyt.” (HS 24.4.2020a, Vilma Timonen)

Timonen osoittaa tekstissään poliittisen ohjauksen olevan tärkeä tekijä lentomatkustukseen liittyvissä kysymyksissä. Hän käyttää itseään ja tapaansa matkustaa paljon esimerkkinä siitä, miten matkustuksen rajoittaminen tai ohjaaminen on ainoa keino saavuttaa toivottu lopputulos ilmaston lämpenemisen ehkäisemiseksi. Koronaviruksesta aiheutuneet rajoitteet nähdään siis ilmaston kannalta positiivisina elementteinä.

Keskinäisriippuvuuden ja ihmistoiminnan kehyksessä käsitellään myös monimuotoisuuteen ja luonnonsuojeluun liittyviä kysymyksiä. Toisin kuin ilmastonmuutoksen kohdalla, koronavirus on tämän teeman kohdalla toiminut ennemmin herättelijänä ongelmalle. Koronaviruksen syntymään vaikuttaneet villieläintorit ja tuotantoeläinten kohtelu mietityttävät kolumnisteja. Kuitenkin monimuotoisuuteen liittyvien laiminlyöntien nähdään olevan syy virukselle pikemminkin kuin yksittäinen villieläintorilla tapahtunut ikävä sattuma:

”Monimuotoisissa yhteisöissä lajien väliset vuorovaikutussuhteet – loisinta, saalistus ja kilpailu – säätelevät tehokkaasti populaation kokoa ja ylläpitävät monimuotoisuutta. Lajikato häiritsee näitä säätelymekanismeja ja mahdollistaa yksittäisten lajien nopean runsastumisen. Samat ekologiset säännöt pätevät taudinaiheuttajiin. Kilpailu isäntien

tarjoamista resursseista on tehokas tautikantoja säätelevä mekanismi. Huhtikuussa Science-lehdessä julkaistun tutkimuksen mukaan kausivaihtelu näkyy nykyisessä koronavirusepidemiassa vasta kahden vuoden kuluttua, kun immuniteettia tautia vastaan on kehittynyt joko sairastamisen tai rokotteen kautta. Kausivaihtelu vaikuttaa niin luonnonlajien kuin taudinaiheuttajienkin populaatioihin ja niiden dynamiikkaan. Kausivaihtelun puuttuminen uusia isäntälajeja tartuttavilla viruksilla selittyy osin alkuvaiheen rajulla populaation kasvulla, jonka immunologisesti naiivi, suuri isäntäpopulaatio – kuten tällä kertaa ihmiset – mahdollistaa.” (HS 9.5.2020a, Anna-Liisa Laine & Jarno Vanhatalo)

Sitaatissa Laine ja Vanhatalo selittävät, miten ihmispopulaation räjähdysmäinen kasvu ja elintilan valtaaminen maapallolta mahdollistaa virusten siirtymisen lajista toiseen entistä paremmin. Kirjoittajat ovat ekologisen muutoksen asiantuntijoita, mikä näkyy heidän tekstissään. Kehyksessä halutaan tarkastella kriisiä ylätasolla – keskinäisriippuvuuden ja ihmistoiminnan ongelmien kehys on kaukana arjen ja selviämisen kehyksestä. Kehyksessä ei mietitä, miten virus vaikuttaa ihmisen toimintaan vaan nimenomaan siihen, miten ihmisen toiminta on vaikuttanut viruksen syntyyn:

”Luonto ei ole mikään meistä erillinen kasvien ja eläinten reservaatti, kansallispuisto Nuuksiossa, jonne voi nyt kipittää pakoon koronaa. Ei, sillä luonto ja ihmiskulttuuri elävät sulautuneena yhteen. Ehkeivät kiinalaiset villieläintorit olleet viruksen sikiämispaikka, tai sitten olivat, kukaan ei tätä kirjoittaessa tiedä. Aiemmin epidemioiden elatusalustana ovat kuitenkin toimineet raha ja ahneus.” (YLE 25.3.2020, Asta Leppä)

Leppä kritisoi ihmisen hänen mukaansa vääristynyttä luontosuhdetta, jossa luonnon ajatellaan olevan erillinen paikka, jonne voi paeta maailmalla tapahtuvia asioita. Hän katsoo tämän ajatustavan rahan ja ahneuden siivittämänä johtaneen ihmiskunnan kriisitilaan.

Keskinäisriippuvuuden luokassa pyritään myös osoittamaan, että koronavirus ei ole vain yksittäinen tapahtuma maailmassa. Sen ajatellaan olevan yksi esimerkki maailmalla tapahtuvista kriiseistä. Kriisien hallinnan yhteydessä sillä on merkitystä, nähdäänkö tilanteet ylikansallisina ongelmina vai valtiollisina kriiseinä. Keskinäisriippuvuuden ajatuksen mukaan ongelmat ovat globaaleja:

”Mutta aina kun kulloinenkin heikoin on karsittu pois, tulee tilalle toinen. Siitä, joka viimeksi oli toiseksi heikoin, on nyt tullut heikoin, joka puolestaan pitää karsia pois. Lopulta on jäljellä

kaksi, joista jompikumpi poistaa toisen. Jotta emme päätyisi niin pitkälle, kannattaa meidän muistaa, että tulevaisuudessakin olemme keskinäisriippuvaisia niin wuhanilaisten, lombardialaisten kuin kittiläläisten kanssa. Keskinäisriippuvuuden hallintaan hyviä välineitä ovat YK, EU ja mitä niiden jatkoksi tai tilalle tuleekin.” (YLE 3.4.2020, Matti Mörttinen)

Sitaatissa Mörttisen tavoitteena on muistuttaa keskinäisriippuvuudesta jokaisen ongelman taustalla. Hän vihjaa tekstillään, että koronavirus ei ole ensimmäinen eikä viimeinen kriisi, ja sen vuoksi tulisivat tarkastella, miten ihmiskunta toimii yhdessä kohdatessaan kriisejä. Keskinäisriippuvuuden ja ihmistoiminnan ongelmien kehystä voisi pitää toisena ääripäänä arjen ja selviämisen kehukseen verrattuna. Siinä missä arjen ja selviämisen kehys käsittelee arkisia asioita ja pitää koronavirusta ensisijaisesti terveyden vaarantavana tekijänä, keskinäisriippuvuuden ja ihmistoiminnan ongelmien kehys tarkastelee ihmiskunnan ja koko maailman tason ilmiöitä ja pitää näitä asioita ongelmina, joista koronaviruskriisi on seurannut. Poliittisten ongelmien kehys sijaitsee jossain kohtaa näiden ääripäiden välissä. Sekä poliittisten ongelmien että keskinäisriippuvuuden ja ihmistoiminnan ongelmien kehyksessä tavoitteena on politisoida koronavirukseen liittyvää keskustelua terveystieteiden ulkopuolelta. Jälkimmäisessä politisointi ulottuu syvemmälle tarkastelemalla maailmaa synkemmin. Jälleenrakennuksesta ei puhuta, vaan huomio kiinnitetään siihen kuinka jo nykyinen länsimainen elämäntapa on kestävä.

Keskinäisriippuvuuden ja ihmistoiminnan ongelmien kehyksessä on runsaasti asiantuntijoita luonnontieteiden alalta. Jälleen kolumnistit käyttävät siis asiantuntijavaltaa, mutta joutuvat kilpailemaan terveydenhuoltoalan asiantuntijoiden kanssa näkökulman tärkeydestä julkisessa keskustelussa. Toisaalta kehyksessä ilmastonmuutoksesta ja ympäristöongelmista kirjoittavat myös niin sanotut tavalliset kolumnistit. Ilmasto- ja ympäristötietoisuus on suomalaisessa yhteiskunnassa melko hyvällä tolalla. Tähän vaikuttaa selkeästi teoreettisessa viitekehyksessä käsitelty asiantuntijoiden portinvartija-aseman poistuminen, josta Susskind ja Susskind puhuvat (2015). Vaikka kaikki kolumnistit eivät ole luonnontieteiden alan asiantuntijoita, he ovat silti perehtyneet aiheeseen niin paljon, että näkevät koronaviruksen jatkumona ympäristöongelmille ja haluavat politisoida tätä näkökulmaa.

6.4.1 Entmanin jaottelu kehyksessä

Entmanin jaottelun ensimmäinen osa eli ongelmien määrittely on jälleen keskeinen tekijä keskinäisriippuvuuden ja ihmistoiminnan ongelmien kehyksessä. Jokainen kehys muodostuu tutkimuksessa pääasiassa ongelmien määrittelyn kautta. Tässä kehyksessä ongelmana pidetään ensisijaisesti ihmistoimintaa. Ajatuksena on, että toimimalla itsekkäästi ja kestävästi ihmiset edesauttavat ilmastonmuutosta, mikä nähdään synonyymina maapallon vähittäiselle tuhoutumiselle. Etenkin länsimaalainen saastuttava kulutusyhteiskunta saa osakseen kritiikkiä. Koronaviruksen katsotaan olevan vain yksi kriisi suuremmissa kriisien sarjassa. Tiedossa uskotaan olevan vielä synkemmät ajat ja useampia kriisejä, jos luonnonvarojen käyttö ja ilmaston lämpeneminen jatkuu samalla tavalla. Esimerkiksi tässä sitaatissa ongelmaksi mainitaan ihmisen aiheuttamat ympäristömuutokset:

”Tämä koronaviruspandemia ei ole ensimmäinen eikä viimeinen tautiaalto, jonka taustalla ovat ihmisen aiheuttamat ympäristömuutokset” (HS 9.5.2020a, Anna-Liisa Laine & Jarmo Vanhatalo)

Laine ja Vanhatalo haluavat tehdä selväksi, että tartuntataudit tulevat leviämään jatkossakin ihmisen vaikutuksen takia eikä koronavirustilanne ole mitenkään poikkeuksellinen kriisi. Keskinäisriippuvuuden ja ihmistoiminnan ongelmien kehyksessä ongelmaksi määritellään juuri tällaisia asioita, kuten ympäristön muutos ja monimuotoisuuden kaventuminen. Suuremmissa mittakaavassa sillä tarkoitetaan ihmisten näköalattomuutta ja puutteellista kykyä tarkastella maapallon ongelmia suuremmissa mittakaavassa. Halu torjua koronavirusta hanakasti ja suhtautuminen sen aiheuttamaan kriisiin nähdään jopa ongelmana, sillä sen ajatellaan paljastavan ihmisen olevan kykenevä torjumaan joitain kriisejä, mutta olevan haluton torjumaan toisia:

”Ihmiskunta on ryhtynyt koronan vastaiseen taisteluun päättäväisesti ja kattavin toimin. Tätä kaikkea on ollut surullista seurata. Nyt näkyy nimittäin kirkkaasti se, että maapallon suurimpien ongelmien ratkaisemiseksi tällaista päättävää ja yksituumaisuutta ei ole saatu synnytettyä.” (YLE 2.4.2020, Pekka Seppänen)

Seppänen harmittelee, että samanlaista innokkuutta muiden maapallon kriisien ratkaisemiseen ei löydy, kuin koronaviruksen kohdalla. Koronaviruksesta aiheutuva uhka on niin konkreettinen, että sitä vastaan on helpompi lähteä tekemään toimenpiteitä, kuin esimerkiksi ilmastonmuutosta vastaan. Ongelmaksi määritellään myös ajatus ”uudesta normaalista”, termistä, jota käytettiin lukuisasti esimerkiksi arjen ja selviämisen kehyksessä kuvaillessa uutta arkea. Termin ongelmallisuutta avataan seuraavassa sitaatissa:

”Me olemme nyt ja huomenna ja ensi viikolla, ensi kuussa ja ensi vuonna. Aika ei ole pysähtynyt tai kadonnut, vaan monimuotoisuus-, ilmasto- ja muut ympäristökriisit raskuttavat eteenpäin ”vanhan normaalin” mukaan. – – Mutta pandemian synnyttämä mullistusfantasia ei ole harmiton. Se passivoi.” (YLE 31.5.2020, Kati Kelola)

Kelolan mielestä koronavirustilanne on saanut ihmiset unohtamaan maapallon vanhat ongelmat. Puhe uudesta normaalista on haitallista, koska vanhan normaalin ongelmat ovat vielä samalla tavalla läsnä. Pandemian nähdään passivoivan ihmisiä ja vähentävän halukkuutta torjua laajamittaisempia kriisejä.

Syiden diagnosoinnissa korostuu keskinäisriippuvuuden ja ihmistoiminnan ongelmien kehyksessä ilmiöiden perinpohjainen analyysi. Varsinkin asiantuntijapuheenvuoroissa on perusteltu todella tarkkaan omia väitteitään, eli ongelmiksi määriteltäviä asioita. Esimerkiksi suurtuotannon ongelmallisuutta perustellaan tällä tavalla:

”Lihan suurtuotanto on rakenteellinen ongelma muuallakin kuin Kiinassa. Väestön määrän lisääntyessä kaupungitkin kasvavat ja ruoantuotannon näennäistä tehokkuutta lisätään. Aiempaa tehokkaampi lihantuotanto heikentää pienviljelyn kannattavuutta, ja monien viljelijöiden on pakko muuttaa kaupunkeihin. Slummeissa työttömät hankkivat elantonsa miten hankkivat. Joissain tapauksissa he menevät teollisuuden palvelukseen tai nälkäpalkalla maatalouden suurtuotantoon, kuten Etelä-Euroopan kasvihuoneille.” (HS 11.5.2020, Ilkka Herlin)

Herlin tukee argumenttiaan kuvailemalla perinpohjin prosessia, joka tekee suurtuotannosta ongelmallisen. Iso osa hänen kolumnistaan on määritelty syiden diagnosoinniksi. Oletettu vaatimus faktoista lienee peräisin siitä, että kehyksessä käsitellään paljon asioita, joiden ei katsota olevan mielipidekysymyksiä vaan objektiivisia totuuksia maapallon tilasta. Kirjoittajatkin nostavat itsensä aiheen yläpuolelle, toimimalla vain sanansaattajina, ikävien

uutisten kertojana. Kehyksessä ajatellaan, että ongelmat piilevät syvällä rakenteissa ja vaikuttavat laajuudessaan globaalisti. Kirjoittajat ottavat osaa koronaviruskeskusteluun kertoakseen totuuden.

Syiden diagnosoinnissa keskitytään yksittäisten ongelmien lisäksi tarkastelemaan ylipäätään kriisien vaikutusta maailmaan ja todellisuuteen. Esimerkiksi Seppänen perustelee, miksi ongelma ei piile yksittäisessä koronaviruskriisissä, vaan maailmanjärjestyksen luonteessa:

"Kriisit pitävät yllä vallitsevaa maailmanjärjestystä. Kriisien ansiosta tavalliset ihmiset eivät koskaan vaurastu. Päinvastoin, tavalliset ihmiset joutuvat aina kriisien hetkellä myymään omaisuuttaan pilkkahintaan niille, joilla on jo ennestään enemmän." (YLE 2.4.2020, Pekka Seppänen)

Seppänen kritisoi talousjärjestelmää, joka on hänen mukaansa luotu vaurastuttamaan rikkaita ja köyhdyttämään huono-osaisia. Syy miksi näin tapahtuu, piilee hänen mukaansa nimenomaan kriiseissä, jotka saavat aina ilmetessään kyseisen kehitystrendin käynnistymään.

Helsingin Sanomien vieraskynä-kolumnien asiantuntijoiden teksteissä korostuu selkeästi syiden diagnosoinnin merkitys, kun taas Helsingin Sanomien ja YLE:n vakituisten kolumnistien teksteissä argumentaatiovoima saavutetaan enemmän moraalisia arvostelmia tekemällä. Syiden diagnosointi on kaikkiaan enemmän järkeen vetoamista, ja moraalisten arvostelmien tekeminen tunteisiin vetoamista. Asiantuntijoiden tekemät moraaliset arvostelmat ovat häilyväisiä eikä niitä ole helppo erottaa syiden diagnosoinnista. Toisaalta näissä kolumneissa moraalinen sävy haetaan tekstiin juuri tieteen kautta:

"Oxfordin yliopiston tuore selvitys paljastaa, että ilmaston kannalta kestävä elvyttäminen hyödyttää yhteiskuntaa muutenkin: se edistää tehokkaimmin investointeja ja työllisyyttä ja siten talouden toipumista." (HS 30.5.2020b, Atte Korhola)

Korholan sanoma on selkeä: tiedemaailma tietää, miten yhteiskunta hyötyy kestävästä toiminnasta, joten on kummallista, että näitä käytäntöjä ei panna toteen. Asiantuntijoiden puheenvuoroissa tiede ja tutkimus ovat ylimpiä auktoriteetteja, joihin luottaminen katsotaan

olevan moraalisesti oikein. Muut kolumnistit luottavat enemmän kovasanaisiin moraalisiin arvostelmiin:

”On kummallista, että romanttisen luonnon palvonnan ja ihannoinnin kääntöpuolena on aina tämä: riisto ja diskriminaatio. Onhan niin, että kun yhteen suuntaan kumartaa, niin toiseen aina pyllistää.” (YLE 25.3.2020, Asta Leppä)

Leppä kritisoi kaksinaismoralismia, joka liittyy ihmisten luontosuhteeseen. Hän tuomitsee ihmisen ympäristölle aiheuttamat haitat vetoamalla ihmisten samanaikaiseen luonnon ihannointiin. Viesti on, että omaa asennettaan ja tekoja tulisi miettiä monelta eri kannalta.

Myös koronavirustilanteen avulla pyritään moralisoimaan ihmisiä esimerkiksi rinnastamalla koronaviruskriisi ja ilmastokriisi toisiinsa:

”Koronavirus talttuu aikanaan, mutta maailmanlaajuinen kriisien aikakausi on vasta aluillaan. On karu tosiasia, että ilmastomuutoksen ja biodiversiteettikadon vaikutukset tulevat olemaan aivan toista mittaluokkaa.” (YLE 23.4.2020, Joonas Hermanni Mäkinen)

Mäkinen pyrkii vetoamaan siihen kurjuuden tunteeseen, josta arjen ja selviämisen kehyksessäkin on puhuttu. Jos ihmiset ovat paniikissa jo koronaviruksen aiheuttamasta poikkeusajasta, millainen paniikki sitten syntyy, kun kriisien määrä vain lisääntyy maapallolla? Mäkisen pyrkimys on herättää ihmiset pelkäämään ilmastokriisistä seuraavia arjen vaikutuksia, jotka eivät välttämättä olisi niin selkeitä ilman pandemiasta aiheutunutta elämän mullistumista. Hieman samalla tavalla, koronaviruskriisiä esimerkkinä käyttäen, jatketaan seuraavassa sitaatissa:

”Samalla käy ilmi, että valtioilla ja politiikalla on kuin onkin valtaa. Voimme oikeasti muuttaa elämäämme, jos haluamme, sen tämä kriisi on ainakin osoittanut. Siksi olen huolissani siitä, että hallitus on jo valmistelemassa prosessia, jonka tarkoituksena on palauttaa ”Suomi kriisin jälkeen kestävä kasvun, korkean työllisyyden ja kestävä julkisen talouden uralle”. Sinne juuri ei pidä palata. Olemme jo kauan tienneet, että tulee ajaa alas turha tuotanto ja kuluttaminen. Nyt olemme sen tehneet, näemme, miten helppoa se on. Ymmärrämme, että tärkein eli elämä jää silloinkin.” (YLE 28.4.2020, Janne Saarikivi)

Saarikivi vetoaa ihmisten kykyyn muuttaa arkeaan kriisissä sekä valtion ja hallituksen kykyyn tehdä kriisille otollista politiikkaa. Jos tämä on mahdollista koronaviruksen kohdalla,

sen tulisi olla Saarikiven mielestä mahdollista myös muiden kriisien kohdalla. Hän pitää typeränä ajatuksena halua palata takaisin niin kutsuttuun normaaliin, sillä hänen mielestään pandemian pitäisi motivoida ja kannustaa kehittämään yhteiskuntaa uuteen suuntaan. Koronaviruskriisi siis osoittaa, että muutoksen voi saada aikaan pakon edessä, joten miksei myös tahdonvoimalla. Saarikivi myös vetoaa lukijaan muistuttamalla, että tärkeintä on elämä, ja sen säilyttämiseksi tulisi tehdä vaikeitakin ratkaisuja.

Keskinäisriippuvuuden ja ihmistoiminnan ongelmien kehyksessä parannuskeinojen ehdottaminen on jossain määrin samanlaista kuin poliittisten ongelmien kehyksessä. Molemmissa kehyksissä teesinä on, että pelkästään terveystieteellinen näkökulma ei pitäisi olla koronaviruskriisin purkamisen lähtökohta. Suuri ero on kuitenkin se, millaisena ongelmana koronaviruskriisi nähdään. Siinä missä poliittisten ongelmien kehys keskittyy parannuskeinoissa näkemään poikkeusajan väliaikaisena tilana, jonka parannuskeino tulee olemaan yhteiskunnan jälleenrakennus, keskinäisriippuvaisuuden ja ihmistoiminnan ongelmien kehys näkee koronaviruksen synkemmin. Pandemia on jälleen yksi maapalloa koettelevista ilmiöistä eikä parannuskeino voi olla jälleenrakennus tai elvytys. Kehyksessä nähdään, että ainoat parannuskeinot tilanteeseen ovat asennemuutos sekä rakenteiden että elämäntapojen muuttaminen. Koronavirus tai sen aiheuttama kriisi ei ole se ongelma, johon parannuskeinoa haetaan, vaan ongelma on ekologisesti kestäättömät toimintatavat. Yksittäiset poliittiset toimet eivät riitä, vaan järjestelmää pitää muuttaa:

”Yksi ratkaisu on lääketieteellinen: kehitetään rokote tai lääke, jonka ansiosta tauti hiipuu vähitellen. Toinen ratkaisu on sosiaalinen: ihmiset kyllästyvät, ja pelko häipyä taustalle. Pikkuhiljaa taudin kanssa opitaan elämään. Molempia malleja tarvitaan, mutta useimmiten lääketieteelliset ratkaisut eivät riitä. Sosiaalinen oppiminen ratkaisee.” (HS 23.5.2020a, Esa Väliverronen)

Väliverronen ottaa tekstissään kenties eniten kehysten sisällä kantaa koronavirukseen ja siitä aiheutuneeseen kriisiin selättämiseen. Silti hänkin käsittelee tilannetta lopulta ylätasolla ja huomauttaa, että sosiaalinen oppiminen on tarvittava ratkaisu yhteiskunnallisen kehityksen kannalta. Yleisesti keskinäisriippuvuuden ja ihmistoiminnan ongelmien kehyksessä ei välttämättä juurikaan edes kommentoida koronavirustilannetta parannuskeinoja ehdottaessa. Kehyksessä on tärkeämpää muistuttaa rakenteellisista muutoksista parannuskeinoina:

”On myös selvää, että asioiden on muututtava sekä villieläinmarkkinoilla että niiden taustalla olevissa rakenteissa. Osalle maailman köyhää väestöä villieläimet ovat toimeentulo, tilalle on luotava muuta. – – Toivoo tarvitaan mutta myös toimintaa.” (YLE 31.5.2020, Kati Kelola)

Sitaatissa Kelola mainitsee, että asioiden on muututtava villieläinmarkkinoilla virusten syntyminen kannalta, mutta hänen mielestään on tärkeämpää puuttua sen taustalla vaikuttaviin ongelmiin. Parannuskeinojen ehdottaminen jää kehyksessä suhteellisen epämääräiseksi. Parannusehdotukseksi nimetään muutos, mutta ei eritellä, kuinka muutos saataisiin aikaan. Toisaalta muutoksen ohella parannuskeinoksi ehdotetaan esimerkiksi varautumista:

”Luonnon tuhoa ja ruokaeläinten ala-arvoista kohtelua vastustamalla voidaan ennaltaehkäistä tulevaisuuden epidemioita. Mutta uhkien torjuminen ei enää riitä, vaan on varauduttava pahimpaan.” (YLE 23.4.2020, Joonas-Hermannin Mäkinen)

Mäkisen mukaan monimuotoisuuteen ja suurtuotantoon liittyvät ongelmat ovat jo niin huonolla mallilla, että edes muutos, vaikka siihen pystyttäisiin, ei ehkä enää riitä. Hänen mielestään tulee jo alkaa varautua maailmaan, jossa uusien virusten syntyminen ja pandemioiden ilmeneminen ovat arkipäivää. Mäkisen näkemys edustaa kehyksen pessimistisempää näkemystä ihmiskunnan tulevaisuudesta. Kehyksen sisällä ehdotetaan parannuskeinoina myös globaalilla tasolla tapahtuvaa yhteistyötä kestävämmän tulevaisuuden eteen:

”Korona voi silti vahvistaa ymmärrystä siitä, että meidän on yhdessä sovittava pelisäännöistä ja toimenpiteistä myös näiden hitaampien uhkien torjumiseksi ja lieventämiseksi. Toivon ja uskon, että edessä on uuden ja kestävämmän globalisaation aika.” (YLE 17.3.2020, Heikki Hiilamo)

Hiilamo näkee koronaviruksen mahdollisena muutoshalun herättäjänä. Hänen mielestään kestävämpi globalisaatio ja yhdessä toimiminen ovat ratkaisuja, joita maapallo tarvitsee. Toiveena on, että poikkeusaika saisi ihmiset tavoittelemaan näitä asioita. Ratkaisuna pidetään tavallaan sitä, että kolumnistin ajatusmaailma hyväksyttäisiin ja mahdollisimman moni haluaisi asettua sen puolelle. Jos vain kaikki ihmiset jakaisivat ajatuksen kestävä

kehityksen ja ylikansallisen yhteistyön tärkeydestä, olisi se Hiilamon mielestä parannus vallitseviin olosuhteisiin.

Asiantuntijoiden kolumneissa parannuskeinot esiintyivät enemmän ripoteltuna pitkin tekstiä. Muiden kolumnistien tekstit olivat rakennettu enemmän niin, että tekstin loppua kohti, syiden diagnosoinnin ja moraalisten arvostelmien jälkeen, esitettiin suhteellisen abstraktilla tavalla parannuskeino. Asiantuntijoiden kolumneissa toistuu läpi tekstin kaava, jossa vuorotellen tuodaan esiin syiden diagnosointia ja parannuskeinojen ehdottamista. Asiantuntijoiden kolumnit muistuttavat siis jopa enemmän THL:n uutisia ja tiedotteita. Tämä näkyy esimerkiksi ympäristömuutoksen professori Atte Korholan kolumnissa:

”Päästöjen tulisi kuitenkin vähentyä merkittävästi useita vuosia, jotta se näkyisi maapallon lämpötiloissa. – – Valtioiden ja hallitusten tulee nyt määrätietoisesti vauhdittaa kaikkien toimintojen muuttamista hiilineutraaleiksi. Päästöjen vähentymiseen johtanut talouden romahdus vaikeuttaa myös puhtaan teknologian kehitystä, investointeja ja käyttöönottoa. Elvytykseen liittyvien yritystukien ja valtionavun ehdoksi tulee Kanadan mallin mukaisesti asettaa ilmastokestävyyden edistäminen. Suomessa pitäisi vahvistaa ilmastolain ohjaavaa vaikutusta tähän suuntaan. – – Matkailun tulee uudistua. Kaupallinen lentoliikenne supistui huhtikuussa 73 prosenttia kriisiä edeltävään aikaan verrattuna. Lentämisen vähentyminen ei kuitenkaan yksinään riitä. Myös matkakohteissa kulutustottumusten on muututtava ilmastoystävällisemmiksi.” (HS 30.5.2020b, Atte Korhola)

Teksti on täynnä parannusehdotuksia. Niiden esittämisen tueksi luetellaan tutkittua tietoa, eikä juuri yritetä vakuuttaa lukijoita vetoamalla tunteisiin, tai esittämällä moraalisia arvostelmia. Tämä johtuu luultavasti Korholan asiantuntija-asemasta. Koska hän kirjoittaa tuntemastaan alasta, auktoriteetti muodostuu tätä kautta eikä retorisia keinoja hyödyntävien vetoamusten esittämistä tarvita. Kehyksessä pyritään siis hyödyntämään asiantuntijavaltaa, vaikka tiedostetaan terveysalan asiantuntijoiden saavan eniten huomiota ja näin ollen valtaa. Lukijoita ei myöskään pyritä samalla tavalla vakuuttelemaan kuin arjen ja selviämisen tai poliittisten ongelmien kehyksessä. Kolumnistit ovat ikään kuin koronakeskustelun yläpuolella kertomassa ongelmien todellisen luonteen ja totuuden.

Kaikkiaan keskinäisriippuvuuden ja ihmistoiminnan ongelmien kehys on vahvasti sidoksissa tulevaisuususkoon ja maailmanjärjestyksen ongelmien tarkasteluun. Muissa kehyksissä nostettu näkökulma koronaviruksen ainutlaatuisuudesta halutaan mitätöidä, koska virus

nähdään osana maapallon ympäristöongelmia. Kehyksen sisällä se vaihtelee hieman, onko kolumnisteilla optimistinen vai pessimistinen näkemys tulevasta ja siitä, vaikuttaako koronaviruskriisi positiivisesti vai negatiivisesti ihmisten toimintaan kohti kirjoittajien parhaaksi katsomia päämääriä. Osa toivoo koronaviruksen herättävän ihmiset muutokseen ja osa näkee, että virus on ensimmäinen merkki synkästä tulevaisuudesta. Käsiteltävät aiheet liittyvät joka tapauksessa ympäristöön, ilmastoon, ekologisuuteen, kestävyYTEEN, globalisaatioon sekä järjestelmään ja rakenteisiin. Entmanin jaottelun ilmentyminen kehyksessä on kuvattu tarkemmin taulukossa 4.

Taulukko 4 Entmanin jaottelu keskinäisriippuvuuden ja ihmistoiminnan ongelmien kehyksessä.

Keskinäisriippuvuuden ja ihmistoiminnan ongelmien kehys	
Ongelmien määrittely	<p>Todellinen ongelma on kestävä ja ihmiskunnan ympäristölle haitalliset toimintatavat, ei koronavirus</p> <p>Koronaviruskriisi paljastaa todellisen ongelman, koronavirus kimmokkeena nostaa esille itselle tärkeä aihe</p> <p>Pessimistinen maailmankuva tai vaihtoehtoisesti optimisismi uskoa, että koronavirus voi muuttaa muidenkin ajattelutapaa</p>
Syiden diagnosointi	<p>Objektiivisiä faktoja, varsinkin asiantuntijoiden puheenvuoroissa</p> <p>Tilastot, ehdottomuus</p>
Moraaliset arvostelmat	<p>Tieteen ja totuuden puolella oleminen</p> <p>Panoksena maapallon tulevaisuus</p> <p>Tahdonvoima, kyky sopeutua ja muuttaa elintapoja kestävämmäksi, jos koronan takia, miksei ympäristön takia</p>
Parannuskeinojen ehdottaminen	<p>Oman ajatusmaailman kannattaminen, sen puolella oleminen</p> <p>Kaiken paremman lähtökohtana ympäristö ja yhteistyö</p> <p>Järjestelmän ja rakenteiden muuttaminen, sopeutuminen, varautuminen</p>

6.5 Kehysten kulttuuriset yhteydet

Kehysten kulttuurisidonnaisuus on Robert Entmanin mukaan ilmiselvää. Kehystäminen ei tapahdu tyhjiössä, vaan se, miten jostain aiheesta kirjoitetaan ja miten aihetta tulkitaan, riippuu aina kirjoittajan maailmankuvasta. Jokainen kolumnisti ja jopa uutisten ja tiedotteiden kirjoittaja on samalla jonkin kulttuurin edustaja. (Entman 1993.) Tämän vuoksi on hyvä tarkastella aineistosta löytyneiden kehysten kulttuurisidonnaisuutta, kuten analyysirungossa (kuvio 1) suunniteltiin tehtävän. Vaikka aineistosta nousi esille keskenään erilaisia kehyksiä, on todennäköistä että niiden kaikkien taustalla vaikuttaa yhtenäisiä arvoja. Kaikki kirjoittajat ovat esimerkiksi suomalaisia, mikä jo pelkästään enteilee, että kaikki kehykset muodostuvat tietyistä näkökulmasta. Jaettuja kulttuurisia tekijöitä ja arvoja onkin loogisinta alkaa tarkastella suomalaisuuden ja siihen liittyvien piirteiden kautta.

Aineistosta olisi mahdollista löytää loputtomiin kulttuurisia tekijöitä, joita käsitellä. Merkittävimmät huomiot on kuitenkin jaettu kolmeen eri teemaan, joita lähdettiin tarkastelemaan suomalaisuuden kautta. Suomalaisuus ja Suomen historia vaikuttavat selkeästi kehysten taustalla. Kehyksistä löytyi uskoa suomalaiseen sisuun, ja useasti omia näkemyksiä perusteltiin historiallisten tapahtumien kautta. Suomalaiseen erityisyyteen liittyen toinen kehysten taustalla vaikuttava teema oli usko instituutioihin ja luottamus asiantuntijuuteen. Lopuksi kehykset yhdistettiin vielä länsimaiseen ajattelutapaan. Suomalaisuus ja länsimaalaisuus ovat tekijöitä, jotka yhdistävät kaikkia kirjoittajia.

Aineiston kirjoittajia olisi mahdollista jakaa edelleen marginaalisempiin kulttuurisiin ryhmiin esimerkiksi asuinalueiden mukaan, mutta tutkimuksen kannalta mielenkiintoisempaa on pohtia koko aineistoon ja kaikkiin kehyksiin vaikuttavia tekijöitä. Kirjoittajien taustoja ei ole tarkoituksenmukaista selvittää mahdollisten yksittäisten kulttuuristen vaikuttimien löytämiseksi. Tutkimuksessa on tehty jakoa koronavirukseen liittyvien asiantuntijoiden ja niin sanottujen tavallisten kirjoittajien välillä, mutta kyseinen jako kertoo enemmän koronakeskusteluun liittyvästä auktoriteetista, kuin kulttuurisista tekijöistä.

6.5.1 Historialliset merkkipaalat ja suomalainen erityisyys

Kaikkien kehysten taustalla vaikuttava tekijä on suomalaisuus. Suomalaisuuteen liittyy tiedostetusti tai tiedostamatta jaettuja arvoja ja käsityksiä. Toisinaan tämä oli aineistossa hyvin tietoisesti esillä. Kaikkein eniten suomalaisuutta pidettiin erityisasemassa arjen ja selviämisen kehyksessä. Arjen ja selviämisen kehyksessä puhutaan paljon selviämisestä, yhteishengestä ja pärjäämisestä, jotka yhdistyvät paikoitellen tarinalliseen tapaan puhua suomalaisesta sisusta sekä altavastaaaja-asemasta ja vastoinkäymisten voittamisesta. Muuttuneen arjen selviämiskeinoksi nimetään yhdessä tekeminen ja usko Suomen pärjäämiseen

”Vaikka uuden ajan kynnyksellä ei ole kukaan jakamassa valmiita avaimet käteen -paketteja, voimme silti selviytyä muutoksesta yhdessä. Ja niin selviydymmekin. Sopeutumaan olemme tottuneet elämässä ennenkin, vaikkei käännekohtien päivämääriä ole ollut ennalta tiedossa. Toivoa sopii, että kriisin aikana voimistunut auttamisen halu ja yhteisöllisyys jäävät elämään poikkeusajan jälkeenkin.” (HS 4.5.2020a, Henni Auvinen)

Yhdessä tekemisen tai selviämisen korostaminen ei automaattisesti liity pelkästään suomalaisuuteen. Kuitenkin pandemian ja poikkeusajan yhteydessä koronavirustilannetta käsitellään ja hoidetaan ensisijaisesti kansakuntana. Entmanin mukaan kehystäminen tapahtuu myös tietoisena vastaanottajista eli lukijoista. Tästä syystä suomeksi kirjoitettu kolumni puhuttelee ensisijaisesti suomalaisia ja kutsuu yhteisöllisyyden aatteeseen nimenomaan muita suomalaisia.

Myös poliittisten ongelmien kehyksessä näkyy viittaukset yhteishengen ja yhdessä tekemiseen. Tätä korostetaan kuitenkin enemmän historian tapahtumien kautta. Kolumnistit perustelevat historiallisten tapahtumien kautta poikkeusajasta aiheutuneita tapahtumia ja pyrkivät ymmärtämään nykyisyyttä tulkitsemalla menneisyyttä. Menneisyyden avulla tulkitseminen on keskeinen ja inhimillinen tapa käsitellä kriisejä. Tällainen jäsentelytapa on huomattavissa myös arjen ja selviämisen kehyksessä. Ihmisillä on selkeästi tarve asettaa tapahtumia kontekstiin ja etsiä vertailukohteita historiasta. Pandemiaa ja kevään 2020 koronavirustilannetta käsitellään esimerkiksi vertaamalla tilannetta sota-aikaan:

”Sodassa Suomen suuria saavutuksia oli oman siviiliväestön suojaaminen. Jos ulkomaiselle tutkijalle kertoo, että Suomelta kaatui 95 000 sotilasta, ja kysyy, paljonko meni siviilejä, arvaukset ovat kuusinumeroisia: neljännesmiljoona, ylikin. Se oli normaalia toisessa maailman sodassa. Kun sanoo, että sotatoimien seurauksena kuoli 2 000 siviiliä, sitä ei tahdota uskoa. Totta se silti on. – – Siviilien suojelun onnistuminen vaikutti syvästi mielialoihin ja selviytymiseen sodan jälkeen. Onko sellaiseen kykyä ja asennetta vielä tänään?” (HS 31.3.2020, Kimmo Rentola)

Kirjoittaja on poliittisen historian professori, joten rinnastuksen tekeminen oman asiantuntemuksen puitteissa on loogista. Vertauskuvia esitti kuitenkin myös moni muu kolumnisti. Poikkeusajan alettua tapahtumien vertaaminen sotaan oli todella yleistä mediassa. Esimerkiksi sosiaalisessa mediassa kiersi kuva, jonka tekstissä kehoitettiin ihmisiä pysymään kotona sen verukkeella, että se on nykyihmisen tehtävä tässä aikamme sodassa, kun isovanhempiemme tehtävä oli taistella itsenäisyyden puolesta (ks. esim. CNBC 29.3.2020). Sodan pitäminen vertailukohteena toimi siis yleisenä kehystämisen vaikutteena.

Koronaviruksesta ja poikkeusajasta aiheutunutta taloustilanteen heikentymistä verrattiin todella paljon Suomessa koettuun 1990-luvun lamaan. 1990-luvun tapa hoitaa lamaa ja lamasta aiheutuneet poliittiset ja sosiaaliset seuraukset nähtiin usein ennusteina tai varoittavina esimerkkeinä koronan aiheuttamasta yhteiskunnan pysähdyksestä. Rinnastuksia tehdään sekä luoden toivoa että peläten pahinta:

”Miten käy tällä kertaa? Leikataanko sosiaalitukia ja palveluita 1990-luvun tyyliin, vai nostetaanko veroja? Muistavatko tukea saaneet yritykset ja työntekijät enää vuoden päästä, mitä tuki merkitsi? Ovatko hyvätuloiset valmiita maksamaan enemmän veroja niin kuin sotien jälkeisinä vuosikymmeninä? Entä pääomatulojen saajat? Ja miten käy vaikkapa verovälttelyn: loppuuko se?” (HS 14.4.2020, Anu Kantola)

”Nousimme 1990-luvun lamasta Nokian ja ict-osaamisen myötä. Kokemuksesta tiedämme, että pystymme rakentamaan kilpailukykyistä osaamista ja saavuttamaan sen kautta tuottavuuden kasvua.” (HS 18.5.2020a, Ulla Liukkunen & Jari Murto)

1990-luvun lamasta halutaan ottaa oppia ja välttää silloin tehdyt virheet. Toisaalta lamasta selviytyminen koetaan Suomea vahvistaneena kokemuksena ja sen avulla halutaan kannustaa ja muistuttaa, että ennenkin on selvitty. Poliittisten ongelmien kehityksen talouden

aihepiiriin luokitelluissa teksteissä tällainen rinnastaminen oli yleisintä. Samankaltaista historiallista rinnastamista tapahtuu kuitenkin myös muissa luokissa, kuten perusoikeuksien ja vapauden luokassa:

”Historiastamme voi huomata, että liberaalin demokratian lähtökohdat, yksilön vapaus ja moniarvoisuus, on aina alistettu kollektiivisen persoonan koodille. Kun poliittiset vapausoikeudet viime vuosisadan alussa astuivat voimaan, niiden miellettiin kuuluvan yksilöille ryhmän tai järjestön jäsenenä.” (YLE 12.5.2020, Jari Ehrnrooth)

Ehrnrooth käsittelee kolumnissaan sitä, kuinka vahva luottamus koronarajoituksiin ja poikkeusolojen kerryttämä hyväksyntä selittyy suomalaisten historialla. Hänen mukaansa niin kutsuttu sääntöuskovaisuus selittyy kollektiivisten arvojen painottamisella, jota on Suomessa aina tehty. Historiallisia rinnastuksia tehtiin myös maailmaa koetelleiden aikaisempien pandemioiden kautta. Esimerkiksi Arvi Lind kertoo kolumnissaan, kuinka Suomi on kohdannut historiansa aikana espanjantautiin liittyviä ongelmia:

”Minulla on tallessa isovanhempieni kalenteri vuodelta 1918, jolloin Suomessa riehuivat alkuvuotena sisällissota ja loppuvuotena maailmanlaajuinen pandemia espanjantauti, joka surmasi kymmeniä miljoonia ihmisiä – Suomessakin kaksikymmentäviisituhatta. Kalenterissa kerrotaan, kuinka pienessä kaakkoissuomalaisessa Savitaipaleen pitäjässä haudattiin kahtena sunnuntaina peräkkäin useita influenssaan kuolleita. Espanjantaudin aiheuttaja oli muuten sama A-typin virus H1N1, joka aiheutti kymmenkunta vuotta sitten esiintyneen sikainfluenssan. Kovasti koetteli meitä myös toinen maailmansota.” (YLE 28.3.2020, Arvi Lind)

Poikkeusajan käsitteleminen historian kautta on ymmärrettävää. Entmanin mukaan kulttuuri vaikuttaa väkisin tapaan kehystää ja historia on kiistatta osa kulttuuria. Historia on vaikuttanut jaettuun käsitykseen maailmasta, Suomesta ja suomalaisuudesta. Siitä, miten ennen on selvitty haastavista tilanteista. Suomalaisuuteen kuuluu myös erityispiirteitä, joiden vaikutuksesta kehystämiseen ei voida välttyä. Näitä piirteitä voi löytää esimerkiksi tarkastelemalla miten suomalainen yhteiskunta toimii ja millaisiin arvoihin poliittinen päätöksenteko pohjautuu.

6.5.2 Vakaat instituutiot ja luottamus asiantuntijuuteen

Suomalaisen erityisyyden piirteiksi voidaan aineiston perusteella nimetä luottamus valtiollisiin vahvoihin instituutioihin ja asiantuntijuuteen. Tutkimuksen luvussa kolme käsiteltiin suomalaisten luottamusta asiantuntijoihin ja todettiin, että luottamus on hyvällä mallilla. Viranomaisiin luotetaan ja koronapandemia on osaltaan lisännyt luottamusta asiantuntijuuteen ja esimerkiksi hallituksen toimintaan.

Aineistossa usko vakaisiin instituutioihin kuten hyvinvointivaltioon ja luottamus asiantuntijuuteen vaikutti vahvasti kehysten taustalla. Keskinäisriippuvuuden ja ihmistoiminnan ongelmien kehyksessä tukeuduttiin asiantuntijatietoon, vaikka suomen poliittinen tilanne, demokratia ja hyvinvointivaltio eivät toimineet samanlaisina kriisistä selviämisen keinoina. Vakaan valtion asemaan kuitenkin uskotaan ja sitä hyödynnetään kehyksessä siinä määrin, että Suomi nähdään vaikuttavana globaalina toimijana, jolla uskotaan olevan merkitystä maailmanlaajusten ongelmien ratkaisemisessa. Asiantuntijatiedolla taas perustellaan hyvin vahvasti omia näkemyksiä maapallon vakavista rakenteellisista ongelmista liittyen ympäristökysymyksiin, joiden kautta pandemia kehystetään.

Fyysisen terveyden uhan kehys, joka määrittynyt aineistossa valtakehykseksi, luo osaltaan hyvin vahvasti Suomesta käsitystä maana, jolla on pandemiatilanne hyvin hallussa. Kehyksessä korostetaan, kuinka Suomessa on parhaat asiantuntijat ja viranomaiset, jotka selvittävät tilannetta ja antavat päivitettyjä ohjeita hektisessä ympäristössä. Kehys toistaa ajatusta viranomaisten luotettavuudesta, jota pidetään yleisesti Suomen valttina maailmanlaajuisessa vertailussa. Kehykseen vaikuttaa selkeästi usko suomalaiseen yhteiskuntaan ja luottamusta halutaan herättää korostamalla, että THL:n toiminta on suora jatke tälle luottamukselle:

”HUSin infektio lääkärit yhdessä THL:n ja kuntien tartuntatautiyksiköiden kanssa selvittävät altistuneita. Työ on jo käynnistynyt. Altistuneisiin ollaan henkilökohtaisesti yhteydessä. Tartunta on peräisin Pohjois-Italiasta, josta henkilö palasi Suomeen useampi vuorokausi sitten. Matkustaessaan henkilö ei ole altistanut muita, hänen oireensa ovat alkaneet myöhemmin Suomessa. Kun altistuneiden määrä saadaan selville lähipäivien aikana,

HUSin asiantuntijat arvioivat kokonaistilannetta yhdessä viranomaisten kanssa. Tässä vaiheessa siitä ei pystytä kertomaan enempää. THL seuraa kansainvälistä tilannetta – –.” (THL 28.2.2020)

Varautumisen ja tilanteen hallinnan sujuvuutta korostetaan sitaatissa kertomalla tarkasti vaiheittain, miten tartuntatilanteessa menetellään. Jokainen asiantuntijataho mainitaan erikseen. Viesti on, että suomalaisilla ei ole syytä huoleen.

Arjen ja selviämisen kehyksessä sekä poliittisten ongelmien kehyksessä korostetaan terveysviranomaisten luotettavuuden lisäksi vahvaa demokratiaa ja hyvinvointivaltiota. Näitä instituutioita pidetään yhteiskunnan peruspilareina, jotka ollessaan kunnossa vaikuttavat myös koronavirustilanteesta selviämiseen. Esimerkiksi seuraavassa sitaatissa ollaan huolestuneita koronaviruksen sosiaalisista vaikutuksista yhteiskuntaan, mutta arvellaan toimivan yhteiskuntarakenteen ja hyvinvointivaltion takaavan paremmat selviytymismahdollisuudet tilanteeseen:

”Koronavirusepidemiassakin näkyvät eriarvoisuuden ulottuvuudet ovat usein yhteydessä toisiinsa. Terveyseroja tarkasteltaessa on syytä muistaa, että alempiin sosioekonomisiin luokkiin kuuluvilla ihmisillä on keskimääräistä enemmän perussairauksia, jotka lisäävät korona virustartunnasta aiheutuvien vakavien oireiden riskiä. Alempiin sosioekonomisiin ryhmiin kuuluu myös keskimääräistä enemmän niitä työntekijöitä, jotka eivät voi helposti siirtyä etätöihin tai välttää lähikontakteja työpäivän aikana. Viranomaisten päätökset ja hyvinvointivaltion takaamat etuudet voivat kuitenkin huomattavasti helpottaa heidän tilannettaan. Kriisissä on tullut esille, kuinka suomalainen hyvinvointivaltio voi helpottaa epidemian hallintaa.” (HS 3.4.2020, Maria Vaalavuo)

Yhteiskunnan toimivuus on melko jaettu kulttuurinen käsitys aineiston kehyksissä. Enimmäkseen hyvinvointivaltioon uskotaan ja suurin osa luottaa, että Suomella on mahdollisuus toipua koronavirustilanteesta hyvin. Oman valtion toimivuus tunnustetaan myös vertaamalla demokratiaa autoritäärisiin valtioihin:

”Luultavaa kuitenkin on, että esimerkiksi Suomessa poliitikkojen tynnyttelevien viestien takana on tehokkaasti toimiva koneisto, joka huolehtii maan tosiasiallisesta kyvykkyydestä tartuntojen vastaisessa taistelussa. Avoin demokratia on autoritaarisia järjestelmiä lähtökohtaisesti parempi huolehtimaan myös kansalaistensa terveydestä.” (HS 1.3.2020, Antero Mukka)

Suomalaiset ovat väkisin vaikutuksenalaisia yhteiskuntamallille, joka vallitsee Suomessa ja Pohjoismaissa. Yhteiskuntamalli on erilainen jo Euroopan muihin valtioihin verrattuna, saati kaikkiin maailman maihin. Kuten luvussa kolme esitetään, luottamus hyvinvointivaltioon ja sen toimivuuteen edesauttaa yleensä luottamusta viranomaisiin ja instituutioihin. Tämä vaikutus näkyy selvästi aineiston kehyksissä. Pohjoismaisessa yhteiskuntamallissa luotetaan perinteisesti nimenomaan instituutioihin enemmän kuin sosiaalisiin tukiverkkoihin. Arjen ja selviämisen kehyksessä puhutaan jonkin verran sosiaalisten kanssakäymisten tärkeydestä, mutta tienä ulos koronaviruskriisistä näyttäytyy ensisijaisesti luottamus hyvinvointivaltioon.

6.5.3 Länsimainen maailmankuva ja hyväosaisuus

Suomalainen koronakeskustelu kehystetään automaattisesti länsimaisesta näkökulmasta. Länsimaisuus vaikuttaa todella merkittävänä tekijänä esimerkiksi sen taustalla, miten suhtaudutaan lääketieteeseen ja kriisienhallintaan. Länsimaisuus mahdollistaa myös etuoikeutetun aseman ja toimijuuden pandemian kaltaisten tilanteiden hallinnassa. Ainoa kehys, joka tunnistaa puhtaasti länsimaisia etuoikeuksia, on keskinäisriippuvuuden ja ihmistoiminnan ongelmien kehys. Kehyksessä koronavirustilannetta tarkastellaan siis tiedostaen omat etuoikeutensa:

”Myös matkoja on nyt muisteltu haikeudella ja kaipauksella. Vanhoja lomakuvia katsellaan yhdessä kuin ennen digiaikaa ja jaetaan tietenkkin somessa: ”Näin huolettomia oltiin reilu kuukausi sitten San Franciscon yössä. Ehkä taas joskus.” Lomareissaajat ovat maailmassa etuoikeutettuja. Olemme saaneet odottamattoman aikalisän. Jo ennen koronakriisiä oli selvää, ettei ilmasto kestä nykyisen kaltaista viikonloppulentelyä.” (YLE 5.5.2020, Kati Kelola)

Sitaatissa kulttuurisena taustatekijänä on länsimainen hyväosaisuus, jossa hyväosaisuus tunnistetaan ja sitä kritisoidaan globaalien ongelmien kannalta. Arvoja ovat näin ollen myös ympäristötietoisuus ja kestävä kehitys sekä vallitsevan järjestelmän kritisoiminen. Tämä tunnistetaan keskeiseksi tekijäksi keskinäisriippuvuuden ja ihmistoiminnan ongelmien kehyksessä jo analyysi-vaiheessa.

Vaikka kaikki kehukset eivät tunnista tai alleviivaa länsimaista näkökulmaa tai etuoikeuksiaan, myös fyysisen terveyden uhan kehys, arjen ja selviämisen kehys sekä poliittisten ongelmien kehys toisintaa tällaista maailmankatsomusta. Arjen ja selviämisen kehyksessä esimerkiksi koronaviruksen aiheuttamiksi haasteiksi nimetään pääasiassa vauraiden valtioiden ongelmia. Etätyöstä, tylsyydestä ja sosiaalisesta eristäytymisestä aiheutuvat haitat tai harmit ovat tietenkin länsimaisia ongelmia. Ylipäätään etätyön näkeminen poikkeusaikaa määrittelevänä tekijöinä on todellisuutta vain tieto- tai asiantuntijatyötä tekeville henkilöille. Poliittisten ongelmien kehyksessä tapa jolla esimerkiksi taloudesta ja perusoikeuksista puhutaan on mahdollinen vain vakaisissa ja varakkaisissa yhteiskunnissa.

Myös THL:n viestintää toteutetaan länsimaisesta näkökulmasta. Pitkälle kehittyneet instituutiot ovat vauraiden länsimaisten valtioiden tunnuspiirteitä. THL toimii osana sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalaan tutkimusta ja tietoa tuottavana organisaationa. Sillä on mahdollisuus olla vahva ja itsenäinen toimija tartuntatauteja koskevissa kysymyksissä. Myös teknologia ja resurssit joiden avulla tuotetaan epidemiologisia mallinnuksia, kehitetään testausjärjestelmää ja jäljitetään tartuntaketjuja, ovat teollistuneiden maiden etuja.

7. Johtopäätökset

Tutkimuksessa tarkasteltiin millaista kevään 2020 koronaviruskeskustelu on. Mediakeskustelua tarkasteltiin Erving Goffmanin kehysanalyysin avulla, soveltaen Robert Entmanin tulkintaa. Analyysia tehdessä pohdittiin myös asiantuntijuuden ja asiantuntijavallan merkitystä koronakeskustelussa. Tutkimuksessa oltiin kiinnostuneita siitä, millaisia kehysiksi aineistosta muodostuu ja miten kehyksissä ymmärretään ja tulkitaan koronavirustilannetta. Kehysten avulla on mahdollista tutkia kevään 2020 koronaviruskeskustelua. Kehysten suhteutuminen toisiinsa vaihteli ja THL:n uutisten ja tiedotteiden katsottiin muodostavan valtakehys, johon muut kehukset enemmän tai vähemmän reagoivat. Pelkästään uutisten ja tiedotteiden tekstilajin erilaisuus kolumneihin verrattuna vaikutti aineistossa muodostuneeseen asetelmaan.

Tutkimuksen johtopäätöksiä käsitellään tutkimuskysymys kerrallaan. Ensin tehdään yhteenveto kehyksistä ja pohditaan niiden suhteita toisiinsa. Erityisesti kolumneista muodostuneiden kehysten suhdetta THL:n valtakehykseen, tarkastellaan keskustelun oleellisena tekijänä. Asiantuntijuuden yhteyksiä keskusteluun tarkastellaan toisessa alaluvussa. Viimeisessä alaluvussa summataan vielä, miltä koronaviruskeskustelu kaikkiaan näytti ja vaikutti tämän tutkimuksen asetelman ja viitekehyksen puitteissa.

7.1 Kehykset ja niiden suhteutuminen toisiinsa

Aineiston valtakehykseksi muodostui THL:n tuottama fyysisen terveyden uhan kehys. Analyysin alkaessa ei ollut täysin selvää, että THL:n uutisista ja tiedotteista muodostuisi kokonaan oma kehyksensä, vaikka asema valtakehyksenä oli etukäteen oletettua. Tämä alkoi kuitenkin käydä selväksi, kun luokiteltaessa kolumneja erilaisiin aihepiireihin, luokat muodostuivat miltei täysin erilaisiksi, kuin THL:n tekstien luokat. Alkoi näyttää siltä, että THL:n ja kolumnien kehykset ovat selvästi erilaisia ja toisistaan poikkeavia. Tämän vuoksi uutisten ja tiedotteiden katsottiin toteuttavan vain yhtä omaa kehystään, joka määriteltiin aineiston valtakehykseksi. Tämän asetelman vuoksi on mielenkiintoista tarkastella kehysten välille muodostuvia suhteita ja erityisesti kolumneiden kehysten suhdetta valtakehykseen.

Fyysisen terveyden uhan kehyksessä koronavirus määritellään ongelmaksi, joka uhkaa ensisijaisesti fyysistä terveyttä kansanterveydellisellä tasolla. Tärkeimpänä tehtävänä nähdään terveydenhuollon kantokyvyn säilyttäminen. Valtakehyksen keskeisimpiä piirteitä on kehysten suoraviivaisuus. Siinä annetaan paljon ohjeita ja suosituksia sekä luotetaan omaan viranomaisasemaan, joka antaa auktoriteetin koronaviruskeskusteluun. Kehyksessä näkyy, että THL ottaa vakavasti asemansa koronavirukseen liittyvän tiedon ja tutkimuksen keskeisimpänä tuottajana. Esimerkiksi tutkimustietoon perustuvia mallinnuksia epidemian kulusta esitetään runsaasti, ja tämän perusteella arvioidaan jatkuvasti terveydenhuollon kantokyvyn tasoa. Fyysisen terveyden uhan kehys käyttää koronaviruskeskustelussa selkeästi asiantuntijuuteen perustuvaa valtaa.

Ylen ja Helsingin Sanomien kolumneista muodostuneet kehykset reagoivat keskenään eri tavoin fyysisen terveyden uhan kehysten muodostamaan valtakehyksen asemaan. Arjen ja

selviämisen kehys hyväksyy lähes yksimielisesti valtakehyksen tuottaman sanoman. Kehykselle tyypillistä on muuttuneen arjen käsittely sekä sopeutuminen rajoituksiin ja suosituksiin, minkä kautta koronavirusta kehystetään. Kolumnistit reflektoivat omaa muuttunutta arkeaan ja pyrkivät kuvaamaan poikkeusaikaa ajoittain jopa romantisoiden tai dramatisoiden. Arjen ja selviämisen kehys ikään kuin toisintaa fyysisen terveyden uhan kehystä, mutta ilman terveydenhuoltoalan asiantuntemusta. Kehyksessä ollaan uuden arjen asiantuntijoita ja koronavirusta käsitellään oman elämän ja kokemusmaailman kautta. Arjen ja selviämisen kehyksessä on havaittavissa vähiten asiantuntijuuteen perustuvaa vallankäyttöä. Kehyksessä valta saavutetaan ennemmin hyödyntämällä retorisia keinoja kehystämässä. Kolumnistit raportoivat kokemuksistaan koronaviruksen keskellä ja kannustavat Suomen kansaa yhteisiin talkoisiin koronaviruksen taltuttamiseksi. Tällainen kehystämistapa sai selkeästi paljon mediatilaa kevään 2020 koronaviruskeskustelussa.

Arjen ja selviämisen kehys on siis fyysisen terveyden uhan kehysten tukija ja toisintaja, joka hyväksyy valtakehyksen sanoman. Poliittisten ongelmien kehys suhtautuu valtakehykseen eri lähtökohdista. Valtakehyksen sanoma terveystieteiden tärkeydestä hyväksytään, mutta se halutaan kyseenalaistaa. Poliittisten ongelmien kehyksessä tavoitteena on politisoida kolumnisteille tärkeitä tai heidän asiantuntemukseensa liittyviä aiheita, jotka tulisi ottaa huomioon koronaviruskeskustelussa. Kehyksessä käytetään asiantuntijavaltaa, mutta tiedostetaan, että terveydenhuoltoalan asiantuntemusta pidetään merkittävämpänä koronaviruskeskustelussa. Valtakehyksessä esitettyä asiantuntemusta ei suoraan pyritä haastamaan vaikka toivotaan, että muutkin koronavirukseen liittyvät aiheet saisivat osakseen huomiota. Keskustelu halutaan ohjata tulevaisuuteen ja jälleenrakennukseen, mikä viittaa siihen, että terveystieteiden näkökulmaa ei haluta vähätellä.

Arjen ja selviämisen kehukseen verrattuna poliittisten ongelmien kehys pyrkii vahvemmin saavuttamaan saman tasoisen auktoriteettiaseman, kuin valtakehyksessä. Arjen ja selviämisen kehys ja poliittisten ongelmien kehys eivät kuitenkaan käy koronavirukseen liittyvää keskustelua keskenään, vaan molemmat vastaavat ensisijaisesti valtakehykseen eli fyysisen terveyden uhan kehukseen. Tämä on mielenkiintoinen havainto, mikä vahvistaa fyysisen terveyden uhan kehysten asemaa valtakehyksenä. Kolumnit ottavat kantaa ja kyseenalaistavat valtakehyksen näkemykset eivätkä muiden kolumnien kehymiä. Vaikka

kolumnien kehukset eivät suoraan puhuttele toisiaan, voidaan kuitenkin päätellä, että esimerkiksi poliittisten ongelmien kehys ei hyväksy arjen ja selviämisen kehysten myötäilevää linjaa täysin. Poliittisten ongelmien kehyksessä motiivi osallistua koronaviruskeskusteluun on nimenomaan vaihtoehtoisten näkökulmien esille tuominen julkiseen keskusteluun. Pyrkimyksenä on vaikuttaa poliittisiin valintoihin ja saada kansalaisten tietoon muutkin koronaviruksen aiheuttamat yhteiskunnalliset ongelmat. Arjen ja selviämisen kehys osoitetaan selkeämmin kansalaiselta kansalaiselle, kun poliittisten ongelmien kehyksessä kokemustarinoiden sijaan tuodaan esille asiantuntemukseen tai kiinnostukseen perustuvaa informaatiota.

Keskinäisriippuvuuden ja ihmistoiminnan ongelmien kehys on kaikkein erillisimmässä asemassa kevään 2020 koronaviruskeskustelussa. Kehys haluaa johdatella keskustelun koronaviruksen aiheuttamista ongelmista ympäristöongelmiin, joiden katsotaan aiheuttavan koronaviruksen kaltaisia kriisejä. Kun poliittisten ongelmien kehyksessä politisoidaan koronaviruksen aiheuttamia yhteiskunnallisia ongelmia, keskinäisriippuvuuden ja ihmistoiminnan ongelmien kehyksessä halutaan politisoida maailmaanlaajuinen vastuu ympäristöstä. Ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuus, maapallon keskinäisriippuvuus ja ihmislajin aiheuttamat ongelmat koetaan suurimpana uhkana ihmiskunnalle. Kehyksessä ajatellaan, että nämä ovat asioita, jotka pitäisi nähdä tärkeinä ja joihin pitäisi puuttua. Vaikka kehyksessä oltaisiin valtakehysten kanssa samaa mieltä terveydenhuollon kantokyvyn säilyttämisen ja kriisin välittömän torjumisen tärkeydestä, keskustelua ei haluta edes käydä tästä näkökulmasta eikä kehysten suhtautuminen valtakehykseen edes aukene selkeästi.

Keskinäisriippuvuuden ja ihmistoiminnan ongelmien kehyksessä kolumnistit asettuvat jonkin suuremman totuuden puolelle. Koronaviruskeskustelu siitä näkökulmasta, mistä muut kehukset sitä käyvät, nähdään pidemmällä aikavälillä merkityksettömänä. Poiketen arjen ja selviämisen sekä poliittisten ongelmien kehuksesta, keskinäisriippuvuuden ja ihmistoiminnan ongelmien kehys vastaa kaikkiin kehysiin samalla välinpitämättömyydellä. Niin valtakehys kuin muut kolumnien kehukset nähdään hakoteillä olevina näkökulmina koronaviruskeskustelussa. Keskinäisriippuvuuden ja ihmistoiminnan ongelmien kehys sisältää sekä asiantuntijoiden puheenvuoroja että niin sanottujen tavallisten kansalaisten näkökumia. Näin ollen koko kehys on kuin pienoiskoossa vaikuttava koronaviruskeskustelu,

joka tapahtuu aivan eri lähtökohdista kuin varsinainen keskustelu. Näyttää siltä, että ympäristönäkökulman taakse asettuvat sekä asiantuntijat että tavalliset suomalaiset. Asiantuntijoiden puheenvuorot muistuttavat enemmän valtatehoksessa esitettyjä puheenvuoroja faktojen ja parannuskeinojen esittämisen osalta kun taas tavalliset kolumnistit tukeutuvat enemmän retorisiin keinoihin.

Vaikka kaikkien kehysten taustalla vaikuttaa samanlaisia kulttuurisia tekijöitä esimerkiksi suomalaisuudesta, länsimaalaisuudesta ja hyväosaisuudesta, ne ovat keskenään melko erilaisia. Kaikki kehukset ottavat erilaisen paikan ja roolin koronaviruskeskustelussa. Fyysisen terveyden uhan kehys pyrkii määrittelemään koronaviruskeskustelua ja arjen ja selviämisen kehys hyväksyy tämän mukisematta. Poliittisten ongelmien kehys haluaa asettua samalle tasolle valtatehoksen kanssa ja politisoida muitakin kuin terveysnäkökulmia. Keskinäisriippuvuuden ja ihmistoiminnan ongelmien kehys haluaa viedä keskustelun koronaviruksen taustalla vaikuttaviin tekijöihin. Keskeinen havainto on, että fyysisen terveyden uhan kehys, arjen ja selviämisen kehys sekä poliittisten ongelmien kehys käyvät koronaviruskeskustelua ensisijaisesti terveysnäkökulmasta käsin. Poliittisten ongelmien kehys haluaa haastaa näkökulmaa tuoden esille muita koronaviruksen aiheuttamia ongelmia, mutta esittelee näkökulmansa terveysnäkökulman huomioiden. Keskinäisriippuvuuden ja ihmistoiminnan ongelmien kehys käy koronaviruskeskustelua ympäristönäkökulmasta käsin ja sanoutuu irti terveysnäkökulmasta käydystä keskustelusta.

Kaikissa kehyksissä näkyy jonkinlaiseen valta-asetelmaan pyrkiminen. Asiantuntijavalta on kiistatta tärkeä näkemyksien esittämisen peruste, mutta valtaa saavutetaan myös kehystämiseen liittyvillä kielellisillä valinnoilla sekä median antamalla näkyvyydellä. Luottamus viranomaisiin ja usko vahvojen instituutioiden pelastavaan voimaan vaikuttivat kehysten taustalla kulttuurisena tekijänä.

7.2 Asiantuntijuus ja koronaviruskeskustelu

Tutkimuksen teoreettisessa viitekehoksessa kuvattuja asiantuntijavallan ja asiantuntijuuden piirteitä tarkasteltiin osana kevään 2020 koronaviruskeskustelua. Aineiston tarkasteluun asiantuntijuuden näkökulmasta ei määritelty tarkkoja raameja, vaan aineisto käytiin läpi

analysoimalla tekstejä teorialähtöisesti sisällönanalyysin keinoin. Asiantuntijuuden tai asiantuntijavallan yhteydestä koronaviruskeskusteluun ei voida näin ollen esittää varsinaisia tutkimustuloksia, mutta huomioita voidaan silti tehdä. Asiantuntijuuden ja asiantuntijavallan piirteiden esiintyminen koronaviruskeskustelussa on kiinnostavaa ja sen tarkastelu tutkimusasetelman kannalta on arvokasta.

Frenchin ja Ravenin (1959) asiantuntijavallan määritelmän mukaan asiantuntijavalta perustuu siihen, että A:lla on hallussaan jotakin sellaista informaatiota, jota B tarvitsee muttei kykene selvittämään tietoa itse. Tällaisen asiantuntijavallan määritelmän pohdittiin sopivan heikosti nyky-yhteiskuntaan ja internetin jälkeiseen aikaan. Kuka tahansa voi tuottaa sisältöä uusmediaan ja asiantuntijatieto on useimmiten kerättyä ja saatavilla internetissä. Kevään koronavirustilanne ja poikkeusaika saattoivat kuitenkin muuttaa tilannetta osittain. Koska koronavirus nousi yhteiskunnan ja koko maailman hallitsevimaksi puheenaiheeksi, haluttu ja arvokas tieto siirtyi niille, jotka ovat tekemisissä koronavirusta koskevan informaation kanssa. Luottamus asiantuntijuuteen lisääntyi ja hallitus ilmoitti seuraavansa THL:n näkemyksiä viruksesta. Poikkeusaika saattoikin muuttaa asiantuntijuuden asemaa yhteiskunnassa ainakin niin, että THL:lla näytti olevan poikkeuksellisella tavalla jopa Dahlin (1957) vallan määritelmään sopivaa valtaa suomalaisiin. Koronavirustilanteen tuoma uusi tilanne ja epävarmuus sai ihmiset riippuvaisemmiksi viranomaisista.

Aineistossa käsiteltiin jonkin verran ilmiötä, jossa niin kutsutut itseoppineet epidemiologit sanelevat näkemyksiään koronavirustilanteesta. Tällä viitataan siis tavallisten ihmisten haluan kommentoida tartuntatautien tutkimukseen liittyviä asioita. Teoreettisen viitekehyksen valossa tarkasteltuna ilmiö on osa demokraattista ja toimivaa yhteiskuntaa. Ihmisillä pitää olla mahdollisuus ottaa kantaa heidän elämiinsä vaikuttaviin asioihin (Eskelinen 2020). Toisaalta valheellisen tiedon levittäminen tai näennäisenä asiantuntijana esiintyminen voi pahimmassa tapauksessa edustaa denialismia. Aineistossa esimerkiksi osa kolumnisteista esittää näkemyksiä koronavirustilanteesta ottamalla kantaa rajoituksiin ja niiden noudattamiseen. Tämä vahvistaa Jakosen (2017) näkemystä asiantuntijuuden murroksesta. Koska tieto kumuloituu, niin kutsutuilla maallikoilla on enemmän mahdollisuuksia muodostaa kantoja hyvin spesifeistäkin asioista. Esimerkiksi

ihmistoiminnan ongelmien ja keskinäisriippuvuuden kehyksessä sekä asiantuntijat että maallikot esittivät samankaltaisia näkemyksiä ja vain esittämistyyli poikkesi. Ympäristöasiat saattaa olla sellainen teema, josta moni tavallinen kansalainen on kyennyt muodostamaan kannan runsaan saatavilla olevan tiedon vuoksi, ja pystyy näin ollen argumentoimaan koronaviruksen ja luonnon monimuotoisuuden kaventumisen yhteyksistä. Tämä tukee Susskindin & Susskindin (2015) argumenttia siitä, miten asiantuntijat eivät enää toimi portinvartijoina tiedon äärelle.

Asiantuntijavallan näkökulmasta on kiinnostavaa, esiintyikö aineistossa ja muodostuneissa kehyksissä valtakamppailua koronavirukseen liittyvien mielipiteiden tai näkemysten esittämisessä. Koska THL:n muodostama fyysisen terveyden uhan kehys määriteltiin valtakehykseksi, voidaan sanoa, että aineistossa oli havaittavissa valta-asetelma, jossa asiantuntijatieto piti hallussaan auktoriteettiasemaa. Arjen ja selviämisen kehys hyväksyi THL:n näkemykset täysin, joten THL:llä oli selvästi valtaa keskustelussa. Poliittisten ongelmien kehys hyväksyi suurelta osin fyysisen terveyden uhan kehyksessä esitetyt näkemykset. Kiinnostavaa on kuitenkin myös se, miten poliittisten ongelmien kehys pyrki saamaan itselleen valtaa muistuttamalla muista tärkeistä koronavirukseen liittyvistä näkökulmista, jotka tulisi huomioida heti terveydellisten asioiden huomioimisen jälkeen. Ainut kehys, joka ei suoranaisesti ollut vaikutuksenalaisena fyysisen terveyden uhan kehysten auktoriteetille, oli keskinäisriippuvuuden ja ihmistoiminnan ongelmien kehys. Tämä johtui siitä, että kehyksessä koronaviruskeskustelu vietiin aivan eri suuntaan, mihin valtakehys sitä johdatti.

Koronaviruskeskustelussa kukaan kolumnisteista ei toisaalta pyri esiintymään asiantuntijana koronaviruksen terveydelliseen puoleen liittyen, vaan perustelee oman alan asiantuntemuksen puitteissa, mitä koronapoliittisia ratkaisuja olisi hyvä tehdä. Näin tehdään poliittisten ongelmien kehyksessä, kun taas arjen ja selviämisen kehys hyväksyy suoremmin valtakehysten reunaehdot koronavirustilanteesta. Koronaviruskeskustelussa kehystäminen osuukin enemmän lähelle Hanna Ylöstalón (2019) kuvaamaa tiedolla oikeuttamista ja asiantuntijatiedon politisoitumista. Oman näkökulman tueksi valitaan sellaista asiantuntijatietoa, jonka avulla omasta argumentista tehdään vakuuttavampi. Tiedolla halutaan siis perustella argumentteja sellaisessa keskustelussa, jossa poliittisia päätöksiä

kuitenkin tehdään arvojen ja ideologioiden pohjalta. Vaikka THL:lla onkin käsissään spesifi ja monimutkainen koronavirusta koskeva informaatio, kaikissa kehyksissä yritetään tavalla tai toisella ohjalla koronaviruskeskustelua tiettyyn suuntaan, eli politisoida keskustelua.

Aineistossa näkyy hyvin Eskelisen ja Ylöstalon kuvaama poliittisten valintojen ja politiikan teon suhde asiantuntijuuteen. Kiinnostava havainto on, että vaikka moni kolumnisti argumentoi oman asiantuntemuksensa puitteissa koronaviruksen muista kuin terveydellisistä puolista, terveystieteellinen näkökulma hallitsi selvästi keskustelua. Tähän vaikuttaa kiistatta yhteiskunnassa ja hallituksen linjassa valittu koronaviruspolitiikka, mikä perustui nimenomaan terveystieteelliseen näkökulmaan. Yhteiskunnassa tehdyt poliittiset valinnat ovat luultavasti ohjanneet fyysisen terveyden uhan muodostumista valtakehykseksi ja tukeneet THL:n nousua ylimmäksi asiantuntijavaltaa käyttäväksi tahoksi.

Analyysissä havaittiin mielenkiintoinen keino erotella asiantuntijavaltaa muusta asiantuntijuudesta Entmanin jaottelun avulla. Valtakehyksen asiantuntijapuheenvuoroissa ongelmien määrittely ja parannuskeinojen ehdottaminen oli suoraviivaista eikä aikaa käytetty moraalisten arvostelmien tekemiseen. Myös muiden alojen asiantuntijoiden puheenvuoroissa, poliittisten ongelmien ja keskinäisriippuvuuden ja ihmistoiminnan ongelmien kehyksessä, havaittiin samanlainen kaava. Muut koronaviruskeskusteluun osallistuvat kolumnistit tukeutuivat enemmän kehystämistapoihin liittyviin valintoihin kuten retoristen keinojen käyttämiseen tekstissä, millä pyrittiin saamaan valtaa. Esitetyt näkökulmat olivat myös enemmän median suomen näkyvyyden ja sen kautta saadun vallan varassa.

Vaikka tutkimusten mukaan poikkeusaika lisäsi luottamusta asiantuntijuuteen, Suomi oli keväällä 2020 silti kaukana teknokraattisesta yhteiskuntamallista. Mahdollisuus kommentoida ja kehystää koronavirukseen liittyviä aiheita kaikilla mahdollisilla tavoilla ja erilaisten näkökulmien hyötyjen ja haittojen pohtiminen kertovat kaikkiaan asiantuntijuuden murroksen läpikäyneestä demokraattisesta valtiosta, jossa toteutuu Pierre Rosanvallonin (2008) kuvaama ajatus vastademokratiasta. Aineiston asetelma kuvastaa hyvin asiantuntijoiden valta-asemaa koronaviruskeskustelussa mutta nostaa myös esille, kuinka tärkeä rooli medialla on erilaisten näkökulmien esilletuomisessa.

8. Lopuksi

Kevään 2020 koronaviruskeskustelu oli monipuolista ja sitä kehystettiin hyvin erilaisista lähtökohdista ja maailmankuvista käsin. Vaikka terveydellinen tieto ja terveyslähtökohdista tehty politiikka hallitsi tapaa puhua koronaviruksesta koko kevään, keskustelua politisoitiin ja kehystettiin myös muista lähtökohdista. Tarkastelemalla kehysten suhteita toisiinsa sekä valtakehykseen pystyttiin havainnoimaan kehysten taustalla vaikuttavaa motivaatiota osallistua keskusteluun. Myös valta-asetelmien ymmärtäminen etenkin asiantuntijuuden kautta nosti keskustelusta esille mielenkiintoisia havaintoja. Kehystämistapojen tarkastelu ja vertaaminen terveysnäkökulmaa tuottavaan valtakehykseen paljasti erilaisia asenteita koronaviruskeskustelun taustalla.

Tutkimuksen arvo on mediakeskustelun syväluotaava läpikäynti ja kehysten muodostaminen. Tutkimuksessa hyödynnetyn metodologian ja teoreettisen viitekehyksen avulla koronaviruskeskustelun taustoja voidaan havainnoida ja ymmärtää tarkemmin. Tätä tutkimusta viimeisteltäessä maaliskuussa 2021 tutkimuksen tapauksen alusta on kulunut yli vuosi. Vasta nyt kevään 2020 tapahtumia aletaan kollektiivisesti ymmärtää. Kevään 2020 koronaviruskeskustelun ymmärrys auttaa asettamaan tapahtumat kontekstiin. Sitä kautta voidaan myös ymmärtää myöhemmin eri aikoina koronaviruskeskustelussa esiintyviä lähtökohtia, kehyksiä ja niiden taustoja. Seuraavissa alaluvuissa arvioidaan tutkimuksen onnistuneita ja parannusta kaipaamaan jääneitä puolia. Tutkimuksen arvioinnin lisäksi ehdotetaan myös jatkotutkimusaiheita, jotka olisivat mielenkiintoinen jatkumo tutkimukselle.

8.1 Tutkimuksen arviointi

Tutkimuksen avulla kevään 2020 koronavirusta koskevasta mediakeskustelusta saatiin muodostettua kattava kuva. Kehysten muodostaminen oli toimiva prosessi analysoida ja jäsenellä keskustelua. Muodostuneet kehykset antavat myös tarkkanäköisen kuvan koronakeskustelun sisällöstä. Tutkimuksessa onnistuttiin luomaan neljä mielenkiintoista ja olennaisesti toisistaan poikkeavaa kehystä, jotka paljastavat arvopohjaan ja maailmankuvaan liittyviä tekijöitä tekstien taustalla.

Robert Entmanin tulkinta kehysanalyysistä sopi tutkimuksen analyysirungoksi hyvin. Muodostamalla kehukset Entmanin ajattelun mukaisesti, kevään koronaviruskeskustelusta pystyttiin löytämään mielenkiintoisia huomioita, joita ei olisi kyetty tekemään ilman systemaattista läpikäyntiä. Etenkin ongelmien määrittelyn käyttäminen kehysten muodostamisen lähtökohtana toimi hyvin. Toisistaan eriäviä kehyksiä oli helppo muodostaa käyttämällä lähtökohtana ajatusta siitä, miten kehyksessä määritellään ongelmia. Erilainen ongelmien määrittelytapa johti myös Entmanin jaottelua läpikäymällä syvempiin eroavaisuuksiin kehysten välillä. Moraalisia arvostelmia tarkastelemalla kyettiin hahmottamaan kehysten eriäviä arvopohjia, mikä viimeistään paljasti, miten vaihtelevaa ja monimuotoista kevään 2020 koronaviruskeskustelu oli, vaikka terveydellinen tieto hallitsikin keskustelua.

Asiantuntijavallan ja asiantuntijuuden teoreettinen viitekehys antoi kiinnostavan tarttumapinnan erityisesti aineiston asetelman tarkastelulle. Uutisten ja tiedotteiden vertaaminen kolumneihin ei välttämättä ole kaikkein otollisin asetelma. Asiantuntijavallan käsite antoi kuitenkin vertailulle tarkoituksen. Aineiston asetelmaa ja kevään 2020 koronaviruskeskustelua alettiin käsitellä vuoropuheluna asiantuntijuuden ja kansalaisten välillä. Puheenvuorojen välillä oli havaittavissa kamppailu oman agendan ja mielipiteen politisoimisessa. Myös median valtaa käsittelemällä kolumnien mielipiteiden valta-asetelma osoittautui verrannolliseksi viranomaisten asiantuntijavaltaan.

Entmanin näkemys kehysanalyysistä sopi parhaiten kolumnien kehysten muodostamiseen. Uutisten ja tiedotteiden kohdalla oli ajoittain haasteena tekstien lyhyys. THL:n teksteistä pystyttiin tunnistamaan ongelmien määrittely, parannuskeinojen esittäminen ja syiden diagnosointi melko hyvin. Moraalisten arvostelmien löytäminen oli ajoittain hankalaa. Toisaalta uutisten ja tiedotteiden kohdalla kehysten muodostamisprosessi vaati vain enemmän ajatustyötä. Niiden kohdalla kehysten muodostamisessa päästiin toisaalta hyödyntämään sanojen ja retoristen keinojen osuutta kehysten paljastajana.

Jotta asiantuntijuutta ja asiantuntijavaltaa oltaisiin voitu tutkia systemaattisemmin, olisi ollut hyödyllistä tehdä myös teoreettisesta viitekehyksestä analyysirunko, joka olisi mallintanut, millaisia ilmiöitä tai teemoja asiantuntijuudessa on havaittavissa. Tutkimusasetelman

rajauksen puitteissa kaksi erillistä analyysirunkoa olisi ollut liian laajamittainen toteutukseltaan. Asiantuntijuus ja asiantuntijavalta jäävät teoreettisena viitekehysten näin ollen osittain vain tutkimusta tukevaksi osuudeksi. Sen avulla tutkimuksen asetelmaa saatiin kuitenkin täsmennettyä ja pystyttiin havaitsemaan asiantuntijuuteen liittyviä ilmiöitä aineistossa. Kehysten välisissä suhteissa näkyviä valta-asetelmia ja kilpailua asiantuntijuudesta ei olisi pystytty analysoimaan ilman teoreettista viitekehystä. Mielenkiintoista olisi ollut tarkastella kolumnien ja viranomaisten ohella hallituksen viestintää osana koronaviruskeskustelua, mikä jäi tästä tutkimuksesta osittain puuttumaan. Rajauksia on kuitenkin tehtävä ja vertailu viranomaisten ja kansalaisten välillä toimi nostaen esille tärkeitä huomioita koronaviruskeskustelusta.

Kaikkiaan tutkimus onnistui paljastamaan hyvin monipuolisesti suhtautumistapoja, maailmankuvia ja ideologioita liittyen koronaviruskeskusteluun. Entmanin tarkastelun avulla havaittiin eri kehysten keskeisimmät piirteet sekä eroavaisuudet asiantuntijoiden ja tavallisten kolumnistien tavassa kehystää koronaviruskeskustelua. Vaikka asiantuntijoita kuunneltiin ja valtakehysten näkemykset pääosin hyväksyttiin, oli mielenkiintoista huomata, miten kaikissa kehyksissä haluttiin perustella omia näkemyksiä ja saada tilaa omalle aiheelleen. Aineiston kaikki tekstit pyrkivät siis saavuttamaan jonkinlaista auktoriteettia koronaviruskeskustelussa. Mielenkiintoista oli, miten kolumneista muodostuneet kehukset myös vastasivat valtakehukseen. Arjen ja selviämisen kehys myötäili sitä eniten, poliittisten ongelmien kehys halusi nostaa esille muitakin tärkeitä näkökulmia ja keskinäisriippuvuuden ja ihmistoiminnan ongelmien kehys halusi johdatella koronaviruskeskustelua omaan suuntaansa.

8.2 Jatkotutkimusaiheiden pohtiminen

Koronavirukseen liittyvien, jopa melko marginaalisten, ilmiöiden tutkiminen on tärkeää ja hyödyllistä, sillä virukseen liittyvät tapahtumat ovat vieläkin koko ajan käynnissä eikä kokonaiskuvaa ilmiön laajuudesta edes kyetä vielä hahmottamaan. Vaikka tämä tutkimus on vain pintaraapaisu luultavasti sukupolvikokemuksesta ja koko aikakautta määrittelevästä ilmiöstä, tuo se lisäarvoa aiheen ymmärryksen kannalta. Tutkimus lienee pieni osa sitä kaikkea koronaviruksesta tehtävää tutkimusta, jota tullaan vielä tekemään. Myöhemmissä

samankaltaisissa tutkimuksissa voi olla erittäin hyödyllistä ymmärtää kevään 2020 kehystämisen lähtökohtia.

Tutkimus käsittelee kevättä 2020 ja niin sanottua koronaviruksen ensimmäistä aaltoa Suomessa. Tässä vaiheessa on ehditty näkemään uuden aallon alkaminen syksyllä 2020 ja tällä hetkellä, maaliskuussa 2021, on vaikea edes hahmottaa, missä mennään ja onko jokin aalto käynnissä. Olisi erittäin mielenkiintoista, jos kaikista virusaalloista voitaisiin tehdä samankaltaista tutkimusta koronaviruksen mediakeskustelussa. Esimerkiksi syksyllä tapa puhua koronaviruksesta oli taas muuttunut selvästi, kun rajoituksia alettiin kyseenalaistaa enemmän. Testausjärjestelmä kehittyi, kasvomaskeista otettiin käyttöön suositus ja tällä hetkellä koronavirusrokotteet ovat markkinoilla ja Suomessakin on alettu rokottaa hoitohenkilökuntaa ja riskiryhmien rokottaminen on parhaillaan alkamassa. Eri aikoina muodostuisi varmasti todella erilaisia koronavirukseen liittyviä kehyksiä, joita olisi mielenkiintoista vertailla keskenään. Poliittisten ongelmien kehyksessä varovasti esille nostetut vaihtoehtoiset näkökulmat tarkastella koronaviruskeskustelua ovat luultavasti jo omia valtakehystä vastustavia kehyksiään.

Pohdittaessa tämän pro gradu -tutkielman aihetta pohdittiin aluksi myös asiantuntijavallan tutkimista rokotevastaisuuden yhteydessä. Tällä hetkellä julkisessa keskustelussa on ollut runsaasti esillä markkinoilla olevat koronavirusrokotteet ja lukuisat uutismediat ovat tehneet kyselytutkimuksia siitä, ottavatko suomalaiset rokotteen, kun tilaisuus tulee kohdalle (ks. esim. Yle 26.1.2021). Rokotteesta puhutaan terveyteen liittyvänä valintana ja esimerkiksi sosiaalisessa mediassa on keskusteltu rokotteiden hyödyistä ja haitoista. Asiasta keskustellaan ilman terveydenhuoltoalan asiantuntemusta. Asiantuntijavallan ja denialismin yhteyttä olisi mielenkiintoista tutkia rokottamisasenteisiin niin, että tapauksena käytettäisiin koronarokotetta.

Mielenkiintoinen tutkimusaihe olisi myös keskittyä enemmän poikkeusaikaan ja siihen, miten se on muuttanut asiantuntijoiden asemaa. Korona-aikaan liittyvästä viestinnästä joko asiantuntijoiden tai esimerkiksi hallituksen toimesta saisi luultavasti aikaan kiinnostavaa tutkimusta. Myös asiantuntijuuteen liittyvää luottamusta ja sen muutosta poikkeusaikana voisi tutkia enemmän. Koronavirus ja erityisesti koronakevät on poikkeuksellinen aika

historiassa, koska yhteiskunnan toiminta ja ihmisten elämä muuttui todella dramaattisesti kertaheitolla. Tämän vuoksi olisi mahdollista tehdä todella monenlaista vertailevaa tutkimusta koronavirusta edeltävän ajan ja poikkeusajan välillä. Tutkimuksessa voitaisiin myös päättää keskittyä enemmän uutismedian tapaan uutisoida koronaviruksesta ja sen muutokseen, tai sitten paneutua syvemmin kolumneissa näkyviin asenteisiin.

Kaikkein mieluisinta olisi nähdä tai toteuttaa kehysanalyysin avulla Entmanin jaottelua mukailen tehtyä tutkimusta kevään 2020 jälkeen tapahtuneesta koronaviruskeskustelusta. Uskon vilpittömästi, että tämän tutkimuksen avulla muodostettujen kehysten kautta olisi mielenkiintoista ja antoisaa tutkia uusia koronaviruskeskusteluita. Kehykset olisivat varmasti kehittyneet uusiin suuntiin ja muuttaneet muotoaan niin suhteiden, valta-asetelmien kuin sisältöjensä puolesta. Kiinnostavaa olisi myös tutkia, päteekö koronaviruskeskusteluista löydetyt kehykset muissa yhteiskunnallisissa keskusteluaiheissa. Erilaiset kehysten suhtautumistavat jonkin keskustelun valtakehykseen saattaisivat noudattaa osittain samanlaista kaavaa kuin tämän tutkimuksen kehykset.

Lähteet

Beck, Ulrich. (1992): *Risk society: Towards a new modernity*. Lontoo: Sage.

Berger, Peter & Thomas Luckmann. (1966): *The Social Construction of Reality. A Treatise in the Sociology of Knowledge*. Lontoo: Penguin Books.

Bäck, Maria & Kestilä-Kekkonen, Elina (toim.) (2019): Poliittinen ja sosiaalinen luottamus : Polut, trendit ja kuilut. Helsinki: Valtiovarainministeriö. Valtiovarainministeriön julkaisuja 2019:31.

CNBC. (29.3.2020): Op-Ed: Getting inspiration from the Greatest Generation's economic hardship and shared sacrifice. Viitattu 23.3.2021. Saatavilla: <https://www.cnbc.com/2020/03/29/op-ed-getting-inspiration-from-the-greatest-generations-economic-hardship-and-shared-sacrifice.html>

Dahl, Robert A. (1957): The concept of power. *Behavioral Science*, 2:(3), s. 201–215.

Denzin, Norman K. & Charles M. Keller. (1981): Frame Analysis Reconsidered. *Contemporary Sociology* 10:(1), 52–60.

Diethelm, Pascal & Mckee, Martin. (2009). Denialism: What is it and how should scientists respond? *The European Journal of Public Health*, 19:(1), s. 2–4.

Eduskunta. (26.1.2020): Valmiuslain käyttöönottoaminen korona-aikana. Viitattu: 27.1.2021. Saatavilla: https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/kirjasto/aineistot/kotimainen_oikeus/LATI/Sivut/valmiuslain-kayttoonottaminen-koronavirustilanteessa.aspx

Entman, Robert M. (1993): Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication*, 43:(1), s. 51–58.

Ericsson, Anders K. & Jacqui Smith. (1991): *Toward a general theory of expertise: Prospects and limits*. Cambridge: Cambridge University Press.

Eskelinen, Teppo. (2020): Asiantuntijuus ja demokratia pandemia-aikaan. *Politiikasta*. Viitattu 21.01.2021. Saatavilla: <https://politiikasta.fi/asiantuntijuus-ja-demokratia-pandemia-aikaan/>

French, John R. P. Jr., & Raven, Bertram. (1959): The bases of social power. Teoksessa: Cartwright, Dorwin (toim.), *Studies in social power*. Oxford: University of Michigan., s. 150–167.

Gamson, William A. (1992): *Talking Politics*. New York: Cambridge University Press.

Goffman, Erving. (1974): *Frame Analysis: An Essay on the Organization of Experience*. Boston: Northeastern University Press.

Goffman, Erving, Kaisa Koskinen & Eeva Luhtakallio. (2012): *Vuorovaikutuksen sosiologia*. Tampere: Vastapaino.

Helsingin Sanomat. (14.1.2020): Maailman terveysjärjestö: Kiinan mysteerivirus saattaa levitä. Viitattu: 8.2.2021. Saatavilla: <https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000006372239.html>

Helsingin Sanomat. (27.1.2020): Huoli korona-viruksesta painaa osake-kursseja koko maailmassa. Viitattu: 8.2.2021. Saatavilla: <https://www.hs.fi/talous/art-2000006386176.html>

Helsingin Sanomat. (8.2.2020): Suomalaiset eivät ole erityisen huolissaan koronaviruksesta, selviää HS:n teettämästä kyselytutkimuksesta. Viitattu: 8.2.2021. Saatavilla: <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000006400413.html>

Helsingin Sanomat. (12.3.2020): ”Matalan käyrän” kuvio kertoo, miksi koronavirusepidemiaa on välttämätöntä rajoittaa alusta alkaen. Viitattu: 28.1.2021. Saatavilla: <https://www.hs.fi/tiede/art-2000006435877.html>

Helsingin Sanomat (5.7.2020): Hallitus kerää laajaa kiitosta myös kokoomuksen kannattajilta – Sisäministeri Ohisalo saa muita keskeisiä ministereitä heikomman arvosanan omiensa keskuudessa. Viitattu: 15.3.2021. Saatavilla: <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000006562047.html>

Helsingin yliopisto. (1.6.2020): Suomalaiset luottavat koronauutisoinnissa asiantuntijoihin, viranomaisiin ja uutismediaan. Viitattu 20.1.2021. Saatavilla: <https://www.helsinki.fi/fi/uutiset/talous-yhteiskunta/suomalaiset-luottavat-koronauutisoinnissa-asiantuntijoihin-viranomaisiin-ja-uutismediaan>

Iltalehti. (28.4.2020): Iltalehden lukijat arvostelevat ikäihmisten koronarajoituksia: ”Hinta terveydestä on nyt liian kova”. Viitattu 16.3.2021. Saatavilla: <https://www.iltalehti.fi/koronavirus/a/d6a436b3-051e-4e30-a395-ce5f4c99a75b>

Iltalehti. (20.11.2020): Ylilääkäri Asko Järviselle merkittävä tiedottajapalkinto: ”Perheelle tai sosiaaliselle elämälle ei juuri ole jäänyt aikaa”. Viitattu 18.3.2021. Saatavilla: <https://www.iltalehti.fi/terveysuutiset/a/5c1a3115-eab1-4d95-9499-309595bd7d2a>

Inglehart, Ronald. (1977): *The silent revolution: Changing values and political styles among Western publics*. Princeton: Princeton University Press.

Jakonen, Mikko. (2017): Vastatieto - Tulevaisuuden asiantuntijuutta etsimässä. Eduskunta: Tulevaisuusvaliokunnan julkaisu 1/2017.

Jansson, Kaisu, Maria Stenroos & Hannu Tikkala. (2.6.2020): Viisikko ja koronakevät. *Yle uutiset*. Viitattu: 27.1.2021. Saatavilla: <https://yle.fi/uutiset/3-11376742>

Karvonen, Erkki. (2000): Tulkintakehys (frame) ja kehystäminen. *Media & Viestintä*, 23:(2), s. 78–84

Kunelius, Risto. (2003): *Viestinnän vallassa : johdatusta joukkoviestinnän kysymyksiin*. 5. uudistettu painos. Helsinki: WSOY.

Limoges, Camille. (1993): Expert knowledge and decision-making in controversy contexts. *Public Understanding of Science*, 2:(4), s. 417–426.

Maaseudun tulevaisuus. (4.5.2020): Hallituksen koronatoimet nauttivat tuoreimmassa gallupissa entistä vahvempaa kansansuosiota, ainoastaan perussuomalaisen enemmistö katsoo niiden epäonnistuneen. Viitattu: 29.1.2020. Saatavilla: <https://www.maaseuduntulevaisuus.fi/politiikka/artikkeli-1.1081681>

Manning, Philip. (1992): *Erving Goffman and Modern Sociology*. Oxford: Polity Press.

McCombs, Maxwell E. & Donald L. Shaw. (1972): The agenda-setting function of mass media. *Public Opinion Quarterly* 36:(2), s. 176–187.

Mielen ry. (2020): Kokemusasiantuntijatoiminta. Viitattu: 16.3.2021. Haettu osoitteesta: <https://www.mielen.fi/kokemusasiantuntijatoiminta/>

Mörttinen, Matti. (2021): Valtioneuvoston ydin kriisitilanteessa — Covid-19-pandemian paineet suomalaiselle päätöksenteolle. Helsinki: Sitra. Sitra Muistio.

Pavlik, John V. (2001): *Journalism and new media*. New York: Columbia University Press.

Peräkylä, Anssi. (2001): Erving Goffman: sosiaalisen vuorovaikutuksen rakenteet. Teoksessa: Vilma Hänninen, Jukka Partanen, & Oili-Helena Ylijoki. (Toimittajat), *Sosiaalipsykologian suunnannäyttäjät*. (S. 347–364). Vastapaino.

Poliittinen talous -podcast. (2019): Jakso 20: Asiantuntijuus ja politiikka (ft. Hanna Ylöstalo). Viitattu: 8.1.2020. Saatavilla: <https://soundcloud.com/poliittinentalous>

Politiikkaradio-podcast. (2021): Mitä Marinin hallituksen ytimessä tapahtui keskellä koronakriisiä? Viitattu 27.1.2021. Saatavilla: <https://areena.yle.fi/audio/1-50726207>

Puroila, Anna-Maija. (2002): *Kohtaamisia päiväkotiarjessa – Kehysanalyttinen näkökulma varhaiskasvatustyöhön*. Oulu: Oulu University Press.

Reunanen, Jyrki. (1996): *Asiantuntijavalta: Asiantuntijavalmistelu ministeriöissä ja asiantuntijavallan idean kehittely vanhaeurooppalaisen filosofian perustalta*. Helsinki: Hallinnon kehittämiskeskus.

Rosanvallon, Pierre. (Suom.): Tapani Kilpeläinen. (2008): *Vastademokratia: Poliittikka epäluulon aikakaudella*. Tampere: Vastapaino.

Sipilä, Jari. (1991): *Asiantuntija ja johtaja: Miten hallitsen nämä kaksi roolia?* Espoo: Weilin + Göös.

Sitra. (2020): Tuore kysely: Yli puolet suomalaisista uskoo tieteen ja asiantuntijuuden merkityksen kasvavan koronaviruksen jälkeen. Viitattu: 26.1.2021. Saatavilla: <https://www.sitra.fi/uutiset/tuore-kysely-yli-puolet-suomalaisista-uskoo-tieteen-ja-asiantuntijuuden-merkityksen-kasvavan-koronakriisin-jalkeen/>

Stehr, Nico & Reiner Grundmann. (2011): *Experts: The knowledge and power of expertise*. Oxon, England: Routledge.

Stenvall, Jari. (1995): *Herrasmiestaidosta asiantuntijatietoon: Virkamiehistön asiantuntemuksen kehitys valtion keskushallinnossa*. Helsinki: Painatuskeskus.

Strandberg, Timo. (2009): Denialismi - tieteen salakavala syöpä. *Lääkärilehti*, 42:(2009) vsk. 64, s. 3528–3529.

Susskind, Richard & Daniel Susskind. (2015): *The future of the professions: How technology will transform the work of human experts*. Oxford: Oxford University Press.

Talouselämä. (13.3.2020): Loppuuko ruoka koronaviruksessa, kun hyllyt ammottavat jo nyt tyhjyyttään? Hamstraamiseen jo etukäteen varautunut Keskon logistiikkajohtaja: ”Mahdotonta”. Viitattu 28.1.2020. Saatavilla: <https://www.talouselama.fi/uutiset/loppuuko-ruoka-koronakriisissa-kun-hyllyt-ammottavat-jo-nyt-tyhjyyttaan-hamstraamiseen-jo-etukateen-varautunut-keskon-logistiikkajohtaja-mahdotonta/4c519e87-fb1d-4769-ac1c-5c942c0eb47e>

Terveyskirjasto. (13.1.2021): Uusi koronavirus (COVID-19). Viitattu 27.1.2021. Saatavilla: https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk01257

THL. (9.3.2020): Koronavirustilanne on muuttunut – Itävallan Tirol ja Saksan Nordrhein-Westfalenin osavaltio osaksi epidemia-aluetta. Viitattu 27.1.2021. Saatavilla: <https://thl.fi/fi/-/koronavirustilanne-on-muuttunut-itavallan-tirol-ja-saksan-nordrhein-westfalenin-osavaltio-osaksi-epidemia-aluetta>

THL. (8.5.2020): Kyselytutkimus: Huhtikuussa suomalaiset tapasivat 75 prosenttia vähemmän ihmisiä kuin normaalisti. Viitattu 28.1.2021. Saatavilla: <https://thl.fi/fi/-/kyselytutkimus-huhtikuussa-suomalaiset-tapasivat-75-prosenttia-vahemman-ihmisia-kuin-normaalisti>

THL. (30.9.2020): Koronavirus COVID-19. Viitattu: 27.1.2021. Saatavilla: <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/taudit-ja-taudinaiheuttajat-a-o/koronavirus-covid-19>

THL. (14.5.2019): Mikä on THL? Viitattu: 12.12.2020. Saatavilla: <https://thl.fi/fi/thl/mika-on-thl>

Tulevaisuusvaliokunta. (2020): koronapandemian hyvät ja huonot seuraukset lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Eduskunta: Tulevaisuusvaliokunnan julkaisu 1/2020.

Tuomi, Jouni & Anneli Sarajärvi. (2009): *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. 6., uudistettu laitos. Latvia: Livonia Print.

Turner, Jonathan H. (1991): *The Structure of Sociological Theory*. Fifth edition. Belmont: Wadsworth Publishing Company.

Valtioneuvosto. (27.2.2020): Pääministerin ilmoitus Suomen varautumisesta koronaviruksen mahdolliseen leviämiseen. Viitattu 26.1.2021. Saatavilla: <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/paaministerin-ilmoitus-suomen-varautumisesta-koronaviruksen-mahdolliseen-leviamiseen>

Valtioneuvosto. (4.5.2021): Hallitus linjasi suunnitelmasta koronakriisin hallinnan hybridistrategiaksi ja rajoitusten vaiheittaisesta purkamisesta. Viitattu: 28.1.2021. Saatavilla: <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/hallitus-linjasi-suunnitelmasta-koronakriisin-hallinnan-hybridistrategiaksi-ja-rajoitusten-vaiheittaisesta-purkamisesta>

Valtioneuvosto. (6.5.2020): Valtioneuvoston periaatepäätös suunnitelmasta koronakriisin hallinnan hybridistrategiaksi. Viitattu: 28.1.2021. Saatavilla: <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/valtioneuvoston-periaatepaatos-suunnitelmasta-koronakriisin-hallinnan-hybridistrategiaksi>

Valtiovarainministeriö. (2020): Koronakriisin vaikutukset ja suunnitelma epidemian hallinnan hybridistrategiaksi. Exit- ja jälleenrakennustyöryhmän 1. vaiheen raportti. Helsinki: Valtiovarainministeriö. Valtiovarainministeriön julkaisuja 2020:12.

Von Schoultz, Åsa. (2019): Kansalaisten näkemykset demokratian prosesseista ja legitimitetistä. Teoksessa: Poliittinen ja sosiaalinen luottamus. Polut, trendit ja kuilut (toim. Bäck, Maria & Kestilä-Kekkonen, Elina), 62–78. Helsinki: Valtiovarainministeriö. Valtiovarainministeriön julkaisuja 2019:31.

Väliverronen, Esa. (1996): *Ympäristöuhkan anatomia: Tiede, mediat ja metsän sairaskertomus*. Tampere: Vastapaino.

Väliverronen, Esa. (2015): Tiedeviestintä ja asiantuntijuus - tutkijoiden muuttuva suhde julkisuuteen. *Yhteiskuntapolitiikka*, 80:(3), s. 221–232.

Walgrave, Stefaan & Peter Van Aelst. (2006): The Contingency of the Mass Media's Political Agenda Setting Power: Toward a Preliminary Theory. *Journal of Communication* 56:(1), s. 88–109.

Weber, Max. (Suom.): Tapani Hietaniemi & Risto Hannula. (2009): *Tiede ja politiikka: Kutsumus ja ammatti*. Tampere: Vastapaino.

WHO. (11.3.2020): WHO Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19 - 11 March 2020. Viitattu 27.1.2021. Saatavilla: <https://www.who.int/director-general/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020>

Wiberg, Matti. (1989): Kuka on äänessä, kun asiantuntija puhuu? *Politiikka: Valtiotieteellisen yhdistyksen julkaisu*, 31:(3), s. 221–224.

Yle. (29.1.2020): Suomen ensimmäinen koronavirustartunta varmistui, THL: Tapaus valitettava, mutta ei odottamaton – Yle seurasi hetki hetkeltä. Viitattu 27.1.2021. Saatavilla: <https://yle.fi/uutiset/3-11181717>

Yle. (19.3.2020): Miksi juuri koronavirus sulkee valtioiden rajat ja ihmiset koteihinsa? Professorit kertovat, mikä tekee tästä pandemiasta erityisen. Viitattu 27.1.2021. Saatavilla: <https://yle.fi/uutiset/3-11263922>

Yle. (26.3.2020): Ensin Suomi hamstrasi vessapaperia ja säilykkeitä, nyt maistuu olut, suklaa ja jäätelö – grafiikat kertovat, mitä nyt ostamme. Viitattu: 28.1.2021. Saatavilla: <https://yle.fi/uutiset/3-11271079>

Yle. (21.4.2020): THL:n tutkija arvioi: Koronaepidemian huippu on ohitettu – mutta jos rajoituksia löyhennetään, taudin eteneminenkin muuttuu. Viitattu: 28.1.2021. Saatavilla: <https://yle.fi/uutiset/3-11315862>

Yle. (9.5.2020): Väärä tieto, hysteria ja paniikki leviävät nopeammin kuin virus itse – koronavirus piirrettiin tarkoituksella hirviömäisen pelottavaksi. Viitattu: 28.1.2021. Saatavilla: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2020/05/09/vaara-tieto-hysteria-ja-paniikki-leviavat-nopeammin-kuin-virus-itse-koronavirus>

Yle. (7.6.2020): Salaliittoteoriat koronaviruksesta leviävät – lokakuussa järjestetty pandemiaharjoitus Event 201 ja Bill Gates tähtäimessä. Viitattu: 23.3.2021. Saatavilla: <https://yle.fi/uutiset/3-11264318>

Yle. (15.6.2020): Hallitus päätti luopua valmiuslain käytöstä, Suomi palaa normaalioloihin – pääministeri Marin: "Epidemian uhka ei ole ohi". Viitattu: 28.1.2020. Saatavilla: <https://yle.fi/uutiset/3-11401289>

Yle. (26.1.2021): Ylen kysely: Koronarokotteen ottaisi varmasti tai todennäköisesti jo 86 prosenttia suomalaisista. Viitattu: 29.3.2021. Saatavilla: <https://yle.fi/uutiset/3-11754976>

Ylöstalo, Hanna. (2020): Asiantuntijavalta politiikassa. *Politiikasta*. Viitattu 20.01.2021. Saatavilla: <https://politiikasta.fi/asiantuntijavalta-politiikassa/>

Liitteet

Liite 1. Analyysissa käytetty aineisto ja siteeraukset

	Julkaisija	Päiväys	Otsikko	Kirjoittaja	Sitaatti
1.	HS	4.2.2020	Sananvapautta kahlitaan, mutta hengiltä sitä ei saa	Kari Huhta	
2.	HS	7.2.2020	Influenssa ei hätkähdytä samalla tavalla kuin Kiinan korona, vaikka ehkä pitäisi	Jukka Ruukki	
3.	HS	26.2.2020	Koronavirus muistuttaa varautumisen tärkeydestä	Pekka Nuorti & Pasi Penttinen	X
4.	HS	28.2.2020	Korona on hieno peli, ja se on muuntautunut levitessään eri puolille maailmaa	Lauri Malkavaara	
5.	HS	29.2.2020	Kärsiikö virus demokratiassa?	Esa Mäkinen	
6.	HS	1.3.2020	Koronaviruskriisi olisi testi avoimelle yhteiskunnalle	Antero Mukka	X
7.	HS	5.3.2020	Koronaepidemiolla on seurauksia, joita kukaan ei olisi voinut ennustaa – talousvaikutuksia selittävät muutkin asiat kuin virus	Paavo Rautio	
8.	HS	10.3.2020a	Käyttääkö Kiina koronavirusta tekosyynä valvoa kansaansa jatkossa aiempaakin enemmän?	Katriina Pajari	X
9.	HS	10.3.2020b	Tiedon puute vaikeuttaa koronaviruksen torjumista	Tanja Aitamurto	X
10.	HS	12.3.2020	Hallitus pohtii tulevia sumuisissa näkymissä	Juha Akkanen	
11.	HS	14.3.2020	Trumpin raja meihin ja muihin jätti suomalaiset väärälle puolelle	Laura Saarikoski	
12.	HS	15.3.2020	Katujen hiljaisuus voi tuntua kolkolta, mutta kertoo kansalaisten harkinnasta ja varovaisuudesta	Kaius Niemi	
13.	HS	17.3.2020	Tämän kriisin jälkeen ei ole itsestäänselvyyksiä	Kari Huhta	
14.	HS	18.3.2020a	Toteutumattomat suunnitelmat ovat pieni murhe, jos naapuria uhkaa terveyden tai toimeentulon menetys	Matti Kalliokoski	

15.	HS	18.3.2020b	Koronavirustestaus on onnistunut melko hyvin	Antti Hakanen & Tytti Vuorinen	
16.	HS	19.3.2020a	Hyvät ihmiset, pitäkää kunnostanne huolta, tautisina aikoina se on tärkeää	Erkki Kylmänen	
17.	HS	19.3.2020b	Kun hätä on suurin, kansa seuraa johtajaa	Saska Saarikoski	
18.	HS	20.3.2020	Sopimusyhteiskunnan on ratkottava isoja asioita	Jarkko Eloranta	X
19.	HS	21.3.2020a	Kirje täältä jostakin – mitä sinne eristykseen kuuluu?	Ari Kinnari	X
20.	HS	21.3.2020b	Eristyksen ahdinkoa on torjuttava yhdessä	Tania Virintie	X
21.	HS	24.3.2020a	Koronakriisi on hallituksen talouspoliittinen tulikoe	Sixten Korkman	X
22.	HS	24.3.2020b	Nyt saa ja pitää pelätä	Annamari Sipilä	X
23.	HS	25.3.2020	Immuunipuolustus heikkenee iän myötä	Sakari Jokiranta & Seppo Meri	X
24.	HS	26.3.2020a	Koronaviruskriisin keskellä kaikkiin tarttuu epävarmuus	Anna-Liina Kauhanen	
25.	HS	26.3.2020b	Meistä jokaisen on nyt vastattava kohtuuttomiin kysymyksiin	Jussi Pullinen	
26.	HS	27.3.2020a	Epidemia koettelee Helsingin vahvuuksia	Jan Vapaavuori	
27.	HS	27.3.2020b	Kerran tulee kesä, ja syömme mansikoita sormin samalla viltillä	Maija Aalto	X
28.	HS	28.3.2020a	Viranomaisten pitäisi jakaa koronavirustilanteesta enemmän ja tarkempaa tietoa	Esa Mäkinen	X
29.	HS	28.3.2020b	Laaja koronavirustestaus hyödyttäisi taloutta	Juhana Siljander	X
30.	HS	29.3.2020	Arki ja asiat, joita emme osanneet kuvitella vielä pari viikkoa sitten	Anu Ubaud	
31.	HS	30.3.2020a	Esimerkkejä laajasta koronavirustestauksesta on nyt lähempänäkin kuin Etelä-Koreassa	Petja Pelli	
32.	HS	30.3.2020b	Kun keskittymiskyky on riekaleina, yksinkertaiset asiat voivat auttaa	Aino Miikkulainen	X

33.	HS	31.3.2020	Vallassa on se, joka päättää poikkeustilasta	Kimmo Rentola	X
34.	HS	1.4.2020a	Näin ystäväni lopetti tupakoinnin äkkipäätöksellä – jo muutama päivä ilman tupakkaa auttaa keuhkoja vastustamaan koronasairautta paremmin	Lauri Malkavaara	
35.	HS	1.4.2020b	Perusoikeuksien rajoittaminen voi sopia poikkeusoloihin	Antti Kauppinen & Simo Kyllönen	
36.	HS	2.4.2020a	Suomalaiset katsovat nyt kansallismaisemiaan ikkunan läpi, mutta ruudun takaa pilkistää toivo	Matti Kalliokoski	
37.	HS	2.4.2020b	Virtuaalinen kalastaminen ja perhosten keräily auttavat, vaikka huoli Uudellemaalle suljetuista läheisistä lamauttaa	Toni Lehtinen	X
38.	HS	3.4.2020	Koronavirusepidemia tuo eriarvoisuuden esiin	Maria Vaalavuo	X
39.	HS	4.4.2020a	Tartuntatautien termit ovat pelottavamman kuuloisia kuin niiden perimmäinen merkitys: esimerkiksi pandemia tuo meidät kaikki yhteen	Ville Eloranta	
40.	HS	4.4.2020b	Suomessa politiikka ei näytä olevan rikki	Markku Harrinvirta	
41.	HS	5.4.2020	Velkaantumisesta maksetaan, kun varastointi ei kannata	Paavo Rautio	
42.	HS	6.4.2020	Suomen talous tarvitsee kestäviä toipumistoimia	Mari Pantsar & Oras Tynkkynen	X
43.	HS	7.4.2020a	Baarimikko ei ollutkaan Ischglin ”potilas nolla” eikä supertartuttaja – Mitä Alppien koronasaagan jälkipyykistä voisi oppia?	Hanna Mahlamäki	X
44.	HS	7.4.2020b	Perustuslakivaliokunnan tarkka työ on lohdullista	Suvi-Anne Siimes	
45.	HS	8.4.2020	Kun koronaviruksen takia asetettuja rajoituksia aikanaan puretaan, elämä ei ehkä palaa ennalleen	Jaana Savolainen	X
46.	HS	9.4.2020	Neljän viikon etätyökokeilu tuo pintaan työpaikan pienet tärkeät asiat	Teija Sutinen	

47.	HS	10.4.2020a	Nyt on syytä puhua kriisistä	Marko Junkkari	
48.	HS	10.4.2020b	Poikkeusaika muuttaa myös joutilaisuutta	Anna-Liina Kauhanen	X
49.	HS	11.4.2020	Maailmantalous joutuu hakemaan suuntaansa	Sakari Heikkinen	
50.	HS	14.4.2020a	Koronavirus on pelottava, mutta sen taustalla väijyy jotain vielä pelottavampaa	Jaakko Kangasluoma	X
51.	HS	14.4.2020b	Ovatko nämä viikot suuri käänne vai lyhyt kuherruskuukausi? Mitä sitten tapahtuu?	Anu Kantola	X
52.	HS	15.4.2020a	Parempi tulevaisuus täytyy ensin kuvitella	Matti Kalliokoski	
53.	HS	15.4.2020b	Pandemia voi tuoda EU:lle uusia tehtäviä	Hanna Ojanen	
54.	HS	16.4.2020	Koronavirus paljasti urheilun merkityksen – viimeisimpänä auki ovat Alko ja urheilukauppa	Tero Hakola	
55.	HS	17.4.2020a	Hoitaja elää Helsingissä niukasti	Veera Paananen	
56.	HS	17.4.2020b	Lasten oikeuksia pitää vaalia poikkeusoloissakin	Elina Pekkarinen	X
57.	HS	18.4.2020a	Koronavirusseuranta ei saa murtaa tietosuojaa	Kaarina Nikunen & Annamari Vänskä	X
58.	HS	18.4.2020b	Suomi voisi käyttää maailman onnellisimman maan mainetta hyväkseen ja arpoa työlupia, kuten Yhdysvallat	Laura Saarikoski	
59.	HS	19.4.2020a	Lapsen lailla tai muiden kanssa	Suvi Ahola	
60.	HS	19.4.2020b	Siitä jatketaan, mihin ennen pandemiaa jäätiin	Paavo Rautio	
61.	HS	21.4.2020a	Jos olisin amerikkalainen, tuskin luottaisin valtioon	Anna-Sofia Berner	X
62.	HS	21.4.2020b	Yhdysvalloissa koronavirus ajaa opiskelijat ja yliopistot taloudelliseen ahdinkoon	Tanja Aitamurto	
63.	HS	22.4.2020a	Koronavirusepidemian aiheuttama massatyöttömyys voidaan välttää	Lauri Sääksvuori	X

64.	HS	22.4.2020b	Sanna Marinin toive ei pidättelevä väkeä poissa mökeiltä	Juha Akkanen	
65.	HS	23.4.2020	Koronaviruskriisi tuntuu naisvaltaisilla aloilla	Elina Kervinen	
66.	HS	24.4.2020a	En lopeta lentämistä ennen kuin on pakko	Vilma Timonen	X
67.	HS	24.4.2020b	Pelkät puhelinsovellukset eivät pysäytä epidemiaa	Minna Ruckenstein	
68.	HS	25.4.2020	Koronavirus ei saa heikentää oikeusvaltiota	Nina Nordström & Toni Sandell	
69.	HS	26.4.2020a	Koronaviruskriisillä on monet kasvot ja pitkät jäljet	Antero Mukka	
70.	HS	26.4.2020b	”Isi, onko tuo koiranpentu?” – Koronavirus on lukinnut kerrostalo asujat koteihinsa, ja me kuulemme nyt ääniä, jotka kertovat liikaa	Joonas Laitinen	
71.	HS	27.4.2020a	Koronakevään paras vauvalahja on lapsivuodekaaso tai -bestman	Sanna Huolman	
72.	HS	27.4.2020b	Uusi toimielin vahvistaisi kansallista turvallisuutta	Kari Laitinen & Harriet Lonka	
73.	HS	28.4.2020a	Populistijohtajat kompastelevat Euroopassa, mutta kuinka pitkään?	Jenni Virtanen	
74.	HS	28.4.2020b	Toivelista: terve joulukuu, ja Trump pakkaamassa	Kari Huhta	
75.	HS	30.4.2020	Kiitos, sinä alkuihminen!	Mari Koppinen	
76.	HS	1.5.2020a	Etelän metsoja uhkaa kato	Jukka Ruukki	
77.	HS	1.5.2020b	Verojärjestelmän korjaus raivaisi tietä ulos kriisistä	Hanna Kuusela & Sonja Finér	
78.	HS	3.5.2020	Se on noiden muiden vika	Sami Sillanpää	
79.	HS	4.5.2020a	Epävarmuus tässä ajassa tuntuu sietämättömältä, vaikka mikään ei ole ennenkään mennyt suunnitelmien mukaisesti	Henni Auvinen	X
80.	HS	4.5.2020b	Meneillään oleva ajanjakso muistuttaa, mitä hyvää on ihan tavallisessa arjessa	Emilia Kolari	

81.	HS	4.5.2020c	Yritystukia tarvitaan talouden toipumiseen	Mikael Pentikäinen	X
82.	HS	5.5.2020a	Kestämmekö koronaviruksen? Nyt Suomen pitäisi olla valistuneesti itsekäs	Sixten Korkman	X
83.	HS	5.5.2020b	Tästä piti tulla Putinille hyvä vuosi, mutta toisin kävi	Jussi Niemeläinen	
84.	HS	6.5.2020a	EKP:n rahoitus voisi avata EU:lle tien umpikujasta	Konsta Nylander & Ilkka Kärrylä	
85.	HS	6.5.2020b	Koronavirus pysäytti Kiinan tuhlaajasukupolven	Katriina Pajari	
86.	HS	7.5.2020a	Pandemia kiihdyttää kriisinhallintaa	Anna-Liina Kauhanen	X
87.	HS	7.5.2020b	Politiikan hiljaisuuden on pian pakko loppua	Jussi Pullinen	
88.	HS	8.5.2020	EU-vastuiden kasvu toisi riskejä suomalaisille	Päivi Leino-Sandberg	
89.	HS	9.5.2020a	Monimuotoisuus suojaa ihmistä myös viruksilta	Anna-Liisa Laine & Jarno Vanhatalo	X
90.	HS	9.5.2020b	Terveyslukuja ei saa tuijottaa liikaa, kun mietitään rajoitusten purkua	Esa Mäkinen	
91.	HS	10.5.2020a	Koronaelämää kuin murharomaanissa: Seitsemän näkökulmaa maailmalta kriisin vaikutuksista mediaan	Kaius Niemi	
92.	HS	10.5.2020b	Suomi on kuuliainen maa: pelkkä hallituksen suositus on käytännössä käsky, jota noudatetaan	Matti Kalliokoski	
93.	HS	11.5.2020	Pandemia korostaa suurtuotannon riskejä	Ilkka Herlin	X
94.	HS	12.5.2020	Pandemia pohjustaa valvontaa ja seurantaa	Kimmo Rentola	
95.	HS	13.5.2020a	Käynnit hammaslääkärillä romahtivat, ja sillä voi olla vakavia seurauksia	Jaana Savolainen	X
96.	HS	13.5.2020b	Kriisi talttuu työllisyyttä ja osaamista vahvistaen	Sture Fjäder	X
97.	HS	15.5.2020	Suomen huoltovarmuus kaippaa vielä vahvistamista	Harri Mikkola & Matti Pesu	X
98.	HS	16.5.2020a	Huhtikuun lopulla julkistettiin valtava globaali tragedia, joka hautautui koronavirussuutisten alle	Tommi Nieminen	

99.	HS	16.5.2020b	Pandemiasta saattaa tulla katastrofi lapsille	Henrietta Fore	
100.	HS	17.5.2020a	On yllättävää, kuinka kepeästi jotkut suhtautuvat perusoikeuksiin poikkeusolojen aikana	Susanna Reinboth	X
101.	HS	17.5.2020b	Velkaantumisesta tuli vastuullisuutta	Paavo Rautio	X
102.	HS	18.5.2020a	Ovatko nämä viikot suuri käänne vai lyhyt kuherruskuukausi? Mitä sitten tapahtuu?	Ulla Liukkunen & Jari Murto	
103.	HS	18.5.2020b	Vielä 1980-luvulla kosketuskielto ei olisi tuntunut missään, sillä halaaminen oli vähän hassua – Milloin halauksesta tuli tapa tervehtiä?	Mira Helstelä	
104.	HS	19.5.2020	Koronaviruskriisi nosti esiin kotitaloudet	Suvi-Anne Siimes	
105.	HS	20.5.2020	Pandemia opettaa torjumaan eriarvoisuutta	Tedros Adhanom Ghebreyesus & Jutta Urpilainen	
106.	HS	23.5.2020a	Koronavirus vei historiantajun	Esa Väliverronen	X
107.	HS	23.5.2020b	Taantumalla on nuorten elämässä pitkä häntä	Jaakko Lähteenmaa	
108.	HS	24.5.2020a	Koronaviruksen varjossa lymyää mielenterveyden kriisi	Anu Ubaud	X
109.	HS	24.5.2020b	Runoilija tiivisti kahteen sanaan kaiken, minkä oli elämästä oppinut, ja tänä keväänä havaitsin hänen olleen oikeassa	Jussi Lehmusvesi	
110.	HS	25.5.2020	Terveyspalveluihin tarvitaan iso remontti	Antti Iivanainen	
111.	HS	26.5.2020a	Trumpia oikova neuvonantaja otti oppinsa Kummisedästä ja Nixonin miehiltä	Ville Similä	
112.	HS	26.5.2020b	Virus osuu pelkojemme ytimeen, ja avoin tieto on siihen parasta lääkettä	Anu Kantola	X
113.	HS	27.5.2020	Luottamus antaa hallinnolle käyttövoimaa	Lena Näre & Markus Jäntti	
114.	HS	28.5.2020a	Epätoivon epidemialta ei Suomikaan ole turvassa	Saska Saarikoski	

115.	HS	28.5.2020b	Vinksahtanut kevät sai ihmiset pidättämään hengitystä toisensa kohdatessaan – nyt tarvitsemme hymyjä enemmän kuin koskaan	Päivi Paulavaara	
116.	HS	29.5.2020	Poikkeusolot muuttavat kulutusta pysyvästi	Anu Seisto & Pauli Komonen	
117.	HS	30.5.2020a	Suomi on selvinnyt koronaviruskriisistä hyvin, mutta suomalaisista on paljastunut myös erikoinen piirre	Laura Saarikoski	
118.	HS	30.5.2020b	Pandemia avaa näköaloja ilmastokriisin torjuntaan	Atte Korhola	X
119.	HS	31.5.2020	Saksan liittokansleri Angela Merkel vastasi vihdoinkin Ranskan presidentille Emmanuel Macronille, ja loppu onkin historiaa	Anna-Liina Kauhanen	
120.	HS	1.6.2020	Koronavirusepidemian seuranta kaipaa lisädataa	Antti Honkela	
121.	THL	29.1.2020a	Mahdolliset koronavirusapaukset selvitetään matalalla kynnyksellä – löydökset varmistetaan THL:n laboratoriossa	THL	
122.	THL	29.1.2020b	Matkailijalla todettu koronavirusstartunta Lapin keskussairaalassa	THL	X
123.	THL	30.1.2020a	Tavara- tai elintarvikelähetyksiin ei nykytiedon perusteella liity koronavirusstartunnan riskiä	THL	
124.	THL	30.1.2020b	Uusia päivityksiä Wuhan-koronaviruksen toimenpideohjeeseen	THL	
125.	THL	30.1.2020b	Uusia päivityksiä Wuhan-koronaviruksen toimenpideohjeeseen	THL	
126.	THL	4.2.2020	Joka päivä yli 100 000 lentoa – terveysuhkien torjunta vaatii kansainvälistä yhteistyötä	THL	
127.	THL	5.2.2020	THL on päivittänyt ohjeet epidemia-alueelta Suomeen saapuville	THL	X

128.	THL	7.2.2020	Päivityksiä uuden koronaviruksen toimenpideohjeeseen	THL	X
129.	THL	12.2.2020	Talven lomat lähestyvät – millainen on ajankohtainen koronavirustilanne?	THL	
130.	THL	17.2.2020	Muista koronaviruksen mahdollisuus hengitystieoireisella	THL	
131.	THL	24.2.2020	Koronavirustilannetta ja torjuntatoimia arvioidaan tänään	THL	X
132.	THL	25.2.2020	Koronavirustilanne on muuttunut – THL on päivittänyt ohjeet	THL	X
133.	THL	26.2.2020	Koronavirukseen ja käsihygieniaan liittyvät viestintämateriaalit ovat vapaasti hyödynnettävissä – lataa suoraan THL:n aineistopankista	THL	X
134.	THL	27.2.2020	Koronavirus COVID-19: Laboratorio-ohjetta päivitetty	THL	
135.	THL	28.2.2020	HUSissa todettu toinen koronavirustartunta	THL	X
136.	THL	1.3.2020a	Koronavirus COVID-19: Muutoksia terveydenhuollon toimenpideohjeeseen	THL	
137.	THL	1.3.2020b	Suomessa todettu kaksi uutta koronavirustartuntaa	THL	X
138.	THL	3.3.2020	Koronavirustilanne on muuttunut – THL on päivittänyt ohjeet Italian osalta	THL	
139.	THL	4.3.2020a	Koronavirus tarttuu arkielämässä pisaroiden ja suoran kosketuksen kautta	THL	
140.	THL	4.3.2020b	Valtakunnallinen puhelinneuvonta koronaviruksesta käynnistyy	THL	
141.	THL	9.3.2020a	COVID-19: Toimenpideohjetta päivitetty – epidemia-alue laajenee	TH	
142.	THL	9.3.2020b	Jos olet vähääkään sairas, soita mummulle - älä mene käymään	THL	X
143.	THL	9.3.2020c	Koronavirustilanne on muuttunut – Itävallan Tirol ja Saksan NordrheinWestfalenin	THL	

			osavaltio osaksi epidemia- aluetta		
144.	THL	12.3.2020	Koronavirustartunnan voi nyt saada useista maista – epidemian alkua Suomessa pyritään hidastamaan	THL	X
145.	THL	13.3.2020	Peruthan kiireettömän hammashoitoaikasi, jos sinulla on flunssaoireita, epäilet altistuneesi koronavirustaudille tai kuulut riskiryhmään	THL	
146.	THL	15.3.2020	Koronavirus voi ahdistaa sekä aikuista että lasta - Näin pidät itsestäsi ja läheisistäsi huolta	THL	X
147.	THL	18.3.2020	Koronaepidemian mallinnus: Ihmiskontaktien rajoittaminen vaikuttaa epidemian keston ja päivittäisten tartuntojen määrään	THL	
148.	THL	19.3.2020a	Suomalaistutkimus: potilasnäytteissä havaittiin koronavirukselta suojaavia vasta-aineita akuutin infektion jälkeen	THL	
149.	THL	19.3.2020b	THL alkaa kerätä tiedot koronatartunnoista tartuntatautirekisteristä – tähän mennessä tiedot on koostettu käsin	THL	
150.	THL	20.3.2020a	Henkilö on saanut koronavirustartunnan mahdollisesti lomamatkallaan Lapissa	THL	X
151.	THL	20.3.2020b	Suomeen saapuva matkustaja, vältä lähikontakteja 14 vuorokauden ajan	THL	
152.	THL	21.3.2020	Ensimmäinen koronavirustartunnan aiheuttama kuolema Suomessa	THL	X
153.	THL	25.3.2020a	Koronaepidemian tämän hetken ennuste: Noin 11 300 ihmistä tarvitsee sairaalahoitoa ja heistä 3 600 tehohoitoa	THL	X
154.	THL	25.3.2020b	Rokotustoiminta jatkuu myös poikkeusolojen aikana -	THL	

			Uutinen - Infektiotaudit ja rokotukset		
155.	THL	27.3.2020	Varmistetut koronatapaukset Suomessa – THL julkaisi karttasovelluksen	THL	
156.	THL	30.3.2020	Miten tartunnalta voi suojautua ja epidemiaa rajata?	THL	
157.	THL	31.3.2020a	THL mukana kehittämässä kansainvälistä tartuntatautien seurantaa	THL	
158.	THL	31.3.2020b	THL on päivittänyt ohjeet COVID-19virusinfektion kirjaamisesta potilastietoihin – varmistamattomalle koronaepäilylle oma ICD-10-koodi	THL	
159.	THL	1.4.2020	Koronatapausten nopea tunnistaminen on tärkeää – testauskapasiteetin noustessa se auttaa rajoittamaan epidemian etenemistä	THL	X
160.	THL	2.4.2020	Koronan riskiryhmiin kuuluvien määrä vaihtelee merkittävästi alueittain – voi vaikuttaa eroihin sairaalahoidon tarpeessa eri puolilla maata	THL	X
161.	THL	3.4.2020a	Kansalaiskirje koronaviruksesta on lähtenyt koteihin	THL	
162.	THL	3.4.2020b	Koronakarttasovelluksessa on nyt myös tietoja tautitapauksista kunnittain sekä testausmääristä sairaanhoitopiireittäin	THL	
163.	THL	3.4.2020c	THL on antanut ohjeet COVID-19virusinfektion kirjaamisesta suun terveydenhuollossa	THL	
164.	THL	6.4.2020	THL selvittää yksilöllistä alttiutta sairastua vaikeaan koronaviruserinfektioon	THL	
165.	THL	7.4.2020	THL tutkii koronaviruksen leviämistä väestössä vasta-ainetutkimuksella – tutkimukseen kutsutaan osallistujia satunnaisotannalla	THL	
166.	THL	8.4.2020a	THL päivitti terveydenhuollon ohjeistusta – tarkennuksia	THL	X

			etenkin hoivakotien suojaamiseksi		
167.	THL	8.4.2020b	THL:n koronakarttasovellus päivittyi kiiristorstaista lähtien uusilla tiedoilla klo 12	THL	X
168.	THL	9.4.2020a	Koronakirje on tavoittanut lähes kaikki kotitaloudet	THL	
169.	THL	9.4.2020b	Tartuntatauti-ilmoitusten avulla saadaan tärkeää tietoa koronavirustautiin sairastuneista	THL	
170.	THL	15.4.2020a	Käsihygieniää voidaan vielä tehostaa - käsien desinfiointi tulisi olla mahdollista kaikissa julkisissa tiloissa	THL	X
171.	THL	15.4.2020b	Koronavirustartunnan saaneita voi olla kymmeniä kertoja enemmän kuin varmistettuja tapauksia	THL	
172.	THL	15.4.2020c	Koronavirustestausta lisätään edelleen	THL	
173.	THL	17.4.2020	THL julkaisi ohjeen kuolintodistuksen täyttämistä koronavirustapauksissa	THL	
174.	THL	18.4.2020	Sosiaali- ja terveysministeriö ja THL eivät ohjeista kangasmaskien käytöstä julkisilla paikoilla liikuttaessa	THL	X
175.	THL	21.4.2020	THL alkaa tutkia koronaviruksen esiintymistä jätevesissä	THL	
176.	THL	22.4.2020	Mistä puhumme, kun puhumme koronaepidemian mallinnuksesta? – Webinaarin materiaalit saatavilla	THL	
177.	THL	23.4.2020	THL, Tampereen yliopisto ja Itä-Suomen yliopisto järjestävät koulutusta tartuntaketjujen selvittämisestä	THL	
178.	THL	24.4.2020a	Koronaepidemiolla kauaskantoiset vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja sosiaali- ja terveyspalveluihin	THL	
179.	THL	24.4.2020b	Tarkennuksia koronavirustapauksia koskevaan ohjeistukseen	THL	

			kuolemansyyn selvittämisestä ja kuolintodistuksen täyttämisestä		
180.	THL	24.4.2020c	THL julkaisi kunnille ohjeen koronavirukseen liittyvien kuolemien ilmoittamisesta	THL	
181.	THL	27.4.2020	Älä käytä otsonointia koronan torjuntaan	THL	X
182.	THL	29.4.2020a	Lasten koronavirustartunnat ovat yleensä lieväoireisia – Suomessa lapsilla ei vakavia tautitapauksia	THL	
183.	THL	29.4.2020b	Uudenmaan väestössä vain harvalla esiintyy uuden koronaviruksen vasta-aineita	THL	X
184.	THL	30.4.2020	THL:n koronakarttasovellus on käytettävissä nyt myös ruotsiksi ja englanniksi	THL	
185.	THL	4.5.2020	Käsihygienian merkitys korostuu epidemiatilanteessa - kansainvälistä käsihygieniapäivää vietetään 5. toukokuuta	THL	X
186.	THL	5.5.2020	Lentokentällä tehtävän oireseulonnan avulla on löytynyt vain vähän koronavirustartuntoja	THL	X
187.	THL	8.5.2020a	Koronavirukseen menehtyneistä lähes 90 prosenttia on yli 70-vuotiaita – taustalla yleensä myös jokin perussairaus	THL	
188.	THL	8.5.2020b	Kyselytutkimus: Huhtikuussa suomalaiset tapasivat 75 prosenttia vähemmän ihmisiä kuin normaalisti	THL	
189.	THL	8.5.2020c	Mallinnustyö koronavirusepidemian hallinnan tukena – THL julkaisee mallinnukset verkkosivuillaan	THL	
190.	THL	8.5.2020d	THL alkaa julkaista väestötutkimuksen koronavirusvasta-ainetuloksia viikoittain	THL	X
191.	THL	12.5.2020	Kansallinen rokotusasiiantuntijaryhmä KRAR käsitteli kokouksessaan	THL	X

			koronavirusrokotteiden tilannetta		
192.	THL	13.5.2020a	Jos sinulla on koronavirukseen sopivia oireita, hakeudu testiin	THL	X
193.	THL	13.5.2020b	Koronaepidemia ei näytä lisänneen työikäisten psyykkistä kuormitusta	THL	
194.	THL	13.5.2020c	Koronavirusepidemiaa seurataan monipuolisten mittareiden avulla	THL	
195.	THL	13.5.2020d	Myös koronaviruksen vasta-ainetutkimukset ilmoitetaan tartuntatauti-ilmoituksena	THL	
196.	THL	14.5.2020a	Lasten rokotteita on otettu vähemmän kuin vuosi sitten – rokotuksista on tärkeää huolehtia myös poikkeusoloissa	THL	
197.	THL	14.5.2020b	Mitä yhdenvertainen terveys ”equal health for all” tarkoittaa korona-aikana?	THL	
198.	THL	15.5.2020a	Hengitystiebakteerilöydökset vähentyneet koronaepidemian aikana	THL	
199.	THL	15.5.2020b	Koronavirusepidemian tilannearvio julkaistu	THL	
200.	THL	15.5.2020c	THL päivitti pitkäaikaishoidon ohjeistusta – tarkennuksia muun muassa suojainten käyttöön, lisäksi vinkkejä läheisyhteydenpitoon	THL	
201.	THL	15.5.2020d	Vankien määrän vähentäminen ja rajoitukset auttavat ehkäisemään koronaviruksen leviämistä vankiloissa	THL	
202.	THL	19.5.2020	THL selvittää sosiaali-terveydenhuollon yhteispäivystysten nykytilaa ja toimintaa koronakriisissä	THL	
203.	THL	20.5.2020a	Arvio koronavirustilanteesta: Epidemian hidastuminen jatkuu	THL	X
204.	THL	20.5.2020b	Koronaepidemia vähentänyt sosiaalista kanssakäymistä ja palvelujen käyttöä – vaikutuksia myös elintapoihin	THL	

205.	THL	20.5.2020c	Riski koronaviruksen leviämiseen kouluissa on pieni	THL	
206.	THL	20.5.2020d	Suun ja hampaiden hoitoon on turvallista mennä myös koronaepidemian aikana	THL	
207.	THL	20.5.2020e	THL kerää tietoa kouluissa tapahtuneista koronaltistumisista HARVI-ilmoituksilla	THL	X
208.	THL	22.5.2020	Lääkärin tartuntatauti-ilmoitus covid-19taudista laaditaan vasta hoitojakson jälkeen	THL	
209.	THL	25.5.2020a	Lasten terveystarkastukset ja rokotukset ovat tärkeitä myös poikkeusoloissa	THL	X
210.	THL	25.5.2020b	Opintojakso koronavirustapausten tartunnanjäljityksestä avautuu 1. kesäkuuta - THL kerää listaa jäljitystyöstä kiinnostuneista	THL	
211.	THL	26.5.2020	Oiretiedot täydentävät kokonaiskuvaa koronatilanteesta	THL	
212.	THL	28.5.2020a	Kilpailutus koronaviruksen tartuntaketjujen jäljitysovelluksesta on käynnissä	THL	
213.	THL	28.5.2020b	Koronavirusepidemian hidastuminen jatkuu	THL	
214.	YLE	14.3.2020	Ajatuksia pelkääjän paikalta	Pekka Juntti	
215.	YLE	17.3.2020	Maailma ei ole entisensä koronan jälkeen	Heikki Hiilamo	X
216.	YLE	19.3.2020	Korona syntyi vääränlaisesta vuorovaikutuksesta, ja se selätetään oikeanlaisella	Katri Saarikivi	
217.	YLE	23.3.2020	Koronavirus muutti käsityksemme kiireestä	Mona Mannervuo	X
218.	YLE	25.3.2020	Luonto ei ole romanttinen reservaatti, johon voi paeta ihmiskuntaa	Asta Leppä	X
219.	YLE	28.3.2020	Terveiset karanteenista	Arvi Lind	X
220.	YLE	30.3.2020	Etäkoulu paljastaa, miksi tavallinen koulu on niin hieno asia	Reetta Rätty	X
221.	YLE	31.3.2020	Koronatoimet näyttävät kuinka diktatuurit syntyvät	Pekka Juntti	X

222.	YLE	1.4.2020	Yhteiskunnan muutosten tulee olla hallittuja koronan aikana ja sen jälkeenkin	Roope Lipasti	
223.	YLE	2.4.2020	Taistelu kakunjaosta alkoi	Pekka Seppänen	X
224.	YLE	3.4.2020	Kuoleeko EU koronaan?	Matti Mörttinen	X
225.	YLE	5.4.2020	Karanteeni on poikkeustila myös yksin asuvalle	Sisko Savonlahti	
226.	YLE	6.4.2020	Korona halkaisi kaupunkini	Pekka Juntti	
227.	YLE	8.4.2020	Huuhaa-väki on siirtynyt vähin äänin hopeavedestä käsidesiin	Kari Enqvist	X
228.	YLE	9.4.2020	Nauru on poikkeusoloissa tärkeämpää kuin koskaan	Laura Hallamaa	X
229.	YLE	12.4.2020	Ei koskaan sopiva hetki	Tommi Kinnunen	X
230.	YLE	14.4.2020	Olisimme voineet varautua uhkiin, jos emme olisi pelänneet pelkojamme	Janne Saarikivi	
231.	YLE	15.4.2020	Muistiinpanoja korona-ajan koulusta	Sari Kontra	
232.	YLE	16.4.2020	Korona näytti, että talousjärjestelmämme on sokeaa idiotismia	Tuukka Tervonen	X
233.	YLE	17.4.2020	Koronakriisin keskellä käännetään maalaisten hyveiden puoleen, koska maaseutu edustaa moraalialia ja kaupunki turmiota	Tuija Siltamäki	
234.	YLE	21.4.2020	Ihmisillä on suuri tarve kertoa itsestään, mutta kuulijoista alkaa olla pula	Asta Leppä	
235.	YLE	22.4.2020	Fortnite on paikka, ei peli	Linda Liukas	
236.	YLE	23.4.2020	Viimeistään koronaviruksen pitäisi tehdä kaikista luonnonsuojelijoita ja hyvinvointivaltion kannattajia	Joona-Hermannin Mäkinen	X
237.	YLE	26.4.2020	Nettideittailu on nyt parempaa kuin koskaan, ja siitä saamme kiittää koronaa	Paula Tiessalo	
238.	YLE	27.4.2020	Menevät miehet vetivät ne väkevät, sitten tuli koronakevät	Matti Mörttinen	
239.	YLE	28.4.2020	Vain mielikuvitus on totta – mutta silti pyrimme takaisin	Janne Saarikivi	X

			“kasvu-uralle” ikään kuin vaihtoehtoja ei olisi lainkaan		
240.	YLE	1.5.2020	Kriisi paljastaa paitsi todelliset johtajat, myös todelliset oikeusvaltiot	Rajkumar Sabanadesan	X
241.	YLE	3.5.2020	Kun kärpänen lensi kurkkuuni, tajusin jotakin oleellista elämästä	Sisko Savonlahti	X
242.	YLE	5.5.2020	Nyt on aika(a) ajatella matkailua uusiksi	Kati Kelola	X
243.	YLE	6.5.2020	Tutkittuja tapoja toimia, kun läheisen naama tyypii	Katri Saarikivi	X
245.	YLE	10.5.2020	Äiti, nähdään sitten kun santarmit ovat lähteneet	Pekka Juntti	X
246.	YLE	11.5.2020	Markkinauskovaiset vaativat nyt itselleen tukiaisia	Kari Enqvist	
247.	YLE	12.5.2020	Suomalaisuuden koodi	Jari Ehrnrooth	X
248.	YLE	20.5.2020	Kenen uusi ja kenen normaali?	Saara Särmä	
249.	YLE	22.5.2020	Ihanteellinen etätyöihminen rakastaa järjestystä	Mona Mannervuo	
250.	YLE	31.5.2020	Emme astu uuteen maailmaan	Kati Kelola	X